

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

02 Kasım 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.-İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın görüşülecek bütçe kanun tasarının geri çekilmesi, Komisyon çalışmalarının kamuoyu tarafından görünürlü izlenebilmesi ve çalışmalarda yasamanın saygınlığını artıracak uygulamaların yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

2 Kasım 2016 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 13.10'da açılarak üç oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Garo Paylan, görüşülecek bütçe kanun tasarının geri çekilmesi, Komisyon çalışmalarının kamuoyu tarafından görüntülü izlenebilmesi ve çalışmalarda yasamanın saygınlığını artıracak uygulamaların yapılması gerektiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerine geçilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 21.38'de toplantıya son verildi.

2 Kasım 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.10

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli Maliye Bakanımız, Maliye Bakanlığımızın ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, görsel ve yazılı basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 3'üncü Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde, 2017 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2015 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı ve Sayıştay tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler vardır.

Alınan karar gereğince, öncelikli olarak talep eden Komisyon üyelerine yirmişer dakika, daha sonra Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize beşer dakika süreyle söz vereceğim. Önce her gruptan bir arkadaşımıza söz verdikten sonra, diğer söz taleplerini, talep sırası içerisinde karşılayacağım.

Sayın Paylan, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.-İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın görüşülecek bütçe kanun tasarının geri çekilmesi, Komisyon çalışmalarının kamuoyu tarafından görüntülü izlenebilmesi ve çalışmalarda yasamanın saygınlığını artıracak uygulamaların yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları ve değerli danışmanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta aslında usulle ilgili söz almak istedim ama siz teamüllerde, “Önce Bakan sunum yapın, sonra bu usulü konuşalım.” dediniz.

BAŞKAN – Gene de söz verdim ama, biliyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama kısa kestirdiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Uzun konuşacaksınız.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dünkü tavrınız ve bir haftadır birleşen tavrınıza baktığımızda, Sayın Başkan, sizi de eleştireceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hani, hep uyarıyorum, Meclisi bir noter hâline getirmek üzere olan diktatöryal bir gidişat var. Yani yasama, yürütme, yargı arasındaki dengeyi ve denetimi yok eden, yürütmenin yasamaya karşı olan saygısını gittikçe düşüren -bunu bütün, hepimiz için söylüyorum arkadaşlar, iktidar ve muhalefet olarak- ve yasamayı saymayan, “Buraya ne getirirsem ben geçiririm.” anlayışı maalesef hâkim.

Sayın Başkan, siz de bu konuda bu değirmene su taşıyorsunuz. Burada tartışmalar devam ederken dün, daha sözümüzü söylemeden “Oyladım” diyebiliyorsunuz ve bunu gülerек karşıyorsunuz. Bu kabul edilemez. Dün bir torba yasa geldi ve orada çok önemli maddeler vardı. Yani bütçe içinde yüzde 10’luk bir harcama devri, yani kalemler arasında, bütçeler arasında devri yasası buradan, Komisyondan geçti. Bu bütçe hakkını askıya alan bir anlayıştır. Yüzde 10 çok büyük bir rakam. Sayın Bakan kütişmedi, yüzde 90 bir yanda sabit kalacak, yüzde 10’u devredeceğim. Zaten bütçe içinde bu geçişler en fazla yüzde 1-2 olabilir. Yüzde 10’luk bir devir tamamen, mesela ülkemiz savaşın eşliğinde, “Efendim, ben tamamen savaş politikalarına kaynak ayıracağım.” diyen bir Hükümet söz konusu olduğunda, bütçemizi altüst edip bütün sosyal politikalarından savaş politikalarına devredilebilecek bir anlayış. Kurum içinde de yüzde 40’lık bir devir yetkisi dün alındı Komisyondan. Bu da kurumların artık özensiz bütçe göndermeleri anlamına gelir arkadaşlar. Yani, “Nasıl olsa, biz rakamları rahat rahat yazalım, daha sonra biz, kurum içinde yüzde 40’a kadar yetkimiz var, Sayın Bakana gideriz, yüzde 20 bizim yetkimiz, yüzde 20 de Bakandan alırız, kurum içinde oradan oraya, oradan oraya rakamları geçiririz.” demektir. Yüzde 10’luk genel bütçede, yüzde 40’lık da kurum içinde yetki, bütçe hakkını boşa çıkaran, burada konuşacağımız, eleştireceğimiz binde 1’lik rakamların devrinden bahsediyoruz. Bakın, binde 1’lik rakamları belki etkileyebileceğiz. Noktası, virgüline dokunmadan geçme riskiyle karşı karşıyayız burada. Hiçbirimizin çünkü katkısını almadı Sayın Bakan, Hükümet hiçbirimizin katkısını almadı, önerisini almadı. O anlamda, bizler, önerilerimiz alınmamış bir tasarımı burada oylayacağız. Bu kabul edilemez.

Benim önerim, tekrar söylüyorum: Değerli arkadaşlar, bu tasarımı şimdilik geri çekelim, kapalı bir oturumda önerilerimizi Sayın Bakana hep beraber sunalım. Nasıl bir usulle bu tartışma yapılabilir, hepimizin önerileri nasıl buraya yansiyabilir; yüzde 10’luk bir devirden vazgeçip daha küçük bir yetkiye, bu Genel Kurulda olabilir, kurum içi devirler anlamında da, bütçe disiplini anlamında da daha gerçekçi rakamlarla nasıl bu tartışmayı yürütebiliriz, bence bunu tartışalım. Usul olarak bunu ortaya koyuyorum.

Diğer bir mesele: Salonun düzeni anlamında, biliyorsunuz, geçen sene ciddi eleştirilerimiz oldu. Burada yasama var, yürütme var, bir de yargı var. Nerede yargı? Sayıştay. Nerede?

BAŞKAN – Burada. İki yerde.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Saygısını buluyor mu sayın yargı bu salon oturumunda? Eleştirdik değil mi?

BAŞKAN – Nerede olmasını istiyorsunuz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakın, yasama burada, yürütme orada, yargı nerede? Orada bir yerde gösterdiniz.

BAŞKAN – Siz yeni bir tasarım yaparsanız, o öneriyi ben sunacağım

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır ama, böyle bir tasarımla olmaz. “Kuvvetler dengesi ve denetimi” diyorsak...

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Yargılamak için değil ki...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır ama, izleme anlamında, görüntü anlamında da arkadaşlar, bu kadar yargıyı kenara, arkaya, köşeye mi attınız? Nerede?

BAŞKAN – Size öyle mi geliyor?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, bir denge olmalı arkadaşlar, bu görüntü anlamında da, şeklen...

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Kadın oranı da az.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sizde zaten yok.

BAŞKAN – Affedersiniz, Emine Hanım'ı kadından saymıyor musunuz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır efendim, estağfurullah.

BAŞKAN – Ama olur mu böyle bir şey yani?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Onun Divanda olmasını biz destekledik, o sayede belki de oldu. Yapmayın yani.

BAŞKAN – Sizin hakkınızı ben korumak zorunda kalmak istemezdim ama...

Evet, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Diğer bir mesele: Basının izlemesi anlamında da Sayın Başkan tedbir almamışsınız. Bir yıl önce eleştirdik. Basını önünüze perde olarak çekiyorsunuz, arkasında siz kalıyorsunuz. Maalesef bu da kötü bir durum. Basınla ilgili de tedbirler almamışsınız. Bununla ilgili ne tür bir tedbir düşündünüz? Sayıştayın pozisyonu anlamında nasıl bir tedbir düşündünüz?

BAŞKAN – Hakikaten bu kameralar sıkıntı yaratıyor, tek bir kanalın çekip herkese vermesinde fayda var, doğru söylüyorsunuz. Bundan sonra sokmayalım kameraları.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yalnızca kameralar değil.

Ve diğer mesele. Şunu da gördüm: Bundan sonra kayıt alınmıyor sanıyorum. Bu kayıtlar...

BAŞKAN – Kayıt yok, görüntü.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yalnızca görüntü, o anda mı görüyoruz?

BAŞKAN – Görüntü.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kayıt alınmıyor mu burada?

BAŞKAN – Hayır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bu da kötü bir uygulama, bunu da öneriyorum. Burada kayıt da alınsın arkadaşlar ve bu da, Genel Kurulda olduğu gibi, Türkiye toplumu tarafından izlenebilsin, İnternet sitesine konsun değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Böyle bir usul yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Niye olmasın usul? Usulü biz belirleyebiliriz. Buradaki tartışmalar burada kalıyor, zaten medya kalmadı geriye bunu izleyebilecek, dün de söyledik, buradaki tartışmalar hiçbir şekilde gündeme gelmiyor kamuoyu tarafından.

BAŞKAN – Bütün basın mensuplarımız burada, nereden baksanız 20 tane basın mensubu var şu an burada.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Peki. Ne kadar yansıyor Sayın Başkan? Muhalif basın bırakmadığınız için eleştiriler hiçbir şekilde gösterilmiyor.

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Akşam haberlerinde en fazla siz çıktınız.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz izliyorsunuz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tamam.

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – İzliyorum ben, en fazla ekranda siz gözüktüyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz de çıkın Sayın Vekilim, siz de eleştirilerinizi sunun. Bu bütçeyi daha iyi bir hâle getirmek sizin de boynunuzun borcu, siz de eleştirilerinizi söyleyin, hep beraber bu bütçeyi daha iyi bir hâle getirelim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen.

Geneli üzerinde zaten tartışacağız, herkese söz vereceğim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, önerim şu: Bu salonu daha uygun bir hâle getirmek için bir tartışma yürütelim; yani, Sayıştay açısından ve basın açısından daha iyi bir hâle getirebilir miyiz?

BAŞKAN – Sayıştay açısından gayet yerindedir, uygundur.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Nasıl? Arka köşeye koymuşsunuz.

BAŞKAN – Size öyle geliyor. Oradan bütün her tarafı izlemeleri mümkündür, görüşmeleri takip etmeleri mümkündür. Sizden bir kademe yukarıda oturuyorlar gördüğünüz gibi, Hükümetten de, yürütmeden de bir kademe yukarıda oturuyor denetleyici kurum olarak. Ayrıca, şu an Kalkınmanın yan tarafında 3 tane daha Sayıştaydan başkan yardımcısı düzeyinde temsille orada oturuyorlar. Toplamda 6 kişi var Sayıştaydan.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Sayın Başkan, sizi öyle alalım, Emine Hanım daha adil yönetiyor.

BAŞKAN – Adil, doğrudur, ona bir şey demem.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Yok, estağfurullah.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Diğer bir önerim de: Şu kayıt sistemini, yani görüntü sistemini kayıt hâline getirin Sayın Başkan, getirelim, Türkiye toplumu bu tartışmaları izleyebilsin, yani, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisi TV’de veya sitelerde yayınlanabilsin, görüntü alınabilsin. Bu anlamda da önerim var.

Diğer bir mesele: Tavrınız anlamında şunu eleştiriyorum: dünkü tartışmalarda daha tartışma sürerken “Oyladım” diyebildiniz. Böyle bir tavrı, böyle bir usulü kabul etmiyoruz. Bu anlamda, tartışmalar devam ederken lütfen tartışan tarafların fikirlerini, görüşlerini rahatça sunmalarının şartlarını yaratsın Divanınız.

BAŞKAN – Bütçe süresinde oylama yapmayacağım o şekilde.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ve arkadaşlar saygıyı biz bulabiliriz. Yani yürütmeye karşı yasama organı olarak saygıyı hep beraber yaratırız, iktidar, muhalefet. Bu anlamda, her birlikte bu saygı ortamını yaratmak için bir usul tartışması açılmasını öneriyorum. Gerekliyorsa kapalı olarak bu toplantıyı yapalım; “Nasıl bu tartışmaları yürütürüz?” Geçen sene, biliyorsunuz, sayın bakanlar buraya geldiler, sorularımıza cevap vermeden gittiler. Yalnızca 3 bakanlık yazılı cevaplar verdi, geri kalan hiçbirisi cevap vermedi. Şöyle bir usul olabilir: Hepimiz 10 tane soru soruyoruz. Şunu önerebilirim mesela: “Şu 2 tanesine burada cevap verin.” diye altını çizebiliriz. Böylece, burada cevap alırız. Sayın bakanlar zülfüyâre dokunmayan sorulara cevap veriyorlar, esas bizim altını çizdiğimiz sorulara

cevap vermeden gidiyorlar. Sayın Başkan “Yazılı cevap verebilirsiniz.” diye hatırlatma yapıyor, yazılı cevaplar da, bildiğiniz gibi, gelmiyor. Bu da yasamaya olan saygısızlığın bir parçası. Bu saygıyı gelin hep birlikte yaratalım derim. Bir usul tartışması açılmasını öneriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yani ben Parlamentonun saygınlığının kapalı kapılar ardında ya da kapalı toplantılarda yapılacağına inanmıyorum. Saygınlık, açık olarak, 79 milyonun gözü önünde bu görüşmeleri sürdürerek ve belli bir seviye içerisinde bu görüşmeleri sürdürerek sağlanır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Burada iktidar partisi milletvekilleri rahat konuşamıyorlar, onu biliyoruz efendim.

BAŞKAN – Konuşurlar konuşurlar, hiç sıkıntı yok, her zaman konuşurlar.

Görüşmelere geçiyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Salonla ilgili tedbirler almayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Evet, tedbirler almayı düşünüyoruz.

Ayrıca, arkadaşlar, şu an için fiziki şartlar içerisinde Parlamentomuzda Plan Bütçe Komisyonuna en uygun olan salon budur. 2012 yılında salonu belli bir miktar tadil ederek biraz daha büyütmeye çalıştık. 15 Temmuzda Parlamentonun bombalanmasından sonraki süreçte ciddi manada Komisyon salonumuz da hasar görmüştü. O süre içerisinde “Başka neler yapılabilir?” şeklinde epey uğraştık ama daha fazla büyütmeye şansımız yoktu. Bu düzenin dışına çıkamıyoruz ama en azından ses sistemleri, görüntü sistemleri, işte, tavan, havalandırma, bu tarz şeyler yenilendi. Meclis Başkanlığı yeni bir çare bulana ya da heyetimize, Komisyonumuza yeni bir salon gösterene kadar biz görüşmelerimizi, her zaman olduğu gibi, eskiden olduğu gibi, burada sürdürmeye devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakanların sorularımıza cevap vermemesiyle ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Efendim, bakanlarımızın boğazına mı sarılacağım? Yani, herkese, başında karar alıyoruz, “sunum için otuz dakika” diyoruz, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek için kırk beş dakika süre veriyoruz. Bu kırk beş dakika süre içerisinde mümkün olduğunca, öncelikle, burada, salonda hâlâ soruyu sorduktan sonra gitmeyen, terk etmeyen, Komisyonda oturan milletvekillerimizin cevaplarından başlamak üzere, bu cevapları sayın bakanlar veriyorlar ama yetmediğinde, süre yetmediğinde ya da süre dolduğunda da kalan soruları kendilerinin yazılı olarak göndermelerini rica ediyoruz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – En azından bir hafta içinde cevap vermesini...

BAŞKAN – Efendim, yasa çıkaralım bununla ilgili olarak, yani “Sayın Paylan’ın sorularına bir hafta içerisinde cevap verin.” Yani biz ancak bu konuda sayın bakanlardan burada vermiş oldukları sözü sürecinde ve zamanında yerine getirmelerini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum uyarılarınız için, dikkate alınacaktır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Evet, bu tavırla dikkate alınacaktır.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

BAŞKAN – Görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

Görüşmelerimiz de hayırlı olsun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 2017 Yılı Bütçe Tasarısı üzerindeki çalışmalarımıza bugün başlamıyoruz ama başlamış sayılıyoruz. Hayırlı olsun. Umarız elde edilecek sonuç müşterek aklın süzgecinden geçtikten sonra olgunlaşır ve sorunlarla dolu bir yıla dayanacak güçlü bir ekonomik ve mali programın temelini oluşturur. Temennimiz bu olmakla birlikte, bu sonuca ulaşabilir miyiz, ciddi kuşkularımız var ancak inşallah yanılırız.

Değerli arkadaşlar, sonuca ulaşmak için öncelikle sorunun tanımında en azından bir müşterek zemin yaratmamızın zorunluluğunu sanıyorum hepiniz kabul edersiniz. 2017 yılı bütçesi üç konudan ötürü çok çok önemli. Yani diğer klasik bütçeler gibi tartışılmaması gereken bir bütçe. Bunu üç ayrı konu nedeniyle ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

Bir defa, ülkemiz etkilerini henüz tam olarak hesaplayamadığımız alçakça bir darbe teşebbüsünden geçti. Bu teşebbüsü ordu içerisindeki FETÖ’cülerin gerçekleştirdiği bir darbe olduğu şeklindeki algılama bizi çok yanıltır. Darbeye kalkışan örgütün sadece ordu değil devletin tüm kurumlarında örgütlendiği, devletin her kurumu için bir imam atadığı, kendisine “imam” unvanı verilmiş imamlıkla ilgisi olmayan bu imamlar arasında bir hiyerarşinin oluşturulduğu, tamamen ortaya çıkarılamayan bu örgütlenmenin Türkiye’nin ekonomik ve sosyal yapısında daha ne gibi maliyetler doğuracağını tam olarak bilmiyoruz. Darbeye teşebbüsü isteyen süreçteki, özellikle kamu yönetimindeki uygulama süreçlerinin ve elde edilen rakamsal verilerin çok iyi değerlendirilmesi gerekiyor. Afrika başta olmak üzere son yıllarda açılan büyükelçilikler ve temsilciliklerin faaliyetlerine, Anadolu kaplanlarının ihrac kapasitelerindeki ani değişikliklere ve özellikle 15 Temmuzdan sonraki düşmelere, ihracattaki ani pazar kayıplarına çok ayrıntılı çalışmalar yaparak mutlaka ve mutlaka bakmak zorundayız.

Darbe teşebbüsünü izleyen süreçte bizim sürekli olarak gözümüzü diktığımız vergi gelirlerinde sanki bunun işaretlerini görür gibi olduk. Katma değer vergisinde tahsilat oranı yüzde 48’lere yani yüzde 50’nin altına kadar düştü. Bütün bunlardan mutlaka bir sonuç çıkarmamız gerekmiyor ama buralarda gerçekten böyle bir sonuç var mıdır, yok mudur diye mutlaka ve mutlaka bakmamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, bu bütçenin yapılması sırasında ikinci göz ardı etmeyeceğimiz husus, ülkemizin bir ateş çemberi içerisinde olması. Ülkemiz, sınır güvenliği ve Orta Doğu’nun yeniden biçimlendirilmesi nedeniyle sıcak çatışmaların eşliğinde, bu çatışmalara girme riskiyle karşı karşıya. Buradan kaynaklanacak sorunların mali yükü konusunda elbette kesin bir kestirimde bulunamazsınız ancak böyle bir harcamanın muhtemel olduğunu, kademe kademe bu olayların gelişme ihtimaline karşı bütçemize bir B planı daha hazırlamamız gerekliliğini buradan hepinize hatırlatmak isterim, bunu göz ardı edemezsiniz. Kaldı ki ülkemizde terör nedeniyle zaten ne zamandan beri bir çatışma içerisindeyiz. Bu ve yeni unsurları dikkate aldığımızda, bu bütçemizde bir B planı daha yapma gerekliliğini sizlerin bilgisine sunmuş oluyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçemizin değerlendirilmesinde normal bütçelerde olmayan üçüncü bir konu da ülkemizin şu anda olağanüstü hâl uygulaması içerisinde olması. “Zaten olağanüstü hâl uygulaması içerisindeyiz, kanun hükmünde kararnemelerle her şey istenildiği gibi yapılıyor, bu bütçenin ne manası var? Bu bütçenin geçerliliği ne olacak?” diye düşünülebilir, düşünülmesi de yanlış olmaz ancak bu bütçenin önemini daha fazla artırır. Bu bütçede keyfilikler nedeniyle yeniden mali disiplinin bozulduğuna ilişkin veya bozulma olasılığının olduğuna ilişkin her algı, her sinyal büyük bir hızla değerlendirilmeli. Asıl, bütçeyi uygulayanların bu kararnemelerle yapılacak olan düzenlemelere bu açıdan çok daha hassas bir şekilde bakmaları gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, 2017 bütçe uygulama dönemini etkileyecek hususlar sadece bu üç konudan ibaret değil. Dünya da 2008 yılında girmiş olduğu krizden çıkamadı ve galiba da 2008 yılının teğet geçen sonuçlarını önümüzdeki süreçte yaşayacak gibi gözüküyoruz. Genellikle neoliberal, Kopenhag kriterci yaklaşımlar ülkemizi değil, tüm dünyayı ciddi toplumsal yıkımın eşiğine getirdi. Dış borca bağımlı, tüketime dayalı ve istihdam yaratmayan ekonomi politikalarının yarattığı sorunlar dünya ekonomileriyle birlikte ülkemizi de tehdit eder hâle geldi. Çok övündüğümüz büyüme rakamlarına ihracatın, yatırımın ve tüketimin katkılarına bakarsanız ne demek istediğim daha net anlaşılır.

Değerli milletvekilleri, 2016 yılı gayrisafi yurt içi hasıla artışına baktığımızda, bunun içerisinde ihracatın payı eksi 1,1 -ihracatın katkısı yok- yatırımın payı 0,2; sadece tüketim yüzde 4,5. Eksi rakamlarını çıkarsanız da gayrisafi yurt içi hasıla artışı 3,2.

Burada size 1974 yılıyla ilgili bir hatırlatma yapmak istiyorum: 1974 yılında birinci petrol şokunda Türkiye, üretimi için, fabrikaların üretimi için ihtiyaç duyduğu yarı mamul maddeleri yurt dışından ithal edemediği için, bunun için döviz yaratamayan bir ekonomi olduğu için çöktü, asla unutmamalı. Petrol giderlerini falan karşılamaması olgusu petroldeki aşırı artışı birdenbire; 8 dolardan 40 dolara çıktı, daha sonra 100 küsur dolara çıktı, o ayrı bir olay. Ama, bir ekonomi eğer bütün üretimini yüzde 80'ini, 85'ini dışarıdan ithal ettiği girdilere bağlar ve de döviz kazanamazsa eğer, bunları ithal etmek için döviz kazanamazsa işte bu olay bir felaket olur. İnşallah böyle bir felaketle karşı karşıya gelmeyiz ama bunları kesinlikle göz önünde bulundurmamız gerekiyor.

Bu durumda, sadece tüketerek büyüyoruz. Peki, tüketimin kaynağı ne? Bunun için tasarruf oranlarına bir bakmamız gerekiyor. Orta Vadeli Plan'mızda bizim 2016 yılındaki tasarruf oranımızın yüzde 13,5'e gerilediğini görüyoruz, yüzde 13,5. Hâlbuki bunu 15,6 olarak öngörmüştük 2016 bütçesi için, daha mürekkebi kurumamış olan bir bütçe. Hâlbuki bu dönemde dünya ortalaması yüzde 25,4; dünya ülkeleri ortalama olarak yüzde 25,4 tasarruf ederken Türkiye yüzde 13,5 tasarruf ediyor. Gelişmekte olan ülkelerde bu oran yüzde 31,2'ye çıkıyor, Asya'nın gelişmekte olan ülkelerinde yüzde 41,3 oluyor, Avrupa'nın gelişmekte olan ülkelerinde -Polonya'sında, Romanya'sında, Bulgaristan'ında, vesaire- yüzde 17,7. Polonya, Romanya, vesaire, bütün onların hepsini dikkate aldığımızda 17,7; buna karşılık 13,5.

Değerli milletvekilleri, bu tasarrufun içinde kamunun payının sadece 2,7 olduğunu da bu arada özellikle dikkatlerinize sunmak istiyorum. Özel tasarruflar düşüyor, kamu tasarrufları da yerinde sayıyor, hatta o da düşüyor. Bu durum karşısında ne yapılır? Kuşkusuz, büyümenin finansmanı için dış kaynağa ve yabancı sermaye girişlerine bağlanmış bir ülkede pek fazla seçenek kesin olarak olmaz çünkü bu açıdan da deniz bitmek üzere. Sermaye girişi yıllık 50 milyar dolara kadar çıkmışken şimdi 20 milyar dolara kadar düşmüş vaziyette, yavaşladık. Oysa, Türkiye'nin sağlıklı ve istikrarlı büyümesi için yatırımı sürdürmesi gerekiyor, bu yatırım için de kaynağa ihtiyacı var.

Zaten ülke yeteri kadar borçlandı, gırtlığına kadar borçluyuz. Merkez Bankası verilerine göre Temmuz 2016 itibarıyla reel sektörün yabancı para borçlarının toplamı 308 milyar dolar. Elimizdeki en resmî veri bu olduğu için kullanıyorum; daha sonra 314 milyar dolara kadar çıktı, indi, onu biliyorum. Şirketler kesiminin yabancı para borçları Türk lirasından çok çok daha fazla. Daha da önemlisi, şirketler kesiminin döviz riski 200 milyar doları buldu. Bu çok yüksek bir risk; sadece şirketler kesimi değil, bankalar için de, ekonomi için de bir tehdit.

Özel sektörün son yıllardaki sabit sermaye yatırımlarındaki yavaşlama artık gözle görülür bir durumda, bunu inkâr etmek mümkün değil. Bankacılık sektörü kendisine göre, son açıklamalarıyla, desteklemeye çalışıyor bunları, desteklemeye çalışıyor, öyle bir niyet görüyorsunuz, Sayın Başbakanın tehditlerinden öte böyle bir olgu olduğunu da görüyorsunuz çünkü kredilerdeki büyüme hızlı büyük

bir hızla sıfıra doğru yaklaşıyor, kredi talep eden yok. Kredi talep eden olmadığı gibi şu anda yüzde 2'ler düzeyine kadar indi, mevduatın artış hızı da sıfır, değerli arkadaşlar, sıfır, mevduat artmıyor. "Faizleri sürekli düşürelim." derken bunun başka bir etkisinin de olabileceğini hesaplamak gerekiyor. Şu anda mevduatın büyüme hızı sıfırlara kadar inmiş. Bankalar neredeyse varlıklarının tamamına yakın bir kısmını şüpheli alacakları nedeniyle karşılık ayıracak hâle geliyorlar. Bunları görmemezlikten gelemezsiniz. Bu durumda yatırımlara gidecek olan kaynağı yaratmanız çok zor. İşsizlik artacak, genel işsizlik yüzde 11'lere kadar dayanacak, genç işsizlik yüzde 20'leri aşacak. Neoliberal politikaların gereği olarak devletin ekonomiden elini çekip üreten ve öncü olmaktan çıkmasıyla, zaten geri kalmış bölgelerde bu yıkım kendini çok daha fazla hissettirdi, herkes kentlere yığılıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, "Bu kısır döngüden nasıl çıkılır?"ı hepimizin birbirimize sorması gerekiyor; nasıl çıkacağız? Ekonomistlerin hepsinin oy birliğiyle, diğer arkadaşlarımızın da kesinlikle yaşamlarından çıkarttıkları sonuçlarla diyecekleri olay, bana göre, "Öncelikle büyüme modelimizi sorgulamak zorundayız." olmalı.

Kamu tasarruf üretmiyor, özel kesim tasarruf üretmiyor. Borç alıp yatırım yapmaya çalışıyoruz, onlar da azalıyor çünkü dövizde ortaya çıkacak olan yükümlülükler nedeniyle hiç kimse dövizle borçlanmaya cesaret edemiyor. Bütün ekonomimizi bağladığımız inşaat ve konut sektöründen yeniden sisteme geri dönüş olmuyor değerli arkadaşlar. Binlerce liraya, yüz binlerce liraya, hatta milyarlarca liraya daireler satılıyor, şu oluyor, bu oluyor, sisteme dönüş yok. Elde edilen paralar bir yerlere gidiyor. Bunu görmemezlikten gelemezsiniz veya "Farkına varmadık." da denilmesi mümkün değil. Sizin desteklediğiniz, dinamo sektörü olarak dediğimiz bir sektörümüz üretmiyor, sisteme geri dönmüyor buradan bir kaynak ama bankalardan, her taraftan harıl harıl krediler vesaireler buraya akıyor.

Değerli arkadaşlar, borca bağımlı, tüketime dayalı istihdam yaratmayan ekonomi politikalarının yarattığı sorunlar gerçekten kolay kolay çözüleceğe benzemiyor, bunu çok ciddiye almamız gerekiyor. Ve özellikle de yeniden yatırımla ilgili ve yarattığımız bütçe dışı fazlayla kamusal tasarrufları artırmak suretiyle... Kamusal tasarrufların sadece bireysel emeklilik sigortası ya da asgari ücretteki sigortalılık tavanını 7,5 kata çıkarmayla sağlanamayacağını da öncelikle bir kabul edelim. Başka çözümler bulmamız gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, bütçemizde "bütçe dışı fazla" olarak koyduğumuz rakamlar tasarrufun bir karşılığı değil. Başlangıçta onları gördüğümüz zaman seviniyoruz, "Aa, bütçemiz bayağı fazla vermiş, çok iyi bir olay." diyoruz. Örneğin 2017 bütçesinde faiz dışı fazlamızın 10,7 milyar lira olduğunu görüyoruz, diyoruz ki: "Güzel, bütçede en azından faiz dışı olarak böyle bir fazlamız oluşuyor." Ancak, bu arada bir şeyi gözden kaçırıyoruz, değerli arkadaşlar, o da IMF tanımlı faiz dışı fazla konusu maalesef bizim verilerimize uymuyor. IMF -tabii, artık IMF değil, bütün dünya ve borç verenler de böyle diyor diyor ki: "Bir ülkenin bu kapasitesini belirleyebilmek için bir defalık gelirlerinin sanki sürekli elde edilecekmiş gibi bütçeye konulması bir anlam ifade etmez." Yani özelleştiriyorsanız, varınızı yoğunuzu satıyorsanız bir defalık bu gelirler gerçek anlamıyla faiz dışı fazlanın hesabında dikkate alınmıyor. Merkez Bankası aşırı kâr edip de birdenbire size milyarlarca lira aktardığı zaman bunu da saymıyor. O zaman bu rakamları çıkartıyorsunuz. Sizin giderlerinizi vergi gelirlerinizle karşılama kapasiteniz ne kadar, buna bakılıyor. Karşılıyorsanız, tamam, iyi ülkesiniz, açık vermiyorsunuz; karşılayamıyorsanız işte orada iniş başlamış oluyor. 2017 yılı için özelleştirme gelirlerini çıktığımız zaman, artık bütçemiz faiz dışı fazla vermiyor, şu yapacağımız bütçe faiz dışı fazla vermiyor, 2,3 milyar açık veriyor, diğer bütün verilerin hepsinin de olması karşılığında. Merkez Bankasından elde edilecek gelir bunun

içerisindeyse, tam olarak göremediğimizden onu inmedik, onu da eklersek eğer onun içerisine büyük bir ihtimalle 3,5 milyar civarında falan net bir açıkla karşı karşıyayız. Bütçe açığımız da bu durumda 59,8 milyara kadar yükselmiş oluyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, olay bu, bu gerçeği göz ardı etmemek gerekiyor. Daha fazla rakamlara boğmadan...

Peki, “Bu ülkede yapılan yatırımlar, şunlar bunlar nedir?” olgusunu elbette ki sizler sormuyorsunuz tabii; Plan ve Bütçe Komisyonunun üyelerinizin ancak yurtaşların hepsi soruyor. Biz büyüme modelimizi sorgulayalım diyoruz ama şu anda dev gibi Deli Dumrul yatırımlarımız var; geçenden 110 lira, geçmeyenenden 500 lira alıyoruz, hatta geçmeyenleri yakında hapse de atacağız. Bu yatırımlardan dünyanın en derin deniz tünellerini açarken, büyükşehir hastanelerini yaparken demek ki bizim programımızın doğru bir program olması gerekiyor. Büyüme veya büyüme programımızı yeniden gözden geçirmenin bir anlamı yok diyebiliriz. Bizim şimdiye kadar Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışmadığımız hep bu oldu. Siz bu saydığımız yatırımları önünüzdeki bütçelerde görüyor musunuz? Görmüyorsunuz çünkü bunlar devletin yatırımları değildi. Bunlar 1980’li yılların başında Dünya Bankasının yaratmış olduğu yeni bir finansman yöntemi veya finansman politikası çerçevesinde yaptırılan işler. Kamunun gereksinim gördüğü işlerin yatırımını özel sektör yapacak, sonra onu işletecek, para kazanacak, sonra kamuya devredecek. Yapılışı itibarıyla iyi, yapılışı itibarıyla, teorigi itibarıyla doğru. Peki, buralardan para kazanmazsa ne olacak? Hemen bu bunun arkasından geliyor. Bu durumda diyor ki: “Tamam, ben bunu yapayım ama buradan, gerçekten, örneğin köprüden şu kadar araç geçmezse, hastaneye şu kadar insan gelmezse, yaptırdığımız yurda şu kadar öğrenci gelip yatmazsa ne olacak?” İşte o durumda garanti veriyorsunuz ve bu garantiler belirli bir süre sonra sizin bütçenize yansıyor. Başlangıçta kararının verilmesi sırasında yansımıyor, ihalenin yapılması sırasında ortaya çıkan maliyetler, geri dönüş veya karşılanacak olan geçiş sayılarıyla ilgili hiçbir ilginiz yok ama maliyeti belirli bir süre sonra size yeniden geliyor ve yansıyor. Biz bunu şimdiye kadar pek tartışmadık, buralarda tartışmadık. Gerçek maliyet konusunda da, sizi temin ederim, bir veriye de ulaşamadık. Devlet de ulaşamadı galiba ki sonuç olarak devlette de çok yakınımız var, Sayın Maliye Bakanı en yakınımız en azından, ona sorup ondan almamız gerekiyor. Yok ortalıkta böyle bir veri. Çünkü, bu şekilde girmiş olduğumuz taahhütler nedeniyle gelecek süreçlerde ne kadar ödeyeceğimizi, bir şeyi bilmiyorduk. 2015 yılında Muhasebat Genel Müdürlüğü bir tebliğ yayınladı. Bu şekilde ortaya çıkacak yükümlülüklerin altta nazım hesaplarda, bilançonun altında nazım hesaplarda gösterilmesi gerektiğini söyledi; kutluyorum, çok geç kaldı ama kutluyorum. Bu çerçevede, Sayıştayın uygunluk bildiriminde de ilk sonuç alındı.

Tabii, bu arada, hiçbir şekilde görülmeyen başka veriler de var bu bütçenin içerisinde yani tek garanti verilmiyor, geçme garantisi falan verilmiyor. Belirli bir süre sonra olay ilerledi, bu dev yatırımların yapılması için dışarıdan kaynak bulmak gerekti, o kaynakları bulmak için de birisinin garanti vermesi gerekti. Hazinesinin garantisi olmadan, devletin garantisi olmadan hiç kimse kalkıp da orada “Biz köprü yapıyoruz ya. Buradan geçecek olan insanlardan zorla bu paraları alacağız nasıl olsa, devlet bizim arkamızda, dolayısıyla, bunları öderiz.”e inanmıyor kimse, “Hazine garanti versin.” diyor. İşte bunu siz bütçenizde görüyorsunuz. 2017 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı’nın 20’nci sayfasına bakarsanız eğer -12’nci madde, orada çok net bir şekilde- Hazinesinin vereceği garantiler artık burada yer almaya başladı. Ama yine de bir istisnamız var yani bu olayları derleyip toplamakta onun için inanılmaz derecede zorlanıyoruz. Bu tebliğin çıkmasından önce verilmiş olan garantilerde “Buradaki limitler dikkate alınmaz.” diye bir uygulama var. Bu sene içerisinde KİT’lere, belediyelere, vesairelere Hazine 4 milyar dolar garanti verecek, güzel. Onun dışında, toplam bütçe ödeneklerinin yüzde 1’ine kadar -yani aşağı yukarı 6,4 milyar lira yapıyor- o kadarlık da iç borçlanma senedi ihraç

edecek. Bunları büyük ölçüde bankaların kullanmış oldukları veya vermiş oldukları kredilerin bir nevi geri dönüşü gibi kullanıracak, başka çaresi yok çünkü, başka türlü kullanılacak bir olay değildir. Diğer taraftan, bir de (3)'üncü fıkrasına göre, bu yıl içerisinde, daha önce verilenler hariç -üçüncü köprü, Körfez Geçişi, şehir hastaneleri, Boğaz Tüp Geçişi vesaireleri falan hariç, bunun içerisinde yok-onlar için de ayrıca 4 milyar dolar daha Hazine garantisi verecek.

Bu şekilde garantileri veriyoruz, güzel, yapıyor, seviniyoruz. "Dünyanın en derin tüneli." diyoruz, "En geniş köprülerinden biri." diyoruz. Geçtiği zaman da gerçekten insan keyif alıyor, "Yapanlardan Allah razı olsun." diyor geçerken. Ödemeye geldiği zaman tüyleri diken diken oluyor, sorun orada.

Şimdi, buralardan geçiş garantileri nedeniyle Karayollarının üstlendiği, Devlet Hava Meydanları İşletmesinin üstlendiği yolcu garantileri, geçiş garantileri var ayrıca; bunlardan gelecek olanı bilmiyoruz, ne geleceğini kesin bilmiyoruz. Bu sene, işte, Sayıştayın bu raporunda hiç değilse Karayolları Genel Müdürlüğüyle ilgili olarak denetim raporunda iki tane konuya yer verilmiş iki projeye ilgili. Gebze-Orhangazi-İzmir Körfez Geçişi ve Bağlantı Yolları Projesi'nde verilen toplam garanti tutarı, değerli arkadaşlar, 40 milyar 99 milyon, o kadarlık garanti verilmiş, "Bu kadar insan geçecek." demiş. Bu rakam ayrıca enflasyon oranında sürekli olarak güncellenecek.

Kısacası, Körfez Geçişi ve otoyol bağlantı yolları nedeniyle vermiş olduğumuz garanti toplamı gelecekte bize... İnşallah gelmez. Ekonomimiz müthiş şekilde canlanır, oradan tahminlerin üstünde geçiş olur, şu olur bu olur vesaire olur, o ayrı bir olay ama olmazsa maliyeti bu.

Aynı şekilde, Kuzey Marmara Otoyolu Projesi, Üçüncü Boğaz Köprüsü dâhil. Sayıştay raporuna göre, verilen toplam talep garantisi tutarı 16 milyar 700 milyon. İki proje için verdiğimiz garanti tutarı 56 milyar 800 milyon.

Şimdi, yaptığımız bütçeyle ilgili olarak neleri ıskalıyoruz, neleri kontrol ediyoruz, neleri kontrol edemiyoruz konusunu sanıyorum net olarak ortaya koyabildik. Net olarak koyamadık da en azından ortaya koymaya çalıştık, çünkü bütün bu projeleri falan bilmiyoruz.

Değerli arkadaşlar, Dünya Bankasının yaratmış olduğu bu finansman modeli, "1980'li yıllarda dedi." biraz önce ama aslında 1980'li yıllarda falan değil, neredeyse iki yüz sene önce başlıyor. İstanbul'daki tünel -dünyanın en kısa tüneli yani Guinness Rekorlar Kitabı'na giren tüneli- ve tramvay hatları, Haydarpaşa Limanı gibi bir sürü yatırım aynen bu yöntemle yapılmış; yap-işlet. Sonucu ne olmuş? Allah bir daha göstermesin, Düyun-ı Umumiye. Yani "Tek bir kuruş para cebimizden çıkmıyor, ne güzel tünel yaptırdık, tramvaylar çalışıyor, Haydarpaşa Limanı'mız var, işletiliyor." derken o zamanın padişahları, onların borçlarını daha sonra genç cumhuriyet kapatıyor. Suimisal misal olmaz, bunu suimisal olarak kabul edelim. Ama biz bu filmi görmüşüz, biz görmesek bile büyüklerimiz görmüş, görmüşüz. Bu tür olaylardan kesin olarak çıkan sonuçlar konusunu incelediğiniz zaman, böyle bir teklifle geldiği zaman tüyelerin diken diken olur. O nedenle, daha önceden gelen projelere... 1980'de başladı, rahmetli Özal'la başladı bunlar. O zamandan bu zamana 180'e yakın proje yapıldı. Büyük bir kısmı 2002'den sonra yapıldı, ayrı bir olay ama yapıldı bu projeler. Ama, şimdiye kadar bütün örneklerin hepsiyle ilgili karşılaşılan sorunları göz önüne aldığımızda, bizim gelecekle ilgili olarak bu bütçe içerisinde ciddi anlamda bir değerlendirme yapmamız gerekiyor.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Temizel, yirmi yedi dakika oldu, sürenizi kesmedim, bilginiz olsun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Çok teşekkür ederim, sağ olun. Özür dilerim o zaman. Ben süreye uymaya çalışacaktım.

BAŞKAN – Toparlarsanız memnun oluruz.

Buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bir bütçe kanunu yapıyoruz. Bütçe kanununun, ciddi anlamda sorunlarla boğuşacak bir ülkenin mali yönetiminin temeli olduğunu da biliyoruz. Sorunların sadece birkaç tanesine değinmek suretiyle nelerle karşı karşıya kalacağımızı anlatmak mümkün değil. Ancak, ülkemizin karşı karşıya kaldığı sorunlarda klasik bütçe ve klasik yatırım tanımlarına dayanarak, bunlarla sınırlı kalarak bu bütçenin yeterli olmayacağını düşünüyorum. Hem esnekliğinin hem de şeyler arasındaki değişikliklerini dikkate alarak uygulanabilecek ikinci bir çalışmanın, özellikle Maliye Bakanlığı tarafından yapılması gerekiyor bu, onun tarafından yapılacağını umuyorum.

Nasıl olsa bu değerlendirmelerimize diğer bütçelerde de devam ederiz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Temizel.

Sayın Yıldırım, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

AHMET YILDIRIM (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın ve Komisyon emekçisi arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve yeni yasama yılının hepimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, ben çok tekrara kaçmadan, çünkü çok çakışan noktalar olduğu için, Sayın Temizel'in bıraktığı yerden veya kendi bakış açımıla tamamlayarak devam edeceğim.

Şimdi, 2008'den beri başlamış olan, giderek büyüyen ve tedbirlere rağmen bir türlü giderilemeyen bir küresel krizle karşı karşıyayız Sayın Bakan. Dünyadaki ekonomik krizin ne kadar büyüdüğüne dair her gün yeni bir rapor, yeni bir makale ve tez yayımlanıyor. Bununla alakalı olarak durumun ciddiyeti artık tahmin ve öngörülerin ötesinde bir gerçekliğe tekabül ediyor. Hani, 2008 krizinin daha önceki küresel krizlerden çok farklı, çok daha derin, çok daha kapsama alanı geniş ve tedbirlerle giderilemeyeceğine dair hususlar maalesef bir tahmin değil, bir öngörü değil; tam aksine, çok farklı alanlardan ve bakış açılarından da belirtildiği üzere bilimsel çalışmalarla desteklenen bir küresel krizle karşı karşıyayız. Tabii, 1960'tan sonra yani İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra liberal politikaların, özellikle büyümelere cevap olmadığından anlaşılmasından sonra kapitalistlerin, kapitalist kurtarıcıların hemen yeni bir formül üzerinde çalışmaları, neoliberal sistemi önermeleri ve dünyada dolaşıma sokmalarının üzerinden yaklaşık elli beş yıl geçti. Ama, elli beş yılın özeti Sayın Bakan, Dünya Bankasından alınan verilere göre söylüyorum, şu grafik. Yani, elli beş yılın 1960'lar, 1970'ler, 1980'ler, 1990'lar, 2000'ler ve 2010'lardaki dünya ekonomisindeki büyüme oranı. Yani, neoliberal politikaların açığa çıkarmış olduğu sonuç şu. 1960'larda onar yıllık dilimler hâlinde dünya ekonomisindeki büyümeler ele alınmış. 1960'larda 5,39 olan dünya ekonomisindeki büyüme 1970'lerde 3,87'ye, 1980'lerde 3,6'ya derken, 2010'larda 2,62'lere gerilemiş durumda. Bunu, hani, nasıl bir küresel krizle karşı karşıya olduğumuzu ve 2008'in önceki küresel krizlerden ne kadar derin olduğunu özellikle göstermek açısından Dünya Bankası verilerinden faydalanarak sunmak istedim. Tabii, kapitalizm, krizden çıkış için geliştirdiği formülde -Sayın Temizel de ifade ettiler- bireysel alanı borçlar yığını içerisinde kalmış olan manipülatif özgürlük dünyası inşasına girişti.

Tabii, 2008 sonrası bu onar yıllık açığa çıkarılmış olan analiz raporlarından çıkarılan ve önerilen sonuç şu: Yapısal krizin etkileri adına ekonomi, bilim dünyası farklı tartışmalar yürütüyor ama bir noktada ortaklaşıyor. Bakın, sağdan, soldan veya merkezden, nereden bakarsanız bakın ekonomi yorumcularının, uzmanlarının ortaklaştığı bir nokta var. O da büyüyen, aşılamayan borç krizidir, borçlar krizidir. Buna göre, dünya borcu ile geliri arasındaki makas her geçen gün artıyor.

Yine, Dünya Bankası verilerinden hareketle bir rakamı sizinle paylaşayım. Buna göre, dünyada finansal olmayan borcun yani firma borcu, bireysel borç, devlet borcunun toplamı, Sayın Bakan, 152 trilyon dolara varmış, bu da şu anki dünya millî gelirin 2 katını aşmış, bu da krizin ne kadar derin olduğunu göstermektedir. Dünyadaki millî gelirin 2 katını aşmış bir özellikle finansal olmayan borç gerçekliğiyle karşı karşıyayız. Tabii dünyada bu kadar kriz var da ülkemizde durum ne, buna dair değerlendirmeme geçmeden önce şunu söyleyeyim: Ekonomik büyümenin düşmesine ve borç krizinin büyümesine rağmen bütün dünyada özellikle dünyanın yüzde 1'lik zengin kesiminin serveti büyümüş ve büyümeye devam ediyor. Bakın dünyada kriz derinleşiyor, özellikle de borç krizi artıyor, dünyada finansal olmayan borcun dünyanın millî gelirin 2 katını aştığını söylüyoruz ama bu süre içerisinde her ne hikmetse dünyadaki yüzde 1'lik dilim içerisinde bulunan servet sahiplerinin serveti artıyor.

Peki, buradan hareketle yine özellikle belli rakamlar üzerinden ifade edeyim ki, bakın biz ne yapmaya çalıştık? Mali disiplin ve sorunların çözümü adına sadece son bir yılda Sayın Bakanla birlikte çalışırken şu Komisyondan geçmiş Genel Kurulda yasalaşmış bazı yasalara dikkatinizi çekmek istiyorum. Aynen biz de dünyadaki o yüzde 1'lik zengin kesimin servetini koruyan, onların mal varlığına haneler gelmemesi, zarar görmemesi için yasalar çıkardık buradan. Bazılarını sayayım size: Asgari ücrete yapılan zamda işveren zorlanmasın diye SGK payının devlet tarafından üstlenilmesi gibi bir yasa çıkardık. Ne yaptık? Yarı zamanlı çalışmada özellikle çalışılmayan döneme ait prim borcunu işverene yüklemeydik, İşsizlik Fonu'ndan karşılanması için yasa geçirdik burada. Ne yaptık? Maden işverenlerine verilen teşviklerle sermayeyi rahatlattık. Ne yaptık? Lüks konutlarda emlak vergisi muafiyetleri getirdik. Ne yaptık? Özel istihdam büroları kiralık işçi yasalarıyla sermayenin, sermayedarın, servet sahiplerinin yükünü hafifletme veya krizden en az etkilenmeleri, en az hasarla bu krizi atlatalmaları için onları rahatlattık. Ne yaptık? Varlık Barışı Yasası'nı çıkararak kara paranın aklanmasına... Veya sermaye sahiplerinin bu ülkede olası krizden zarar görmelerini engelledik. Peki, iyi, güzel, sermayedarı rahatlatalım; iyi, güzel, onları buradan kaçırtmayalım, nasıl olsa son bir yılda 44 milyar dolar yabancı sermaye ülkeden çıkıp gitmiş. Peki, emekçiye dönük ne yaptık? Maalesef bütün bunlar bir hususu ispatlıyor. Alt sınıfın bütün açığa çıkmış krizin derdini çekmesiyle yüz yüze bıraktık, bırakmaya devam ediyoruz. Bakın bunların hepsini son bir yılda yaptık. Yani 55 ve 56'ncı Hükümetler döneminde çıkardığımız yasalardan söz ediyoruz. Değilse, bizim krizin, aşılması mali disiplinin sağlanması ve bunlar için yasa çıkarılmasına karşı olduğumuz yok. Bunlar için gerekirse daha fazla çalışalım, daha fazla yasa çıkaralım ama yasayı sermayeyle emek kesimi arasında dengenin sağlanabileceği ve her ikisini de rahatlatılabileceği, her ikisini de krizlere karşı koruyabileceğimiz yasalar biçiminde dizayn etmemiz gerektiğini tekrar hatırlatmak isterim.

Bir diğer husus: Türkiye'de 2000'li yıllarda iktidarlar ve bunların büyük bir çoğunluğunu, son on dört yılını mevcut siyasi partinin iktidarlarıyla geçirdik. Sert neoliberal politikaların uygulanmasına, toplumsal hoşnutsuzluğun büyümesini engellemek için iki temel program uyguladık, bakın iki temel program var AKP iktidarları döneminde. Birincisi: Sosyal yardım politikalarını arttırarak öneceledik. İkincisi: Bireysel borçlanmayı alabildiğine arttırdık. Özellikle de sosyal yardımlar her ne hikmetse hep seçim dönemlerinde daha fazla ön plana çıktı. Yani iktidar bir yandan neoliberal politikaları özellikle yoksul kesime karşı kalıcı tedbirler üretmek yerine, onlara balık tutmayı öğretmek ve kendi karınlarını doyurmayı öğretmek yerine hazır balıklar vermek yani deyim yerindeyse -örneğim çok abes olmasın ama- sosyal yardımlarla geçiştirdik.

Peki, bütün bunların hepsinin ortak bir noktası var değerli arkadaşlar. Sermayeyi koruyan ama emekçiyi ona karşı görelî olarak her zaman daha fazla zorda bırakan bir ülke hâline geldik. Şuradan da Merkez Bankası Finansal Değerlendirme Raporu'ndan alacağım bir bilgiyi okuyayım, hani bireysel borçlanmayı alabildiğine teşvik ettik diye söyledik. 2008 yılında yani küresel krizin başladığı dönemde

Sayın Bakan, özellikle Türkiye'deki borç, bireysel borç -hane borcu olarak söylüyorum- 128,9 milyar iken ve bu borç yüzde 36,6 iken bu her geçen gün arttı, 2013 yılında yüzde 55,2'ye -yani gelirinin yüzde 55,2'sini borçlarına harcamak zorunda kalan haneler ortaya çıkardık- 2014'te de 51,4'e... Yüzde 36'dan oralara kıyaslırsak hanelerin borcu 2008'e göre yüzde 50 arttı. Yani gelirinin yarıdan fazlasını sabit borçlara, hane borçlarına ödeyen bir toplum hâline dönüştük biz. Bunu tümüyle küresel krizlerle ilişkilendirerek örnek vermek istedim. 2008'de açığa çıkmış olan krize ABD, Avrupa Birliği ve Japonya gibi önemli merkezlerin politika yanıtı faizleri sıfırlamak ve parasal genişleme biçiminde olurken Türkiye gibi ülkelerde ise kriz sadece 2008-2009'da daralma olarak yaşandı.

Şimdi değerli arkadaşlar, bakın burada bir hususa daha dikkatinizi çekmek istiyorum. yaklaşık on, on bir ay önce, Sayın Bakan, orada otururken söylediğimiz bir hususa karşı maalesef tepki gösterdi. Kabinenin en zor koltuğunda oturan bakan olduğunu ifade ettik. Alınan siyasi kararların diğer bakanlıkları da şüphesiz ve bakanlıklardan topluma da yansıyan bir biçimde etkilediğini biliyoruz ama hiç kimseyi Sayın Bakan kadar etkilemiyor, sorumluluk altına sokmuyor, kafa yormasına, stres çekmesine sevk etmiyor. Bunu söylerken de şu açıdan söyledik: Küresel olarak, bölgesel olarak dünya bir kriz yaşıyor, onun üzerine biz bu küresel krizlerden kendimizi, bölgesel gelişmelerden kendimizi koruyan politikalar geliştirmek yerine iç politikada da bunu tetikleyen genel Hükümet programlarıyla karşılaştık. Ve sahada bakın bölgesel çatışmalar yetmiyor gibi bölgesel çatışmaların parçası olmanın yanı sıra içte de bütünselliğimizi bozan iç çatışmalara ve savaflara sevk edilen bir ülke hâline geldik. Tamam, kamu güvenliği açısından alınabilecek her tedbirin her hükümetin ve devletin hakkı olduğunu savunduk ama bunu kamu güvenliğini tehdit eden örgütlerin dışarısına çıkararak toplumun bunu mağduru hâline getiren, toplumu bundan cefa çeken ya direkt bu çatışmalı ortamın parçası hâline getirdik ya da dolaylı olarak o çatışmalı bölgelerde olmayan insanların da bunun açığa çıkarmış olduğu ekonomik problemleri çekmesi sonucuna sürüklenmiş olduk. Değilse, doğuda ve güneydoğuda açığa çıkan çatışmaların Kapalıçarşı'daki esnafın yarıdan fazlasının dükkânını kapatmasıyla ilişkisini biz buradan kuruyoruz. Bu nedenle Sayın Bakan en stresli bakanlık veya kabine koltuğunda oturuyor diye söyledik. "Kentler yıkılıyor." dedik. Sayın Bakan, haklı olarak o zamanki öngörülerini üzerinden "Hepsini inşa edebilecek kudretimiz, gücümüz var." dedi. Ama inşa edilmiş hiçbir şey yok. Bırakın inşa edilmeyi, yıkılan kentlerin özellikle ihalesi dahi yapılmamış daha bugün kadar. Biz bölgede yaşıyoruz ve sahadan konuşarak söylüyoruz ve çatışmaların, savaşların birer kara delik olduğunu ifade ettik. Bunları bakın sürecin bizi doğrulamış olmasından büyük bir üzüntü duyarak söylüyorum. Çünkü Sayın Bakan hedeflerini gerçekleştiremezse ben sevinemem, Sayın Bakan öngörülerini uygulayamazsa ben sevinemem, bundan siyasi rövanşist duygularla bir pay çıkaracak durumda değiliz çünkü Sayın Bakan hedeflerini tutturamadı mı bunun cefasını 79-80 milyon insan çekiyor. Diğer bakanlıkların da topluma etkileri fazladır ama hiçbirinin etki gücü ve genişliği Sayın Bakanın bakanlığı kadar etkili değildir. Bu yönüyle savaşlar ve çatışmalar kara deliktir; ekonomik kara deliktir, insani kara deliktir, vicdani ve ahlaki kara deliktir. Biz buradan bakıyoruz, buradan görüyoruz. Hem canlarımızı kaybediyoruz hem mallarımızı hem geleceğimizi kaybediyoruz. Biz Türkiye'nin içinde hiçbir çatışma olmasa bile, Türkiye iç barışını ve istikrarını sağlamış olsa bile Orta Doğu'nun bir parçası olması sebebiyle zaten bu sıkıntıları çekeceğini biliyoruz. Ama içteki birliği ve dirliği sağlaması, iç toplumsal barışı tesis etmesi durumunda Orta Doğu'daki süreçlere daha güçlü müdahil olabileceken iç politikaların bunu tetikleyen, daha fazla yaralayan, daha fazla içteki yansımaları olumsuzlaştıran politikalar üzerinden bugünlere geldik biz. Şimdi yabancı sermaye kaçıyor, ondan sonra Moody's'in özellikle açıklamış olduğu raporlar üzerinden Türkiye'ye dair kanaatlerine öfkeleniyoruz. Neymiş efendim? Moody's Türkiye'nin kredi notunu düşürerek yatırım yapılmayacak ülkeler arasına almış Türkiye'yi. Biz buradan ne diyoruz? Kredi notunu düşürdü diye öfkelenip işi siyasi olay çıkarmaya kadar götürebiliyoruz. "Bu karar

siyasidir.” diyoruz. Ama öte taraftan Başbakan Yardımcısı Sayın Şimşek “Biz bundan ders çıkarmaya çalışıyoruz.” diyor. Yani Hükümetin bir kısmının veya Cumhurbaşkanının, Başbakanın Moody’s’in raporuna veya Türkiye’ye dair kredi notuna karşı öfkelenip yaptığı siyasi yorumlarla buna karşılık bir başka sorumluluk mevkiisindeki Başbakan Yardımcısının “Biz bundan dersler çıkarıyoruz.” demesi çok çok farklıdır. Hangi üst akıl Moody’s’i yönlendiriyor bilemem ama Moody’s’in Türkiye’nin kredi notunu yükselttiği, yatırım yapılabilir ülkeler hâline getirdiği raporları da ve kredi notunu yükselttiği dönemler de oldu. O zaman bizim için muteberdi de bugün bizim kredi notumuzu düşürdüğü, yatırım yapılamaz veya yatırım yapılabilir riskli ülkeler içerisine alınca mı bizim için itibarını kaybetti? O gün Moody’s ne idiyse, ne kadar siyasal idiyse bugün de o kadar siyasaldır. O gün o derecelendirme kuruluşu birileri tarafından ne kadar yönlendiriliyor idiyse da bugün de o kadar yönlendiriliyor. Bununla alakalı olarak yeri gelmişken ifade edeyim. Burada Moody’s’le ilgili, onun derecelendirmesi ve kredi notuyla ilgili ifade etmemiz gereken husus şudur, gerçekçi olalım: Moody’s’in kararı siyasi mi değil mi tartışması yürütmeyelim. Şimdi bu karardan sonra “Türkiye ekonomisi neden Moody’s gibi kurumların değerlendirmelerine bu kadar bağımlı ve onların bu kredi notlarından sonra Türkiye neden etkileniyor?” sorgulamamız lazım. Reddedebiliriz “Seni tanımıyoruz.” diyebiliriz, bu işin kolayı. Ama gel gör ki bu kredi notlarını açıkladıktan sonra ülke ekonomisi etkileniyor mu, etkilenmiyor mu? Bizim kendimiz adına, toplum adına, 80 milyon adına bakmamız gereken noktanın bu olduğunu düşünüyorum ben. Değilse, öbür türlü siyasi görüşü üzerinden o kurumu değerlendirebilecek herkes kendi düşüncesini açıklamakta şüphesiz hürdür.

Bir diğer husus, özellikle şunu ifade edelim ki: Bakın ben not almıştım özetle geçeceğim. Sayın Temizel ayrıntılı değerlendirdi diye ben özetle geçeceğim. Yap-ışlet modelleriyle şüphesiz köprü yapılabilir, tünel yapılabilir, farklı yatırımlara girişilebilir bunda hiçbir beis yok ama daha gerçekçi olabilir. Toplum ve hazineyi yani bu ülkenin bütün insanların alın teri olan bütçeyi özel sermayeye peşkeş çekecek, onları daha fazla rahatlatacak projelerin altına imza atmak zorunda değiliz biz. Yap-ışlet modellerinin daha gerçekçi, daha fazla halkı önceleyen, daha fazla dar gelirliyi önceleyen, sermayenin kâr payını biraz daha kısıtlayarak yapabiliriz. İnanın, bakın, öyle bir noktaya geldik ki hani ödeme garantileri üzerinden hedefler tutturulamazsa bunların zararları karşılanacak. Sayın Bakan belli bir noktadan sonra gidecek hani birilerinin yağmur duasına çıktığı gibi tünel, köprü duasına çıkacağız. Bu kadar insan geçsin ve hedef tutturulsun ki bir de bütçeden fazla para aktarmayalım diye buraya. Yani neredeyse hepimiz köprü, tünel duasına çıkacağız, hedef tutturulsun hazineden daha fazla hedefimiz dışında, planlamamız dışında bir ödemeyi buralara aktarmayalım noktasına varacağız.

Söylenebilecek çok husus var. Ben süremi aşmamak adına şimdilik burada bırakıyorum ama ilerleyen dönemlerde, sürelerde tekrar geri kalan bölümlerle ilgili düşüncelerimi ifade edeceğim.

Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Yıldırım.

Sayın Kalaycı, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, komisyonumuzun değerli üyeleri, Maliye Bakanlığımızın ve kamu kurumlarının değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Ve yine öncelikle 2017 bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 2017-2019 dönemini kapsayan orta vadeli program 4 Ekim tarihinde Sayın Başbakan tarafından açıklanmıştır. Sayın Başbakan “Orta vadeli program içinde büyümenin artarak devam etmesini, kişi başına gelirin artmasını, yeni iş alanları oluşturulmasını hedefliyoruz. Bunu yaparken enflasyonun düşmesi için mücadele edeceğiz, cari açığı azaltacağız, mali disiplinden asla vazgeçmeyeceğiz.” diye güzel sözler söylemiştir. Ama açıklanan orta vadeli programda büyüme, milli gelir ve ihracat başta olmak üzere makro hedefler düşürülmüştür. Sayın Maliye Bakanımız da Komisyonda geçen hafta 2017 yılı bütçe sunuş konuşmasını yapmıştır. Sayın Bakan, 2017 bütçesine güya “Büyüme dostu bütçe.” diyor. Büyümeyi esas alan bir bütçe olduğunu söylüyor. Hâlbuki açıklanan orta vadeli programla büyüme 2016 yılında yüzde 4’ten yüzde 3,2’ye, 2017 yılında ise yüzde 5’ten yüzde 4,4’e düşürülmüştür. 2017 yılında gayri safi yurt içi hasıla hedefi 756 milyar dolara çekilmiş, kişi başına gelir 500 dolar düşürülerek 9.529 dolar seviyesine indirilmiştir. Aslında 2013 yılından bu tarafa kişi başına gelirden keskin bir düşüş bulunmaktadır. Üç yılda vatandaşımız 1.579 dolar fakirleştirilmiştir.

Yine, Sayın Bakan, sunumunda mali disiplinin korunacağını söylemiştir. Ancak 2016 ve 2017 yıllarında bütçe açığı artmaktadır. 2017 yılında bütçe açığının yüzde 35,6 oranında artması öngörülmektedir. Bütçe açığının gayri safi yurt içi hasılaya oranı 2016 yılında yüzde 1,6’ya, 2017 yılında yüzde 1,9’a yükselmektedir. Bu durum mali disiplinde bir esnemeye açıkçası işaret etmektedir.

Sayın Bakan, yine, özel sektör yatırımları için teşvikler ve desteklerden bahsetmiş, özel yatırımların ve tasarrufların artacağını dile getirmiştir. Hâlbuki yatırımlarda gerileme bulunmaktadır. Kamu sabit sermaye yatırımlarında 2016 yılında 10 sektörden 5’inde azalma vardır. Özel sektör sabit sermaye yatırımları 6 sektörde ve toplamda negatiftir. Ekonomide toplam tasarruflar yüzde 13,5 seviyesine gerilemiş. Özel tasarruf artışı sabit fiyatlarla negatif durumdadır.

2016 yılının ilk yarısına dair gerçekleşme rakamlarına bakıldığında da yatırımların azaldığı, tüketime dayalı bir büyümenin sürdürüldüğü görülmektedir. 2016 yılının ilk yarısında yerleşik hane halklarının tüketimi yüzde 6,1; devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 13,5 artarken özel sektör yatırımları yüzde 1,2 azalmıştır. Özel sektör yatırımları iki çeyrekte de 0,8 ve 1,6 düzeyinde düşüş göstermiştir. Bilhassa özel sektör makine teçhizat yatırımlarındaki düşüş oldukça dikkat çekicidir. Bu yatırımlar birinci çeyrekte yüzde 4,8; ikinci çeyrekte yüzde 5,3 düşmüş ve böylece ilk altı ayda yüzde 5,1 azalmıştır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımı girişlerinde de yüksek düzeyde düşüş yaşanmaktadır. Uluslararası doğrudan yatırımlar 2016 yılı ilk sekiz ayında önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 64 oranında azalarak 3,4 milyar dolara inmiştir. İşsizlik oranı 2016 yılı Temmuz döneminde yıllık bazda 0,9 puan artışla yüzde 10,7’ye çıkmıştır. Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 11,2; tarım dışı işsizlik oranı yüzde 13,2; genç nüfusta işsizlik oranı ise yüzde 20,2’ye yükselmiştir. Diğer taraftan ne eğitimde ne istihdamda olan yani çalışmayan ve eğitim görmeyen gençlerimizin oranı da yüzde 26,3’e çıkmıştır. Sayıları 5 milyon 339 bine yükselen bu atıl gençlerimiz ne yapıyor, acaba Hükümet buna kafa yoruyor mu? Sayın Bakanım, bir çalışmanız var mı atıl gençlerimiz konusunda? Ne eğitimde ne istihdamda görünmeyen gençlerimiz var.

Yine, işsizlik ödeneğine başvuruların sayısında da patlama yaşanmaktadır. İŞ-KUR’un son açıkladığı verilere göre 2016 yılının ilk beş ayında işsizlik ödeneğine başvuruların sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 41,8 artarak 593 bin 786 kişiye ulaşmıştır. İşsizlik ödeneği alanların sayısında da yüzde 35,3 artış bulunmaktadır. Bu, gerçekten kaygı verici bir gelişmeye işaret etmektedir.

Evet, ülkemizin yatırım ihtiyacı vardır ve yatırımların artırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Yatırımların az olmasının temel sebeplerinin başında yurt içi tasarrufların yetersizliği gelmektedir. Diğer bir nedeni ise hukuk sisteminin iyi çalışmaması, istikrarsızlık ve belirsizlik ortamıdır. Ekonomi,

iç siyaset ve dış politikada giderek artan belirsizlikten dolayı yatırımcı önünü görememektedir. Oynak kur girdi maliyetlerini, belirsiz faiz kaynak maliyetlerini yükseltmekte, istikrarsızlık ve güven kaybı, yatırımcıyı caydırmakta, yatırımlara darbe vurmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, AKP hükümetlerince gerekli ve yeterli tedbirler zamanında alınmayarak birçok sorun kalıcı ve kronik hâle getirilmiştir. Ekonomide zaten sınırlı olan kaynaklar üretken alanlardan hızla üretken olmayan alanlara kaymıştır. Arazi rantına ve inşaat sektörüne dayalı bir ekonomik yapı hâkim olmuştur. AKP döneminde imalat sanayinin millî gelir içindeki payı düşmüş, AR-GE, yenilik ve teknoloji alanında atılım yapılamadığı gibi geriye gidilmiş, yüksek katma değerli ve AR-GE yoğun üretim yapısına geçilememiştir. Nitekim yüksek teknoloji ürünlerinin sanayi üretimi ve ihracatı içindeki payı 2002 yılına göre önemli oranda düşmüştür. Hem sanayimiz hem de ihracatımızın ithalata bağımlılığı kaygı verici boyutlara yükselmiştir.

Türk sanayisi yurt dışından gelen ucuz ara mallarının tahribatıyla karşı karşıya kalmış ve sektörel öncelikleri giderek montaja dayalı, ithalata bağımlı bir yapıya sürüklemiştir. İstanbul Sanayi Odası her yıl yayınladığı Türkiye'nin 500 ve ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu ile ilgili araştırmalarda sanayi üretiminin ekonomi içindeki ağırlığının giderek azaldığını açıkça ortaya koymaktadır. Büyük sanayi kuruluşlarının kârlılığının da, ihracatının da azaldığı bu araştırmalarla tespit edilmiş durumdadır. Kârlılık ve öz kaynaklardaki azalma nedeniyle şirketler finansman sağlamak için daha fazla yabancı kaynak kullanımına yönelmiştir. Finansal kesim dışındaki firmaların varlıkları ile yükümlülükleri farkı yani net döviz pozisyon açığı 2002 yılında 6,5 milyar dolar iken 2016 Mayıs ayı itibarıyla 195,9 milyar dolara varmıştır. Bilançolarda biriken kur riski reel kesim için belirsizliği artırmış, dış şoklara açık hâle getirmiştir. KOBİ'ler ve esnafımız kendilerinin baş edebilecekleri ölçeğin oldukça üzerinde sorunlarla karşı karşıyadır.

Orta vadeli program işsizlikle mücadelede başarısızlığın âdeta itirafı niteliğindedir. OVP'de 2016 yılı sonunda işsizliğin yüzde 10,5'e yükseleceği ifade edilmektedir. Ülkemiz işsizlikte en yüksek rakamları AKP hükümetleri döneminde görmüştür. Yüzde 20'ler civarında seyreden genç işsizlik oranı ülkenin kanayan bir yarasıdır. Ama maalesef AKP Hükümetinin de bu konuda bir umursamazlığını görüyoruz.

Kamu maliyesinin kalitesiyle ilgili sorunlar önümüzdeki dönem için ciddi riskleri bünyesinde barındırmaktadır. Vergilerdeki adaletsizlik sürmekte, harcamalar ekonomiyi büyütecek, ekonomide AR-GE ve yenilikçiliği teşvik edecek mahiyette değildir. Düşük büyümelere ve petrol fiyatlarındaki düşük seviyeye rağmen cari açığın millî gelire oranı hâlâ yüzde 4,3 seviyesindedir. Ülkenin yatırım ihtiyacının yüzde 28'ler civarında olduğu düşünüldüğünde yurt içi tasarrufların artırılmasına olan ihtiyaç daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Tasarrufların düzeyi AKP İktidarı döneminde sürekli olarak düşmüş olup cumhuriyet tarihimizin en düşük tasarruf oranıyla karşılaşmıştır. 2002 yılında yüzde 23 seviyesinde olan özel kesim tasarruf oranı yüzde 10'a kadar inmiş, hane halkının tasarruf oranı ise yüzde 7'lerde olup yerlerde sürünmektedir. Yüzde 20'lik gelir gruplarına göre toplumun ilk üç yüzde 20'lik diliminin yani yüzde 60'ının tasarrufları negatif düzeydedir. Ülkenin borç düzeyi sürekli olarak artmaktadır. Türk ekonomisi borçlanma yoluyla geleceğini bağlamıştır. AKP hükümetleri cumhuriyet tarihinin en fazla

borçlanan iktidarı olmuş, alınan borçlarla cumhuriyet tarihinin rekorlarını kırmıştır. Toplam dış borcumuz 2002 sonundaki 129,6 milyar dolarlık seviyesinden 2016 ikinci çeyrek itibarıyla 421,4 milyar dolara çıkmıştır. Dış borçlar yüzde 225 oranında 291,8 milyar dolar artmıştır. Milletimiz de borç ve faiz batağına saplanmıştır. Çiftçisiyle, köylüsüyle, esnafıyla, sanayicisiyle, çalışanıyla, emeklisiyle milletimiz dolu dizgin borçlanmaktadır.

2002 yılında 6,3 milyar lira olan tüketici kredileri ve kredi kartı borçları, Risk Merkezinin Ağustos 2016 bültenine göre 433 milyar liraya fırlamıştır. Bu

durum, borçlanarak tüketme çılgınlığının boyutları hakkında bir fikir vermekte olup üretmeden tükettiğimizin acı bir göstergesidir.

Uzun süredir devam eden başarısız ekonomi yönetimi ülkemizi uzun vadeli hedeflerinden de hızla uzaklaştırmıştır. 2023 hedefleri Türkiye açısından kesinlikle ulaşılması mümkün olmayan hedefler hâline gelmiştir. 2013 yılı haziran ayında Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen 10'uncu Kalkınma Planı hedefleriyle son açıklanan Orta Vadeli Program hedefleri karşılaştırıldığında bu durum daha net olarak görülmektedir. Kalkınma Planı 2018 yılı için 1 trilyon 286 milyar dolar milli gelir hedeflemişken son orta vadeli program aynı yıl için 815 milyar dolar milli gelir hedeflemektedir.

Yine aynı şekilde, Kalkınma Planı 2018 yılı için 16 bin dolar kişi başı gelir hedeflemişken OVP aynı yıl için 10.164 dolar kişi başı gelir hedeflemektedir. Benzer şekilde Kalkınma Planı 2018 yılı için 277 milyar dolar ihracat hedeflemişken OVP aynı yıl için 170 milyar dolar ihracat hedeflemektedir. Bu durumda 2018 yılından sonra kalan beş yılda 2023 hedeflerine nasıl ulaşılabilecek? Patenti Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye ait olan ve ilk kez 2000 yılında bizim de koalisyon ortağı olduğumuz dönemde kalkınma planında yer verilen 2023 hedefleri maalesef on dört yıllık AKP hükümetlerinden sonra ulaşılması imkânsız hedefler hâline gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, ekonomide uzun süredir yapısal reform yapılmamaktadır. AKP hükümetleri reform yapma iradesini gösterememektedir. Onuncu Kalkınma Planı'nın Mecliste kabulü üzerinden üç yıl geçmiş olmasına rağmen Plan'da öngörülen reformlar gerçekleştirilememiş, hatta birçoğuna başlanmamıştır. Sorunlar günübürlük ve geçici müdahalelerle aşılmaya çalışılmaktadır. Bu durum sorunların daha da derinleşmesi sonucunu doğurmaktadır. Türkiye ekonomi alanında hızla reform gündemi oluşturmalı ve bunu uygulamalıdır. Türkiye ekonomisinin önünü açacak, ülkemizin ve milletimizin kalkınmasını sağlayacak, refahını artıracak her türlü düzenlemeyi destekleyeceğimizi de yeri gelmişken burada taahhüt etmek istiyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak seçim beyannamemizde de yer alan ve ekonomide önemli gördüğümüz 7 alanda hızlı ve kararlı bir şekilde reformların başlatılması gerektiğini düşünüyoruz. Öncelikle, bu reformlarla nelerin hedeflenmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum. Bu reformlarla; sürdürülebilir ve yüksek büyüme ortamının tesis edilmesi, ekonominin dış kaynağa olan bağımlılığının azaltılması, Türkiye ekonomisinin şoklara karşı dayanıklı hâle getirilmesi, ekonominin genelinde verimliliğin artırılması, fiyat istikrarının sağlanması, ekonomik büyümeden taviz vermeden cari açığın kontrol altına alınması, bütçe gelir ve giderlerinin kalitesinin iyileştirilmesi, ekonomide kaynakların üretken alanlara yönlendirilmesi, gelirin daha adil bölüşümü sağlanarak yoksulluğun azaltılması, istihdamı teşvik edici bir iş gücü piyasasının kurulması hedeflenmelidir.

Bu hedeflere ulaşabilmek için ekonomide üretimin artırılması ve ithalat bağımlılığının azaltılmasına yönelik önlemler alınması 1'inci reform alanı olmalıdır. 2'nci reform alanı yurt içi tasarrufların ve yatırımların artırılması olmalıdır. Yatırım yapmayan bir ekonominin büyüme imkânı yoktur. Yatırım yapmak için de tasarruflarımızı artırmamız gerekmektedir. Bu kapsamda, sermaye piyasası etkin kullanılmalı ve yeni tasarruf araçları geliştirilmelidir. Ayrıca, iş ve yatırım ortamı iyileştirilmeli, sektörel ve dar bölge teşvik sistemine de bir an önce geçilmelidir. 3'üncü reform alanı vergiyle ilgili olanıdır. Sayın Bakanım, yıllardır hep söylediniz, bu sunuşta koymadınız; gelir vergisi, Vergi Usul Kanunu... Herhâlde vazgeçtiniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok. Her sene...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – “Söylüyoruz, olmuyor, bari yazmayalım demiştir.” yani, onun için. Yalancı çıkmayalım diye...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi tesis edilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Vergiye ilişkin düzenlemelerde kamu finansmanı ile ilgili önceliklerin yanı sıra, verginin üretim ve istihdam üzerindeki etkileri ile sosyal yönü birlikte değerlendirilmelidir. Vergi sistemi ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını dikkate alan dinamik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Bu çerçevede, yatırım yapanlara, istihdam, üretim ve ihracat artışı sağlayanlara yönelik vergi indirim ve kolaylıklarını içeren kapsamlı bir program uygulamaya konulmalıdır.

Daha önce yaptığımız düzenlemeyi biz yeterli görmüyoruz Sayın Bakanım.

MALİYE BAKANI NACI AĞBAL (Bayburt) – Hangisini?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – En son, yatırımların teşvikiyle ilgili torba düzenleme geçirdik. Yeterli değil yani, destek verdik ona ama yeterli değil.

4’üncü reform alanı harcama reformu olmalıdır. Kamu harcamaları yeniden önceliklendirilmeli, AR-GE ve yenilikçiliği teşvik edici harcamalara daha fazla kaynak ayrılmalıdır. Hesap verebilir, şeffaf, Parlamentonun bütçe hakkına riayet eden ve iyi denetlenen bir bütçe sistemi mutlaka kurulmalıdır.

Gelirin adil bölüşümü ve yoksullukla mücadele çok önemseydiğimiz diğer bir reform alanıdır. Bu çerçevede; üreten, istihdam yaratan ve üretilen değerden bu süreçte yer alan her kesimin katkısı ölçüsünde adil pay almasını sağlayan, üretim sürecinde yer almayan muhtaçların ise sosyal koruma programlarıyla desteklenmelerini ve yoksulluktan kurtarılmasını öngören bir sosyal refah düzeninin tesisi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Nüfusumuzun önemli kısmının istihdam edildiği tarım ve hayvancılık sektörü 6’ncı reform alanı olarak gündeme alınmalıdır. Tarım sektörü üretim, işletme ve pazarlama boyutlarıyla bütüncül bir yapıya kavuşturulmalıdır. Yüksek verimlilikte ve kaliteli ürün üreten, teknoloji kullanabilen, ülke insanını besleyebilen ve ihracat kapasitesi yüksek bir düzeye getirilmelidir. Hayvancılık, alt sektörleriyle birlikte bölgesel bazlı olarak ele alınarak destekleme politikaları bu çerçevede düzenlenmelidir. Bu kapsamda, hayvancılığı desteklemek amacıyla bütçeden yapılan destekler artırılmalıdır.

Son olarak da iş gücü piyasası ve çalışma hayatını üzerinde titizlikle çalışılması gereken bir reform alanı olarak görüyoruz. Bu kapsamda, toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği bir iş gücü piyasasının oluşturulması için gerekli önlemler ivedilikle alınmalıdır. Başta kadın ve gençler olmak üzere tüm kesimler için nitelikli istihdam imkânları arttırılmalı, çalışma şartları iyileştirilmeli ve ücret-verimlilik ilişkisi güçlendirilmelidir. Özellikle dezavantajlı grupların istihdama katkısı amacıyla güvenceli bir şekilde esnek çalışma yöntemleri uygulamaya konulmalı, çalışma hayatı ve sosyal sigorta alanında bu yönde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu reformlar başta hukuk olmak üzere, idarenin bütünlüğünü esas alan bir kamu yönetimi reformu, millî bir eğitim reformu ve erişilebilir ve sürdürülebilir bir sağlık ve sosyal güvenlik reformlarıyla desteklenmelidir.

Ben teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. Tekrar bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kalaycı.

Sayın Cemal Öztürk, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokrat arkadaşlar, basın mensupları; hepinizi ben de yeni yasama yılımızda sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarılarının, ayrıca Sayıştay tezkerelelerinin görüşmelerinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Bütçeler devletin gelecek bir dönemdeki gelirlerini ve harcamalarını tahmin eden ve yürütme organına harcamaların yapılması, gelirlerin toplanması konularında yetki ve izin veren bir kanundur. Devletin harcamaları ile gelirlerini ayrıntılı biçimde gösteren, belli bir dönem için harcamaların yapılmasına ve gelirlerin toplanmasına izin veren hukuksal bir belgedir bütçeler. Kamusal ihtiyaçlar şahısların tek başlarına karşılayamadıkları ancak karşılanması zorunlu olan ihtiyaçlardır. Kamusal ihtiyaçlar olarak belirlenen ihtiyaçlar ancak devlet tarafından yerine getirilirler. Devletin bu hizmetleri yerine getirebilmesi için birtakım giderler yapması ve gelir toplaması gerekmektedir. Devlet bu hizmetleri yaparken hangi ihtiyaçlar için ne kadar harcama yapacağını, bu harcamanın hangi gelir kaynaklarıyla sağlanacağını bilmek zorundadır.

Bu dönem “mali yıl” olarak adlandırılan dönemdir. Bütçe henüz gerçekleşmemiş olan tahmini rakamları gösteren mali bir plandır. Bütçe ekonomik, mali, siyasi ve hukuki sonuçlar doğurur. Bütçe disiplini sayesinde milli gelir, gelir dağılımı, ekonomik kalkınma, ekonomik ve sosyal sorunların giderilmesi üzerinde olumlu etkiler görülmektedir.

Bütçe bir kanundur. Bütçe kanununda yer almayan hiçbir gider veya gelir kamu kuruluşlarında gerçekleştirilemez. Bütçe yürütme organınca hazırlanır ve yasama organınca onaylanarak yürürlüğe girer. Önceki bütçe kanunu yeni bütçe kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte geçerliliğini yitirir. Bütçede sadece kamu ekonomisine yerine getirilecek kamusal gelir ve giderler yer almaktadır, özel sektörün gelir ve giderleri kamu bütçelerinde yer almazlar.

Değerli üyeler, 2017 bütçesini görüşmeye başlayacağımız bugün, küresel ekonominin görünümüne de bir göz atmakta fayda var diye düşünüyorum. Küresel büyüme zayıf ve kırılgan görünümünü sürdürmektedir. Küresel ekonomide düşük büyüme ortamı belirginleşmekte ve dünya büyüme oranı uzun dönem ortalamasının altında seyretmektedir. Ekonomik aktivite gelişmiş ekonomilerde yavaşlarken gelişmekte olan ekonomilerde ise başta emtia ihracatçısı ülkeler olmak üzere zayıf seyretmektedir. Küresel ticaret ve yatırımlarda belirginleşen yavaşlama eğilimi, uzun süredir devam eden zayıf küresel talep, azalan verimlilik artışı, düşük ücret seviyeleri, düşük ve istikrarsız emtia fiyatları, artan özel sektör borçları, jeopolitik riskler ve siyasi belirsizlikler gibi, küresel ekonomiyi olumsuz yönde etkileyen birçok faktör mevcuttur.

İngiltere'nin Avrupa Birliğinden ayrılma kararı, finansal piyasalarda devam eden kırılganlıklar ile artan gelir eşitsizliği gibi etkenler küresel ekonomiye ilişkin kaygıları giderek daha da artırmaktadır. Söz konusu gelişmeler neticesinde dünya ekonomisinin 2016 yılında 3,1 oranında, 2017 yılında ise bir miktar toparlanarak 3,4 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde büyüme oranları potansiyelinin altında seyretmektedir. Ekonomiyi canlandırmakta yetersiz kalan parasal genişleme politikalarının yanı sıra, Amerika Birleşik Devletleri'nde ekonomik aktivitenin yılın ilk yarısında beklenenin altında gerçekleşmesi ve Avrupa Birliğinin İngiltere'nin AB'den ayrılması kararından sonra aşağı yönlü gidişi, gelişmiş ekonomilerin ise 2016 yılı büyüme beklentilerini bu gelişmeler aşağı çekmiştir. 2015 yılında yüzde 2,1 oranında büyüyen gelişmiş ekonomilerin 2016 yılında yüzde 1,6; 2017'de de biraz artarak yüzde 1,8 oranında büyümesi beklenmektedir.

Türkiye ekonomisine gelince: 2015 yılında Türkiye ekonomisi orta vadeli program hedeflerine uygun bir şekilde yüzde 4 oranında büyüme gerçekleştirmiştir. Söz konusu büyüme oranı yüzde 1,8 olan Çin ve Hindistan dışındaki yükselen ekonomilerin ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme ortalamasının üzerindedir. Tarımsal üretimdeki yüksek oranın yanı sıra, yılın özellikle son çeyreğinde imalat sanayisindeki üretimdeki artış yıllık büyümeyi destekleyen, Türkiye'nin büyümesini destekleyen önemli bir faktör olmuştur. 2015 yılında toplam nihai yurt içi talep büyümeye önemli katkıda bulunurken net ihracatın katkısı bir önceki yıla göre negatife dönmüştür. Özel sabit sermaye yatırımlarının büyümeye katkıları da bir önceki yıla göre artış kaydetmiştir. Türkiye ekonomisi 2016 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,9 oranında büyüme kaydetmiştir. Yılın ilk yarısında dünyada meydana gelen tüm olumsuz gelişmelere rağmen büyüme hızımız bir önceki yılın aynı dönemine göre yükselmiştir. 2016 yılında turizm sektöründe gözlenen yavaşlamanın yıllık büyümeyi yaklaşık 1 puan aşağıya çekeceği öngörülmektedir. Bu gerçekleşme ve öngörüler altında 2016 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 3,2 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Kamu kesiminin en önemli bileşeni olan merkezî yönetim bütçesi 2015 yılında gayrisafi yurt içi hasılaya oranla yüzde 1,2 oranında açık vermiştir. 2016 yılı başında gayrisafi yurt içi hasılaya oranla yüzde 1,3 olarak programlanan bütçe açığının yılın sonunda 1,6 düzeyinde gerçekleşmesi, program tanımlı dengenin 0,9 açık vermesi beklenmektedir. 2017 yılında gayrisafi yurt içi hasıla büyüme hızı yüzde 4,4 olarak hedeflenmiştir. 2016 yılında yüzde 0,5 oranında artacağı öngörülen tarım sektörü katma değerinin 2016 yılında yüzde 3 oranında artış sağlayacağı yine beklenmektedir. 2017 hedefleri içindeyse yüzde 4,4 oranında büyüme kaydetmesi beklenen gayrisafi yurt içi hasıla önemli ölçüde de yurt içi talepten kaynaklanacaktır. Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının 2017 yılında reel olarak ekonomiye önemli oranda katkı yapacağı görülmektedir. 2017 bütçesinde yüzde 4,4 gibi büyüme öngörülen gayrisafi yurt içi hasılanın ekonomimize önemli katkılar yapacağını düşünüyorum.

Zamanımı da daha fazla uzatmamak açısından... 2017 yılı merkezî yönetim bütçesinin, bütçe kanununun hayırlara vesile olmasını, ülkemizin ekonomik kalkınmasına olumlu katkılar yapması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Öztürk, teşekkür ediyorum.

Sayın Kadim Durmaz, buyurun lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları, sivil toplum örgütlerini temsilen bulunan değerli arkadaşlar; 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın ülkemize hayırlı uğurlu, hakça bölüşülmüş bir bütçe olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe, bazı kaynaklara vergilendirme yoluyla el konulup ve daha sonra bu kaynakların yeniden planlanarak kanun çerçevesinde dağıtılması demektir.

Bütçe, demokrasilerin temelini oluşturan kamu gelir ve giderlerini belirleyen temel unsurlardan biridir.

Yine bütçe, bir insan hakkıdır, Türkiye'de yaşayan her ferdin geleceğidir.

Yine bütçe, 78 milyonun hakkı olup halktan da gizlenmeyen bir olgudur. Bu yüzden, kendi geleceğini belirlemede hak sahibi olmak için bütçede katılımçılık ve denetimde açıklık esas alınmalıdır.

Bütçeler şeffaf olmalı, adaletli, yasalara, teamüllere de uygun olmalıdır. İnsanların, sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının siyasal karar alma süreçlerine katılabilmeleri, bilgilenmeleri ve onların düşüncelerinin alınmasına ihtiyaç duyulduğu bir olguyla hazırlanmalıdır. Biz “katılımcı demokrasi”

derken bunu kastetmekteyiz. Demokrasi tarihi vatandaşların bütçe hakkını elde edebilmek için yaptıkları mücadelelerle yazılmıştır. Mali hukuk, anayasa hukukundan daha eski, daha köklü ve daha temel bir huktur. Bu hakkı layıkıyla ve hukuk kuralları çerçevesinde teslim etmek en önemli görevimizdir. Yüzyıllar içinde halkın kendisini yönetenlere karşı bütçeye sunduğu talepleri dikkate alındığında, o ülkelerin geliştiği, refah seviyesinin arttığı da çok net olarak görülmektedir.

Geçtiğimiz dönem, biliyoruz ki hepimiz için bir hayal kırıklığı oldu. Torba yasalarla gelen alakasız yüzlerce konu antidemokratik, İç Tüzük'e aykırı bir şekilde görüldü ve muhalefetin, sivil toplum kuruluşlarının, sendika ve odaların hiçbir görüşü, önerisi dikkate alınmadan o yasalar bir bir, çuval çuval geçirildi. Keyfilikle değişen maddeler, birbirinden bağımsız onlarca konu torba torba kabul edildi. Bu dönem beklentimiz, İç Tüzük'e ve Anayasa'ya uygun yasalar yapmak, eşitlikçi, adil bir bütçenin ortaya çıkarılması olmalıdır. Bu konuda en büyük sorumluluk ise 25 üyeye sahip Adalet ve Kalkınma Partisi üyeleri ve Hükûmete aittir. Gerçi bu dönem de nur topu gibi bir OHAL'imiz ve sayıları da her geçen gün artan, tartışılan, tartışmalı kanun hükmünde kararnemelerimiz var.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz 15 Temmuzda cumhuriyetimize, parlamenter sistemimize ve milletimize kasteden FETÖ darbe girişimiyle çok zor bir sınavı başarıyla geçti. Bu süreçte birlik ve beraberliğimizle, milletimizin demokrasiden yana duruşuyla çok kıymetli bir enerji yakaladık. Dileğimiz, bu birlik ve beraberliğin, bu ruhun korunmasıdır fakat darbe sürecinden sonra OHAL süreci yüzlerce insanın mağduriyetine sebep oldu. Kanun hükmünde kararnemelerle biz takip edemez, hatta yetişemez olduk. 15 Temmuzda gücünü gösteren Meclis iradesi ne yazık ki bu kanun hükmünde kararnemelerle yok sayılmıştır.

Değerli üyeler, bizim yasama hakkımız, milleti temsil hakkımız ne acıdır ki Hükûmet eliyle elimizden alınmıştır. Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması olağanüstü hâllerde kısmen veya tamamen durdurulabilir ama bunun bir çerçevesi, bir sınırı olmalıdır. Uluslararası hukuku ihlal etmemek, durumun gerektirdiği sınırı aşmamak, kişinin insan olmaktan doğan yaşama, eğitim, barınma ve ekonomik olarak ayakta durma haklarını ihlal etmeden, maddi ve manevi varlığı hırpalamadan yine hukuksal çerçevede bir süreçte olabilir. Oysa, bu OHAL sürecinin bilançosu çok acı ve büyük olarak yaşanmaktadır. 100 binin üzerinde personel görevinden uzaklaştırıldı, 60 bine yakın kişi tutuklandı, binlerce öğretmen görevinden alındı. Radyolar kapatıldı, televizyonlar kapatıldı. 200 gazeteci gözaltında, 2.308 gazeteci işsiz kaldı. Değerli arkadaşlarım -yine devam ediyor- 16 televizyon kanalı, 3 haber ajansı, 47 gazete, 16 dergi, 23 radyo ve 27 yayınevi kapatıldı. Biz, OHAL'i değil, FETÖ kalkışması sonrası âdeta bir darbeyi yaşıyor gibiyiz. Biz, bu ortamda, bizlerin dahi haklarının gasbedildiği bir süreçte, bunca adaletsizliğin, hukuksuzluğun olduğu ortamda bütçe konuşacağız.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Sayın Başkan; geçtiğimiz günlerde Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine götürdüğü 2015 Bütçe Kanunu'na konulan 6'ncı maddeyi Anayasa Mahkemesi iptal etti. 2015 Yılı Bütçe Kanunu'nda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Hükûmete 520 milyar liralık harcama yetkisini verdi ama Hükûmet bu oranı 31 milyar aşarak 551 milyar harcama yaptı. Anayasa Mahkemesi, Hükûmetin 2015 Bütçe Kanunu'na koyduğu ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden ek bütçe kanunu çıkarmadan, bütçeyi aşacak şekilde harcama yapmasına imkân tanıyan maddesini iptal etti. Maliye Bakanının istediği gibi ek harcama yapmasının önünü kapattı. Peki, 2017 bütçesi bu kurala göre mi düzenlendi? Hayır. Bu Anayasa Mahkemesi kararı dün görüşülen yasayla âdeta yeniden feshedildi.

Demokrasilerde hükümetler, parlamentonun bütçe kanunları ile kendilerine verdiği ödenek tutarı kadar harcama yapabilir. Öyle, Maliye Bakanına sınırsız yetki verip istediği gibi kanun çıkartmaksızın ek bütçe konulması da doğru değildir.

Değerli milletvekilleri, dünya konjonktüründe uluslararası kuruluşların Türkiye için verdiği rakamlar aleni, ortada. Uluslararası Para Fonu (IMF), Türkiye için 2017 beklentisini 3,4'ten 3,2'ye indirdi. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Türkiye'yle ilgili 2016 ve 2017 büyüme beklentilerini 2017 için de yüzde 3,7'de bıraktı. Artık, uluslararası, sizin dikkate almadığınız ama dünyanın önemseydiği kredi değerlendirme kuruluşlarının verdiği verileri çok dikkate alıp yeniden tekrar etmeyi de uygun bulmuyorum. Yani, Türkiye, 15'inci bütçeyi yapması nasip olan Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri döneminde yatırım yapmak için güvenli olmayan bölge olarak -maalesef, üzülecek ifade edeyim- işaretlendi. Büyüme hedeflerinin her yıl altında kalan, yüzde 5 büyüme oranını bir türlü yakalayamayan Türkiye ekonomisi, büyüme ve kurumsal sağlamlıkta zayıf olarak nitelendirildi. Uluslararası bankalar şube sayısını azaltıp hızla ülkemizden çıkma kararı aldılar. Bu kuruluşlara ayar vermeye çalışan siyasetçilerimiz de oldu ama ne yazık ki ülkemiz için verilen notlar dünyadaki itibarımızı ve yatırımlar için imkânlarımızı sınırlayacak güçtedir. Yani, çıkıp da "Sizler kimsiniz?" demekle ekonomi yönetilip yönlendirilemiyor. Hedeflerde sağlamlık, yatırımcıya güven vermek önemlidir. Siz, sermaye sahibi ve yatırımcı olsanız, hukuk sistemi kişiye dayanmış bir ülkede sermayenizi, birikiminizi güvende hissediyor, o ülkede yatırım yapar mısınız?

Reel sektörde durgunluk sinyalleri artık hızla artmaktadır. Kapanan şirket sayısında artış, kurulan şirket sayısındaki azalış birbirini izlemektedir. Adliyelerde icra dairesi sayıları hızla artıyor. Küçük bir örnek de ilimden vermek istiyorum. 140 bin nüfusu olan merkez ilçemizde 3. icra dairesi açılması çalışması devam etmektedir ve izlenen politikalar ve gelinen noktada yüz binlerce küçük esnaf maalesef aldığı kredileri ve borçlarını ödeyemez durumdadır.

Değerli milletvekilleri, TOBB'un yaptığı açıklama sonuçlarına göre, ülkemizde kurulan şirket sayısı yüzde 29,3 azaldı, Kapanan şirket sayısı ise yüzde 21,99 arttı. Ülkemiz yatırımcılar için güven vermiyor. Şirketlerin sermayeleri her yıl küçülme gösteriyor, sektörlerde iş yerleri kapatılıyor. Son bir yılda 88 sektörün 40'ında iş yeri sayısı azalmıştır. Türkiye'nin küresel değer zincirine katılım potansiyelinin altında kalmaktadır. Komşularla olan ilişkiler, dış politikada çatışmacı yöntemler ve ülkenin bir bölgesinde süregelen olağanüstü hâl ortamı, 17-25 Aralık sürecinde oluşan güvensizlik ortamı, son süreçte FETÖ operasyonları ve darbe girişimiyle oluşan ortam ticaret ve yatırım politikalarında gerilemelere neden olmuştur. Küresel yolsuzluk karşıtı koalisyonun her yıl yayınladığı Yolsuzluk Algı Endeksi'ne göre, Türkiye, Meksika'nın ardından OECD üyeleri içinde maalesef iyi bir görüntü vermemekte, yolsuzluğun en çok görüldüğü 2'nci ülkedir. Bu hâle AKP'nin on beş yıllık iktidarıyla geldik. Reel sektörde tüm bu etkenler gösteriyor ki Türkiye önemli bir ekonomik durgunluk ve gerileme sürecinin içerisinde. Yatırımların azalması, açılan şirketlerin kapanan şirketlerden fazla olması, şirketlerin sermaye küçültmesi, beraberinde ekonomik darboğaz ve işsizliği getirmektedir. Oysa, biz bütçe sunumuna baktığımızda sürekli yukarı seyreden ekonomi tabloları izledik ve Sayın Bakanımızdan dinledik. Ayrıca, Sayın Bakanımızı bu sunumu sırasında dinlerken kendimiz acaba başka bir ülkede miyiz diye düşünmeye de başladık. AKP Hükümeti döneminde Türkiye'nin büyüme rakamları yüzde 5 oranının altında kalarak beklentileri karşılayamamıştır. Gelir adaletsizliğinde büyük rekor kırdık. Yine, Türkiye, yüzde 28.5 yoksulluk oranıyla 34 OECD ülkesini geride bıraktı. Türkiye'de yoksulun gelirden aldığı pay 2015 rakamlarına göre yüzde 2.1 iken zengininin aldığı pay yüzde 32 oranındadır. Aradaki fark neredeyse 16 kat, adaletsizliği de çok bariz göstermektedir.

İşte, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yolsuzluk gibi konularda dünyanın ilk sıralarında yer alan ülkemiz kalkınan ülke görünümü vermeye devam ediyor. Türkiye kalkınan ülke görünümü verirken, bütçe sunumunda tüm grafikler yukarı doğru seyrederken, her gün daha yoksullaşan halkın durumunu birlikte görüyoruz ve izliyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanın yaptığı sunumdan bazı karşılaştırmalar yapmakla devam edeceğim: Geçen yılın bütçe sunumunda Sayın Bakanımız yine Türkiye'nin büyüyen ülkeler arasında olduğunu sık sık vurguladı. 2016 yılı büyüme rakamları en son yüzde 3,1 olarak seyrediyordu. Bakanımız geçen yıl 2016 yılı büyüme beklentisini 4,5 olarak vermişti, 2016 rakamı, üzülererek ifade edeyim ki Sayın Bakanım, gerçekleşmedi. Orta vadeli planda daha sonraki yıllara baktığımız zaman, 2017'de yüzde 4,4; ondan sonra da yüzde 5 ve üzeri hedeflenmiş. Bu, hangi tedbirlerle gerçekleşecek, sunumda bunlardan da hiç söz edilmemişti.

Yine sunumda turizm gelirlerinin artması, jeopolitik ortamın iyileşmesi, özel sektörde yatırım ve tasarruf oranında artış öngörüsüyle 2017 yılında yüzde 4,4 büyüme oranının yakalanacağı iyimserlikle açıklanmıştır. Ama ülkenin şu andaki durumunda OHAL koşullarının yarattığı antidemokratik ve güvensiz ortamda yatırımcılar ülkeyi bir bir terk ederken, ülkenin bir bölümünde zor şartlar yaşanırken, her gün şehit haberleri içimizi incitirken, meydanlarda bombalar patlarken bu iyimserliği nasıl yapabileceğimizi gerçekten merak ediyor ve şaşkınlıkla izliyoruz.

Turizmciler kan ağlıyor. Ülke büyükelçilikleri vatandaşlarına “Türkiye’ye gitmeyin.” uyarısını sık sık yeniliyor. Turizmi bu koşullarda nasıl geliştireceksiniz? Bizim göremediğimiz, sizlerin gördüğü inceliklerin de bu Komisyonda paylaşılmasında yarar var diyorum. Lütfen, bu konudaki tedbirlerinizi, projelerinizi bize de 4,4 büyüme oranına da inanmamız için açıklarsanız mutlu oluruz Sayın Bakanım.

Zaten bu büyüme rakamları yoksulun sofrasına hiç yansımada. Yoksul evine et ve temel gıda maddelerini almakta zorlanıyor, çocuklarının, çağın gereği olduğu gibi okul masrafları ve giyim kuşamında gereğini de yerine aile bireyleri olarak getiremiyor. Bazı AKP’li belediye başkanları da aşevlerinden insanlara kolilerle yardım dağıtıyor ve demeçlerinde bu rakamların her geçen gün arttığını, bunu bir başarıymış gibi de basına servis ettiğine de tanık olmaktadır. Oysa buralardan yardım alan insanların sayısının her geçen gün ve yıl artışı ülkemiz gidişatının iyi olmadığını temel ve somut göstergelerinden biridir.

Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl işsizlik oranının yüzde 10,2 olacağını açıklamıştı. Oysa bu oran yüzde 10,7’lerde. Yine hedefimiz o noktada da –üzülererek ifade edeyim- tutmadı. İşsizlik temmuzda yüzde 10,7’ye çıktı, 2016 yılı Temmuz döneminde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 354 bin kişi artarak 3 milyon 324 bin kişi oldu. Görüyoruz ki, burada evdeki hesap çarşıya uymadı ve uymuyor. Oysa Sayın Bakanın sunum kitapçığına baktığımızda, bu rakamlarla ve kendi ifadeleriyle oldukça çelişen noktaları bir bir görmekteyiz.

İşsizlik oranının 10,7 olduğu bir dönemde en fazla istihdam yaratan ülke olduğumuzu da böylece o kitapçıktan öğrenmiş oluyoruz. Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18,9’a yükseldi. Geniş tanımlı işsizlik oranında, yine ayrıca mevsimlik işçiler ve geçici süreli çalışanlar da arındırılmış olarak görülmektedir. Genç nüfusta işsizlik 19,8, bu durumda da gençlerimiz umutsuz, maalesef geleceğe güvenle bakamıyor. Şimdi, biz bu sunumdaki yükselen oranlara nasıl inanalım ve çıkardığımız bu bütçeyi nasıl savunalım, onu merak ediyorum.

Kamu ve özel sektör kesimleri için de bir yol haritası var, bu yüzden çok önemsiyoruz. Ancak öngörülebilirliğin sağlanabilmesi için orta vadeli plan mutlaka birbiriyle tutarlı, birbirini tamamlayan bir amaç, politika ve öncelikler bazında sunulmalıdır. İyimserlik değil gerçekçilik ve tutarlılık başlıca hedefimiz olmalıdır. Oysa bu orta vadeli planda görüyoruz ki, Hükümet yine işi ciddiye almamış, bütçe harcama disiplini de çok önemsememiştir.

Pollyannacılık oynayıp, kendimizi kandırmaya hiç gereğin olmadığına inanıyorum. Hesaplar ortada. Yaşadığımız ülkede birçok şeyi, hatta bir bölümünü kamuoyu araştırmaları ve uluslararası kuruluşlar bizim yüzümüze karşı söylemekte.

Dünya ekonomisindeki küçülmeye rağmen, sürekli büyüme gösteren, üç yıl içinde 2 milyon kişinin istihdam edileceğini söyleyen, enflasyonun düşürüleceğini, işsizliğin azalacağını, cari açığın gerileyeceğini söyleyen bu orta vadeli plana göre önümüzdeki üç yıl içinde Türkiye’de büyük sanayi tesisleri ve fabrikalar açılacak. Bu üç yıllık plandaki açılacak büyük sanayi tesislerini, yapılacak yatırımları bilmemin de hakkımız olduğuna inanıyorum. Biz bu 3 yıllık büyük hayalin projelerini de görmek istiyor, kamuoyuyla da gururla paylaşmak istiyoruz ve Sayın Bakanımızdan bir an önce de bu projelerin açıklanmasını istiyoruz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) –Yani yaptıklarımızı paylaşırsanız, onlara teşekkür etmeniz yeter.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederiz Sayın Bakan!

KADİM DURMAZ (Tokat) - Bütçede kamu çalışanlarına ayrılan pay yüzde 26’dan yüzde 25’e düşürülüyor. Bütçe harcamaları yüzde 11 arttırılırken personel giderleri sadece yüzde 8 arttırılıyor. Enflasyon, gıda fiyatlarındaki aşırı artışla 7-9 bandında yer alıyor. Enflasyon artıyor, emekçinin maaşında artış yok, gıda fiyatları sürekli artıyor, kontrol yok. Hükümetin bir türlü dengeye koyamadığı bu hesabın bedeli, satın alma gücü her yıl daha da düşen emekçilere ve bordro mahkûmlarına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlar mısınız lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) - Bütçe gelirleri artarken, vatandaş borçlanmaya teşvik eden bir ekonomi politikası hızla yürütülüyor. Vatandaşın borcu son dönemde yaklaşık 60 kat artış gösteriyor.

Değerli milletvekilleri, kamu personel alımı konusunda da bir kafa karışıklığı var. Bu karışıklığı bizzat Hükümetin bürokratları ve bakanları yaşıyor. Her yıl genç işsizler, memur adayları, KPSS mağdurları, atanamayan öğretmenler atama için müjdeli haberler bekliyor. Fakat bu dönemdeki söylemleriniz gösteriyor ki, atamalar artık sözleşmeli personeli meşrulaştırma üzerinden yürüyecek. Ekim ayında Çalışma Bakanımız “Kamuya alımları durduracağız.” derken, Sayın Maliye Bakanımız Ağbal, 60 bin alımdan söz etti. Daha sonra yine sayın bakanımız, bu 60 bin alımın 5 bininin kadrolu, gerisinin sözleşmeli olacağı açıklamasını yaptı.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, öyle değil.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Peki, diğer kadro ihtiyaçları ne olacak? Sözleşmeli memuriyet... Bu konuda daha net bir açıklamanın olması gerekliliği ortadadır. Toplamda ne kadar memur alınacak? Öğretmenler bunların kaçını oluşturacak? Engelli kadroları bunların yüzde kaçını oluşturacak? Kamu alımları konusundaki koordinasyonsuzluk ve kafa karışıklığının tüm bu açıklamalarla düzeltceğine inanıyoruz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben demedim o şekilde.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ben getireceğim Sayın Bakanım size.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Getirin.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Tamam.

Bu karışıklıkla nasıl bütçe planlaması yapıldı merak etmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, bir başka nokta da, ülkemizde önemli bir bütçenin ayrıldığı mülteciler meselesi. 7 milyar dolardan 20 milyar dolara kadar birçok farklı açıklama var. Bu çelişkili ifadelerin nedeni nedir? Bunun Komisyonumuzca bilinmesinde yarar var diye düşünüyorum. Çünkü söylenen rakamlar bütçemiz açısından son derece önem arz etmektedir. Ayrıca ülkemizin kamuoyundakine dünyadaki saygınlığı açısından da çok ciddi önem arz etmektedir.

2003-2015 yıllarını kapsayan on üç yıllık dönemde dolar kurunda yüzde 78,8 oranında artış kaydedildi. Bugün dolar 3,1 TL rakamının üzerinde seyrediyor. Doların önlenmez yükselişinde Hükümet politikalarının bir etkisi olamıyor. Türk lirası her geçen gün dolar karşısında erimeye devam ediyor. 2008-2014 yılları arasında 11 bin dolar sınırını aşmayan kişi başına düşen gelirin, 2016-2018 planında 9 binlere gerileyeceği gösteriliyor. Ve her yeni doğan çocuğa güzel, aydınlık bir gelecek yerine, borçlu bir gelecek veriyoruz. Her doğan çocuk gözlerini 8.717 liralık kamu borcuyla açıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, iki dakika daha ilave süre veriyorum, lütfen toparlayın.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim.

Devlet, 435 milyar borç biriktirirken, yurttaşlar, bankalara, kredi kartı borcu, faizi ödemeye devam ediyor. Vatandaşın banka borcu on üç yılda, yani Hükümetiniz döneminde 57 kat artmıştır.

Yine özelleştirmeler noktasında bütçemizde 13 milyarlık bir özelleştirme geliri gözüküyor. Sık sık da gündeme gelen şeker fabrikaları var. Sayın Bakanım, blok özelleştirilen Malatya dâhil, etrafındaki 4 şeker fabrikasıyla ilgili yapılan itiraz ve çalışmayı Sayın Cumhurbaşkanının da duyarlılığı sonucu durdurdunuz ve devamında yine Turhal, Sorgun, Kastamonu, Çankırı, Amasya, Samsun ve Çarşamba şeker fabrikalarıyla yine bir durma süreci oldu. Ve buralarda yapılan araştırma da şunu gösteriyor: Bunların arazileri çok kıymetli, kent merkezinde. Kısa sürede köşe dönmeyi amaçlayan inşaat ve buna dayalı rantları gerektiriyor. Yani binlerce insanın, işçinin çalıştığı yerlerde AVM'ler, konutlar ve ticari rant alanları oluşturulmak isteniyor. Kaldı ki, buralar bir gözden geçirilip üretime destek veren...

Bölgemden bir örnek veriyorum: 78 bin üyesi olan Tokat Pancar Ekicileri Kooperatifinde bu aileler 350 bin tonlarda olan şeker pancarını 750 binlere çıkarmış ve 1 milyon tonun üzerine de hedef koymuştur. Ve bu arada en tehlikeli gidişat da nişasta bazlı şekerlere verilen Hükümetiniz dönemindeki kotalar. Bunun da çok ciddi olarak gözden geçirilip, insan sağlığını da ciddi tehdit eden bu kotaların tekrar Avrupa Birliği normuna indirilmesinde yarar var diye düşünüyorum.

Yine en son özelleştirmesi yapıлып, değerlendirme aşamasında olan Almus Hidroelektrik Santrali ve Köklüce HES, Sayın Bakanım, dünyada en ucuz elektrik üreten yerler. Bu 2 baraj, bu 2 hidroelektrik santrali yedi yıllık kazancına satılmıştır. Elde edilecek parayla bu 2 tesis bugün yeniden kurulamıyor. Yani 850 kottan 350 kota düşüşle elektrik üreten bir Köklüce HES yok pahasına gitmektedir. Bu kararların gözden geçirilmesinin bu ülkenin hayrına olacağını düşünüyorum.

Daha çok söyleyecek şeyimiz var ama Sayın Başkanımız -ileriye doğru haklarımız saklı kalmak kaydıyla- bize şey yapıyor. Bu görüşmekte olduğumuz bütçenin ülkemiz için hayırlı, uğurlu, eleştiriden çok övgüye değer olmasını diliyorum, muhalefetin -konuşmasına başlarken Sayın Başkanın teşekkür ettiği- o değerli görüş ve önerilerini işin başında dikkate almanızı diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Durmaz.

Sayın Çam, buyurun lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Arka arkaya getirmeseydin yani.

BAŞKAN - Yan yanasınız ama arka arkaya değil, peki.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun lütfen, süreniz beş dakikadır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Ama şu ana kadar Komisyonda bir dişi kuş sesi dahi duyulmadı. O yüzden iki dakika da pozitif ayrımcılık mümkünse istiyorum.

BAŞKAN - Ben üç düşünüyordum ama ikiye indiririm öyle istiyorsanız.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Süremi mi ikiye indiriyorsunuz?

BAŞKAN – Evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Öyle bir hakkınız yok herhâlde, beş dakika değil mi?

BAŞKAN – Hayır, ben beş dakikanın üzerine üç dakika daha verecektim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Öyle mi?

BAŞKAN – Madem talebiniz iki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yok, yok, üç verin o zaman.

BAŞKAN – Peki, mesele değil.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sosyal güvenlik ve sosyal koruma özellikle aşındırılırken vatandaşlar sosyal yardıma muhtaç hâle getiriliyor. Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisi bu. Ayrıca sosyal yardımlar da siyasal ilişkilere eklenmiş ve toplumsal sistemin yeniden üretimi işlevini yerine getiriyor.

Şimdi, bu olurken bu sosyal yardımlar cinsiyetçi iş bölümünü yeniden üretiyor aynı zamanda. Sosyal yardım alma, hane incelemesi sırasında kamu görevlileriyle iletişim kurma, sosyal yardımların sürekliliğini temin etme görevi de yüzde 80 oranında kadınlara düşüyor, kadınlar bu işin peşine düşüyorlar. Ev işleri ve bakım emeğinin yanında yoksul haneleri geçindirme görevi de kadınların omuzlarına biniyor. Denizcan Kutlu'nun sosyal yardımlar üzerine yaptığı bir saha araştırması da şunu gösteriyor: Sistem içinde cinsiyetçi istismar da söz konusu. Yani yardım ilişkisinin yarattığı hiyerarşi ve otorite, muhatap kadınlar olduğundan erkek egemenliğiyle bir araya gelerek bu istismarı da doğurmakta.

Daha önce de zaman zaman dile getirmiştik, siz de aslında dile getirmiştiniz Sayın Bakan, bütçedeki en büyük problemlerden biri bütçenin toplumsal cinsiyete duyarlı biçimde hazırlanmamış olması. Tıpkı sosyal bütçenin toplumdaki gelir eşitsizliklerini törpülediği, devlet harcamalarını, zengin ve fakir arasındaki uçurumu bir ölçüde azaltmayı sağladığı gibi, toplumsal cinsiyet duyarlı bütçe de kadınlar ile erkekler arasında yapısal eşitsizlikler olduğunu varsayar. Ne var ki Hükûmetin sunduğu bütçede kadınlar için yapılan harcamalar ayrı kalemlerde sıralanmadığından da biz bütçeyi toplumsal cinsiyet yaklaşımıyla yorumlayamıyoruz aslında. Bunu sadece kendi deneyimlerimiz vasıtasıyla yapma imkânımız oluyor.

Bütçenin cinsiyet açısından hep tarafsız olduğu zannedilir ama böyle değildir, kadınlar ve erkekleri aynı şekilde etkilemez bütçeler. Böylece cinsiyete dayalı eşitsizlikler tamamen gözardı edildiğinden kadın ve erkeklerin ekonomik kaynaklara, kullanım gücüne, istihdam destek imkânlarına,

kooperatiflere, iktidar hakkına, tasvip ve tanınma, sağlık imkânlarına, bilgi edinme hakkına ve kendini ifade etme imkânına eşit oranda sahip olmaları için bütçenin önüne hangi hedefleri koyduğunun bütçe incelendiğinde anlaşılması gerekmektedir.

Bir bütçe kısaca metne dökülmeden önce, bütçede kadın ve erkekler açısından dengesizlikler var mı? Programın veya politikanın çıktıkları nasıl daha eşitlikçi biçimde sunulabilir? Kadın ve erkeklerin faydalanma düzeyinde orantısızlık varsa hangi ek kaynaklar aracılığıyla bu giderilebilir? Söz konusu programın ev emeğine etkisi nedir? Kadınların orantısız bakım yükünü azaltma noktasında kaynaklar nasıl daha iyi yönetilebilir? Toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen harcamalar nelerdir? Özellikle yoksul kadınların önceliklerine göre düzenlenen, onların yükünü hafifletmeyi hedefleyen kamu hizmetlerine yapılan harcamalar nelerdir? Kadınların gelir eşitsizliğine ve erkeklere bağımlılığını azaltacak gelir transferlerine öncelik veriliyor mu? Tüm bunların cevabı tek tek bütçede bulunmalıdır aslında.

Örneğin, şiddete maruz kalan kadınlar, 6284 sayılı Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'ya göre, maddi yardım talep edebilir, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetlerden yararlanabilirler ama ihtiyaç duymalarına rağmen kadınların çok az bir kısmı bu maddi yardımları alabiliyorlar. Evet, belediyeler bütçesinde olması gereken şey. Her 50 bin -100 bin şu anda- nüfuslu ilde kadın sığınakları için bütçe ayrılması. Bir belediye bunu yerine getiremiyorsa, burada genel bütçe anlamında buna konulan ayırım nedir, bir ödenek var mı ya da denetim nedir mesela, yapılmadığında denetim nedir? Aynı zamanda denetimin de olması gerekir.

Şimdi, Çocuk Hakları Komisyonu kurulacak, daimi komisyon belki. Çocuk istismarını önleme araştırma raporu ortaya çıktı. Biz de önerilerimizi yaptık, şerhlerimizi yazdık. Karaman ve Ensar Vakfı olaylarından sonra ortaya çıkan Komisyon. Şimdi, daimi komisyonda çocuklar için ne ayrılacak? Yani gerçekten oraya bir bütçe var mı böyle bir şey öngörülerek? Çocuklar için, cezaevlerinde aynı zamanda kalan çocuklar için küçük yeşil alanlar, parklar oluşturulması gibi... Yani hayatın sadece yüksek politika –tırnak içerisinde söylüyorum bunu- ve erkek egemen bir zihniyetle döşenip yaşanmadığını, kadınlar ve çocukların bu ülkede yaşadığını ve bunlara bu ölçüden, bu açıdan bakmak gerektiğini unutmamak gerekiyor.

Sürem kaldı mı birazcık daha?

BAŞKAN – Var, var, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamam.

Örnek verirsem yine: Kreş ya da oyun odası açılması, sadece çocuğun bu alanda geçirdiği zaman boyunca kadının sırtından yükü almaz, aynı zamanda çocuğun temiz biçimde eve dönmesini de sağlayarak kadının bakım emeğini azaltır, kadınların iş yaşamına katılımını artırır. Tabii, bu isteniyorsa. Bakım hizmetlerinin kamulaşmasının kadınların ve erkeklerin kendilerine ayırdıkları zamanı eşitlemek adına önemi büyüktür. Sağlık hizmetleri paralılaştırıldığında kadınların hane içinde hasta bakımına harcadığı süre artar, çünkü kadınlar ve engellilere, yaşlılara bakanlar da aynı zamanda evde onlardır ve bütçenin bu açıdan da düşünülmesi, değerlendirilmesi gerekir. Bu toplumda, bu erkek egemen dünyada erkekler bakmamaktadır yaşlılara, engellilere ve hastalara evlerde.

Türkiye’de aynı zamanda kadın hastalıklarına yönelik araştırmalara baktığımız zaman, burada da gerçekten bütçenin çok düşük olduğunu hatta dünya genelinde bir utanç hanesinde olduğunu görüyoruz. 50-69 yaş grubundaki kadınların sadece yüzde 27,3’ü örneğin meme kanseri yönünden taranmış iken, bu oran OECD ülkelerinde yüzde 61,5’tir. Aynı şekilde, doğum sonrası belirli bir süre yarı zamanlı ücretli çalışmaları, hak ettikleri süre dolduğunda ise kısmi zamanlı, yani part-time çalışmalarına yönelik

düzenlemeler yapılmış ve özel istihdam büroları yasalaştırılmıştır. Bu düzenlemelerle de aslında kadınların gerçekten nitelikli işlerde çalışmaları engellenmektedir. Yani buna gerekli düzenlemeler ve özendirici tedbirler alınmadığından niteliksiz ve güvencesiz işlerde özdeşleşecekler ve kısmi zamanlı işlere yöneleceklerdir.

Toparlıyorum, son olarak... Şimdi, bu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe ilk kez Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ele alındı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Ulusal Eylem Planı'nda var. Kalkınma planlarına ilk defa Onuncu Kalkınma Planı'nda girdi. Ayrıca, KEFEK içinde de bunun için alt komisyon kuruldu ve onlar bir rapor yayınladı. Buna rağmen, bu alt komisyonun önerileri de dâhil olmak üzere bugüne kadar hiçbiri hayata geçirilmedi bunların.

BAŞKAN – Lütfen toparlayalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamam.

CEDAW (Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi) Türkiye raporunda toplumsal cinsiyet perspektifinin ülke ekonomik planlamasına dâhil edilmemesini eleştirdi. Aynı şekilde, kadın örgütlerinin görüşleri alınmadı ve onların düşüncelerine de yer verilmedi, ki, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe tanımlaması ve kavramsallaştırması zaten kadın örgütlerinin başarısıdır.

Son bir örnek vererek müsaade ederseniz bitirmek istiyorum: Kanada Quebec'te 1.300 doları bulacak şekilde, şu anda daha çok yeni, vatandaşlarına yıllık bütçe fazlası dağıtıldı. Dünyada vergi ödemesinin en ahlaki sorun olarak kabul edildiği ülke Kanada. Neden böyle? Çünkü aynı zamanda hizmet yapılıyor. Hizmet yapıldığı için vergi ödemeyi insanlar ahlaki bir sorun olarak kabul ediyorlar. Evet, bu örneği gerçekten bütçenin halkın ihtiyaçlarına değil, sermayenin ihtiyaçlarına göre daha fazla düşünülerek maalesef yapıldığını ama Kanada'nın böyle olmaması nedeniyle bunun mümkün olduğunu size ve halka da bir örnek olarak sunmak istedim. Umarım böyle günleri de görürüz. Quebec'te olduğu gibi bizde de bütçe fazlası halkımıza dağıtılır.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan bir sitemde bulundu arkadaşımıza “Teşekkür eder insan.” diye. Sayın Bakan, teşekkür ediyoruz elbette ama görevlerini yaptıkları için teşekkür bekleyen ülke siyasetçileri ve bürokratları herhâlde sadece bizim ülkede var. Yani yolları yapacaksınız, vergi toplayacaksınız, bunları adil bir şekilde harcayacaksınız, bunun karşılığında bir teşekkür beklemeyeceksiniz.

BAŞKAN – Yok, muhalefet iltifata tabidir...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ama biz teşekkür ediyoruz size. Bu, “Teşekkür edin.” sözünü niye kullandığınızı da az çok anlıyorum. Yani “İyi bir şey yapmıyor muyuz? Muhalefet sürekli bir şekilde eleştiriyor.” Ya, öyle değil Sayın Bakanım. Yani eleştiri aslında hükümetleri besleyen en önemli kaynaklardan biridir, eleştirmemiz gerekiyor.

Size bir tane örnek vereceğim: İyi yapmıyorsunuz da çok yol yapıyorsunuz. Bunun için teşekkür gerekmiyor, göreviniz ama teşekkür ediyoruz.

Şimdi, yıllar önce Karadeniz Sahil Yolu yapılırken hani çevreciler var ya bu marjinal insanlar filan, işte eleştirildi “Bu yol şu şekilde sorunludur...”, “Oo, siz her şeye karşı çıkıyorsunuz. Olur mu böyle bir şey?” Kıyamet koptu, anarşistler, şunlar, bunlar, söylenmedik şey bırakılmadı. O gün Karadeniz Sahil Yolu yapılırken en önemli itirazlardan bir tanesi, bu yolun şehirlerden, şehir merkezlerinden kotunun yüksek olacağı -mecburen, deniz dolduruluyor- dolayısıyla ileride sel baskınlarında suların denize akamayacağı, o nedenle bu yolun mühendislik olarak da yanlış olduğu söylendi, kıyamet koptu, mahkûm edildi herkes, taşlandı.

Şimdi, yıllar sonra bunu gördük, geçen ekim ayında Beşikdüzü’nde ortaya çıkan bir sel olayında da Hükümetin bakanlarından biri bunu acı bir şekilde itiraf etti, dedi ki: “5 metre, 4 metre kot yüksek. Bütün bu sahilde bulunan yerleşim merkezlerinde şehirleri yükseltmenin ne kadar zor olduğunu bilirsiniz.” Dolayısıyla, eleştirilere dikkat etmek gerekiyor, kim yaparsa yapsın, bu eleştirilere dikkat etmek gerekiyor.

Şimdi, 2017 yılı bütçesini konuşuyoruz, 2015 yılı kesin hesabını konuşacağız, konuşuyoruz. Bütçeyi takdim konuşmanızda, orta vadeli programın giriş cümlelerinde de istikrarlı büyüme, rekabetçi zemin, toplum ve toplumun refahını yükseltme gibi amaçlar ortaya konulmuş. Çok yuvarlak, güzel temennilerde bulunulmuş. Aslında böylesine metinlerde, konuşmalarda yapılan rutin şeyler. Bu, mümkün mü? Yine, sizin bütçe konuşmanızın sunuşunda bu konuyla ilgili çok ciddi şüphelerinizin olduğunu da ortaya koyuyorsunuz, çünkü konuşmanızı bahanelerle açtınız. Nasıl bahanelerle açtınız?

Dünya ekonomisinin görünümü... Evet, dünyada problemler var, kriz devam ediyor, kırılma noktaları devam ediyor, işte uluslararası durum budur, bölgemizdeki durum budur. Turizm filan yani dünyanın münyanın işi değil, bizzat sizin, yani turizm gelirleri dolayısıyla yüzde 1 büyümede düşme olmuşsa bunun, Hükümetin bire bir -hiçbir şekilde hesap vermiyorsunuz zaten, vermeyeceksiniz- sizin sorumluluğunuz olduğu çok açık, net bir şey ama bahanelerle başlıyorsunuz ve o şekilde devam ediyorsunuz. Bu da bu hedeflerin gerçekleştirilmesinin çok zor olduğunu gösteriyor.

Sayın Bakanımız Sayın Temizel çok açık ortaya koydu ki, yani ekonomimizin bu yapısal durumu, görünümü nedeniyle, yani hem büyüme artışı hem enflasyonun düşmesi hem de buna paralel olarak istihdamın artması, bu çok mümkün olmayan bir şeydir. Bu, eşyanın tabiatına ters düşer.

Tabii, bu yapısal reformlar işini ben çocukluğumdan beri duyar ederim, oraya da vakit kalırsa geleceğim. Bunlar olmadıkça bu bütçeyle bunu da bu sene içinde yapmanız mümkün olmadığına göre bunu yapmanız çok zor.

Şimdi, büyüme dostu bir bütçeden söz ediyorsunuz. Bu rakam gerçekten tartışmalı bir rakam, yani büyüme dostu rakam biraz da sizin Hükümetinizin, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin olaya bakışını da ortaya koyuyor. Büyüme dostu ne demek? Ee, diyeceksiniz ki, işte büyüyecek de istihdam da olsun, yoksulluk da azalsın filan ama bütün şeyleri zorlayarak büyümenin, o makroekonomik hedeflerin gerçekleşmesine, gözünüz oraya dönmüş vaziyette, oraya bakıyorsunuz, bunun da tartışmalı bir kavram olduğunu ifade etmek isterim.

Şimdi, Sayın Bakanım, “İstihdam da artacak.” diyorsunuz ve istihdamla ilgili de “OECD ülkeleri arasında Türkiye sürekli olarak en fazla istihdam artışı gerçekleştiren ülke.” diyorsunuz ve rakamlar veriyorsunuz, 2016 yılında yüzde 10,5 olarak tahmin ettiğinizi söylüyorsunuz, bunun 2017 yılında yüzde 10,2’ye düşmesini bekliyorsunuz ama hedefin yüksek olduğunu söylüyorsunuz. Ben, burada hemen bu rakamlarla ilgili, kimsenin bu rakamlara güvenmediğini, inanmadığını ifade etmek istiyorum, bu da acı bir şeydir. Yani, Türkiye’nin işte resmî kuruluşları var, başka araştırma yapan kuruluşlar var ve bu insanların, bu kuruluşların vermiş olduğu rakamlara güvenilmemesi ciddi bir sorun.

Sayın Bakanım, bu hedeflerinize ulaşabilmeniz için elbette bu bütçede, -bütçe konuşuyoruz- ekonomik olarak neler yapacaksınız, nereye nereden ne kadar para toplayacaksınız, bu parayı hangi kalemlerde nasıl harcayacaksınız bunları anlatıyorsunuz, bütçede bunları konuşuyorsunuz, bunlar gündeme geliyor ama herkes biliyor ki, ekonomiyle ilgili konuşan herkes biliyor, biz de yaşayarak biliyoruz ki bu ekonominin büyüebilmesi, istikrara kavuşabilmesi, toplumun refahının yükselebilmesinin sadece ekonomik tedbirlerle gerçekleşmesi mümkün değil. Zaten demin Adalet ve Kalkınma Partili Komisyon üyesi arkadaşımızın söylemiş olduğu işte “Büyüme 1 puan düştü, bunun sebebi de turizm.” dediği şeyin de çok ekonomik bir olay olmadığını da biliyoruz yani. Ekonomi ters gittiği için, Rusya’nın ekonomisi ters gittiği için ya da başka sebepler olduğundan dolayı değil, siyasetin hatasından dolayı, Hükümetin yanlışından dolayı ortaya çıkan bir problem yani hiç de ekonomik bir değişken değil yüzde 1 küçülmemiz ya da beklenenin altında, beklenenin yüzde 1 altında büyüme olmasının sebebi hiç de ekonomik değil.

Şimdi, ekonominin gelişebilmesi için, bu bütçe hedeflerinin gerçekleştirilmesi için toplumsal, siyasal, uluslararası ilişkilerle ilgili de çok ciddi hedefler ortaya koymamız gerekiyor. Bunlar olmayınca bunu, bu bütçe hedeflerini gerçekleştirmemiz mümkün değil.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli milletvekilli arkadaşlarım; yani bunun böyle olduğunu birçok örnekle biliyoruz ama en çok da sizin hükümetlerinizin tecrübelerinden biliyoruz. İşte sizin hükümetlerinizin demokrasiyi geliştirmeyi, hak ve özgürlükleri geliştirmeyi, hukuk devletini geliştirmeyi önüne hedef olarak koyduğu ve bunun için büyük gayretler içinde olduğu o ilk dönemde, 2002, 2007, 2010 yıllarında Türkiye ekonomik olarak da en önemli atılımları yapmıştı. Ha, bunlar tartışılabilir, bunlar sağlıklı bir temele dayanıyor muydu, ekonomide gerçekten bu yapısal dediğimiz reformlar zamanında gerektiği gibi yapılabilmiş miydi tartışılabilir ama büyük rakamlara baktığımız zaman, işte kişi başına millî gelir 2.300 dolarlardan 10 bin dolara artmıştır ve bu artış da ekonomiyle ilgili yapılanların yanında Türkiye’nin gerçekten önüne koymuş olduğu demokrasi, hak ve özgürlükler, hukuk devletiyle ilgili hedeflerin ve bu hedefler doğrultusunda yapılan çalışmaların çok etkili olduğunu herkes yazar, herkes de kabul eder, siz de kabul edersiniz.

Şimdi, Sayın Bakanım şöyle baktığımız zaman Türkiye OHAL’le gidiyor, Türkiye’de olup bitenler sadece 15 Temmuz... Evet, tabii, 15 Temmuz önemli bir kırılmadır. Siz de zaten problemler -tırnak içinde- bahaneler dediğim bölümde almışsınız yani 15 Temmuz dolayısıyla da bu hedefleri gerçekleştirmede olumsuz bir tablo ortaya çıktığını belirtiyorsunuz ama sadece 15 Temmuzla ilgili değil. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti, hükümetleri, 2010, belki de biraz daha önceden, 2007’deki kavgalardan başlayarak ama 2010, 2011’den sonra yoğun bir şekilde bu demokrasi, hak ve özgürlükler konusundaki gelişmeler, özellikle hukuk devleti konusunda çok ciddi duraksamalar yaşadı, geri adımlar atıyor. Türkiye’de mesela iç barış tesis edilemedi, hiç konuşmuyoruz. Ne ilgisi var denilebilir ama yani bu Kürt meselesi ve terör konusu yani iç barış, bu konu çözülmeden Türkiye’nin ekonomide daha fazla büyümesi, bu orta gelir tuzağından çıkması filan mümkün değil. Yani biz Plan ve Bütçe Komisyonunda bu konulara, işte rakamlar üzerinden nereye ne yatırım yapılacak, nasıl yapılacak, finanslar ne olacak, tasarruflar ne olacak bunların üzerine kafa yoralım ama öbür taraftan da gerçekten Türkiye’nin hem ekonomik gelişme için de hepimiz için de her şey için de gerekli olan demokrasi, hak ve hukuk, hukuk devleti konusundaki hedefler ve özellikle de iç barışı nasıl tesis edeceğiz... Ya, arkadaşlar, külahıma anlatın. Otuz beş seneden beri dinliyoruz, “Dağda son terörist kalana kadar.” Ya, yok böyle bir şey. Yani adil mi, doğru mu, herkesi öldürmek falan ayrı bir konu ama böyle bir şey yok, gerçekçi değil ki, böyle bir şey olmadı ki, dünyanın hiçbir yerinde olmadı. Dolayısıyla bu konuyu bir şekilde çözeceksiniz, eğer iç barışı tesis edemezseniz mümkün değil.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri iç barışı bu şekilde, işte Kürt meselesi, terör konusunu çözmeye, çözmeye buna bakarken hayır her konuda çok ciddi bir şekilde toplumda kutuplaşmayı derinleştiriyoruz. Evet, öyle görüyoruz ki Adalet ve Kalkınma Partisi, başkanlık sistemini gündeme getirecek, anayasa değişikliği getirecek Meclise ve halk oylaması yapılacak. Halk oylamasından bunun geçmesi için kendine göre araştırmalar yapıyor, taktikler falan geliştiriyor. Tamam, buna bir şey demiyoruz ama bu taktiklerin ülkeyi nereye götürdüğüne bakalım. Ben şöyle görüyorum, kimse üzerine alınmasın, bu, Türkiye'nin o fay hatları, sınır uçları dediğimiz alanlardaki derin kutuplaşmalar daha da kaşınarak, daha da derinleştirilerek Türkiye toplumu iki şeye ayrılacak, çok derin bir şekilde ayrılacak ve bunun üzerinden yapılacak halk oylamasında başkanlık kotarılmaya çalışılacak. Ya, değerli arkadaşlarım, öyle bir noktaya geldiniz ki yani ekonomiyle ilgili işte cezaevi yapımı, yol yapımı, her şeyi başkanlığa bağlamak durumundasınız. Ama biz şöyle bir bakıyoruz, acaba Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri ya da Sayın Cumhurbaşkanı neyi yapamadı? Yani, işte Cumhurbaşkanı seçemedi, tamam, halk oylamasına gitti, orada da her şeyi yaptı. Yani istedi de neyi yapamadı yani parlamenter sistemin içinde neyi? Ha, parlamenter sistemin çok iyi işlediği anlamında söylemiyorum, dünya kadar problemi var, onarılması gerekiyor. Neyi istedi de yapamadı da başkanlık sistemi yapacak, bu da ayrı bir soru ama çok daha önemli olan iç barışı -bu ekonomi için de bu ekonomik hedefleri tutturmak için de son derece önemlidir- tesis etmeden bir yere gidemezsiniz. İç barış üzerinde ya da toplumsal fay hatları dediğimiz, yani Türkiye toplumu da bellidir, Türk, Kürt, Alevi, Sünni, dindar olan, olmayan, neyse, buralardaki düşmanlıkları iyice derinleştirerek, konsolide ederek toplumu yerli, millî ve gayri millîler, işte şöyle ya da böyle olanlar, diye derin bir şekilde ayırarak, milliyetçilik anlayışımızı çarpıtarak, millilik anlayışını da yerlilik anlayışını da çarpıtarak, tarihi, tarihteki olumsuz örnekleri tekrar tekrar yeniden istediği gibi yazarak, manipüle ederek ve onları bugüne taşıyarak oluşturulacak bu kutuplaşmalar ve düşmanlıklardan çıkacak başkanlık sistemi hiç kimsenin işine yaramayacaktır. Şunun için bu kadar üzerinde durdum: Eğer, biz toplumsal barışı tesis edecek hemen, hemen ama hemen bugün hiçbir şey yapamazsak ne bu ekonomik hedefleri gerçekleştirebiliriz ne de gelecek dönemlerde böyle barış içinde, ağız tadıyla bütçe yapabiliriz. Bu son derece önemli bir konu.

Demokrasimiz ciddi bir travma geçirdi, ciddi bir saldırıyla karşı karşıya kaldı, 15 Temmuz saldırısı, müthiş darbe girişimi, gördük. Kimseyi suçlamayalım, işte göremediniz, aldattılar. Hep aldatılıyorsunuz ama. Enteresan bir şekilde hep aldatılıyorsunuz. Önümüzdeki dönemde de aldatılacaksınız dikkat edin bu Başkanlık konusunda filan. Ama neyse aldatıldık. Biz de göremedik gerçekten. Yani bu yapının yani Fetullahçı örgüt, Fetullah örgütü dediğimiz örgütün gerçekten silah kullanarak şeye el koyabileceğini, insanları öldürebileceğini göremedik edemedik. Geçenlerde bir belediye başkanınız bana enteresan bir şey söyledi, “Ben bunları çok sevmezdim, haz etmezdim filan ama yani Hükümet... Hep içli dışlı olduk. On sene, on beş sene kardeşim ya. Kız verdik, kız aldık akraba olduk, şimdi ne yapacağız bilemiyorum. Yani ben de ona kızıyorum, onun damadı, işte kardeşimin damadı içeride, onun gelini burada. Yahu ne hâle geldik falan diyor burada da. Ama hiçbirimiz tahmin etmedik böyle bir şey yapacaklarını, yapıldı, oldu.

BAŞKAN – Kendi adınıza konuşuyorsunuz, hiçbirimiz dediniz de onun için.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani edemedik, siz tahmin ettiniz mi bunların bunları yapacaklarını?

BAŞKAN – Ben sadece kendi adınıza konuşun dedim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – O zaman niçin, tahmin ettinizse niçin işte size gelene kadar içli dışlı oldunuz?

BAŞKAN – Kendi adınıza konuşun dedim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne istediniz de vermediniz? Edemediniz, ben sizi temize çıkarıyorum, korkmayın, iyi bir şey söylüyorum sizi de katarak. Ama yani demokrasi ciddi bir saldırıyla karşı karşıya kaldı. Demokrasiden taviz vererek, hak ve özgürlüklerden taviz vererek, hukuk devletinden geriye düşerek buna karşı mücadele edilmez değerli arkadaşlar; yanılıyorsunuz, Hükümet yanılıyor, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu yanılıyor, Sayın Cumhurbaşkanımız yanılıyor. Bu mücadele, bu yöntemle bir yere gidemezsiniz. Bugün sayıları sanırım 600-700 kadar askerî lise ve harp okulu –içeride olan- öğrencilerinin aileleri geldi, dinledim hikâyelerini arkadaş. Bunlar darbe marbe, bu değil yani. Bu şekilde yapılan bir mücadeleyle, toplumsal barış zaten bozuk, tekrar tekrar bozuyoruz. Böylesine bir ortamda Cumhuriyet gazetesi yazarlarının, çizerlerinin “FETÖ örgütü ve PKK terör örgütünün amaçları doğrultusunda işler yaptılar.” diye hapse atıldığı, gözaltına alındığı bir ortamda gerçekten toplumsal barışın tesis edilmesi, yatırımların tesis edilmesi, işte finansın sağlanması, bunlar çok mümkün olabilecek şeyler değil. Şimdi hukukla ilgili siz yapısal reformlar bölümünde Sayın Bakanım hukuk konusunda yapacağınız şeyleri sıralamışsınız, bunları yaptık, bunları da yapacağız; ticaret hukuku, tahkimle, şununla bununla ilgili şeyler. Hukuk bunlardan ibaret değil, hayat sadece alışverişten ibaret değil, bunlardan ibaret değil. Hukuk derken hukuk devletinden söz ediyoruz yani her şeyi hukukla yapacağız.

Şimdi, bakın, daha hukukla yapıyor muyuz yapmıyor muyuza örnek olarak bütçe hakkımızı... Demokrasinin en temeli bütçe hakkıdır değerli arkadaşlarım. Yani bütçe hakkının hakkıyla kullanılmadığı bir ülkede demokrasiden filan söz edemeyiz. Şeklen kullanıyoruz, burada Komisyon toplanıyor, konuşuyoruz, tartışıyoruz. İktidar partisi milletvekili arkadaşlarımı eleştireceğim -sitem deyin buna- hiçbir katkıda bulunmuyorsunuz arkadaşlar. “Tamam, biz güveniyoruz, bizim grup, Hükümet, güvenoyu verdiğimiz Hükümet getiriyor, dolayısıyla bizim yapacak şeyimiz yok.” Bu kendinize haksızlıktır, size oy veren seçmeninize haksızlıktır, doğru değil. Bütçe hakkını hakkıyla burada kullanmamız gerekiyor. Daha başında, dünden beri konuştuğumuz şey: Kanunun ilk sayfalarında şu kalem kalem yüzde 10’unu bakana, onu ona, onu buna, dolayısıyla bütçe hakkımızı bir şekilde peşinen devretmiş olduk değerli arkadaşlar. Böyle bir şey yok, bu doğru bir şey değil. Bakın, bütçe hakkıyla ilgili... Bütçe hakkı kolay alınmış şey değil, demokrasi de kolay tesis edilmiş şey değil, bedeller ödenmiştir, bu ülkede de ödendi. En son işte sözünü ediyoruz, 250 şehit, işte şu kadar insan öldü yani demokrasi kolay bir şey değil, bütçe hakkı da kolay alınmadı. Dolayısıyla kolay bir şekilde teslim etmememiz gerekiyor. Bakın, bütçe hakkının –süre kısa- en önemli şeyi de denetimdir. Yani biz hem bütçeyi yaparız –biz derken Türkiye Büyük Millet Meclisini kastediyorum arkadaşlar- hem de Hükümetin bu bütçeyi nasıl kullandığını denetleriz. E, nasıl yapıyoruz denetlemeyi? İşte, başta tartıştık, Sayıştay nerede oturuyor, yukarıda oturuyor filan. Yani kimse kimseyi kandırmasın. Bir, Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına bir denetim yapmıyor, böyle bir denetim yok. Bakın, dünya kadar örnek var, birkaç tane örnek verebilirim sizlere.

Şimdi, Sayıştay. Daha önceki bütçe kanunlarında bir şey yazıyor: “Kanunlarda yer alan ilke ve esaslar yer edilmeden fakülte, yüksekokul ve enstitülerin açıldığı hâlihazırda öğrencisi bulunmayan eğitim birimlerinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız lütfen Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - ...öğretim üyesi ve idari personel istihdam edildiği ve maaşlarının bütçeden ödendiği tespit edilmiştir.” Devam ediyor: “Öğretim üyesi yetiştirme programı kapsamında üniversitelere aktarılan ödeneklere ilişkin harcama, denetim ve takipleri yapılmamıştır.” Böyle bir şey söylüyor ama öyle bir şey geçiyor... Önemsiz şeyler altında özellikle tespit ve

değerlendirme kısmında önemli tespitler yer almakta ancak genel olarak neredeyse tüm Sayıştay raporlarından doğru ve güvenilir bilgi diye yazılmakta. Kimi kandırıyorsunuz arkadaşlar ya da kimi kandırıyoruz arkadaşlar? Yani böyle bir demokrasi olmaz, böyle bir demokraside iç barış falan tesis edemezsiniz, böyle bir demokraside sermaye gelmez, burada yatırım yapmaz. Yüksek kârlarla ancak gelir. Faizi de düşüremezsiniz, Moodyyle sabahtan akşama kadar kızın, bağırın çağırın, mümkün değil, toplantılar yapın. Sayın Başbakan çıktı, tefeciler, tefeciler bankalar filan, ondan sonra ertesi gün başka bir bakan çıktı bankalar şöyle güçlü, böyle güçlü. Nasıl güçlü? Tefeci oldukları için güçlü, milleti soydukları, kanını emdikleri için güçlü, şu ücret, bu ücret, bu ücret. Böyle çelişkilerle gidilmez değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan. Yani artık efendim işte iyi yürümüyor, geçmişte şöyle oldu... Çok iyi bilirsiniz özelleştirme modaları gelince Özallı yıllarda –Allah rahmet eylesin, Korkut Özal da rahmetlik oldu, Allah rahmet eylesin- ne yapıldı? Ya, bu KİT’ler filan önce batırıldı, iflas ettirildi, zarar ettirildi filan, ondan sonra “Zaten zarar ediyor satalım.” Böyle olmaz. “Parlamentar sistem iyi işlemiyor, e, bütçe hakkını da kullanamıyoruz, şu da bu şekilde oluyor, o hâlde başkanlık sistemine geçelim.” Böyle değil yani. Bunlar çok kolaycı bakışlardır. Biz şu kadar tecrübe yaşayan bir halkız ve demokrasi tecrübesini de ta padişahlıktan bu yana, cumhuriyet kurulmadan önce gelmiş, yaşamış bir halkız. Dünya kadar da bedel ödemişiz, en son 15 Temmuzda bu Mecliste bedel ödedik. Böyle bir halkın, kimsenin birbirini kandırmadan oturup aklı başında... Bunun için de dünyayı yeniden keşfetmeye gerek yok, demokrasi nedir, istişare nedir, nasıl yapılır, ortak akıl nasıl, denetleme nedir, şeffaflık nedir, bunları konuşmadan... Bunları yapmak zor bir şey değil. Bunları yapmadan, konuşmadan gerçekten bütçe yapıyoruz, hedefleri gerçekleştireceğiz... Hayır, Sayın Bakanım, sadece oynarsınız, demokrasi oyunu oynarsınız, böyle gider ve herkes... Bir süre sonra bu koltuklar biter, hepimiz gideriz, Özal’a rahmet diledik, yarın bize rahmet dilerler. Dolayısıyla aklımızı başımıza alıp burada birbirimize kelime oyunları yapmayacağız. Eğer, gerçekten Türkiye’de bir demokrasi tesis etmek istiyorsak, Türkiye’de gelişmiş bir ekonomi, refahı yükseltmek, insanlarımızı mutlu etmek istiyorsak, yoksulluğu ortadan kaldırmak istiyorsak oturup bunları konuşacağız. Yoksa kelime oyunları yaparız, siz adalet madalet sağlayamazsınız.

Gelir gider, vaktim olmadı Sayın Bakanım, belli, sizin gelirlerinizin büyük çoğunluğu dolaylı vergiler, büyük çoğunluğu garibandan, fakirden fukaradan alıyorsunuz, müthiş bir gelir dağılımı adaletsizliği var, nereden adaleti tesis edeceksiniz? Adaletin tesis edilmediği yerde refahın olduğu filan nerede görülmüş Sayın Bakanım?

Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın başkan, Sayın Divan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve kıymetli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakana geçen haftaki sunumları için, bütçenin önümüze gelmesini sağlayan sayın bürokratlara da emekleri için teşekkür ediyorum.

Bugün ve önümüzdeki günlerde paylaşacağımız görüş, eleştiri ve tavsiyelerin 2017 bütçemizin daha iyi noktaya getirilmesine ve ülkemize hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlıyorum.

Sayın Bakanın geçen hafta çizdiği pembe tabloya karşın bizler içte ve dışta gördüğümüz gerçekler karşısında o kadar iyimser olamıyoruz.

Değerli milletvekilleri, uzun yıllar sonra ilk kez bütçeyi olağanüstü hâl yönetimi altında görüşmek durumundayız. Türkiye süratle bir hukuk devleti olmaktan uzaklaşmakta, demokrasimizdeki eksiklerimizin sayısını azaltacağımız yerde maalesef daha da artırmaktayız. Bizim komisyonlarda, Genel Kurulda tüm yapıcı çağrılarımıza rağmen bunun bu şekilde, hukuk devletinden uzaklaşma şeklinde gidiyor olmasından, bu hususta ısrar ediliyor olmasından da son derece kaygı, endişe duyuyoruz.

Bakın, 15 Temmuz FETÖ darbe girişimi yaşanalı şurada yaklaşık üç aydan biraz daha fazla bir süreç geçti. Bu Mecliste hep birlikte bombalar altında direndik. Bu vesileyle parlamenter demokrasimizi korumak için hayatını kaybeden şehitlerimize rahmet diliyorum, yaralıların bir an önce iyileşmesini diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu darbe ile hesaplaşılsın, devlet içindeki bu FETÖ'cü yapı ile hesaplaşılsın dedik, demeye de devam ediyoruz. Her tür desteği vereceğiz de dedik ancak Hükümet, bizlerle, muhalefetle işbirliği yerine OHAL yönetimini, KHK'larla ülkeyi yönetmeyi tercih etti, Meclisimizi KHK'larla baypas etmeyi tercih etti. Biz bir an önce darbecilerden ve onları o noktalara getirenlerden hesap sorulsun diyoruz, ısrar ediyoruz ama art arda çıkan her KHK ile on binlerce kamu görevlisi ya ihraç ediliyor ya görevinden uzaklaştırılıyor, aileleriyle birlikte yüz binlerce insanı etkileyen bir süreç söz konusu ama bir türlü darbecilerle gerçek hesaplaşma gerçekleştirilmiyor. Bu hesaplaşmanın bir an önce bitirilerek hayatın normal akışına dönmesi lazım; suçluların adil yargılama ile hak ettikleri cezalara çarptırılması, masum insanların ise aylarca hapiste tutulmaması, açığa alma ya da ihraç kararlarının gözden geçirilerek bir an önce mağduriyetlerinin giderilmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, demokrasimizin geliştirilmesi, temel hak ve özgürlüklerin önünün açılması lazım. Bunun için gazete ve televizyon kapatmaktan, gazeteci tutuklamaktan vazgeçmeliyiz. Akademisyenleri, yazan, çizen, düşünen insanları, düşündükleri, yazdıkları için yargılamaktan, cezaevlerinde tutmaktan vazgeçmeliyiz. Türkiye'nin en eski gazetesine operasyon yaparak, 70-80 yaşındaki yazarlarını, dünyaca ünlü çizerlerini sabaha karşı gözaltına alarak darbecilerle mücadele edilemez. Bu tür hak kısıtlamaları terörle mücadelemize katkı değil zarar vermekte. Gazetecilik kariyerini FETÖ ile mücadeleye adayan, Fetullah Gülen'in iç yüzünü Türkiye'ye ilk anlatan gazeteci yazar Hikmet Çetinkaya'yı, Uluslararası Basın Enstitüsünün Türkiye temsilcisi Kadri Gürsel'i, karikatürist Musa Kart'ı özgürlüklerinden mahrum etmeyi dünyada hiç kimse terörle mücadele olarak görmez ve görmeyecektir. Benzer şekilde, parmakla gösterilen yazarlarımızdan Aslı Erdoğan'ı, sosyolog Necmiye Alpay'ı demir parmaklık arkasında aylarca tutmak, Şahin Alpay'ı, Murat Aksoy'u, Ali Bulaç'ı, Nazlı Ilıcak'ı yazdıkları ya da eleştirileri nedeniyle özgürlüklerinden mahrum bırakmayı dünyaya anlatmak mümkün değil. Bu hukuksuzluklarda ısrar etmek sadece darbecilerle ve terörle mücadeleyi gölgelemiyor, dışarıdaki itibarımızı da yok ediyor. Hukuk devletinden uzaklaşan uygulamalar sadece demokrasi sicilimizi de olumsuz etkilemiyor. Ekonominin düzelmesi için de hayatın normalleşmesi, olağan hâle dönmemiz şart. Hukuk devletinin işlediğini hem kendi insanımıza hem de dışarıdan bizleri yakından gözlemleyen yatırımcılara gösterebilmemiz gerekli. Küresel sermayeyi, yatırımı çekmenin yolu güven, öngörülebilirlik, hukuk devleti olmaktan geçiyor. Korku iklimi, kayyum korkusu, mallarına el konma korkusu yerli yabancı tüm yatırımcıları ürkütür, ürkütmekte. Adalet yıllardır hepimiz için kanayan yara, artık kimse yargıya güvenmiyor, adil işleyen bir yargı herkesin en temel ihtiyacı.

Değerli arkadaşlarım, işin bir de güvenlik boyutu var. Çok çeşitli terör örgütleri ile aynı anda mücadele ediyoruz. Dünyanın çok az sayıda yerinde böylesine zorlu bir mücadele yürütülebilir. Bakın her gün şehitler geliyor, ülkenin batısında da doğusunda da ocaklara ateş düşüyor, Türk olsun, Kürt olsun sürekli analar ağlıyor, yüzlerce, binlerce can verdik, bu sorunu bir an önce çözmemiz lazım. Adına terör deyin, toplumsal barış deyin, Kürt meselesi deyin, ne dersiniz deyin bizim bu sorunu

çözmemiz lazım ve en başta da biz Parlamentodaki milletvekillerine, siyasetçilere önemli görevler düşmekte, toplumsal kucaklaşmayı, barışı, huzuru bizlerin sağlaması gerekli. Gençlerimizin geleceği için bunu yapabilmemiz lazım.

Terörün önlenememesinin ve güvenlik ortamının sağlanamamasının, öngörülebilirliğin kalmamasının ekonomik açıdan en önemli sonucu ise yatırım gelmemesi. Yatırım gelmiyor, bırakın yatırımı yabancıları kongrelere getiremiyoruz. Sanırım dün TÜSİAD Başkanının bir demecinde gördüm, Türkiye kongre turizminde 6'ncı sıradan 60'ıncı sıraya gerilemiş durumda son iki yıldaki gelişmeler üzerine. Bundan daha iyi ekonomimizin hâlini gösterecek rakam var mıdır bilemiyorum. Turizmcilerle konuştuğumuzda gelecek yılın bu yıldan daha da kötü olabileceği kaygısı taşıdıklarını görüyoruz. Turizm sektöründeki kayıplar o bölgelerde ekonomiyi fena vurmuş durumda -aramızda o bölgelerin milletvekilleri var, benden çok daha iyi biliyorsunuz- otelinden lokantacısına, perakendeden gıdaya herkesi vurmuş durumda.

Değerli arkadaşlarım, ekonominin genel dengeleri açısından güvenlik kadar önemli olan bir de güven meselesi var. Türk ekonomisinde öngörülebilirlik kalmadı. Hem güven konusunda hem de güvenlikte yaşanan sıkıntılar 15 Temmuz sonrası reel sektöre yansımalarıyla çok ama çok kötü bir manzara arz ediyor. Firmalar birbirine güvenemiyor, mal satarken, anlaşma yaparken, borç-alacak ilişkisi kurarken güven sorunu çok önemli. Firmalar -belki hepiniz şahit oluyorsunuzdur- bankaları kullanmaktan kaçınıyor, artık elden ele para teslim etme, alacak teslim etme dönemi başlamış durumda. Bu normalleşme sağlanmadan ne yatırım ne harcama ne de büyüme olur. Görebildiğimiz kadarıyla ekonomiyle ilgili tüm kurum ve kuruluşlar bu konuda endişeler taşıyor.

Kayyum atanan kurum ve kuruluşlara ilişkin sorunların da bir an önce çözülmesi lazım çünkü bunlar sadece kendilerini etkilemiyor, onlarla iş yapan irili ufaklı, yüzlerce binlerce küçük sanayiciyi ya da yabancı ortaklıkları da olumsuz etkilemekte bu süreçler. Bu işe bulaşmamış iş insanlarının mağdur edilmemesi gerçekten istihdam açısından, yurttaşlarımızın işi, aşı açısından da önem taşımakta.

Sayın milletvekilleri, neoliberal ekonomilerin tükenişinden Türkiye de birçok gelişmekte olan ülke gibi payını almakta, hatta en fazla zararı görenlerden biriyiz. Üreterek değil tüketerek büyüyen bir Türkiye var karşımızda; borçlanmaya dayalı, sürekli açık ortaya koyan bir model. Ayrıca bu model istihdam yaratamıyor, bunun için rakamlara bakmaya da gerek yok. Hepimiz seçim bölgelerimizde durumu görüyoruz. İşsizlik öyle Sayın Bakanın geçen hafta sunduğu gibi yüzde 10 falan da değil. Her 4 gençten belki de her 3 gençten biri işsiz. En azından ben kendime gelen taleplerde görüyorum, siz kendi seçim bölgelerinizde görüyorsunuzdur gelen taleplerin hangi konuda yoğunlaştığını. Bir taraftan büyüme oluyor ama istihdam yaratmıyor bir taraftan da bizi giderek ağırlaşan bir borç batağına sokuyor. “Devletin borcu azaldı.” demek yetmez çünkü özel sektörün borcu artıyor. İki de aslında bu ülkenin borcu, risk tüm yurttaşların üstlendiği çok büyük bir risk.

Konuşmanızda yatırım ve iş ortamını teşvik için çıkarılan reformlardan ve kanunlardan bahsettiniz Sayın Bakanım. Evet, kimini bu Komisyonda beraber çıkardığımız pek çok kanuna refere ettiniz. Doğru, biz ülkemizin, yurttaşımızın hayrına kanunlar için engelleyici olmuyoruz, burada hep birlikte gördük, yapıcı katkı sunmaya çalışıyoruz, çaba gösteriyoruz ancak iş, kanun çıkarmakla bitmiyor; ülkede huzuru, güvenliği ve ekonomide güveni sağlamayınca arzu ettiğimiz gelirlere ulaşamıyoruz. Verdiğiniz hiçbir rakamın, yaptığınız hiç bir tahminin tutması mümkün değil. Hukuk devletini mutlaka ama mutlaka güçlendirmemiz lazım.

Geçen haftaki sunumunuzda övünerek bahsettiğiniz rakamlardan biri eğitime aktarılan bütçeyle, bütçe artışından bahsetmişsiniz. Biz de eğitime kaynak aktarılmasından yanayız ama sadece kaynak aktarılması yeterli değil, “Nasıl bir eğitim?” sorusuna da yanıt aramalıyız. Bugün nereye giderseniz

gidin her akşam Türkiye'nin her yerinde her ailede konuşulan meselelerin birincisi eğitim konusudur. Ben zannetmiyorum ki -şu parti ya da bu parti ayrımı gözetmeksizin söylüyorum- herhangi bir aile biz eğitimden çok memnunuz diyebilisin. Her aile ya sınav yolsuzluklarından, usulsüzlüklerinden ya eğitim sisteminin sürekli değişmesinden ya da mesela, şimdi de "proje okulları" adı altında Türkiye'nin iyi öğrenciler yetiştirebilen, geleneksel olarak iyi öğrenciler yetiştirebilen okullarına müdahale edilmesinden, bunların iyileştirmek yerine daha vasatlaştırma yönünde yönlendirilmesinden endişe duymakta. O yüzden, sadece kaynak aktarmak, çok kaynak aktarmak yetmiyor, aynı zamanda eğitimin niteliğine bakmak gerekmektedir.

Benzer şekilde, eğitime bütçe artırırken -az önce ifade ettim, bir kere daha hatırlatayım- on binlerce öğretmen işinden atılmakta, akademisyenler düşündükleri için atılmakta. Teknolojiden AR-GE'ye verilen desteklerin artışından da yine geçen haftaki sunumunuzda bahsetmiştiniz. Bilim olması için, üretim olması için yani hep o arzu ettiğimiz değerli üretimin yapılabilmesi için, katma değeri yüksek üretimin yapılabilmesi için, aynı zamanda özgürlük ortamı da gerekmektedir. Bu özgürlük ortamını sağlamak da yine hepimize düşmekte. Özgür düşünce ortamını kısıtlamamız lazım, hapsetmememiz lazım.

Öyle bir dönemdeyiz ki siyasette istikrar yok, idarede istikrar yok. Ne tarıma ne hayvancılığa ne de sanayiye dayalı bir büyüme modeli var, sadece ve sadece inşaata dayalı bir ekonomi. Hububat ithal eden, kırmızı et ithal eden bir ülke konumundayız. Bunların detaylarını önümüzdeki günlerde değişik bakanlıkların bütçeleri sırasında tekrar detaylı olarak ele alma fırsatı bulacağız.

Benim burada vurgulamak istediğim bir husus da bu olağanüstü hâl ortamından bir an önce normal olağan hâle dönmemiz gerektiğidir. Ama arayışlara baktığımızda, iktidardan partisinden gelen ve diğer muhalefet partimizden gelen söylemlere baktığımızda, Türkiye'yi parlamenter demokrasimizi güçlendirerek, eksiklerimizi kapatarak, hukuk devletimizi güçlendirerek ileriye götürmemiz için hep birlikte mücadele etmemiz gerekirken bir başkanlık sistemi arayışıyla, hatta ve hatta Türkiye'yi Avrupa'da, Avrupa Konseyi'nde, Avrupa Birliği üyelik sürecimizde verdiğimiz sözlerden geri dönmemizi sağlayacak, mesela idam cezasının geri getirilmesi gibi arayışlarla bizler vatandaşımızın gelişmesini, refahını sağlayacak tartışmaları birlikte yürütmek yerine Başkanlık sistemi gibi bir tek adam rejimini hem içeride hem dışarıda algısını güçlendirecek arayışlara yönelmekteyiz. Umut ediyorum, enerjimizi, tartışmalarımızı, en kısa sürede, tekrar parlamenter sistemimizi güçlendirecek noktaya getirebiliriz.

Ekonomimizi sizin geçen hafta bizlerle paylaştığınız tahminlerinizin olmasını ya da olmamasını sağlayacak önemli bir başka konu da izlenmekte olan dış politika Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri. Dış politika kararları dışarıda yapmak olduğumuz, atmakta olduğumuz hamleler içeriye de, ekonomiyi de, dışarıdan bakanı da, içeride kaygılananı da doğrudan etkilemekte. Bunun etkisini eminim tabii siz ve bürokratlarınız çok iyi bilmekte. Sınırdan geçen kamyon sayılarının kıyaslanmasına, benzer şekilde, sadece sınır illerimizde değil ama örneğin Eskişehir'de, Taşbaşı'nda, Hamamyolu'nda, Arasta Çarşısı'nda ya da İstanbul'da Kapalıçarşı'da ufak bir gezintiyle hem içeride hem dışarıdaki bu kriz hâlinin ekonomiye etkileri çok rahat görülebilir Dış politikada hem Suriye hem de Irak'ta izlenen politikalara biz vatandaşlarımızın can güvenliğinin sağlanması noktasında koşullu destek vermekteyiz. Ama bu politikaların giderek maceracı bir hâl alması, "Suriye'de şuraya kadar ineriz, Irak'ta doksan yıllık anlaşmaları saymayız, bu anlaşmaları tekrar çizmeliyiz, haritalar yeniden çizilmeli." gibi arayışların sadece Türkiye'nin komşularıyla, müttefikleriyle ilişkilerini bozmakla kalmadığını ama aynı zamanda ekonomimiz açısından büyük bir risk oluşturduğunu söylemek isterim. Biz eğer Musul'la, Halep'le bir entegrasyon istiyorsak bunun yolu asker göndermek, oralarda sürekli asker bulundurmak,

oralarda hak iddia etmek değil, bu komşularımızla ekonomik entegrasyonu sağlayacak huzur ve barış ortamını getirmemizdedir asıl çözüm. Aslında bunu Atatürk'ün bizlere gösterdiği “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesi doğrultusunda önemli bir ölçüde başarmıştık ama özellikle Arap baharı sonrasında Suriye konusuna, Suriye tartışmasına müdahil olmamız, son dönemde de tabii ki ülkemize yönelik IŞİD saldırıları sonrasında sınır güvenliğimizi sağlamak için girdiğimiz Suriye’de kalıcı olacağımızı gösteren arayışlardan fevkalade kaygılanmaktayız. Türkiye’nin bu tür maceracı girişimlerden kaçınması lazım. Hem askerlerimizin can güvenliği açısından hem de ülkemizin ekonomisinin etkilenmemesi açısından bu son derece önem arz etmektedir. Bir kere daha söylüyorum: Halep’le, Musul’la biz gerçekten bir entegrasyon istiyorsak bunun yolu askerle değil, bunun yolu iyi ilişkilerle, iyi komşuluk ilişkileriyle, bölgede huzurun, barışın sağlanmasına katkı yapıp daha sonra da ekonomik ilişkileri bu ülkelerle eski düzeyine, hatta onun daha da ilerisine götürmekten geçmektedir diye düşünüyorum.

Sayın Bakana orta vadeli programla ilgili birkaç soru yöneltmek de istiyorum bu vesileyle. Daha stabil bir ortamdan bahsediyorsunuz yaptığımız açıklamalarda. Orta vadeli programda, önümüzdeki üç yılda küresel belirsizliğin azalacağı, finansal piyasalarda dalgalanmaların ve jeopolitik risklerin azalacağı, FED’in faiz artırımlarının sınırlı olacağı varsayımları yer alıyor. Savaşımız burada bunların... Yani hem savaşın dibimize kadar geldiği, FED’in faiz artırım beklentisinin dahi dolara rekor üstüne rekor kırdığı bir ortamda siz neye güvenerek, neye dayanarak önümüzdeki dönemin daha stabil olacağını, 2017’nin 2016’dan daha iyi olacağını varsayabiliyorsunuz?

Bir de yine orta vadeli programda dikkatimizi çeken birkaç hususu belki gözümüzden kaçırmış bir şey varsa birlikte düzeltebiliriz diye dikkatinize getirmek isterim. Orta vadeli plan ve programda nelerin yer aldığı kadar nelerin çıktığı hususu da önem arz ediyor. Bizim görebildiğimiz kadarıyla, daha önceki orta vadeli programda yer alan “Mülkiyet hakkı, girişimci özgürlüğü ve kazanılmış haklar korunacaktır.” ifadesi bu programdan çıkarılmış. Bir başka deyişle, Türkiye’nin öncelikleri arasında bu saydığım üçlü sanki bulunmamakta. Kamu-özel ortaklığıyla bizler aslında gelecek nesillere borç transferinde bulunuyoruz. Ekonomi yönetimimiz geçtiğimiz yıllarda bu gerçeğin farkındaydı ki programda “Kamu-özel işbirliği kapsamında yapılacak yatırımlar, sözleşmelerden doğacak yükümlülüklerin kamu mali dengeleri üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak planlanacaktır.” şeklinde bir ifade yer almıştı. Bu sefer böyle bir cümle programdan çıkarılmış gözüküyor.

Görebildiğimiz kadarıyla bir can yakıcı değişiklik daha var, o da yıllardır hep imar rantından bahsediyoruz ama Hükümet artık sanırım imar rantıyla da uğraşmak istemiyor. Bu yüzden de daha önce yer alan “İmar planı değişiklikleri sonucu oluşacak gayrimenkul değer artışlarından kamunun pay alması sağlanacaktır.” cümlesine de orta vadeli programda yer verilmediğini gözlemliyoruz.

Bir de, az önce hep bahsettim, şikâyet ediyoruz, bu OHAL uygulamalarıyla gelen KHK’lardan. Mesela Mecliste hep birlikte mutabakatla “Bunu çıkarmayalım.” dediğimiz, üniversitelerdeki rektör atamalarının Cumhurbaşkanı tarafından yapılmasına ilişkin düzenleme biliyorsunuz KHK’yla geldi. KHK’lara, dediğim gibi, karşıyız. Ama insan içinden sormadan da edemiyor. Şu hep söylediğimiz, her konuşmamızda bahsettiğimiz taşeron meselesini neden bu KHK’lardan biriyle halletmiyoruz. Bir KHK’ya da taşeronların kadro meselesini, gelin, birlikte koyalım ya da siz koyun, biz de bir KHK’yı alkışlayalım. Çünkü gerçekten binlerce, on binlerce insan bu konuyu size de, bize de her gittiğimiz yerde, her fırsatta soruyor. Kamuda personel alımının 60 binle sınırlandırılmasını kaygı verici olarak görüyoruz. Bunlar olumsuz gözlemlerimiz. Bir de personel alımlarının da sınırlı olmakla birlikte yine torpile dayalı hâle gelmesi...

BAŞKAN - Sayın Çakırözer, lütfen toparlar mısınız?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii.

Kamuda şef olabilmek için artık sözlü sınav şartı var. Kamu personeli seçilirken de artık sözlü sınav dönemi başlıyor. Artık memur olabilmek için mutlaka bahsedilen ve geçtiğimiz günlerde, çalışacağı işle ilgisi olmayan sorularla kamu çalışanı adayları mücadele etmek zorunda kalacak.

Kamu Personel Reformu, bir başka deyişle “memurları güvencesizleştirme projesi” 2017 yılı programına alındı ama, bir kere daha söylüyorum, taşeronlarla ilgili çalışmalardan hâlâ ses yok; tam tersine, artık unutulmuş gözüküyor. Lütfen bunu, az öncekini espri olarak kabul edin, KHK’yla değil ama mutlaka taşeron işçilerin kadro meselesini birlikte önce bu Komisyonunda sonra da yüce Meclisimizde birlikte halledelim diyorum.

Daha sonrasını önümüzdeki günlerde detaylı olarak konuşacağız.

Bütçemizin yurttaşlarımıza hayırlı olmasını, iyi hizmetlere vesile olmasını diliyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar, meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı’nı önemli ekonomik ve toplumsal olayların ve sorunların içerisinde görüşmekteyiz. Bilindiği gibi, 15 Temmuzda Türkiye hain bir darbe girişimiyle karşı karşıya kalmıştır. Türk Silahlı Kuvvetlerine sızan FETÖ’cü teröristler millete silah doğrultmuş, millî iradenin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisine bomba atmıştır. Bütün siyaset kurumlarına, Türk milletinin ve devletinin birlik ve bekasına yönelik bu kalkışma, Türk milletinin engin feraseti, demokrasiye olan bağlılığı, azim ve kararlılığı sayesinde önlenmiş, demokrasi uçurumdan dönmüştür.

15 Temmuzdan bu yana FETÖ’yle mücadele edilirken, PKK kanlı saldırılarına ara vermeden devam etmektedir.

Bu vesileyle, bir kez daha şehitlerimize Allah’tan rahmet, yaralılara acil şifalar milletimize de başsağlığı diliyorum.

Çok şükür ki Türkiye ekonomisi darbe girişiminden darbecilerin umduğu ölçüde olumsuz etkilenmemiştir. Ancak Türkiye ekonomisinin zamanında alınmayan yapısal tedbirlere bağlı olarak önemli problemleri bulunmaktaydı ve hâlen de bu sıkıntılar devam etmektedir.

Kuşkusuz, bütçede, ekonomik ve sosyal hayatla bağlantılı tüm sorunların bir bütün olarak ele alınması, politika ve hedeflerin de bu bütünlük içinde geliştirilmesi gerekmektedir.

Türkiye ekonomisi münhasıran darbe girişiminden olumsuz etkilenmemiş olsa da, üretimin artırılamaması, işsizlik ve yoksulluğun kronik hâle gelmesi, gelir dağılımı adaletsizliği, enflasyonun hedeflenen oranlara çekilememesi, borçlanma gibi ekonomik sorunlarla birlikte, her alanda yaşanan yozlaşma, sosyal yarılma, kamu yönetimindeki kapasite sorunları, kayırmacılık ve adaletsizlik gibi yönetsel sorunlarla karşı karşıyadır.

Tasarruf, dış ticaret ve cari açıklar ekonominin başat sorunları olmaya devam etmektedir. İş aramayıp da iş bulduğunda çalışacak durumda olanlar dâhil edildiğinde işsizlik oranı yüzde 18’ler civarındadır.

Toplumun önemli kısmı bankalardan alınan krediler yüzünden “rehine” durumdadır. Tüketicilerin büyük bir kısmı da kredi ve kredi kartı borçlarını ödeyemediği için takiptedir. Kişi borcu ve özel sektör borcu sürdürülemez hâle gelmiştir. Bu problemlerin aşılabilmesi için reformist bir anlayışla, ekonomideki yapısal tedbirlerle birlikte, başta hukuk olmak üzere, idarenin bütünlüğünü esas alan bir kamu yönetimi ve personel rejimi reformu, millî bir eğitim reformuyla, erişilebilir ve sürdürülebilir bir sağlık ve sosyal güvenlik reformunun gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

On dört yıllık iktidarı döneminde AKP, birçok mevzuat değişikliği yapmış, ancak yapılan değişiklikler sonradan tekrar tekrar değişikliğe uğramıştır. Bu durum, özellikle temel konularda oluşturulmuş sağlam politikaların olmadığını, âdetâ ne yapılacağına bilinmediğini göstermektedir ki, yine bu durum mevzuat kirliliği bir yana birçok mağduriyete, ekonomik ve sosyal kayba da sebep olmaktadır. Türkiye'nin önünü açacak, 21'inci yüzyılda lider ülke olmasını sağlayacak hamleler yerine bir fasit daire içinde dönüp durulmaktadır. Hiç kuşku yok ki Türkiye'nin millî ve manevî değerlerdeki aşınma, sosyal yarılma ve devlet hayatındaki yıpranmanın önüne geçmek için topyekûn bir onarıma ihtiyacı bulunmaktadır.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli üyeler; Merkezî Yönetim Bütçe Tasarısı'yla vergi gelirlerinin millî gelir içindeki oranında 0,4 puanlık bir artış hedeflenmektedir. Orta Vadeli Programda sosyal güvenlik primleri dâhil vergi yükünün yüzde 30,4'ten yüzde 30,8'e çıkacağı görülmektedir. Ülkemizde vergi yükünün yüksekliği dikkate alındığında, kamu harcamalarının da tasarrufa dayalı yapılmasından ziyade artan vergi yüküyle finanse edilmesi doğru olmayacaktır. Vergilerdeki artışın, yapılan son düzenlemeler neticesinde, ÖTV artışı gibi dolaylı vergiler üzerinden yapılması, zaten toplam vergiler içinde çok yüksek olan dolaylı vergilerin payını daha da artıracak, vergi sistemi daha adaletsiz hâle gelecek, gelir dağılımını olumsuz etkileyecektir. Devletin en büyük gelir kaynaklarından birisi olan vergiler Hükümetin ekonomi politikalarının önemli bir unsuru hâline gelmiştir. Vergilemede gelir dağılımının ve fiyat istikrarının sağlanması gibi etkiler beklenirken, verginin sadece harcamaların finansmanı çerçevesinde değerlendirilmesi “adalet” kavramını da zedelemektedir. AKP hükümetleri döneminde dolaylı vergilerin toplam vergi geliri içerisindeki payı sürekli bir artış eğiliminde olmuştur.

Öte yandan, kayıt dışılık Türkiye ekonomisinin en önemli yapısal sorunlarından birisidir. Vergi adaletinin tesis edilememesi kayıt dışılıkla mücadeleyi de zorlaştırmaktadır. 2017 yılında özelleştirme gelirlerinin de içinde olduğu yaklaşık 15 milyar TL sermaye geliri hedeflendiği görülmektedir. Mevcut şartlarda bu denli yüksek bir sermaye gelirin sağlanamayacağı düşünülmektedir. Bu durum bütçe açığı hedeflerinin aslında beklenenin üzerinde olabileceğine yönelik riskleri artırmaktadır.

Çok iddialı hedeflerle ortaya konan Varlık Fonu gelirleri noktasında bütçeden ya da diğer kamu birimlerinden bir aktarım olup olmadığı belli değildir. Eğer bir aktarım varsa bunun büyüklüğünün bilinmesi gerekir. Aktarım yoksa, fonun kaynaklarını neler oluşturacaktır? Bu hâlen cevap verilmesi gereken bir soru olarak önümüzde durmaktadır. Varlık Fonu'nun işleyişi hakkında daha şeffaf olunması ve fonun işleyişinin hesap verebilir olması gerekmektedir.

Personel giderlerinin millî gelir içindeki oranının 0,2 puan düşeceği öngörülmektedir. Bu durum ya personel sayısında bir azalma ya da maaş ve ücretlerde görece azalma anlamına gelecektir. Esasen, personel rejimindeki temel sorun insan gücü fazlalığından ziyade, kamu çalışanlarının verimsizliğidir. Esasen, öncelikle, devletin yapacağı işler belirlenmeli, ardından buna uygun teşkilat yapısı oluşturulmalı ve buna uygun insan gücü ihtiyacı belirlenmelidir. Ancak bir yandan güvenliğe kadar birçok asli devlet hizmeti özelleştirilirken bir yandan da inşaat işlerinin devlet eliyle yürütülmesi bir çelişkidir.

Diğer bir konu, kamuya personel alımında objektif, nesnel kuralların kaldırıldığı ya da esnetilmesi meselesidir. Yazılı sınavların etkinliğini ve ağırlığını ortadan kaldıran uygulamalar doğru değildir. Bu yaklaşım, liyakatin yerini kayırmanın alacağı çarpık bir yapı oluşturacaktır.

Mal ve hizmet alım giderlerinin nominal olarak 2016 yılının gerisinde kalacağı görülmektedir. Kamuda çok ciddi bir tasarruf paketi olmadığı dikkate alındığında bunun gerçekçi bir hedef olup olmadığı tartışmalıdır.

Cari transferlerin millî gelire oranlarında bir gerileme öngörülmektedir. Sosyal amaçlı transferlerin gözden geçirilmesi ve verimsizliklerin azaltılması noktasında çalışmaların sınırlı kaldığı düşünülmektedir. Bu konuda daha önce defaatle ortaya konulan politikalar bir türlü hayata geçirilmemektedir. Özellikle sosyal yardımlarla istihdamın bağının kurulması elzemdir. Bunun net bir biçimde kurularak hayata geçirilememesi hâlinde sosyal yardımlar istihdamın önünde engel olabilecek, kayıt dışılık için ise bir teşvik unsuru olmaya devam edecektir. Devlet olarak, çalışanları ve alın teriyle gelir elde edenler bir mekanizmayla cezalandırırken, çalışmayan ya da sosyal yardım kesilmesin diye kayıt dışı çalışıp vergi vermeyenleri ödüllendirmekteyiz. O yüzden, gerçek muhtaçlar belirlenerek onlara bugünkünden daha fazla destek sağlanmalı, daha iyi şartlarda yaşamlarını sürdürmeleri temin edilmelidir.

2015 yılı itibarıyla, yüzde 10'luk dilimler hâlinde bakıldığında, nüfusun yüzde 80'i gelirin yüzde 53,5'ini alırken, nüfusun en zengin yüzde 20'si gelirin yüzde 46,5'ini almıştır. Bilindiği gibi, Türkiye, 34 OECD üyesi ülke içerisinde Meksika ve Şili'den sonra gelir eşitsizliğinin en kötü olduğu üçüncü ülkedir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan gelir ve yaşam koşulları araştırması 2015 sonuçlarına göre, ciddi maddi yoksunluk oranı 2014 yılında yüzde 29,4 iken, 2015 yılında yüzde 30,3'e yükselmiştir. Araştırmaya göre, evden uzakta bir haftalık tatili karşılayamayanların oranı yüzde 71,4, beklenmedik harcamaları karşılayamayanların oranı ise yüzde 32,6 olmuştur. Yoksullukla mücadele şüphesiz sağlıklı bir yatırım, üretim ve istihdam zincirinin oluşturulması suretiyle önlenebilecektir.

Yatırımların millî gelir içindeki oranında artış görülmektedir. Ekonominin büyüklüğü açısından yatırımlardaki artışı olumlu buluyoruz. Üretimi ve istihdamı artırıcı politikaları hep destekledik, desteklemeye devam edeceğiz. Ancak merak ettiğim husus, Kamu Özel İşbirliği kapsamında kamunun ödemesi gereken taahhütlerin bedellerinin büyüklüğü nedir ve bunlar sermaye giderlerinde mi görülmektedir? “Bugünü kurtaracağız.” derken yarınımızı ipotek altına sokma riskinin bulunduğu kamu-özel işbirliği kapsamında bulunan yatırımlardaki kamunun uzun vadeli yükümlülükleri ne kadardır? Bunun borçlanma gereğimize etkisi ne kadar olacaktır? Maliye Bakanlığı ve Hazine bunun hesabını yapmakta mıdır?

Türkiye, güçlü bir büyüme potansiyeline sahip olduğu hâlde, on dört yıllık dönemde, yanlış tercihler neticesinde, yüksek oranlı ve istikrarlı büyümeyi yakalayamamıştır. Şüphesiz iç ve dış gelişmeler bu süreçte etkili olmuştur. Ancak esas etken, gerekli reformların zamanında yapılamamasıdır.

Türkiye'nin AKP idaresinde 2003-2015 dönemi büyüme ortalaması yüzde 4,7 iken, 1924-2002 döneminde büyüme ortalaması yüzde 4,9 olmuştur. Üstelik 2003 öncesi ekonomi üretime dayalı büyürken son yıllardaki büyüme istihdam yaratmayan bir büyüme olmuştur. 2003-2014 döneminde Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkeler yüzde 6,3 büyürken Türkiye ekonomisi sadece yüzde 4,7 büyüyebilmiştir. Türkiye, bu sürede, gelişmekte olan ülkelerden yıllık ortalama 1,6 puan daha az büyümüştür. 1990-2002 döneminde ise, gelişmekte olan ülkeler ile büyüme farkımız sadece 0,4 puan idi. Bu tabloya göre, Türkiye, on dört yıllık AKP döneminde ekonomi performansında rekabet içinde olduğu emsali ülkelerin gerisinde kalmıştır.

Bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 1,9 olarak belirtilmiştir. Ülkemizin içinde bulunduğu zor şartlarda bütçe açığının millî gelire oranının yüzde 2'nin üzerine çıkma riski bulunmaktadır. Bu da ödeme gücümüzü, faiz oranlarımızı, kredi notumuzu ve dolayısıyla sermaye girişleri ve yatırımlarımızı etkileyebilecektir. Bu çerçevede, harcamalarda ve gelirlerde etkinliği sağlayacak daha reformist politikaların hayata geçirilmesi şarttır. Ancak açıklanan orta vadeli programda özellikle bütçeyi reforme eden yeni adımların atılacağına dair emareler bulunmamaktadır.

Kuşkusuz bütçenin önemli bir kara deliği sosyal güvenlik harcamalarıdır. Sosyal güvenlik sistemi hukuki boyutu itibarıyla uygulanabilir, mali boyutu itibarıyla sürdürülebilir ve ilgili taraflarca kabul edilebilir bir yapıda olmalıdır. Sosyal güvenlik sistemine bütçeden yapılan toplam transferler 100 milyar TL'yi aşmış durumdadır. 2016 tahminine göre, 2017 yılında 10 milyar TL ilave transfer öngörülmektedir. Bu durum bu kara deliğin her geçen gün büyümeekte olduğunu göstermektedir. Nüfusumuzun hızla yaşlandığı bir ortamda sistemin sürdürülebilirliği önemli bir risk teşkil etmektedir. Bu risk sadece sistemin sürdürülebilirliğini değil bütçe dengelerini de tehdit etmektedir. Acaba bu konuda Hükümetin almayı planladığı ilave bir tedbir bulunmakta mıdır? Bütün gelişmelerin neticesinde, 2017 yılında, bir önceki yıla göre, brüt iç borç stokunun 23 milyar TL, brüt dış borç stokunun ise 12 milyar TL artmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Toplamda 35 milyar TL'lik bu artış da hazinenin 2017 yılında finansman programının zorlu geçeceğini göstermektedir. Bu çerçevede, hazinenin ihtiyatı olarak bulundurduğu para dâhil nakit durumu ne kadardır ve 2017 yılında böyle bir bütçe yapısında ödemeler ve finansman konusunda sıkıntı yaşanacak mıdır?

Sonuç olarak, 2017 yılı bütçesi belirgin bir hedefi ve önceliği bulunmayan, daha çok devlet çarkının döndürülebilmesine yönelik olarak yıl içinde elde edilmesi öngörülen kaynakların toplanmasına ve toplanan gelirlerin gider tertiplerine dağıtılması ve harcanmasına yetki veren, bir gelişme stratejisi ve vizyon ortaya koyamayan, makro hedeflerden emin olunmadığı bir bütçe olarak değerlendirilmektedir. Bütçe, sürdürülebilir nitelikli bir büyüme vadetmemekte, Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarına çözüm getirmekten uzak bulunmaktadır. Öngörülen makro büyüklüklerin gerçekleşmesi vatandaşlarımızın üzerine ilave yükler getirilmesiyle ancak mümkün olabilecektir. Bütçeyle, kamu çalışanları ve emeklilerin, çiftçinin, esnafın, dar ve sabit gelirlilerin refahında ilave bir artış olmayacaktır. Yatırımlarda istenen sıçrama yapılamayacak, yeterli üretim artışı sağlanamayacak, işsizlik önlenemeyecek, adil bir gelir bölüşümü sağlanamayacaktır. Oysa, Türkiye'nin, millî bir birlik ve bütünleşmesini sağlayıp küresel güç hâline gelmesini temin edecek yeni bir gelişim hamlesini başlatması zorunludur.

Bütçede bunları göremediğimizi ifade ederek 2017 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.25

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.40

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN - Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan; 3'üncü Birleşim İkinci Oturumu açıyorum.

Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Öztrak, buyurun.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli mensupları, değerli basın mensupları; konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde başlayan bütçe sürecinin dayandığı orta vadeli program Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin hazırladığı 12'nci orta vadeli program. Orta vadeli program uygulamasına 2006 yılında geçtik ekonomide ekonomik ajanlara ufuk sağlayabilmek amacıyla. Ancak, tabii, bunu yapabilmek için önce mutlaka bir güven sağlaması lazım bu uygulamayla ama baktığımız zaman bir kere en başta hükümetlerin orta vadeli program uygulamasını pek de ciddiye almadığını görüyoruz. Bugüne kadar yani 12 tane orta vadeli programın hiçbiri zamanında yayınlanmamış. Şimdi, tabii, AKP fiili durumu hukuki hâle getirme itiyadında olan bir parti. 2011 yılında bu gecikmelerden sonra mayıs ayında yayınlanması gereken orta vadeli programları demiş ki “Eylül ayının ilk haftasında yayınlanmaya başlayalım.” ama bu sefer de yine gecikmeler, yine uyulmamış bu sürelerle, en sonunda bir ay gecikmeyle orta vadeli program gelmiş. Şimdi, siz bunu ciddiye almazsanız vatandaşa da bunu ciddiye almaz, biz de bunları ciddiye almakta giderek zorlanırsınız.

İkinci önemli konu, dün de burada tartışılmış. Tabii, 5018 sayılı Kanun aktarmalarla ilgili bir düzenleme yapmış ama biz her seferinde bütçe kanunlarıyla mali disiplini sağlamaya çalışan bu düzenlemenin arkasından dolanmışız ve her yıl bütçede de ödenek aşımı yapılmış bu uygulamalarla. Yani otomatik ödenek alacak kalemlerden aktarma yapılmış, daha sonra otomatik ödenek alındıktan sonra da bunlar için ek bütçeye gidilmemiş. Bu yıl 2015 yılında milletin verdiği harcama yetkisini 31,2 milyar Türk lirası aşmışsınız Sayın Bakan, bu rekor. Bu, yasal sürelerle uymamak yani Meclisten alınan yetkileri bir şekilde tanımamak şeklinde gittiğiniz zaman sizin bu araçları kullanırken hedeflediğiniz güven yaratma hedefine de ulaşmanız son derece zor.

Bir başka şey, tabii, bu metinlerin ekonomik birimlere gerekli ufuğu sağlayabilmesi için hedeflerini tutturabilmesi lazım. Ama şöyle bir baktığımız zaman, büyümeyle başlayalım isterseniz. Son on yıl içinde açıklanan orta vadeli programlarda öngörülen ortalama büyüme hızı yüzde 5,1. Öyle ahım şahım bir şey de değil yani Türkiye'nin tarihi ortalama büyüme hızına yakın bir yerde ama bunu dahi gerçekleştiremediğimiz ve 2006-2016 arasında ortalama büyüme hızımız yüzde 3,7 olmuş. Yine, bu çerçevede, büyüme hızı hedeflerine baktığımızda çok daha vahim bir tabloyla karşılaşıyoruz. 2006-2016 dönemi için öngördüğünüz büyüme hızı yüzde 5,2 gerçekleşen yüzde 8,1 sapma yüzde

55,8 yüzde 60'a yakın sapma var. Yine son on yılda büyüme hedeflerinin altında kalmasına rağmen enflasyon hedeflerinin aşılması ekonomide ciddi yapısal sıkıntılara işaret ediyor ve aynı zamanda yine bu metinlerin karar alıcılara ufuk sağlama konusunda giderek uzaklaştığını gösteriyor.

Diğer taraftan, bu büyüme hızlarına bakarken tespit ettiğimiz bir başka konu, Türkiye'yi AKP politikaları yüzde 3'lük büyüme hızlarına giderek hapsediyor. 2006-2016 arasında 3,7'de kalan ortalama büyüme hızı IMF'nin son küresel ekonomik görünümü tahminlerinde 2017-2021 döneminde yüzde 3,3'e geriliyor. Bunun da ötesinde büyüme giderek düşerken dış açık sorunu da ağırlaştırıyor. 2003-2007 arasında yüzde 6,9'luk ortalama büyüme hızını gayrisafı yurt içi hasılaya oran olarak yüzde 4,4'lük cari açıkla yakaladık ancak 2007'den sonra bu tablo hızla değişti. 2008-2011 arasında yüzde 3,3'lük ortalama büyüme için yüzde 5,7'lik dış açık verdik. Yine, daha sonraki dönemde, 2012-2016 arasında da yüzde 3,3 ortalama büyüme için cari açık yüzde 5,6. Dolayısıyla, çok daha yüksek cari açıklarla çok daha düşük büyüme hızlarını gerçekleştiren bir ekonomi hâline geldik. Bu da ciddi rekabet gücüyle ilgili problemler yaşadığımızı gösteriyor. Yurt içindeki ve yurt dışındaki karar alıcılar risk iştahları azaldıkça bu resmî dokümanların yayınlanmasındaki gecikmeleri, harcama limitlerindeki aşırımları, hedeflerdeki sapmaları sorgular, büyüme, enflasyon ve dış açık dengelerindeki bozulmaları görür, risk algıları artar ve daha yüksek faiz talep ederler. Bu da daha düşük büyüme, daha yüksek işsizlik anlamına gelir. Hükümetlerin yasal süreçleri aksatmasının, harcama limitlerine uymamasının, kendi koyduğu hedefleri ciddiye almamasının faturası milletimize çıkar.

Şimdi, bugün bakıyorum, "Büyüme dünyada da düştü, onun için bizde düştü." diyorsunuz. Oysa 2007'den sonra Türkiye kendini düşük büyüme hızlarına hapsederken kendine benzer ekonomilerin yer aldığı ligde de gerilere düştü. IMF verilerine göre Türkiye 2003-2007 arasında ortalama yüzde 6,9 büyüme hızıyla kendine benzeyen 150 ekonomi arasında en hızlı büyüyen 45'inci ekonomiydi. 2008-2011 arasında yüzde 3,3'lük ortalama büyüme hızıyla aynı ligde 83'üncü sıraya düştük. 2012-2016 arasında ise yine aynı büyüme hızıyla bu sefer 85'inci sıraya geriledik. Yine, 2017'de, ileriye doğru baktığımızda, IMF'nin rakamlarına göre Türkiye'nin IMF'nin tahmin ettiği büyüme hızıyla 95'inci sıraya, 2018'de de 98'inci sıraya düşeceği öngörülmüyor. Şimdi, bu neyi gösteriyor? Evet, biz yavaşlamışız, dünya da yavaşlamış ama biz o kadar hızlı yavaşlamışız ki elin oğlu bizi geçmiş. Dolayısıyla, burada dışarıyı sadece gerekçe göstererek "Her yer yavaşladı, biz de yavaşladık." demek mümkün değil, biz daha fazla yavaşlamışız. Peki, neden bu hâle geldik? Aslında 2007'den bu yana çok önemli fırsatlar AKP iktidarları tarafından heba edildi. Küresel ekonomide işlerin iyi gittiği, küresel likiditenin bol ve ucuz olduğu bir dönemde ekonomide verimliliği artıracak, büyümenin kapsayıcılığını artıracak, dengeli bir gelir dağılımını sağlayacak yapısal dönüşümler yapılmadı, hukukun üstünlüğü sürekli geriletildi. Örneğin, on beş yılda Sayın Bakan ciddi bir vergi reformu yapamadınız. Yani 2017 yılında Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nda dolaylı vergilerin payı hâlâ daha yüzde 63. 2006 yılında da bu oran aynıydı. Bu aslında Türk ekonomisinde hem gelir dağılımını bozan hem de rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyen bir vergi yapısının olduğunu ve bunun düzeltilemediğini gösteriyor.

Diğer taraftan, vergiyi önce ödemeyip sonra yeniden yapılandırmak da ekonomide bir alışkanlık hâline geldi ve maalesef, Sayın Bakan, bu yeniden yapılandırmalarla -geçen gün gazetelere baktım- sizin övündüğünüzü gördüm. Yani diyorsunuz ki: "Bugüne kadar en yüksek montandaki yeniden yapılandırmayı yaptık."

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yaptık.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) - Şimdi soruyorum: "Bunun ne kadarı ödenmeyen KDV'den geliyor?" Mükellef vatandaşın peşin toplandığı vergiyi size taksitle ödüyor, kendisine işletme sermayesi yapıyor. Bu hak mı? Vergisini zamanında ödeyen mükellefleri mükafatlandıracağınızı söylüyorsunuz ama

ortada henüz hiçbir şey görmüyoruz. Diğer taraftan, bunca yeniden yapılandırmaya rağmen ödenmeyen vergilerdeki bu artış ekonomide yaşanan güçlüklerin de bir göstergesi değil mi? Dolayısıyla, burada övünülecek ben pek fazla bir şey açıkça ifade edeyim görmüyorum.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Öztrak, “Başvurmayın bu kanuna, yararlanmayın.” mı diyeyim yani. Bu doğru bir yaklaşım mı?

BAŞKAN – Sayın Öztrak lütfen toparlayın.

Buyurun.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Şimdi, baktığımız zaman -biraz önce Sayın Temizel ifade etti-program tanımlı bütçe açığında 2016 yılında artış var 2009’dan sonra ilk defa. Girmek istemiyorum ama garantilerle ilgili olarak ciddi sorunlar yaşadığımız gözüküyor. Yine bu son TÜRK TELEKOM meselesi var, bunun da ciddi bir problem olacağı anlaşılıyor. Dolayısıyla, elimizde kalan son çapa, mali disiplin çapası üzerindeki kuşklar da iyiden iyiye artıyor.

Şimdi, 2017-2019 dönemini kapsayan orta vadeli programda Hükümet yüzde 4,8’lik ortalama büyüme hızını yüzde 3,9 olan bir cari açıkla yakalayacağını söylüyor gayrisafı yurt içi hasılaya oranı. O zaman bu nasıl olacak? Ya bu yüzde 4,8’lik -geçmişe baktığımız zaman- büyüme yanlısı ya da 3,9’luk cari açık rakamı yanlısı. Şimdi, ben bakıyorum ödemeler dengesi rakamlarına cari açıktaki yaptığınız düzenlemeye 2015 yılında petrolün varili 52,5 dolarken yüzde 4 büyümeyle 37,8 milyar dolarlık enerji ithalatı yapmışsınız. Aşağı yukarı, hedeflenen büyüme hızını yüzde 4,4’e çekmişsiniz 2017 yılı için. 2015 seviyelerinde petrolün varil fiyatını 51 dolar almışsınız. Nüfus da artmış ama enerji ithalatı faturası 32 milyar dolara düşmüş. Bunun nasıl bu hâle geldiğini bir açıklayabilerseniz gerçekten bununla ilgili olarak ufkumuz açılacak.

Yani ben çok uzunca bir süredir Hükümetin artık hata yapma marjı kalmadığını söylüyorum. Küresel piyasalarda müzik değişti, değişen müzikle beraber dans da değişmek zorunda. Küresel sermayenin risk iştahı hızla azalıyor. Hem yerli hem de yabancı sermayenin daha seçici olacağı bir döneme giriyoruz. Türkiye’nin bu yeni dönemde ekonomisinin çekiciliğini kuvvetlendirmesi gerekirken istikamet tam tersi yönde. Türkiye tüm uluslararası göstergelerde geriye gidiyor. Dünya Adalet Projesi tarafından hazırlanan Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde son iki yılda 40 basamak gerileyerek 99’uncu sıraya düştük. Rusya’nın, Özbekistan’ın, hatta İran’ın bile gerisindeyiz. Yine, geçtiğimiz günlerde Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi’ni yayımladı. O endekste de son bir yıl içinde 6 basamak gerileyerek 69’uncu sıraya indik.

BAŞKAN – Sayın Öztrak, lütfen toparlayın.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Küresel Rekabet Gücü Endeksi’nde yine son bir yılda 4 basamak geriledik ve 55’inci sıraya indik yani tüm karşılaştırmalarda geriye gidiyoruz, ufkumuz kararıyor. Böyle bir ülkeye yatırımcılar nasıl güven duysun?

Şimdi, böyle bir ortamda devam ederken şirketlerin döviz borçları da hızla artıyor. Bugün Türkiye’de her 1 kuruşluk döviz kurundaki Türk lirasının değer kaybetmesi şirket bilançolarında 2,1 milyar TL kur farkı zararı yazması anlamına geliyor. Bugün bu rakamlar açıklandı. Sayın Bakan, şirketlerin döviz cinsinden net borcu 210 milyar dolara gelmiş.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bilanço büyüklükleri ne kadar?

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Yani bilanço büyüklüklerine de baktığımız zaman...

BAŞKAN – Sayın Öztrak, en son bir dakika daha süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) – Sayın Başkan, son bir dakika daha veriyorsanız onu da söyleyeyim.

Bilanço büyüklüklerini söyleyeyim Sayın Bakan: 2002 yılında bankalar hariç Türkiye’deki tüm kesimlerin -kamu dâhil- borç/gayrisafi yurt içi hasıla oranı yüzde 96,8. İşte bu, bilanço büyüklüğünü kabaca bize verir. Bu kriz yılı, 2000-2002. 2007’de, o kriz yılından sonra yüzde 80’e kadar inmiş. Şimdi bilanço büyüklüğü olarak neredeyiz, biliyor musunuz? Yüzde 116,8.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Öztrak, dünyada oran olarak nedir? Özel sektörün borçluluk oranı nereye gidiyor? Bir de onu söyler misiniz, niye söylemiyorsunuz?

BAŞKAN - Evet, Sayın Öztrak, son otuz saniyeniz, lütfen toparlayın.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) - Şimdi, bakın, bütün bu kırılğanlıklar ekonomide giderken...

Sayın Başkan, ilave edeceksiniz herhâlde?

BAŞKAN - Etmeyeceğim, buyurun. Zaten fazlasıyla ettim, buyurun.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) - Peki, etmeyin, hemen bağlıyorum o zaman.

Hatalı büyüme stratejileriyle böylesine dar bir hareket alanına sıkıştırılan bir ekonomide sıkıntılar giderek artıyor. Ama maalesef Hükümet durumun ciddiyetinin farkına bir türlü varamadı. Geçen yılın haziran ayında seçim yapıldı, ortaya çıkan sonuç beğenilmedi, kasım ayında seçim tekrarlandı, geldik bu yılın mayıs ayına. Bu sefer kasımda seçimi kazanan genel başkan beğenilmedi, Başbakan değiştirildi. Şimdi de, bakıyoruz, hain bir darbe girişimi, iş birliği; onun arkasından olağanüstü hâl, onun arkasından da şimdi başkanlık sistemini... “Parlamentar sistemi on dört yıl boyunca yapamadık, şimdi başkanlık sistemini getirelim, bu çerçevede referandum, seçim yapalım.” çıkıyor ortaya.

BAŞKAN - Sayın Öztrak, teşekkür ediyorum.

FAİK ÖZTRAK (Tekirdağ) - Siyasetin genleriyle bu kadar sık ve kaba müdahalelerle oynamaya kalkarsanız ülkeyi tek parti iktidarında dahi istikrarsızlığa sürüklemiş oluyorsunuz, bu da ekonomide çok ciddi problemlere yol açıyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Evet, Sayın Erdoğan, buyurun lütfen.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız ve kıymetli misafirler; sözlerime başlamadan önce hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Bu çalışmanın, bütçemizin halkımıza, ülkemize hayırlı olmasını, yararlar getirmesini temenni ediyorum.

Bildiğiniz gibi, her çalışmanın, her çabanın, her amelin temelini niyet oluşturur ve o niyete mebni olarak da o çalışma ve programlar amacına uygun bir şekilde hayata geçirilir. Tek tek insanların niyetiyle ilgili sorgulama yetkisi hiç kimseye verilmemiş. Yani, hiçbir insanın hakkı yoktur ki herhangi birisinin niyeti üzerinden, niyet okuyarak onunla ilgili bir kanaat yürütmüş olsun. Ancak programlar yani ortaya konan, ete kemiğe bürünmüş programlar insanın o niyetini de tayin eder, açığa çıkarmasa da o niyetini peşinden sürükler. Yani iyi niyetle yola çıkarsınız ama sonuç itibarıyla da o niyetinize muvafık bir program olmazsa sizin o iyi niyetinizin de çok da bir tesiri olmaz.

Şimdi, isteriz ki bu bütçenin bir barış bütçesi rengini, kokusunu, tadını, yani bu bütçeyi ele aldığımız zaman, konuştuğumuz zaman bundan barışla ilgili birtakım güzel ahenk ve etkileri edinmemiz gerekiyor; başlangıçta böyle bir arzumuz var. Eğer savaş bütçesi zehabına yol açarsa haksız

bir zehap bile olsa bu her şeyden önce bu çalışmanın, bu çabanın faydadan ziyade, maslahattan ziyade mefsetedi de, bu riski de taşıyıcı özelliğiyle ortaya çıkar. Çünkü insan amelenin, çabasının, çalışmasının bu dünyada iki tane yolu var: Bunlardan bir tanesi mefsetede çıkıyor, bir diğeri de maslahata çıkıyor. Dolayısıyla, bu mefsetedin yani zararın giderilmesi noktasında bu tür çalışmaların çok büyük bir önemi haiz olduğuna inanıyorum.

Bakınız, hem içeride hem de dışarıda maalesef bir savaş atmosferinin, bir savaş ateşinin, bir yangının tam ortasındayız. Yani, uzun süre “Bunun adı savaş değil, başka şeylerdir.” dedik, farklı birtakım isimlendirmelerle hâlen bunu bu şekilde tanımlamaya çalışıyoruz ama hem içeride hem sınırların dışında şöyle bir herkes oturup ülkenin mevcut pozisyonuna, durumuna, gidişatına bakarsa ülkenin tam da gerçekten de bir savaşın içerisine ve gönüllü bir şekilde girdiğine şahit olur. Ve bu savaş da... Şimdi, öyle savaşlar var ki, bildiğiniz gibi, kabul edilebilir savaşlardır. Yani, insan veya bir ülke, bir topluluk, bir kabile -tarihte sürekli insanoğlu var olduğu günden beri de bunlar olagelmış şeylerdir- herhangi bir saldırıya uğrar, bir düşman istilası olur, işte bir Haçlı -ne bileyim- tarihteki bir Moğol isyanları gibi birtakım saldırılara maruz kalır ve son, Kurtuluş Savaşı dediğimiz dönemlerde işgal altında olur ve el ele, omuz omuza vererek o savaşa hep birlikte gönüllü bir şekilde katılırlar ve böyle bir savaşmayı da onur addederler, ki yakın tarihimizde bu ülkede hem Kürtler hem Türkler ve yaşayan bütün topluluklar, bütün inanç grupları Ermeni’si, Müslüman’ı, Süryani’si, Hıristiyan’ı ve Arap, Kürt, Türk, Laz, Çerkez neyse böyle bir durumda, böyle bir riskte bu şekilde bir onur savaşı mücadelesinde de kendilerini ortaya koymuşlar ve ispatlamışlar. Ama bugün gördüğümüz savaş müminin müminle yani kardeşin kardeşle savaşıdır. Bu kan bize haram kılınmış yani şu anda Orta Doğu’da sonuçta üzerinde cereyan edilen yani savaş meydanı dediğimiz coğrafya bir İslam coğrafyasıdır. Bu savaşın şu anda kurbanları yine bu İslam coğrafyasının evladıdır ve biz her birimiz âdeti bu savaşın gönüllüsü olma noktasında her gün savaşla yatıp savaşla kalkıyoruz.

Ben izninizle Hazreti Peygamberi hayrete düşüren bir olayı anlatmadan onun ifadesini sizinle paylaşmak istiyorum. Bildiğiniz gibi Kureyş Kabilesi’ne mensup Hazreti Peygamber. Yani bugünkü tanımlamayla işte mensup olduğu -aidiyeti, etnik kimliği vesaire nasıl tanımlarsanız tanımlayın- ait olduğu toplum, topluluk Kureyşliler. Ve şöyle bir ifadesi var Kureyşlilerle ilgili: “Hayret doğrusu savaş Kureyş’i yedi bitirdi.” diyor.

Değerli arkadaşlar, savaş değer üretmez, savaş değerleri tüketiyor, savaş değerleri yiyip bitiriyor yani yılların, yüz yılların, belki insanlığın mirası olan değerleri maalesef savaş tüketip bir tarafa atıyor. İşte bu atmosferde, bu şartlarda sorumluluk daha fazla artıyor yani sizleri tenzih ederek söyleyeyim ama şahsım için konuşuyorum hem bu dünyada bunun bir mesuliyeti var hem de öbür dünyada bunun hesabını öyle kolay kolay vermek mümkün değil. Sonuçta insanlar ölüyor, bu şekilde insanlar üzerinden değerler tüketiliyor. Şimdi bölgede yaşadığımız şu anda sıkıntı ve gerçekler var. Şu anda yaşadığımız ortam olağan bir ortam, normal koşulların hâkim olduğu bir ortam değil. Belki Ankara’dan farklı görülebilir ama bölgeye giden, bölgede çalışan, ziyaretler yapan, istişarelerde bulunan her bir arkadaşımızın eminim ki -yanılmış olsam da bağışlayın- o ziyaretlerinden sonra sunacağı raporlarda, yapacağı görüşmelerde, istişarelerde kanaatinin ne kadar da değiştiğini kendisi bizzat fark edecek ve itiraf edecek. Bakınız, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine kayyum atandı. Yani yıllardır Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış, bir partinin genel başkanlığını yapmış, milletvekilli olarak bu sıralardan gelmiş geçmiş bir başkanı işte ansızın alıyorsunuz ve bir rehine gibi bir yerde tutuyorsunuz üç beş gün, sonra muhakeme süreci çalışıyor gibi bir işleme tabi tutuyorsunuz ondan sonra da Kandıra Cezaevine alıp gönderiyorsunuz. Bununla da yetmiyor arkasından da Ankara’dan bir kaymakamımızı “Haydi sen de git orada, sen kayyumsun, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesini git, yönet.” Ya, şimdi tamam belediye başkanı suçlu onu aldınız, peki bu kayyumun suçu ne? Yani bu adam ne yapacak?

Bakınız ben bir hafta önce Diyarbakır'daydım. Diyarbakır Valiliğinin üzerinde bulunduğu caddede trafik çalışmıyor. Gidiş gelişler yok, araçlar seyretmiyor. Belediyelerin etrafı hakeza böyle. Bariyerlerle vesaire çevrilmiş. Oradaki güvenlik görevlilerini öyle bir hâletiruhiyeye teslim etmişiz ki... Sayın Bekaroğlu sizin mesleğinizin geleceği var, ben bunu söyleyeyim, hem biz bölge insanı hem bölgede görev yapanlar başta güvenlik güçleri olmak üzere hiç kimsenin artık psikolojisi sağlıklı değil. Kar maskeli, ellerinde tuhaf tuhaf silahlar... Biz bir esnaf ziyaretine gittik. Bizden önce gaz atılmış yani gözlerimizi kapatarak esnafa bir selam veriyoruz, gidiyoruz, geliyoruz; Diyarbakır bu durumda.

Bakınız “Şırnak” diye bir ilimiz artık yok. Lütfen heyetlerinizi bir gönderiniz, oradaki valilerinizle, kaymakamlarınızla, parti görevlilerinizle biraz daha kapsamlı çalışmalar yürütün. Şu anda Şırnak'ta yüzde 80'i yıkılmış bir kent harabesi var, bir harabe var. 1990'lı yıllarda “Aman burada tehlike var, terör var.” denildi ilçeyken ile dönüştürüldü, bir müddet devam etti sonra geçen dönemde burada da söz konusu oldu. “Haydi Şırnak'ı tekrar ilçe yapalım.” tartışmaları yürütüldü. O da kesmedi, şu anda Şırnak tamamen âdeta yani seksen bir vilayetin şu anda... Ülkenin seksen vilayeti var desek herhâlde hakaret etmiş sayılmayız.

Silopi'de bölge gezisini yaptığımız için paylaşmak istiyorum. Tabii arkadaşların inanıp inanmama hürriyetleri var. Ama bunların mübalağa olmadığını da göreceksiniz. Silopi'de yüzde 85'le belediye kazanılmış. Belediye başkanı dışarıda. Dediniz ki: “Gültan Kışanak teröre şöyle yaptı, dağa şunu gönderdi.” vesaire, aldığımız cezaevine koydunuz. Silopi Belediye Başkanı dışarıda, kayyum atanmış ve yüzde 85 oyla da seçilen bir başkan. Şimdi biz 15 Temmuz darbesini haklı olarak eleştirirken, o teşebbüsü, başarısız darbe teşebbüsünü eleştirirken bu uygulamaların adını koymayacak mıyız? Yani bu uygulamaların adı darbe değil mi? Bakınız ben Şırnak'ta bir heyetle görüştüm, tabii Şırnak'a gitmek mümkün değil, Cizre'de görüştüm. Yıkılan yani tam yıkılmamış ama enkazın ve binaların yıkım ihalesini üstlenen orada yerelde gruplar var. Bölmüşler, bölüşürmüşler Şırnak'ın o mahallelerini ve orada o yıkımın, o enkazın ortadan kaldırılması ihalesi var. Bize söylenen şu: Evleri yıkılanlar eşyalarını almak üzere gitmişler ve evlerine sokulmamışlar. Biz bu ihaleyi içindeki eşya ile beraber almışız, biz burayı yıkarken o eşya da bize aittir. Böyle bir gerçek var. Ya insanların mahremi, insanların evi, insanların eşyası, mutfağı -bağışlayın- yatak odası. Yani giremiyor, adam kendi eşyasını gidip toplayamıyor ve en son da çadırlarda kalan şu anda da üzerlerine kar geldi gelecek, o mahkûmiyeti yaşayan o insanlara devletin, Hükümetin, iktidarın somut olarak sunduğu hiçbir şey yok. “Burayı terk edin.” diyorlar, “Bunun karşılığında biz gideceğiniz yerde sizin kiranızı karşılayacağız.” “Biz terk etmiyoruz, burası bizim.” diyorlar, “Burası bizim memleketimiz, bize karışmayın, biz enkazımızın altına da gideriz, bir çaresini buluruz. Elbette ki bunun da bir çıkış yolu olacak.” diyorlar ama nafil.

Değerli arkadaşlar, bakınız şu anda insanların ülkemizde rızık endişesi var. İnsanların rızıkına el uzatılıyor, ekmeğiyle oynanıyor, işinden gücünden ediliyorlar. Bu yapılırken de ciddi anlamda bir sorgulama, bir soruşturma yok.

Ben bir örneği sizinle paylaşmak istiyorum. 12 Eylül darbesinde bölgede Anayasa oylamasında “hayır” oyları biraz yüksek çıkınca bizzat cuntanın başındaki zat, o işin sorumlusu olarak bölgenin imamlarını, hocalarını, melelerini, seydalarını sorumlu tuttu. Dedi ki: “Aleyhime çalıştılar, çıkıp hutbelerde, minberlerde, kürsülerde, camilerde Anayasa'nın aleyhinde oy verilmesi yönünde propaganda yaptılar ve ben bundan dolayı da buralarda düşük oy aldım.” Bu insanlara uygulanan ceza neydi biliyor musunuz? Yer değiştirdi adam. Şu anda benim kendi bizzat danışmanım olmak üzere ne bir sorgulama ne bir ifade... Ya savunma diye kutsal bir hak var. Karşınızdaki sizin -tenzih ederek söyleyeyim- baba katiliniz de olsa onun bir savunma hakkı var. Şu anda benimle çalışan bir danışman El Ezher mezunu, ilahiyat mezunu, gazetecilik mezunu, Arapçası, İngilizcesi yerinde ve imamken

bizimle beraber buraya gelen bir danışmanın sorgusuz sualsiz ihracı yapılıyor. Ve biz adaletten, biz eşitlikten, biz dinden dindarlıktan da vazgeçmiyoruz. Ya başımızı iki avucumuzun arasına alıp bunları bir konuşmamız, düşünmemiz lazım. Genel konuşuyorum bakınız.

Şimdi bakınız son dönemlerde bizim yani terminolojide yani siyasi terminolojiye bu beka meselesi de girdi. “Efendim işte bizim beka sorunumuz var, dolayısıyla bu affedilemez, bu beka konusunda da asla ve asla hiçbir taviz verilmeden neye mal olursa olsun biz bunun gereğini yaparız.” gibi bir anlayış sahibi olduk.

Değerli arkadaşlar, beka Allah’a ait zati bir sıfattır yani Amentü’de çocukken her birimizin ezberlediği Amentü’nün ilk şartı olan Allah’a imanın zati sıfatlarından bir tanesi bekadır. Biz bunu getirdik iktidara ve devlete, Hükûmete bu sıfatı getirdik, tabiri caizse yakıştırdık. Kitaplardan biz bunu okuyorduk. Emevi, Abbasi dönemlerinde sultanlara, krallara, padişahlara “zıllullah” diye hitap edilirdi yani yeryüzünde Allah’ın gölgeleri. Emin olun sizin bugünkü beka ortaya koyduğunuz yani kutsal anlamda bekayla dünün zıllullah yani Allah’ın gölgesi anlayışı arasında hiçbir fark yok. Yazıktır bunlar yani. Nereye gidecek tabii biz de bilmiyoruz.

Şimdi, tabii ekonomide alandan bakınca dün Sayın Bakanım da söyledi, bizim yüzümüz millete dönüktür. Millet tabii nasıl söylese ne derse biz ona göre hareket ederiz.

Sürem de tamam değil mi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Süreniz bitiyor, bir dakika.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Diyarbakır) – Ben onu da tamamlayayım.

Şimdi milletten bakınca bir ekonomik kriz beklentisi var. Ben bu işin erbabı değilim, fazla da ekonominin teknik bilimsel yönleriyle ilgilenip de cehaletimi çok da izhar etmek istemiyorum ama vatandaş açısından baktığınız zaman böyle bir risk görüyorum. “Durgunluk var.” diyor esnaf onların ifadesiyle “Tık yok diyor. “Borçlanma çok fazla yani kamuda devletin israfa ilgili herhangi elle tutulur bir tedbiri yok.” diyorlar. Bu derecelendirme kuruluşlarının açıklamaları vesaire bütün bunları birleştirdiğiniz zaman kamudaki, daha doğrusu halktaki kriz beklentisi riski daha çok artıyor.

Ben sözlerimi tamamlarken çevre dostu bir bütçe, sömürüye karşı bir bütçe, israfa duyarlı bir bütçe, ranta tavır almış bir bütçe, faiz, tefecilik konusunda son derece kararlı bir bütçe olmasını temenni ediyorum. İleriki konuşmalarımızda bu şeffaflıkla ilgili de söyleyecek birkaç sözüm var eğer fırsat verilirse onları da paylaşmak isterim.

Sabırla dinlediğiniz için hepinize saygı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Karabıyık...

Sürenizi hatırlatmıyorum, biliyorsunuz zaten.

Buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan, biliyorum.

Sayın Bakan, değerli komisyon üyeleri ve bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de bütçe sunumu ve yansıyan verilerle ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Sayın Bakan, daha önce yaptığımız sunum 110 sayfadan oluşmuştu ve 51 grafik vardı. Ancak on dört yıllık gelişmenin resmedildiği bu grafiklerde TL baz alınmıştı ve sürekli yükselen bir eğriyle resmedilmişti. Bu da tabii gerçeği aslında perdeliyor. Yine 2002’den 2016’ya kadar 50 kat artmış gibi görünen bir destek tutarını enflasyondan arındırdığınız zaman sonuç hiç de anlatıldığı gibi çıkamıyor. Raporda önceden 100 liranın 86 lirası faize giderken şimdi bu oran 8,9’a düştü deniyor. Fakat sunumda

garantili borçlar yok. Borç üstlenim sözleşmeleri de yok. Peki, bazı yükümlülüklerin finansmanı varken, tabii TÜFE'ye göre belirlendiğini de hatırlatmak istiyorum, aslında gelecek vadelere, nesillere yüklenen milyar avroluk kira sözleşmelerinin yükümlülükleri de varken tek başına faiz harcamalarının düştüğünü söylemek bana yanlış ve eksik geliyor.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) - Kira ödemeleri?

LALE KARABIYIK (Bursa) – Evet kira ödemelerinin... Yani faizin düştüğünü söylerken bu kira ödemelerinin gelecekteki yükümlülüklerini görmezden gelmek bana eksik ve yanlış geliyor Sayın Bakan.

Yine, kamu-özel işbirliği kapsamında sabit yatırım tutarı yanılmıyorsa 26,5 milyar liraydı. 34 tam donanımlı şehir hastanesinde bahsetmişsiniz, 6'sı seneye yapılacak, açılacak demiştiniz. Fakat devletin üstlendiği kira gibi doğrudan yükümlülük bedelleri hiçbir yerde yer almıyor. Bu yükleri görmezden de gelmemeniz lazım, onu ayrıca belirtmek isterim.

Yine, ayrıca kamu yatırımlarında en büyük pay ulaştırmaya ayrıldığını ifade ettiniz. O da yanılmıyorsa 22,1 milyar liraydı. Tabii burada da bu sektörde proje yapan firmalara vatandaşların ödediği vergiden aktarılabilecek talep ve kullanım garantisini de dikkate almak gerekiyor. Ve geliyorum büyüme oranına Sayın Bakan. 2017 için büyüme hedefiniz 4,4; oldukça iddialı bana göre. IMF tahmini yüzde 3, Dünya Bankasının tahmini yüzde 3,5 ve dünyadaki büyüme oranının da sorunlu olduğunu biliyoruz ve en çok ihracat yaptığımız Avrupa Birliği ülkeleri ve buradaki büyüme oranı beklentisi de 1,6'lar civarında. Tabii diğer taraftan kamu yatırım harcamalarının bütçe içindeki payının yüzde 12 olduğunu da gördük ama bana göre bu düşük. Bu oran büyümeyi olumsuz etkileyebilir, tekrar oraya geleceğim ama tabii aslında biliyoruz ki Hükümet altyapı yatırımlarını özel sektöre yaptırıyor, finansmanını da gelecek yıllardaki yani potansiyel gelirleri bugüne indirgeyerek, iskonto ederek karşılıyor. Sonuçta bugün büyüme olumlu bir etki gibi görünüyor, büyüme varmış gibi ama bu tabii gelecekte bir kaynak sıkıntısına da dönüşecek, bunu da göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Yine, yanılmıyorsa ÖTV'nin değişeceğini açıklamıştınız. Bana göre ÖTV artışı satışlar ve dolayısıyla üretimi de tabii dolayısıyla büyümeyi de olumsuz etkileyebilir görüşümdedir. Ayrıca şu gerçeği de unutmamalıyız ki: OHAL devam ediyor, terör sorunu devam ediyor, Suriye var, bunlara bir de başkanlık tartışmasını eklerseniz özel sektör yatırım yapmayacak yani buna pek kalkışmaz. Bu da büyüme için olumsuz bir etki tabii. Şimdi şunun altını çizmek lazım: Her zaman kriz dönemlerinde veya bu tür süreçlerde devlet, hükümetler yatırım yapar, kamu yatırımı yaparak büyümeyi tetiklemek ister ve işsizliği azaltmak ister, etki de eder ama özel sektör yatırımlarındaki artış kadar etki etmeyeceğini hepimiz biliyoruz. Burada önemli olan öncelikle imalat sanayi özel sektör yatırımlarının artışıdır ki büyümeyi o tetikleyecektir, o sıçramayı o yaratacaktır. Bunun için ortam size göre var mı? Bana göre şu an için yok ve bunu düzeltmek için esas çarelere başvurmak lazım, ileride tekrar değişeceğim. Tabii gazetecilerin tutuklanması, idam cezası gibi konuların gündeme gelmesi Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerimizin askıya alınması açısından değerlendirilmeli bu bütçenin hazırlanmasında. Tabii turizm gelirlerimizdeki düşüşü de burada unutmuyoruz.

Diğer taraftan işsizlik oranındaki artış bütün sunumlarda Cumhurbaşkanının ifadelerinde de “İş gücüne katılım oranının artışından kaynaklanmıştır.” deniyor. Evet iş gücüne katılım oranında artış var ama istihdamdaki yani yaratılan istihdamdaki azalış daha fazla, burada bir çökme var, bunun da altını önemle çizmek istiyorum. Tabii özellikle nerede dersek, istihdamdaki bu çöküş sanayi ve inşaatın kaynaklanıyor. İşte orada hizmette biraz düzeltme var. Hizmet sektöründeki artış biraz işi aslında kurtarmaya çalışıyor.

Az önce eğitime ayrılan payın arttığını söylemişsiniz. Evet, geçen yıl da böyle denmişti. Sayın Bakan, doğrudur ama biraz ayrıntısına baktığımızda personel harcamaları kısmında artış oluyor eğitime ayrılan bütçede yani altyapı yatırımlarındaki artış yetersiz, zaten bu seneki OECD raporunda da var Türkiye için ifadesinde. Geçen yıl da bununla övünülmüştü yani “Bütçede eğitime harcaman pay artıyor.” diye. Hayır, doğaldır ki personel harcamaları kısmı artıyor, altyapı harcamaları kısmı artmıyor, yetersiz, bir de tam gün eğitime geçilmesi planlanan bir süreçte ve Ankara’nın göbeğinde bile bu kadar birleştirilmiş sınıflı okul varken -daha sorunları da sıralayabilirim- bunun üstünde durulması gerektiğini düşünüyorum. Eğitimin tahrip edilmiş olduğunu düşünüyorum ama bu konuyu çok ayrıntılı burada açmıyorum, Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi geldiğinde ayrıntılı olarak zaten değinmek istiyorum.

Ve geliyorum dövize. Yine, Türk lirası 1 Ocak-1 Kasım 2016 tarihleri arasında gelişmekte olan ülkeler sepetine baktığımızda en çok değer kaybeden para oldu hatta tek değer kaybeden para oldu diyebilirim. Bir ayda diğer para birimleri karşısında yüzde 6,02 değer kaybetti dolar bazında. Tabii OHAL uygulamaları, sürecin doğru yönetilmemesi, hukuku yerle bir eden uygulamalar, başkanlık sistemi tartışmaları da devam ettikçe hani siz gerçekten merak ediyorum düzeltme bekliyor musunuz döviz kurunda? Tabii bu durumda döviz kuru artışının vatandaşa yansması da söz konusu, bunu da gözden kaçırmamak lazım. Mesela enflasyon artışına filan girmiyorum, zaten enflasyonu arttıracak bu döviz kuru ama başka bir şey söylemek istiyorum çok basit bir şey. Mesela İstanbul’da köprülerden geçiş bile dolara bağlandı, daha sonra da işte avroya dendi. Yani vay vatandaşın hâline. Vatandaş TL bazında gelir almak için işe gidecek ama işe giderken kullandığı köprü geçişinde dolar bazında bir bedel ödüyor. Ne kadar adil bunu bilemiyorum.

Evet, zamanım azaldı zannediyorum.

BAŞKAN – Evet, toparlamanızı rica ediyorum.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Toparlıyorum.

Sayın Bakan, dönemim geçen yılın bütçesine. Dün de ifade etmişim, ben geçen yıl burada ilk defa yer almıştım. Biz şeffaflık istiyoruz, biz bilgi almak istiyoruz. Dün burada saatlerce bütçe hakkında bahsettik, bu kavram üzerine tartışmalar oldu. Vatandaşımızın haklarını savunmak için buradayız. Ama verilerin açık olmasını istiyoruz. Sansüresiz bilgiler ve veriler istiyoruz. Ben geçen sene -dün de ifade ettim konuşmamda- sorduğum sorulara hiç yanıt alamadım Sayın Bakan; net hata noksan kaleminin ayrıntısı konusunda ne Kaddafi’nin verdiği ödül konusunda ne sarayın maliyeti konusunda, daha sorduğum üç beş soru daha vardı. Ben bunların cevabını alamamışken şimdi neyin bütçesini yapacağız Sayın Bakan ben hâlâ bu soruları bekliyorum ve vatandaş için bekliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Taşçı...

ERGÜN TAŞÇI (Ordu) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlar, Maliye Bakanlığımızın kıymetli bürokratları ve diğer bakanlıklarımızın bürokraside görev yapan arkadaşlar ve kıymetli basın; hepinize saygılar sunuyorum.

2017 bütçesiyle ilgili söz almış bulunmaktayım.

Kıymetli Başkanım, dünya ekonomisi kriz sonrası dönemde beklenen hızla büyüyemiyor. IMF ekim ayında açıkladığı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu’nda küresel ekonominin 2016 yılında yüzde 3,1’le bir önceki yıla göre 0,1 puan daha düşük büyüyeceğini, önümüzdeki yıl ise büyümenin yüzde 3,4’e yükseleceğini tahmin etmektedir. Ancak aşağı yönlü risklerin ağırlığının azaldığını görüyoruz. Geçen yıl bu dönemlerde finansal piyasalar üzerinde büyük bir baskı yaratan Çin’de sert

yavaşlama endişeleri ile petrol fiyatlarında çöküş gibi büyük risk kaynakları daha olumlu hâle gelmiştir. Bu çerçevede 2017 yılında 2016'ya göre daha iyimser bir dünya ekonomisinden bahsedebiliriz. Özellikle gelişmekte olan ekonomilerin daha iyi bir performans göstermesi beklenmektedir. Bizim gibi ticari ve finansal bağlarımızın güçlü olduğu ülkelerde de talebin daha güçlü olması beklenmektedir; bu da, Türkiye'nin büyüme senaryosunu destekleyecek önemli bir faktör olacaktır. Şüphe yok ki, Türkiye tarihi günlerden geçiyor. Evet, daha dört ay öncesi yaşadığımız hadise ülkemizin gündemini meşgul etmiş ve dünya da ciddi anlamda bu gelişmeyi takip etmiş. Ekonomiyle birlikte bütün olarak baktığımızda Türkiye tarihi günlerden geçiyor. Ekonomi dışı faktörlerden kaynaklanan risklerin de arttığı bir dönemi yaşamaktayız. Buna rağmen Türkiye ekonomisi makroekonomik istikrarını ve sağlam temellerini muhafaza etmeyi başarmış bir ülkedir. Türkiye ekonomisi tüm olumsuzluklara rağmen yılın ilk yarısında yüzde 3,9 büyüme göstermiştir. 2017 yılında yüzde 4,4'lük bir büyümeyi de öngörmektedir. Bu dönemde büyümeyi artıracak unsurlar: Belirsizlik ortamının azalması, makro ihtiyati tedbirlerde gevşeme, kredi hacminde artış, tarım ve turizmde 2016 kayıplarının telafi edilmesi, yatırım ve ihracatın büyümeye katkısının artması olarak sayılabilir.

2018 ve 2019 yıllarında büyüme hedefimiz yüzde 5 olarak gözüktüyor. Orda vadede üretken alanlara yönelik yatırımlarla desteklenen, daha çok yurt içi tasarruflarla finanse edilen verimlilik artışına dayalı bir büyüme stratejisiyle hedefe varılabilir diye düşünüyorum. Özel kesim yatırımlarından ve yapısal reformlardan kaynaklanan verimlilik artışı büyüme potansiyelini yukarı çekecektir. Türkiye ekonomisi 2001 krizi sonrasındaki güçlü ve reformist performansı ile tesis ettiği sağlam temelleri korumaktadır. Başta küresel kriz olmak üzere birçok iç ve dış şoku kısa sürede atlatma kabiliyeti göstermiştir. Esnek ve dinamik reel sektör ve reformist bir Hükûmete sahip bir ülkeyiz. İstihdam yaratan, iş talebi sağlam dinamik bir ekonomiye sahibiz. Küresel krizden bu yana 6,9 milyon ilave istihdam yaratmayı başaran bir ülkeyiz. Güçlü mali yapımız Türkiye'nin risk algısını düşük tutan en önemli çıpa olmaya devam ediyor. Ekonomiyi desteklemek için yeterli mali güce ve bunun yanında sağlam bankacılık sistemimizle beraber ekonomiye önemli bir direnç sağlıyor. Son dönemlerde verimlilik, rekabet gücü ve tasarruf artışını destekleyecek düzenlemelerle bu sağlam yapıyı daha da güçlendirmeliyiz. Türkiye'nin demografik yapısı, güçlü girişimci tabanı ve stratejik konumu orta ve uzun vadede potansiyel büyümeyi destekler niteliktedir. İhracatımızın ticaret ortaklarımızda talebin artması ve teşvik paketlerinin etkisiyle 2017 yılında 153,3 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Bugün ekonomik görünümüne ilişkin riskler olduğu kadar fırsatlar da bizim için mevcuttur. Karşı karşıya olduğumuz riskler kadar, bizim göstereceğimiz reaksiyon da önem taşımaktadır. Ekonomideki risk algısını yönetmek ve kısa vadedeki olası şoklardan korunmak makroekonomik istikrar için çok önemlidir. İstikrarın varlığı reform yapma motivasyonu ve imkânını da beraberinde getirir. Bu nedenle, ekonomide algı yönetimini güçlendirip ve büyümeyi teşvik eden tedbirleri hızla uygulamaya koymalıyız. Orta vadeli program ve mali planda ortaya koyulduğu gibi, önümüzdeki yıllarda da mali disiplin politikası devam etmelidir. Mali disiplin, cari işlemler açığını azaltmak, enflasyonla mücadelede elimizi güçlendirmek ve sürdürülebilir büyüme potansiyelini artırmak adına önem arz etmektedir.

Bu teknik değerlendirmenin yanında en önemli unsur olarak insan unsurunu özellikle Türkiye her zamandan daha fazla devreye sokmalıdır, o da siyasi istikrardır. Siyasetteki, özellikle 15 Temmuzda yaşadığımız hadise sonrası Türkiye'nin siyasal arenasındaki birlik ve beraberliktir. Bu heyecanı, bu desteği, bu gücü Türkiye arkasına almadığı müddetçe bu teknik, hesabi rakamlarla ilgili hedefimizi tutturma şansımız yoktur. Ülkemizin her zamandan daha fazla ihtiyacı olduğu, siyasal anlamda tüm partilerimizin, tüm siyaset kurumunun bu sürece, ekonomiye pozitif katkı yapması önem arz etmektedir.

2017 için büyümeyi destekleyecek, ekonominin önünü açacak bir bütçe tasarısı hazırlandığını görüyoruz. Bu nedenle, bu süreçte, hazırlıkta destek veren bürokratlarımıza ve Bakanlığımıza ve bakanlıklarımıza teşekkür ediyoruz. 2017 bütçesi hem mali disiplininin devamını teminat altına alan hem de ekonominin ihtiyacı olan teşvikleri ve destekleri sağlayacak bir bütçedir. Hükümetin amacı, bu bütçeyle verimsiz harcamaları kıyarak daha verimli yatırım harcamalarını desteklemek olmalıdır. FED faiz riski sürekli gündemde ancak beklendiği kadar büyük etki yaratmayacak diye düşünüyorum.

Bu bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını ülkemiz adına temenni ediyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşçı, teşekkür ediyorum.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri, saygıdeğer basın mensupları; 2017 bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Bu bütçenin ülkemizde barışın, kardeşliğin, dostluğun ve kalkınmanın önemli bir faktörü olmasını diliyorum. Bu bütçenin hazırlanmasında emeği geçen gerek Maliye Bakanlığımız gerekse diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki arkadaşlarımıza da teşekkürü bir borç biliyoruz.

Böyle yumuşak gireyim ki ondan sonra gelecek...

Sayın Bakan, Hükümetin, Hükümetinizin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu ve bugün görüşmeye başladığımız 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı bana göre tam bir skandaldır. AKP Hükümeti, bu tasarıya, Anayasa Mahkemesinin gecikmeli de olsa “açıkça Anayasa’ya aykırı” dediği hükümleri koymaktan geri durmamıştır. Anayasa Mahkemesinin 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun 6’ncı maddesiyle ilgili aldığı iptal kararı ve bu kararın gerekçeleri açıkça ortada duruyorken Hükümet farklı bir ifadeyle aynı hükümleri bu tasarıya da taşımıştır.

Bildiğiniz gibi, 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, Maliye Bakanına, merkezî yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerindeki ödeneklerini, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 21’inci maddesinde yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın diğer kuruluşlara ve Maliye Bakanlığı yedek ödeneğine aktarma yetkisi veriyordu. Ayrıca, yatırım programında değişiklik yapılması hâlinde değişiklik konusu projelere ait ödeneklerle ilgili kurumlar arası aktarma yetkisi de yine Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 21’inci maddesinde yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın Maliye Bakanına tanınmıştır. İptal edilen bu hükümler, aynı cümlelerle ve aynı madde, fıkra ve bent numaralarla 2016 Yılı Bütçe Kanunu’nda da yer almıştır. Anayasa Mahkemesi, gecikmeli bir kararla da olsa bu ve buna benzer düzenlemeleri Cumhuriyet Halk Partisinin dava dilekçesindeki gerekçelerine paralel gerekçelerle iptal etti. Yüksek Mahkeme, söz konusu hükümleri iptal ederken özet olarak şu gerekçeleri gösterdi: Olağan bir kanunla düzenlenmesi gereken bir konunun, bütçe kanunuyla düzenlenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması olanaksızdır. Bu durum, Anayasa’nın 161’inci maddesinde “Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.” denilmek suretiyle ifade edilmiştir. Bütçe hakkı, vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme ve onaylama hakkıdır. Bu hak, halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan yasama organına aittir. Bütçe, hükümetin Meclise karşı temel sorumluluk mekanizmasıdır. Meclis, bütçeyle hükümete gelir toplama ve gider yapma yetkisi vermekte, bu yetkinin uygun kullanılmasını da bütçe sürecinin bir parçası olan kesin hesap kanunuyla denetlemektedir. Bütçe hakkının doğal bir sonucu olarak yasama organına halk adına kamu gelirlerini toplama ve harcama konusunda sahip olduğu yetkinin, kısmen ilgili bakanlara ya da kurumlara verilerek hiçbir sınırlamaya bağlı olmaksızın geniş yetkiler tanınması,

Meclisin sahip olduğu bütçe hakkının, bütçe kanununa bütçe dışı hükümler konularak mevcut kanun hükümlerinin açıkça veya dolaylı olarak değiştirilmesi veya zımnen kaldırılması bütçe kanununa bütçeyle ilgili olmayan hükümler konulamayacağı ilkesinin ihlalidir.

Anayasa'nın 153'ncü maddesi açıkça Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağladığını ifade etmektedir. AKP Hükümetinin kendisini Anayasa'nın bu açık hükmüyle bağlı hissetmemesine şaşırık mı? Tabii ki hayır, şaşırmadık. Anayasa'yı bu tür düzenlemelerle bilerek ve isteyerek yıllardır çiğniyorsunuz, ayaklar altına alıyorsunuz. Önümüzdeki yıl da bu hukuk tanımaz tutumunuzu sürdürmeye niyetli olduğunuz bu bütçeyle görülüyor. Bütçe kanunu tasarısıyla Anayasa'yı bir kez daha hiçe sayıyorsunuz.

Anayasa ve yasalar diyor ki: "Bir kuruluşa bütçe yasasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilen ödenek ancak başka bir yasayla yani ek bir bütçe yasası çıkarılarak bir başka kuruluşa aktarılabilir." Siz yıllardır ne yapıyorsunuz? Anayasa'nın bu açık hükmüne rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kuruluşa herhangi bir amaç için verdiği ödeneği başka bir kuruluşa ve başka bir amacın gerçekleştirilmesi için Maliye Bakanını yetkilendiriyorsunuz. Bu yolla, Türkiye Büyük Millet Meclisinden öğretmene, imama, polise ödenmek üzere aldığımız parayı yandaşınız müteahhitlere aktarmak için kullanıyorsunuz.

Dönemin Başbakanı, FETÖ'cülere "Ne istediniz de vermedik?" diye bir soru sormuştu. Onlar istedikçe verilen her neyse, onun kaynağının bu tür düzenlemeler olduğundan artık şüphe duymuyoruz. Darbeciler 15 Temmuzda başarılı olsalardı mali olarak ne yapacaklardı? Emin olun, yapacakları ilk iş bu ülkenin yoksul insanlarından toplanan vergileri, 2016 Yılı Bütçe Kanunu'nun 6'ncı maddesini kullanarak canlarının istediği kesimlere aktaracaklardı. Anayasa Mahkemesi, bütçe hakkını hatırlattı size. Şimdi, Anayasa Mahkemesinin bu kararını, bütçe yasa tasarısıyla bir yandan ayaklar altına almaya çalışırken bir yandan da 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nda değişiklik yaparak bu kararın etrafından dolaşmaya çalışıyorsunuz ve nitekim, dün getirmiş olduğunuz düzenlemeyle bunu gerçekleştirdiniz.

Bütçe hakkı, bütçe ödeneklerinin kanunla verilmesini yani Meclis tarafından verilmesini ifade ediyor. 5018 sayılı Yasa'nın 21'inci maddesinin mevcut hâli bütçe hakkının gereğidir. Şimdi, yasanın bu maddesini değiştirerek Maliye Bakanına hiç kimseye hesap vermeden yaklaşık 50 milyar liralık bir bütçe yapma hakkı vermek istiyorsunuz. Ne yapmak istiyorsunuz? Yangından mal mı kaçıracaksınız? Yapmaya çalıştığınız bu işlem hangi vicdana sığar? Kamu mali yönetiminin Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkına uygun şekilde yürütülmesi bir zorunluluktur. Bu ödeneklerin nasıl kullanıldığının hesabını bile tam olarak vermiyor Hükümet. Hiçbir şeffaflık söz konusu değil.

Sayıştayın Maliye Bakanlığıyla ilgili raporunda bu açık açık belirtiliyor. Sayıştaya göre, 2015 yılında, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği madde kullanılarak diğer kuruluşların bütçelerinden aktarılan paralarla 41,1 milyar lirayı bulan yedek ödeneğin, 8 milyar liraya yakın kısmının türü, tutarı ve aktarma yapılan idareler açıklanmamıştır. Maliye bu parayı hangi harcamalar için hangi idareye ve hangi tutarda aktardığının hesabını vermemektedir. Hükümeti bu yasa ve Anayasa tanımaz tutumdan vazgeçmeye çağırıyoruz. Bütçe harcamaları daha şeffaf ve daha hesap verilebilir olmalıdır.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin ekonomik dengeleri hızla bozulmakta ve hükümet ekonomiyi yeniden dengelemek yerine, dengeyi iyice bozacak, ülkeyi bir terör ve darbe kriziyle birlikte ekonomik krize de sokacak sorumsuzca adımlar atmaktan çekinmiyor. Cumhurbaşkanı'nın görevi olmayan alanlara yaptığı müdahaleler, iktisat biliminin temel kurallarına aykırı çıkışları, Hükümetin bu müdahale ve çıkışlara boyun eğmesi gibi birçok etken Türkiye'de siyasi ve ekonomik istikrarsızlığı giderek büyütülmektedir. Türkiye ancak demokrasiyle, hukukun üstünlüğüyle, insan haklarına saygıyla, düşünce

ve basın özgürlüğüyle, komşularıyla barış içerisinde yaşayarak çağdaş dünyanın bir parçası olabilir. Bunlardan uzaklaştığımız sürece çağdaş dünyadan da uzaklaşırız. Sermayenin artık serbestçe dolaştığı, malların dolaşımının giderek serbestleştiği böyle bir dönemde, global bir köye dönüşen bu dünyadan giderek uzaklaşmanın ağır ekonomik sonuçlarını birkaç yıldır yaşıyoruz. Türkiye, demokratikleşme, çağdaşlaşma, Avrupa değerlerine yaklaşma, Avrupa Birliğine tam üye olma, hukuku üstün kılma, insan haklarına saygı, yargının tam bağımsızlığı gibi hedeflerinden uzaklaştıkça ekonomik sorunları da ağırlaşmaktadır.

Türkiye ekonomisinin 2002-2006 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 7,2 olan büyüme hızının 2007-2015 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 3,5'e kadar inmesinin altında bu yanlışlar yatmaktadır. 2016 yılında da büyüme oranımızın yüzde 3'e ulaşma olasılığı giderek azalmaktadır. Nüfus artış hızını da düşürsek reel büyüme hızı yüzde 2 bile değildir. Türkiye'de kişi başına düşen gelir yıllardır 10 bin doları bile geçememektedir.

Bu büyüme hızıyla, Türkiye, bırakın yıllar önce seçmeni uyutmak için icat ettiğiniz 2023 hedeflerine yaklaşmayı, dünya ekonomisindeki yerini bile koruyamayacaktır. "2023 yılında 2 trilyon dolar olacak." diye hedef koyduğunuz millî gelir, 2019 yılında 900 milyar dolara bile çıkmayacak. IMF, "2021 yılı sonunda yani 2023'e bir yıl kala millî gelirin en fazla 965 milyar dolar olur." diyor. AKP'nin 2023 için "25 bin dolar olacak." diye seçim meydanlarında propagandasını yaptığı kişi başına düşen millî gelir de IMF'ye göre 2021 yılında ancak 11.650 dolara çıkacak. Oysa, bundan on yıl önce Türkiye'nin 2023 yılında 2 trilyon dolar millî gelire ve 25 bin dolar kişi başına düşen gelire ulaşması olanaklı gözüktüyordu. AKP iktidarları, Türkiye ekonomisinin geleceğini cemaate her istediğini verme, yandaşın cebini doldurma hevesine kurban etmeseydi bu hedeflere ve bu amaca ulaşma şansı oldukça yüksekti. Türkiye'nin zaten kıt olan kaynakları, yetersiz olan tasarrufları, şaşalı törenlerle açılan ancak geçmeyen araçlar, hiç inmeyecek uçaklar, gelmeyecek yolcular, alınmayacak enerji için gelecekte hazinenin kaç milyar dolar ödemek zorunda kalacağı hesapları yapılan yatırımlar yerine daha üretken alanlara aktarılsaydı, Türk halkı kahvehanelerde kâğıt saymak, iş kuyruklarında tespih çekmek yerine ay sonunda cebine giren parayı sayacaktı.

Bütçeler, hükümetlerin ekonomik programlarının başarısını belirleyecek temel politika aracıdır. Eğer Türkiye ekonomisi son on yılda yüzde 3 civarında bir yıllık ortalama büyüme hızına takılıp kalmışsa, bunda mali politikalarının da önemli bir payı olduğu yadsınamaz. Zaten, Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçtikten sonra Maliye Bakanı tarafından Anayasa'ya da aykırı olarak âdetâ yeniden biçimlendirilen bir bütçe uygulamasının belirleyici olduğu mali politikardan ekonomik büyümeye katkı beklemek abesle iştigaldir. Türkiye ekonomisinin son on yılda büyüme oranı enerji fiyatlarındaki düşüşe rağmen cari işlemler açığının millî gelire oranı kadar bile değildir. Yani, Türkiye ekonomisi verdiği cari işlemler açığı kadar bile büyüyememektedir. Bunun iki önemli nedeni olduğunu düşünüyorum. Birincisi, Türkiye ekonomisi üretmek için borçlanmak yerine tüketmek için borçlandırılmaktadır. İkincisi de dışarıdan borçlanılan kaynaklar üretken yatırımlar yerine verimsiz ve gereksiz yatırımlara harcanmaktadır. Türkiye ekonomisinin yüzde 4 büyüdüğü 2015 yılında millî gelirin yüzde 4,5'u kadar cari açık verildi. 2016 yılında, Hükümet, büyümenin yüzde 3,2 olacağını umut ediyor, cari açıksa millî gelirin yüzde 4,3'ünü geçecek. Bu oranlar başka türlü açıklanamaz. Kaldı ki son aylarda Türkiye ekonomisinin büyüme eğilimi aşağı doğru giderken yıllıklandırılmış cari işlemler açığı da yukarı doğru tırmanmaya başlamış. Ağustos ayında yeniden 31 milyara kadar çıkan yıllık cari işlemler açığının, dış ticaret açığının yüzde 14,1 oranında büyüdüğü, eylül ayı sonunda çok daha yüksek bir noktaya yükseldiğini tahmin etmek güç değil.

Türkiye ekonomisi artık yönetilememekte, uçuruma doğru yuvarlanıp giderken geleceğimiz bu gidişi durdurması gerekenlerin oy ihtirasına âdeta kurban edilmektedir. Türkiye, son yıllarda artık çok daha düşük miktarlarda turizm geliri elde etmektedir. İhracatı artık artmamaktadır. Dış politikayla ilgili kararların Türk halkının menfaatleri yerine, birilerinin ihtirasına göre belirlenmesinin Türk halkına ödettiği önemli bir fatura da budur. Türkiye’yi, kişisel gelecekleri için tarihi tahrif ederek çevresindeki bütün ülkelerle çatışmalı ve komşularının toprağında gözü olan bir ülke hâline getirenler, saraylarında keyif çatmalarını sağlayan bu boş kahramanlıklarının faturasını Türk halkına borçluluk, işsizlik, yoksulluk ve açlık olarak ödetmekte hiçbir günah görmemektedirler. “Faize düşmanım.” diye sağda solda nutuk atanlar, faiz düşmüyor diye Merkez Bankasını suçlayanlar, Merkez Bankasının belirlediği faizlerden daha yüksek oranlarda faizlerle hazineyi borçlandırıyorlar. The Economist dergisi çeşitli ülkelerde faiz ve benzeri göstergeleri izliyor. Bu derginin izlediği ülkeler içerisinde, Türkiye hem üç ay vadeli hem de on yıl vadeli hazine borçlanmalarında Venezuela’dan sonra en yüksek faizi ödeyen 2’nci ülke konumunda bulunuyor. Dünyada faiz kalmamış, birçok ülkede faiz negatifle ifade edilen oranlara inmişken Türkiye hâlâ ilk sıralarda seyretmeye devam ediyor. Konjonktür bu kadar uygunken hâlâ dünyanın en yüksek faizini ödemek övünülecek bir durum olmasa gerek. “Faize düşmanım” diyerek oy devşirenler, bütçe açığını büyütecek dolayısıyla borçlanmayı artıracak ve yine dolayısıyla faiz oranlarını yükseltecek bir bütçe tasarısını Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmekten geri durmuyorlar. Bütçe açığını büyütme geçen yıldan daha fazlasını borçlanacağım demektir. Daha fazla borçlanmak, daha fazla faiz ödemek zorunda kalacaksınız demektir. Bu iktidarın faizi düşürmek gibi bir tasası olmadığını bütün dünya biliyor çünkü faizi düşürmeyi dert eden bir hükümet bütçe açığını büyüten değil; aksine, küçülten bir programla Türkiye’nin önüne çıkardı.

AKP iktidarı, çalışan, çalıştığı hâlde yoksulluktan kurtulamayan halkımızın umutlarını da üç beş oy için harcamış bir parti olarak tarihteki yerini almaya hazırlanmaktadır. Çok değil, bundan bir yıl önce yapılan seçimlerde kamudaki taşeron işçilere kadro sözü vererek oy toplamış olan AKP iktidarı bu sözünü unutmuştur. 800 bine yakın taşeron çalışanın umutlarını sömürerek oy toplayan AKP iktidarı, bu vaadiyle ilgili olarak en ufak bir adım bile atmamıştır. Kamu kaynaklarını, sermaye sınıfının, yandaşlarının ayaklarına turkuaz halı gibi seren AKP Hükümeti, çalışan, ekmeğini emeğiyle, alın teriyle, namusuyla kazanan işçiler için kılını bile kıpırdatmamıştır.

AKP iktidarının, Türkiye iktisat tarihinin tozlu sayfalarında Türkiye tarihinin en yüksek işsizlik oranına ulaşmış iktidarı olarak yer alacağını biliyoruz. Zira, yüzde 15’e yakın bir işsizlik oranı, Türkiye tarihinde ilk kez AKP iktidarına 2009 yılında nasip olmuştur. Bugün, Türkiye yine yüzde 10,5 resmî işsizlik oranıyla dünya liginde yükselmeye devam etmektedir. Devlet, iş bulmaktan ümidini kesenleri işsiz saymıyor. Bunları da saydığımızda yüzde 20 civarında seyreden bir gerçek işsizlik oranıyla Türkiye işsizlik liginde başa geçmeye devam ediyor.

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız sözünüzü. Süreniz bitti.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; 15 Temmuz gecesi Türkiye bir felaketin eşiğinden döndü. Felaketin bıraktığı enkaz büyük. Sonrasında ortaya çıkan tabloya bakılırsa darbe iktidara değil, ülkeye yapıldı; laik cumhuriyete, Atatürk devrimlerine yapıldı. Böyle bir ortamda elbette siyasi görüş farklılıklarını ve tartışmaları bir tarafa bırakmak gerek. Ülke ağır bir krizden geçerken “Geçmişte sen şunu yapmıştın. Sen şöyle yaptığın için bu işler böyle oldu.” demenin şu anda kimseye bir faydasının olmadığı da muhakkak. Birliğe, bütünlüğe ve buradan çıkacak ortak akla ihtiyacımız var çünkü ülke ortak akılla ancak düzluğe çıkabilir. İktidar da muhalefet de birlik, bütünlük mesajları veriyor. Bu iyi bir şey fakat iş mesajdan öteye gitmiyor. Çünkü, iktidar mensupları uzlaşmayı ortak bir akıl üretmek, sorunların üstesinden el birliğiyle gelmek olarak görmüyor; uyguladığı

politikalara destek olunması ve herkesin onların yanında hazır olda durması olarak algılıyor. “Gelin benim yanımda durun, benim politikalarımı destek olun, bu felaketi atlatalım” diyor. Böyle uzlaşma olur Allah aşkına, arkadaşlar? Uzlaşma, ortak akıl üretmek demektir. Bir felaket karşısında ayrılıkları bir tarafa bırakıp el birliği yapmak demektir. Yoksa, birinin yanına gidip onun politikalarına teslim olmak asla ve asla değildir.

Darbe başımıza zembille inmedi. Sizin on dört yıldır uyguladığınız politikalar neticesinde ülke bu hâle geldi. Beraber yürüdünüz bu yollarda, beraber ıslandınız yağın yağmurda. Bana her şey aynı menzile beraber yürüdüğünüzü hatırlatıyor değerli arkadaşlar. Hâl böyleyken hâlâ kendinizi tek doğru görüp herkesi yanınıza çağırarak akıl alır bir davranış mıdır? Elbette uzlaşmak gerek, elbette birlik ve bütünlük kurmak gerek, elbette bu alçak saldırı karşısında ülkeyi yöneten iktidarın yanında durmak gerek. Yanınızda duralım tamam da, tüm bunlarda sorumluluğu olan sizler nerede duruyorsunuz? Ne yapıyorsunuz? Ne söylüyorsunuz? Yaşadığımız bu yıkımdan çıkmak için ne öneriyorsunuz? Yalnızca sizin aklınızla işler düzelecek olsaydı zaten ülke bu hâle asla gelmezdi.

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen toparlayın.

Son bir dakika...

MUSA ÇAM (İzmir) – Toparlıyorum. Bir dakika değil.

Kendiniz de söylüyorsunuz: “Aldatıldık, kandırıldık, yanlış yaptık.” Darbeden sonra kimseye danışmadan, kimsenin fikrini almadan attığınız adımların ülkeyi daha büyük felaketlere sürüklediğini nereden bileceğiz? Bir kere daha kandırılmadığının, aldatılmadığının garantisi nedir? Mesela, dinle hayatı tanzim etme fikrinden vazgeçtiniz mi? Laikliğin ülke için, bilhassa inanç özgürlüğü için çok kıymetli bir değer olduğunu kabul ettiniz mi? Haması dış politikanın ülkeyi felakete sürüklediğini anladınız mı? Liyakati bir tarafa bırakıp alını secede gören adama geçtiğiniz iltimastan, torpile dayalı istihdam politikalarından vazgeçtiniz mi? Dindar ve kindar bir nesil yetiştireceğiz diye eğitim sistemini felç ettiniz. Kendini dindar olarak tanımlayan bir grubun neden olduğu felaketten sonra bu görüşünüzü değiştirdiniz mi? Demokrasiyi sadece sandıktan ibaret görüp özgürlükleri kısıtladınız.

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen toparlayın.

Son bir dakika...

Buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bağımsız yargıyı, bağımsız medyayı yok ettiniz. Bu konuda farklı bir tutuma yöneldiniz mi? Din, toplumsal ilişkileri düzenleme aracı yapıldığında büyük felaketlere neden oluyor. Bunu görüp kabul ettiniz mi? İktidarın, özellikle Erdoğan ve çevresinin ülkeyi felakete sürükleyen bu alçak darbe sonrası uyguladığı politikalara, siyasette kullandığı dile bakılırsa yukarıdaki sorulara “evet” cevabı vermek neredeyse imkânsız çünkü hâlâ kabadayılığa ve hamasete dayalı bir dış politika var. Bu politikalarla mı bu ülkeyi yıkımdan kurtaracaksınız? Din hâlâ siyasetin odağında. İktidar medyası ayrımcı yayınlarına devam ediyor. Atılan adımların önemli bir kısmı ülkeyi düzlüğe çıkarmaktan daha çok, iktidarı sağlama almaya yönelik. Hâl böyleyken bir uzlaşmadan bahsetmek olacak şey değil. Ülke ağır bir enkaz altında. Harp okullarını kapatalım. Genelkurmay Başkanı Başbakanı bağlikyken, kuvvet komutanlarını Savunma Bakanına bağliyıp TSK’yı zayıflatalım. TSK’ya imam-hatip mezunu da alalım. MİT’i, Genelkurmayı Cumhurbaşkanına bağliyalım, yargıyı da Cumhurbaşkanı dizayn etsin. Medya da Cumhurbaşkanına göre tutum belirlesin. Herkes Cumhurbaşkanına tabi olsun, her şeyi Cumhurbaşkanı kontrol etsin. Ülkeyi polis devleti yapalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çam.

Son cümleleriniz...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitiriyorum.

Bu politikalarla mı ülkeyi yıkımdan kurtaracaksınız? Olacak şey mi arkadaşlar? Gerçekten ne yaptığınızı farkında mısınız? Cumhurbaşkanının tek adam olma çabası ülkeyi bu felakete sürükledi mi? Bu apaçık ortadayken alçak saldırıdan sonra bile benzer politikaları sürdürmek olacak şey midir? Hem bildiğini okumak hem de bir uzlaşmadan bahsetmek... Bu, uzlaşma değil, ülkeyi yıkıma götüren yanlış politikalara ortak olmaya çağırmaaktır. Uzlaşma, miting meydanlarında muhalefet liderleriyle poz vermek değil; hatalardan ders çıkarıp doğru politikaları bulmak için başkalarının görüşüne değer vermektir, sorunların üstesinden gelmek için ortak akılla politika üretmektir, el birliği yapmaktır. Yanlış yapıyorsunuz. İşin şakası yok. Türkiye ağır bir yıkım yaşadı. Bu nedenle, enkazdan çıkmanız için gerçek bir demokrasiye ihtiyacımız var. Kabadaylıkla, hamasetle değil, aklıselimle üretilecek iç ve dış politikalara ihtiyaç var. Bağımsız yargıya ihtiyacımız var. Olaylara tarafsız bakan farklı düşüncelerin rahatça dillendirildiği bağımsız medyaya ihtiyaç var. Bütün yetkilerin tek bir kişide toplandığı değil; güç ve yetkinin paylaşıldığı, sağlıklı işleyen, denetlenebilir bir sisteme ihtiyacımız var. Gerçek anlamda iç barışı sağlayacak adımlara ihtiyacımız var. Ülkemiz yapılan bu saldırıyı başka türlü atlatamaz.

2017 bütçesinin hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Hoşgörünüz ve müsamahanız için teşekkür ederim.

BAŞKAN - Estağfurullah. Komisyonun da böyle kısa cümlelere ihtiyacı var.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Günal, buyurun.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokrat arkadaşlarım, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2017 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Öncelikle, yine elime aldım, Sayıştaycılar biraz güzelleştirmiş renkleri falan ama her zamanki malum konuyla... Çünkü, bütçe hakkımız açısından önemli olduğu için başlamak istiyorum. Kırmızıdan biraz turkuaza doğru geçiş olmuş, renk güzelleşmiş, baskı kalitesi daha iyi olmuş. Süreyya Bey, böyle çıtıtla tutturup gönderiyorlardı yani biraz daha derli toplu bir rapor hâline gelmiş görüntü olarak Sayın Bakanım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Genel raporlar öyle, diğerleri yine öbür türlü.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Evet, evet, yine böyle. Biraz daha renk kalitesi artmış, düzelmiş gibi.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yeterli ödenek verilmiyor.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Evet, tabii, bütün ödenekler başka yere geçince...

Şimdi, tam “ödenek” deyince ben de oraya gelecektim Sayın Bakanım, Allah razı olsun. Burada genel uygunluk bildirimiyile başlayayım. Madem, siz “ödenek” dediniz, sırayı ona göre götürelim, Sayın Bakanın talebi doğrultusunda oraya göre gidelim. “Ödenek” deyince önce bir aktarma, düşme, ekleme kısmı var. Biz hep söylüyoruz ama hep kendimiz dinliyoruz yani her sene arkadaşlarımız da yazıyor aslında, en kibar şekilde, yazabilecekleri kadar. Yani, Rapor Değerlendirme Kurulunun ve Genel Kurulun kuşa çevirdiği hâliyle bile aslında hâlleri anlaşılıyor eğer raporlara dikkatli bakarsak. Şimdi, bu ödeneklerle ilgili Ek Tablo 1 koymuş arkadaşlarımız; aktarma, düşme, ekleme... Sayın Bakan her seferinde bu şey çerçevesinde yetki alıyor bütçe içerisinde ve “Ben kafama göre aktarayım,

döndüreyim.” diyor. Tamam, acil durumlar için yetki vermişiz, güzel ama arkadaşlarımızın söylediği, genel bütçeli kamu idarelerinin ödenek aktarma işlemleri tablosu Ek 1’de var, ona değineceğim ama baştan son cümleyi okuyorum bununla ilgili: “Söz konusu tablo incelendiğinde gerçekleştirilen ödenek aktarma, düşme ve ekleme işlemleri ile genel bütçeli idarelerin toplam ödenek tutarında bir değişim olmamakla birlikte, bu işlemle eklenen ve düşülen ödenek tutarının kamu idarelerinin yıl sonu ödenek toplamlarına oranının yüzde 4,79’dan yüzde 108,85’e kadar değişiklik gösterdiği...” Bir daha söylüyorum...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ortalaması kaç?

MEHMET GÜNAL (Antalya) - O da var, söyleyeceğim. Hiç merak etmeyin, ben hepsini okudum.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, ben de öyle...

MEHMET GÜNAL (Antalya) - "...ortalama değişim oranın da yüzde 29,55 olduğu -evet, yıllık 29,5- görülmektedir.” Aşağıda 15 tanesini de vermiş arkadaşlarımız, ilk 15 tanesinin ne olduğunu. Yüzde 108, yüzde 98, yüzde 93, 81, 78, 78, 73... Yani, toplam ödeneğinin bu kadarı ekleme çıkarma yapılmış -önce bir tespit yapalım, eleştirmeden önce- ekleme çıkarma yapılan miktar bu. Buradaki ilk 15 idarenin ortalaması yüzde 63,7. Yani, yüzde 63,7 şu arkadaşlar: Toplam 100 lira ödeneği var, bunun 63 lirasını eklemiş, çıkarmış, çarpmış yani bizim verdiğimiz, tahsis ettiğimiz, bize söylediği, ekonomik, fonksiyonel, bilmem ne sınıflandırması diye, sayfalarca burada bize bütçe diye söylediği şeyin hiçbirine uymamış. Önce bir Türkçesini söyleyeyim de size. Nereye kullandı, sıfırlandı mı, sıfırlanmadı mı, nereden ekledik, nereden aktardık, o ayrı gelecek. Yani, bu, şu demek: Bu Bütçe Komisyonunun “Şuraya harca.” dediği şeyi, “Orada param yok, ben şuradan alayım.” diye harcamış; sonra dönmüş “Oradan oraya tekrar geldi, para aktarayım.” demiş. Özetini söylüyorum, Sayın Bakan bize ayrıntısını birazdan aktarır farklı bir şey varsa. Şimdi, buradan bakıyorum, rakamları merak ettim, eke de baktım, ne olmuş, ne bitmiş, ne eklenmiş diye; en son, 35,2 milyarlık yedek ödeneklerle ilgili genel görünüm var. Peki, şimdi, oranını söyleyeyim: Toplam ödenek içerisinde 485’te 35’in yeri yüzde 7,26. Hiçbir şey değil, değil mi? Sana verilen limit ne yedek ödenekle ilgili? Yüzde 2.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Limitsiz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika şimdi. Normal, limitli olanın limitini söylüyorum. Makul olarak verdiğimiz bir aktarma limiti var.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – O, yedek ödeneğin başlangıç tutarı.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hah, işte onu diyorum.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – İçindeki aktarmalarda limit yok.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Anladım, limit yok, ben de onu söyleyeceğim. Bravo Sayın Bakanım, hepsine iyi çalışmışsın.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Çalışmadım, biliyoruz zaten.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ama, benim şimdi söyleyeceğimi söylüyorum: Demek ki başlangıç ödeneği üzerinden biz yüzde 2’lik bir limit koymuşuz, acaba bu limiti niye koydu kanun koyucu? Demek ki “Bundan farklı yerlere aktarma.” demiş. Şimdi, size ayrı bir yetki vermişiz, demişiz ki...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, öyle değil.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Anlatıyorum, siz anlatırsınız farklı olanı.

...zaruri olan hâllerde şunu şuradan aktar. Aktara, döndüre yaptığınız şeyin toplam kalanı bile yüzde 7'sine denk geliyor. Yani, bu, şu demek: "Verdiğimiz ödeneklerin, toplam bütçe ödeneğinin yüzde 7'si kadarını aktardık, döndürdük, gitti." diyor. Kurumlar içerisinde yüzde 63'ü söyledim. Şimdi, nereye harcandığını ayrı tartışırız; nereye gitti, nereye geldi, o başka. Onu siz... Gerçi, onları da tam vermemişiniz yani Sayıştay ondan da şikâyetçi ama o kısmını...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Neyi vermemişiz? Biz her türlü bilgiyi verdik.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Söyleyeceğiz şimdi. Niye hemen hiddetleniyorsunuz Sayın Bakanım?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır canım, "Sayıştay bilgi vermedi." falan...

MEHMET GÜNAL (Antalya) - Bilgi ayrı, bilginin yeterli olması ayrı, ayrıntılı olması ayrı, cetvellerin açıklayıcı olması ayrı, düzenlemelerde yazan şekle uygun olması ayrı bir şey.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, öyle değil.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Allah Allah, ben yanlış rapor mu okuyorum? Peki, beraber bakalım birer birer, siz de şeyleri söylersiniz.

Şimdi, çok fazla öyle hiddetlenmeye de gerek yok, biz Sayıştay raporundan okuyoruz yani şimdi "Doğru." ya da "Yanlış" demiyorum, ben daha yanlışla geçmedim, tespit yapıyorum Sayın Bakan. Doğru yanlışla geçeceğiz, süremiz var bizim.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Zamanımız yetmeyebilir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ben ayarlarım, merak etmeyin siz. Allah razı olsun beni düşündüğünüz için de.

Değerli arkadaşlar, burada ödeneküstü harcamayla ilgili 5018'deki maddeler çok açık. Yani istisnai durumlar düzenlenmiş, hangi hâllerde yapılabileceğiyle ilgili "Bakanlar Kurulu kararıyla genel veya kısmi seferberlik, savaş ilanı veya zorunlu askerî hazırlıklar olduğu zaman Millî Savunma, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerindeki mevcut ödenekler bu idarelerin ödenek toplamını aşmamak şartıyla birleştirilir, kullanılır." diyor. Artı, ek bütçeyle ilgili şartları da burada arkadaşlarımız yazmış, söylemiyorum, onlarla uğraşmayalım "Genel bütçe ödeneklerinin yüzde 2'sine kadar Maliye Bakanlığı bütçesine yedek ödenek konulabilir." Bunu niye söylüyorum? Bir genel kuraldan bahsediyoruz. Onun için dedim "Yüzde 7'siyle mukayese edin." diye.

Aşağıda tamamını arkadaşlarımız koymuşlar ve 2015 yılında yine Bütçe Kanunu'nda gerektiğinde kullanabilecek ödenekler ki önceki gün yaptığımız düzenleme, Anayasa Mahkemesi oralara girmiyorum, çünkü zaten tartıştınız. "Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği" başlıklı (1)'inci fıkrada şöyle diyor: "Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleriyle özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan ödeneklerin yetmeyeceği anlaşıldığı takdirde ilgili mevzuatın gerektirdiği giderler için personel giderleri –buraların bir daha üstüne basıyorum, personel giderleri- ve sosyal güvenlik kurumlarını devlet birimi giderleriyle ilgili mevcut veya yeni açılacak tertiplere Maliye Bakanlığı bütçesinin –filanca tertibinde yer alan- ödeneklerden aktarmaya yapmaya bakan yetkili..." Sizin yetkinizi söylüyorum şu an, "...hükümlerine yer verilmek suretiyle de muhtemel ödeneküstü gider oluşumlarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır." Yani bu verdiğimiz yetkiyle ödeneküstü giderin oluşmasını engellemeye çalışıyoruz, yıllardır söylüyoruz, 15-20-25 gidiyor, bu sene 31-32'ye gelmiş.

Ee, peki, bunlara baktık. Az önce söyledğim, savaş, kısmi seferberlik hâlinin dışında olağanüstü hâllerde 3 tane kurumun, Milli Savunma, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçeleriyle ilgili olmak üzere getirilen istisna hükmü dışında ödeneküstü gider yapılmasına cevaz veren bir düzenleme var mı? Yok.

Ee, peki, aşağıya bakıyoruz, 31,2 değil mi? 31,2. Niye bunları söyledim? Çünkü arkadaşlar sizlere de söylüyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirine sunuyoruz sonuç kısmında. Takdirine sunarken de diyor ki: “Bak, ben bunları söyledim, yetki bu, bakana da verdim.” Normal şartlarda da ödeneküstü gider olmaması için aslında bu yetkileri, istisnaları verdik amma velakin buradaki 31,2 milyar Türk lirası, özel bütçelilerde, azıcık bir şey var o da çok önemli değil, 20-26-31 ve 70’inci maddeleri çerçevesinde 5018’in takdirlerinize sunuyor. Geçen sene de vardı, her sene artıyor Sayın Bakan.

Bakıyoruz, geliyoruz, aşağıda “Ekleme ve Düşmelerin Ödeneküstü İşlemlere Etkisi” diye bir bölüm var, demin onun için o kadar anlattım. Normal şartlarda neymiş? Mevzuatta belirtilen ödenek aktarma yetkisinin kullanımı, ödeneküstü giderin olmaması veya en düşük seviyede olması beklenen personel ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet birim giderlerine ilişkin bütçe tertiplerinde yüksek seviyede ödeneküstü gider gerçekleşmesine neden olmaktadır. Aşağıya baktım çoğu personelle veya SGK’yla ilgili.

Şimdi, hem belirsizliği kaldıralım, ödeneküstü gider olmasın diye yetki veriyoruz ama aktarmaların çoğu da buradan yapıyor. Şimdi, iyi güzel ama siz diyorsunuz ki: “Biz burada her şeyi yaptık, bildirdik.”

Şimdi, 2 sayfa sonraya gidiyorum, tekrar, sonucuna doğru, bütçe giderleri kesin hesap cetvelinin açıklamaları var, hani “Her şeyi tam verdik.” diyorsunuz ya, o zaman arada bir yanlışlık var. Orada (b) fıkrası var: “Kamu idarelerinin 2015 yılı mali hesap kesin hesap cetvelleri gider açıklamalarının incelenmesinde ise hizmet gerekçesi ve hedeflerinin yıl sonunda ne ölçüde gerçekleştirildiğine ilişkin açıklamalar yerine...”

Bakın, bir daha söylüyorum arkadaşlar, Bütçe Komisyonu üyeleri, değerli arkadaşlar, size de söylüyorum Sayın Başkan.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Dinliyoruz Başkanım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) - Çünkü takdirine sunulan bu. Demin diyordu Sayın Bakan. Hani birazdan bir şey diyecek, kızacaksınız “Ne diyorsun?” diye.

Bakın, diyor ki açıklamada: “Hizmet gerekçesi ve hedeflerinin yıl sonunda ne ölçüde gerçekleştirildiğine ilişkin açıklamalar yerine...” Yani bütçenin esası, “Verdiğimiz ödeneği nereye kullandın, bunu söyle.” demek yerine, gider tertipleri itibarıyla ekonomik sınıflandırmanın birinci ve ikinci düzeyinde ödenek, gider, ödenek iptali tutarlarına ilaveten sapma oranlarıyla ilgili yapılan açıklamalarda genel olarak diyor ki: “Öngörülen ödeneğe ihtiyaç duyulmaması ya da diğer kalemler için harcanması.” Hayda! Ya, ihtiyaç yoksa niye bize getirdiniz?

Şimdi, sizin verdiğinizin, kamu idarelerinin verdiği cevapları söylüyor. Şimdi, ben birkaç tane söyleyeyim, hepsini saymayayım da, hani Sayın Bakan “Ne var?” dedi ya. Planlanan projelerin gerçekleştirilememesi, değiştirilmesi, vazgeçilmesi ya da uygulama imkânının kalmaması. İyi de kardeşim, yani yüzde 7,5’ine denk gelen bazılarında yüzde 100’ünü aşan, ortalama ilk 15’te yüzde 60 küsur olan ödenekte bu kadar plansızlık, programsızlık olur mu? O zaman biz bütçenin ucunu kaybediyoruz, bu sefer “Ayrıntısına bakalım.” diyoruz, Sayıştay diyor ki: “O ayrıntılar bize gelmiyor.”

Devamı var, nitekim, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünce her yıl yayınlanan Kesin Hesabın Hazırlanmasına İlişkin Genel Yazılar İle Gider Kesin Hesabı Cetvelleri Açıklamalarının Esası Yönetmeliğine ilişkin 19'uncu maddesinde yer alan hususlara uygun ve ayrıntılı olarak hazırlanmasına özen gösterilmesi gerektiğine tekraren dönüyor. Neden? Çünkü istediği gibi sonuç elde edemiyor, analiz yapamıyor. Ne yapacak? Çünkü bu performans... Bizim verdiğimiz bütçe yerinde harcandı mı harcanmadı mı diye bizim görmemiz için sizin de cetvellerin ayrıntısını yazmanız gerekiyor, biz de bunu söyledik.

Son cümleyle bitiriyorum burayı, diyor ki: “Bu durumda yönetmeliğin yukarıda belirtilen hükmünü karşılama da yetersiz kalmaktadır.” Ne? Dördüncü düzey, birinci düzey verilerine ilişkin ödenek ve iptal bilgileriyle yetinildiği görülmektedir. Ben demedim, Sayıştay diyor ve sonuç olarak diyor ki: “Söz konusu bilgilere yer verilmemesi, kamu idarelerinin bütçe tasarılarında her bir hizmet birimi itibarıyla yer verilen bütçe hizmet gerekçesi ve hedefleriyle kesin hesap gider açıklamalarının hedefler ve gerçekleşen değerler açısından karşılaştırılmasını imkânsız kılmaktadır.” Bunu kaldırdım, “Genel Uygunluk Bildirimi” sayfaları burada.

Şimdi, Sayın Bakan benim zamanım için hassasiyet gösterdiğinden ben de hızlı gideyim. Orada zannediyorum maksat hasıl oldu, söylememiz gereken şey odu, fazlasına ayrıca bakarız.

Mali istatistiklerle ilgili de yine burada genel değerlendirme, sonuçtan hemen biriki cümle dikkatinize sunacağım, diyor ki bu GYMY'yle ilgili mali istatistiklerin tanımına ilişkin şey var “Ancak GFS ve DMS temelli tabloların yayınlanma amacı kapsam, muhasebeleştirme, hazırlama yöntemi ve içerik açısından önemli farklılıklar taşımaktadır.” Daha önce de konuşmuştuk, bunlarda bir tekdüzeleştirme, bir çalışma sistemle ilgili muhasebe birimleriyle ilgili, saymanlıklarla ilgili bir çalışma yapıldığını söylemişsiniz, herhâlde tam olarak belli bir noktaya gelmemiş ki arkadaşlarımız hâlâ bunların amaçları farklı olduğu için ve sistematığı farklı olduğu için tek bir kavramsal çerçevede ele alamadıklarını söylüyorlar, bunların da herhâlde bir uyumlaştırılması gerekiyor gibi geliyor bana. Çünkü istatistikler mukayese etmeye eğer imkân vermiyorsa o zaman bizim yaptığımız analizler çok sağlıklı olmuyor, ona da bir yeniden bakmamız lazım diye düşünüyorum.

Şimdi, birkaç konuda genel olarak ekonomiyle ilgili...

Sayın Bakanım, onlara bakar arkadaşlar. O yapılması gereken genel bir uyarıymış, çok kibar o, yani fazla bir şey yok ama öncekiler daha şey.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama biz mali şeffaflık konusunda çok hassasız.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok, yok hassaslık değil, bu zaten teknik bir konu, senelerdir konuşuyoruz. Yani aralarında uyumsuzluk var diye... Siz müsteşarken de konuşmuştuk, buradaydınız yani, yeni değil.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – “Onu da değiştirelim.” dedim arkadaşlara.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tabii, tabii.

Ben şimdi fazla girmedim, “Mevzuat düzenlemesi gerekiyor.” diyor. Yani içinde yer var...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Onu gösterin de beraber çalışalım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tabii, tabii.

Her sene öyle diyorlar, “Çalışıyoruz, Sayıştayla yapacağız, halledeceğiz.” diyorlar, yine geliyor, biz yine okuyoruz, istersen geçen senenin tutanaklarını çıkarttırırım Sayın Bakan, bir önceki seninkine bakalım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Söyleyip de yapmadığımız hiçbir şey yok.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ya, senelerdir konuşuyoruz. Siz o zaman bakan değildiniz, siz müsteşarken idi.

Çünkü “Bunlarda bir yeknesaklık sorunu var, ondan dolayı da bütün verileri birleştiremiyoruz.” diye bize yıllardır... Bürokratlar fazla değişmedi yani birkaç arkadaşımız değişti. Ha, yer değiştirdiler, biri oraya gitti, biri buraya ama hepsi geliyor, biliyoruz yani, onlar da biliyor. Yani çıkarıp şimdi geçmiş tutanaklardan buluruz, çok kolay.

Şimdi, bir de OVP çerçevesi ve genel makroekonomik hedeflerle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum: Bütün bu söylediklerim değerli arkadaşlar... Bütçe hakkı, nasıl denetleyeceğiz? Sayıştayın raporuyla. Kuşa çevrilmiş olanda bile kibar bir şekilde diyor ki: “Sizin tahsis ettiğiniz amaçlara uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını biz bu verilerle sağlıklı denetleyemiyoruz.“ Özeti bu. Ha, paranın nereye gittiği ayrı bir şey. Eğer biz sağlığa ayırdıysak, eğitime ayırdıysak oradaki personel gideri şuyrsa bizim onu görmemiz lazım. Yani bu şekliyle oradan oraya oradan oraya girdiği zaman 32 milyar lira. Ee, onaylıyor musunuz? Yani nereye gitti, şimdi niye gidiyor bir anda bu kadar -bütçenin neredeyse yüzde 10’una yaklaşan- yüzde 7-8’lik bir ödeneküstü gider, bunu bizim denetlememiz lazım. O zaman Bütçe Komisyonunun bir anlamı kalmıyor, bakana verelim, kafasına göre aktarsın, “Toplam para bu, nereye harcansın harca.” diyelim. O zaman buraya geliyoruz, eğer bunların ayrıntısını bilmezsek.

Şimdi, OVP’yle ilgili büyüklüklere baktığımız zaman Sayın Bakanım, kafam tam almıyor bazılarını, yani tezat olan yerler var, kısa kısa onları söyleyeceğim: Büyüme tahminlerini kısmen revize ettik, düşürdük, 2016 için 4,5’te herhâlde orijinali 3,2’ye mi düşürdük, öyle oldu. 2017 için 5’ten 4,4’e, sonrasında da yüzde 5 devam ediyor. Ama enteresan bir şey var, öbür taraftan cari açığa bakıyorum, ithalatımız düşmesine rağmen cari açık tahminlerinde bir yükselme var. Yani biraz kur şeyini anlayabiliyorum, biraz kurdaki gelişmelerden veya tahminlerden dolayı belki biraz temkinli olunmuş olabilir ama öbür taraftan bakıyorum, kurla ilgili yaklaşık -kur tahmini yapmıyorsunuz ama ortalama kur hedef olmasa da bir tahmin yaparak yapılıyor- 2017-2018’de öngörülen artış yüzde 3,1 kabaca, yani kurdaki artış. 2018-2019’a bakıyoruz, yüzde 2,4; o zaman bu cari açık hedefinin revizesi nereden kaynaklanıyor, onu da tam açıkçası anlayamadım. Ama bir taraftan büyüme her ne kadar revize olsa da belli bir oranda duruyor, işsizlik oranı tahmininde de yine bir şey var, yani büyüme istihdam yaratmamaya devam ediyor, buradaki sıkıntımız bu. İşsizlik oranlarında da yukarı doğru revize söz konusu 10,2’den 10,5’a çıkardık, 2017’e 10,2’ye çıkarmışız.

Şimdi, büyüme oranları duruyor, pozitif büyüme var ama yine yetmiyor. Normal şartlarda bizim ortalama yüzde 7-8 bir büyüme yakalamamız lazım ki senede 750-800 bin, 1 milyona yakın istihdam yaratmamız lazım nüfusa oranladığımız zaman.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Çocukların...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Yok yani şey değil, büyüme nüfusla ilgili değil, büyümeyi sen yanlış anladın herhâlde Paşam, bizim büyüme ekonomik parayla ilgili.

İstihdam yaratabilmemiz için bu oranda büyümemiz lazım, doğru ama tezat, büyümede belli bir oranın devam etmesine rağmen işsizlikteki artışın revize edilmesi biraz garibime gitti, yani yine istihdam yaratmayan bir büyüme anlayışı duruyor. Biraz daha inşaat ve şeyden gelecekse tabii onu anlamak mümkün ama demin söylediğim değerli arkadaşlar, yani varlık barışından gelecek kaynaklara veya geçici şeylere, gelirlere umut bağlarsak bu kalıcı olmuyor yani, derdimiz o. Kalıcı bir şekilde yatırımı artıracak, üretimi artıracak bir yöntem bulmamız lazım. Ha, geçici olarak bazı önlemler alınabilir, bunlarla ilgili birtakım şeyler yapılabilir ama özel sektör yatırımlarını kısa sürede bu sistemde bu kadar artırmamız hedeflere baktığımız zaman çok gerçekçi görülüyor. Yani amacımız o, artıralım tabii ama onun için de teşvik sistemini gözden geçirmemiz lazım, sadece varlık barışı veya işte geçen güne doğu için, doğu için bir şeyler açıkladı arkadaşlarımız ama oradan çok şu andaki şeye baktığımız zaman maalesef yatırıma giden olmuyor, demek ki başka şeyler de olması lazım.

Yine aynı şekilde özel sektör şu anda beklemede, belirsizlik var. Bakıyoruz, daha önce bazı kanunlar çıkardık, şu andaki kırılma yüksek. 2 tane kredi derecelendirme kuruluşu notumuzu düşürdü biliyorsunuz. Üç ay içerisinde de, ki bu aralık sonuna kadar uluslararası yatırım fonlarının, sigorta fonlarının, emeklilik fonlarının üç ay içerisinde portföylerinden Türkiye kağıtlarını çıkarmalarını gerekiyor, bu da aralık sonuna doğru gerçekleşecek, ciddi bir... Yavaş yavaş çıkıyorlar onlar şimdi ama o zamana kadar çıkmaları gerekiyor, daha da aralık içinde yoğunlaşabilir. Dolayısıyla diğer makro ihtiyati tedbirlerle beraber gelirimizi, döviz gelirlerimizi artıracak bir şeyler yapmamız lazım.

Yani turizm gelirlerinde kısmen geçen seneye göre iyileşme bizim bu şeyimizi kapatmayacak. Yani gerçekten üretime yönelik yeni hamleler yapmamız lazım.

Söylemiş arkadaşlarımız, yeni sanayi stratejisi, öncelikli sektörler ama bunların gereğini yapamadığımız zaman o programda kalıyor, planda kalıyor. Daha önce de söyledim, bütçeyi yapıyoruz, kayıyor, oradan oraya gidiyor, yüzde 60-70'ine kadar değiştiriyoruz ama üretken alanlara, söylediğimiz öncelikli sektörlerle bir an önce doğrudan teşviklerle, genel bir teşvik programı kapsamında değil ama öncelikli sektörlerle, yüksek teknoloji, yüksek katma değerli diye hep söylediğimiz belirtilen sektörler var, oralara biraz daha öncelik vermemiz lazım. "Teknolojinin ticarileştirilmesi" demiş arkadaşlarımız, her sene söylüyoruz, ama nedense soruyoruz...

Önceki hafta ben YÖREX fuarındaydım Antalya'da, Patent Enstitüsü Başkanı oradaydı, yine baktık rakamlarla, ticarileştirme katsayısına, odalar birliği başkanımız oradaydı, oda başkanlarımız oradaydı, İç Ticaret Genel Müdürümüz, hepsine sordum, olmuyor yani, neden, nerede tıkanıyor? Bir an önce bunları aşacak şeylere bakalım. Yani ticarileştirme kısmına, teknolojiyi ürüne dönüştürme kısmına biraz ağırlık vermemiz lazım. Yoksa inşaat, konut sektörü bir yere kadar görüntüyü kurtarıyor. Onun için de inşaatın istihdam yaratacak alan belli, yan sanayide kullandığımız ürünlerin dışında ilave bir şey olmuyor. Burada yazılan uzay sanayine, diğer yeni teknolojiye, kimyasal ürünlere buralara biraz daha doğrudan farklı teşvikler, doğrudan bazı teşvikler belirlememiz lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Günal.

MEHMET GÜNAL (Antalya) - Bu kapsamda, Sayın Başbakan konuşurken demiş. Turizmle ihracatla ilgili sunumunda birtakım olumsuzluklar yaşadık ama bunlara sığınmadan bizim bazı şeyleri çözmemiz lazım. Evet, bir uluslararası kriz yaşanıyor, dış politikadaki yanlışlıklardan olabiliyor ama bu kapsamda bizim "Yapısal reformları yapalım." dememizin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıktı. Biz kırılma olursak, biz dış tehlikelere açık olursak etkilenmemiz fazla oluyor. Ekonomimizi ne kadar güçlendirirsek onlara karşı da mücadele etmemiz mümkün oluyor, bu da reel ekonomiye destek vererek, yeni sanayi stratejisini uygulamaya geçirecek oluyor.

Biz bu kapsamda MHP olarak her zaman yapıcı, yol gösterici bir muhalefet anlayışı içinde olduk. Gereksiz kısır tartışmalardan uzaklaşp ülkemizin geleceği için, 2023 hedeflerinden çok uzaklaştık ama hiç olmazsa 2053'e kadar toparlanıp bir an önce açığı kapatarak bölgesel güç olma hedefine doğru hep birlikte gerekli önlemleri almamız gerekiyor diyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Günal.

Birleşime 18.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.18

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.36

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdinç tarafından açıldı)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; Plan ve Bütçe Komisyonunun 3'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Kavcıoğlu, buyurun.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve kıymetli basın mensupları; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bütçeyle ilgili görüşmeler yapılırken biz bütçe üzerinde çok fazla söyleyecek şey olduğunu düşünmüyorduk ama muhalefet tarafından işte iktidarın, bizim niye konuşmadığımız, niye el kaldırdığımız söylenince biz de tabii bütçe üzerinde... Zaten muhalefet tarafında da şu ana kadar bütçeyle ilgili çok da bir şeylerin söylendiğini duymadık. Mehmet Bey biraz bütçeye ilişkin ifadelerde bulundu, şu ana kadarki konuşmalar da zaten genel olaylarla ilgili, bütçeyle ilgili çok detaylı bir şey konuşulmadı, aslında konuşulacak bir şey de yok zaten bütçeye baktığımız zaman gerçekten çok başarılı bir şekilde hazırlanmış, Türkiye'nin... Plan ve Bütçede 3'üncü bütçemiz, diğer 2 bütçenin nasıl başarılı bir şekilde sonuçlanıp sonuçların da nasıl başarılı olduğunu gördükten sonra bu bütçenin de... Yani sadece bütçenin hazırlanması değil, hazırlandıktan sonra uygulamada da sonuçlarının olumlu olacağını şimdiden zaten biliyoruz. Bunu sadece biz söylemiyoruz tabii hem önceki bütçede hem de orta vadeli plana atıfta bulunan yine IMF raporlarına ve OECD raporlarına baktığımız zaman Türkiye'nin bütçesiyle ilgili –eleştiri yaptıkları konular dışında- kamu maliyesinin gücünden, mali disiplinden, bütçe disiplininin zaten özellikle bahsediliyor. Dolayısıyla muhalefetin de bu konuda fazla eleştiride bulunmadığını düşündüğümüzde -bizim de- bütçe üzerinde söyleyecek çok da fazla bir şey olmadığını, hatta sadece teşekkür etme mahiyetinde bu bütçenin bugüne kadar hazırlananlardan farkı da... Tabii, bu bütçenin belki bu noktasını Sayın Bakan zaten çok güzel sunumlarla anlattı ama önemini belirtmek için özellikle bir kalkınma ve yatırım bütçesi olduğunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Dünyanın ve Türkiye'nin yaşadığı bu ortamda bu bütçede 78 milyar TL sadece yatırımlara pay ayrılması -ki bir önceki bütçeye göre yüzde 30'un üzerinde bir pay ayrılması- gerçekten Türkiye açısından da yaşanan bu global kriz içerisinde Türkiye'nin 2023, yani 2053 hedefleri... 2023'ü ıskaladığımızı söylediler ki yine bütçemize baktığımızda 2023 hedefleri için de önemli mesafeler alacağımız bu yatırım bütçesinin hazırlanmasından görülüyor. Yani çok detayını girmeden özellikle reel sektöre 32,4 milyar civarında bir pay ayrılması, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'ya 12 milyarlık bir kaynak aktarılması, hani buna

bağlı olarak son dönemde 4 Eylülde Başbakanımızın açıkladığı bu paketle beraber aslında Doğu ve Güneydoğudaki olayları devamlı eleştiren arkadaşların bu konuda belki hem Sayın Bakanımıza hem Hükümetimize bir teşekkürü bile çok gördüler diye düşünüyorum çünkü Güneydoğu...

MUSA ÇAM (İzmir) – Şahap Bey, Bayburt’la ilgili bir şeyler söyle, canlı yayın var ona göre.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bayburt’la da var, biz teşekkür ediyoruz Musa Bey ama bu konuda sizden de yani siz de biraz önce bütçeyle ilgili gerçi çok fazla bir şey söylemediniz çünkü gerçekten söylenecek bir şey yok ama en azından bu Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu konusunda hassas olduğunuzu biliyorum. Bu Hükümetin özellikle de Maliye Bakanlığımızın bu hazırlanan bütçe içerisinde bu yörelere ayırdığı bu kaynağın bu yörede hepimizin üzerinde durduğu sorunların çözümünde çok önemli katkısı olacağını görüyoruz. Bu konuda şu ana kadar konuşan milletvekili arkadaşlarımızdan üzerinde durulması gerektiğini, teşekkür edilmesi gerektiğini veya olumlu anlamda bahsedilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Biraz önce kamu maliyesinden, mali disiplinden bahsettik. Gerçekten de bunlara baktığımız zaman Moody’s bile Türkiye’nin notunu düşürürken katılmadığımız birkaç eleştirisini –biraz sonra onlardan da bahsedeceğim- söylerken yine orada Türkiye’nin mali disiplinine, kamu maliyesinin gücüne atıfta bulunması gerçekten Türkiye’de artık bütçe açıklarının ne durumda olduğuna baktığımızda -ki IMF bile aynı bizle 1,6 - 1,9 oranlarında neredeyse mutabık- güçlü bir bütçemiz olduğunu, güçlü bir bütçe hazırlandığını görmüş oluyoruz.

Ben bütçeyle ilgili bunları ifade ettikten sonra Türkiye’yle ilgili de değişik konularda konuşuldu, bazen hatta ekonominin içinden gelen, bürokrat olarak yıllardır bu işlerin içerisinde gelen arkadaşların bazı tespitlerini duyunca hakikaten farklı yerlerde mi yaşıyoruz diye düşünmeden de kendimi alamadım. Şimdi, şöyle bir baktığımız zaman, Türkiye ekonomisinin gerçekten son on beş yılda geldiği noktaya baktığımızda dünya ekonomisiyle kısa bir kıyaslama yapmak gerektiğini düşünüyorum. 1999 yılında dünyadaki gayrisafi yurt içi hasıla 32,5 trilyon dolar, 2015 yılına geldiğimizde 73,6 trilyon dolara çıkmış. Bu ekonomi, bu gelişim içerisinde dünyadaki ülkeler gelişmiş ekonomiler ve yükselen ve gelişen ekonomiler diye ayrılıyor. Burada yükselen ve gelişen ekonomiler içerisinde olan Türkiye’nin bu süreç içerisinde ekonomik gelişme büyürken yaklaşık ülke sayısı yükselen ve gelişen ekonomilerde 156’dan 152’ye düşerken Türkiye’nin burada hem gücünü koruması hem de büyüyerek devam etmesi zannedersen son on beş yıldaki geldiği noktayı gösteriyor. Tabii, diğer ülkelerle kıyasladığımız zaman herkesi kendi liginde kıyaslamak lazım yani 1’i 2 yapmak kolaydır ama 100’ü 200 yapmak zordur. Yani büyüyen Türkiye ekonomisi içerisinde oranlarla bazı şeyleri ifade etmeye kalktığımız zaman karşılaştığımız ülkeler de sizin liginizdeki ülkeler değilse doğru sonuçlara gitmezsiniz. Burada bizim yükselen ve gelişen ekonomiler içerisinde beraber hareket ettiğimiz veya aynı ligde düşündüğümüz ülkelerin 1999 ve 2015 gelişimine baktığımızda, özellikle Rusya’nın mesela 1999 yılında gayrisafi yurt içi hasılası 2,4’müş, 3,3 olmuş, Türkiye de 0,9’dan 1’e yükselmiş. İhracatına bakıyorsunuz, Rusya yüzde 1,3 ihracatı varken toplam şey içerisinde yüzde 1,9 olmuş. Türkiye yüzde 0,6’dan yüzde 1’e yükselmiş yani artış oranlarını Rusya gibi bir ülkeyle karşılaştırdığımız zaman, son on beş yılda Rusya’nın ekonomisiyle Türkiye’nin ekonomisini karşılaştırdığımızda biz neredeyse bazı rakamlarda onların önündeyiz, bazı rakamlarda aynı düzeydeyiz. Yine Brezilya hep karşılaştırdığımız ülkelerden, ona baktığımız zaman da Brezilya’nın da aynı. Yani ihracatına bakıyorsunuz Brezilya’nın 0,9’dan 1,1’e yükselmiş on beş yılda. Türkiye 0,6’dan yüzde 1 yükselmiş yani Brezilya’nın da üzerinde bir büyümeyi, ihracatta artışı gerçekleştirmişiz. Yani mutlak rakamlara baktığımızda da 2002’de 38 milyar dolar olan ihracatımız 168 milyar dolarlara kadar yükselmiş. Dolayısıyla böyle baktığımızda Türkiye ekonomisinin... Tabii ki ekonomi her şeyden etkilenir, siyasi yapıdan, terörden, diğer ülkelerden.

ihracat yaptığınız ülkelerin durumuna baktığınız zaman, bizim ihracatımızın büyük bir kısmı yüzde 50'den fazlası Avrupa'ya, kısmen Amerika'ya, şimdi oralandaki duruma baktığımız zaman ihracatın bundan etkilenmemesi mümkün değil. Dolayısıyla Türkiye'nin son dönemde Moody's ve diğer reyting kuruluşlarının Türkiye'nin reytingini düşürürken, çok da gerçekçi olmadığını söylerken... Bu konuda da eleştiriler oldu burada. Evet, önemlidir tabii ki -ben bir bankacı olarak- rating kuruluşlarının, rating değerlemelerinin Türkiye açısından olumlu olması tabii ki önemli ama bunun açıklamalarına baktığınız zaman değerlendirmelerinin gerçekle bağdaşmadığını gördüğünüz zaman... Yani Moody's'in açıklamaları var değil mi? Ne diyor? "Türkiye'nin dış finansman ihtiyacının yüksekliği risk taşıyor." diyor. Türkiye'nin dış finansman ihtiyacının yüksekliğinin risk taşıyor dediği, bizim 168 milyar dolar kısa vadeli, bir yıl içerisinde ödenebilecek borcumuz 168 milyar dolar, bunun 100 milyar doları zaten bankacılık sektörünün, 68 milyar dolar reel sektörün. Reel sektörün bunun aşağı yukarı 39 milyar doları mal alımı yani akreditifli ticaretten doğan borç. Bankacılığın 100 milyar dolarına baktığınız zaman, Türkiye'de bankacılık sektörünün dünya bankacılığının çok önünde olduğunu düşündüğümüz zaman, bu borcun bankacılık açısından bir risk teşkil etmediğini herhâlde Moody's de biliyor biz de biliyoruz. Niye bunu söylüyorsunuz? Bugün Avrupa'daki bankacılıkla Türkiye'deki bankacılığı karşılaştırdığımız zaman, sadece batık kredilere baktığımız zaman, bugün Avrupa bankacılığı gerçek bir kriz içerisinde, takipteki kredi oranları yüzde 12'ye ulaşmış, 400 milyar dolar civarında bir bataklıkla uğraşıyorlar, İtalya, İspanya bitme noktasına gelmiş, bu konuştuğumuz ülkeler. Avrupa'da yüzde 12 iken Türkiye'de yüzde 3,60'larda dolaşan bir krizi biz de yaşıyoruz, bu dünyada biz de varız, bizim bankacılar da var, bizim bankacılar da sektöre kredi veriyor ama oranlara bakıp Türkiye'deki bankacılık sektörünün yapısını düşünmeden, sadece borcunun nasıl ödeneceğini olumsuzlukmuş gibi ortaya koymanın çok doğru bir değerlendirme olmadığını hepimiz kabul ederiz. Bunun dışında, bir de bankacılık sektöründe Deutsche Bankın yaşadıkları, değil mi Subprime Mortgages işlemleriyle ilgili türev ürünlerinde yaptığı usulsüzlerle aldığı ceza 70 milyar dolardan 20 milyar dolara inmiş bir bankacılık değeri, sadece bir bankanın, bugün Almanya'yı sarsıyor ve peşinden bir sürü bankayı sürükleyeceği konuşuluyor. Şimdi, bunlara baktığınız zaman Türkiye'de nereden bakmamız gerekirse gereksin yani bankacılık sektörünün bu durumunu Avrupa'yla kıyasladığımız zaman 100 milyar doların Türkiye'de nasıl ödeneceği de zaten kendi kredileri, yurt dışındaki mevduatları bunların detayına girmek istemiyorum, girdiğim zaman zaten çok sorun gözüküyor. Ha, 100 milyar dolar yüksek rakam mıdır? Bir de bankacılıkta kredibiliteye bakacaksınız. O zaman bizim 1,32 trilyon mevduat da ortalama vadesi altmış beş gündür. O zaman altmış beş gün sonra hepimiz bittik. İnsanların gidip altmış beş gün sonra bütün mevduatlarını çekeceğini düşünürsek aynı 100 milyar değerlendirmesi gibi Moody's'in o zaman bütün ülkelere aynı değerlendirmeyi yapması lazım.

Büyüme rakamına göre aynı şeyi söylüyor, büyüme rakamına baktığımız zaman, şimdi, siz, Türkiye'nin büyüme, borç ödeme gücünü büyümeyle ilişkilendirerek Türkiye'nin büyüme gücünün düştüğünü söylüyorsunuz. Aynı şekilde, IMF ve OECD raporlarından Amerika'yı yüzde 2,2'den 1'8'e, Avrupa'yı 1,8'den 1,6'ya düşürüyorsunuz. Oralarda bunun olumsuzluğu ne kadar yansıyor? Türkiye'yi ne yapıyorsunuz? IMF raporunda bizim orta vadeli planda 3,2 iken IMF'nin 2016'yla ilgili Türkiye'nin büyüme oranı yüzde 3,3. Bizden de daha olumlu düşünüyor. Yani siz işinize gelen yerlerde raporların işinize gelen yerine bakıyorsunuz ama Türkiye'yle ilgili olumlu ifade edilen yerlerde bu noktalara bakmıyorsunuz. Şimdi, bunları, hepsini aldığımız zaman Moodys'in veya diğer reyting kuruluşlarının Türkiye'nin notunu indirme gerekçesinin hiçbir şekilde teknik analize dayanmadığını çok açık olarak görüyoruz. Yani Türkiye'de -bazı milletvekili arkadaşlarımız ayrıldı- büyümenin işte belirli yıllarda çok iyi olduğu, ondan sonra yüzde 3'lere yığıldığı söylendi. Türkiye son on beş yılda yüzde 9'lara, 8'lere kadar büyüdü. Evet, yani 2006'larda, 2010'larda, 2011'lerde, Türkiye çok büyük büyüme

orani... Dünyanın gelişimine 2007, 2008, 2009 krizinden sonra baktığınız zaman Türkiye dünyada OECD ülkeleri içerisinde ortalama yüzde 4 büyümeyi sağlayan -ki 5 civarında bir büyüme hedefiyle- 3-4 ülkeden bir tanesi. Bugün bütün dünya ülkeleri biraz önce söylediğimiz, işte IMF raporuna göre hâlâ büyümeyi 1,6 civarında düşünen Avrupa ülkelerine bakmıyoruz, Türkiye'nin 3,2-4,4 büyüme hedeflerini küçümsüyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şahap Bey, savaş yıllarında da yüzde 4 büyüdü bu ülke, savaş yıllarında da büyüdü yüzde 4.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Biraz önce söyledim, Musa Bey, şeye bakmak lazım yani 1'i 2 yapmanız kolay ama 100'ü 200 yapmanız... Biraz önce dünyayla karşılaştırırken Türkiye ekonomisinin büyüklüğü içerisinde bu büyüme önemlidir. Yani otomobili hemen çalıştırırsınız bozuldu, istop ettiğinde ama tırı çalıştırmanız zor. Türkiye şu an bir tır, büyümüş bir ülke yani 168 milyar dolar, biraz önce ihracat rakamını verirken böyle bir ülkenin büyüme rakamlarının yüzde 100 olmasını falan düşünmek, yüzde 15 olmasını düşünmek böyle bir ekonomide böyle bir rakam yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Niye 500 milyar dolar dediniz o zaman?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – 500 milyar dolar da çıkacak inşallah, siz inanmasanız da çıkacak.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Olmaz diyorsunuz, siz olmaz diyorsunuz.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben demiyorum, nereden çıkardın?

GARO PAYLAN (İstanbul) - Tır hareket etmez diyorsunuz ya 168 milyar dolar.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben 168 milyar dolar... 500 milyar dolara çıkar orta vadeli planda baktığımız zaman, bir önceki Türkiye dünya şartları da el verdiğinde. Nasıl çıkacağı zaten orada yazıyor. Türkiye'nin geçmişine bakarsanız, 2003, 2004 2005'ten sonra... Ben size söyleyeyim bazı rakamları yani 2001'de 34 milyar dolar 2014'te nasıl 170 milyar dolara çıktıysa 2023'te de aynı şekilde bunu 2'ye katladığımızda çıkacağını zaten görürsünüz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 140'a düşтік.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Tabii, bazı şeylerin dünya gerçekleriyle de... Biz de bu dünyada yaşıyoruz, bu geminin içerisindeyiz yani Avrupa'daki, Amerika'daki, dünyanın diğer yerlerindeki olaylar bunu etkileyecektir ama 500 olması da Türkiye'nin bu gidişatında, Türkiye'nin geldiği noktada büyüme rakamlarını... Yani 4 ülkeden, 5 ülkeden biriyken 4,4'ten 3,1'e revize edilmiş bir şeyi eleştirmek çok gerçekçi değil. Yani dünya büyümeyle uğraşırken büyüyemiyorken Türkiye... Yaşadığımız, son çeyrekte yaşadığımız olayları düşündüğümüz zaman bunun zaten olumsuz olarak yansması normal. Buna rağmen Türkiye yıl bazında baktığınız zaman 3,2 hedefi koyuyor yılsonu itibarıyla ama önümüzdeki yıl yüzde 4,4 hedefiyle 4,5 belki 5 büyümeyi gerçekleştirecek bir potansiyeli olan bir ülke. Bunu göz önünde bulundurmamız lazım, bunu nasıl göz ardı edebiliriz. Türkiye'nin bütün dinamiklerine baktığımız zaman bunun gerçekleşmemesi mümkün değil. Bunun gerçekleşmeme nedeni sadece coğrafyamızdaki olabilecek olumsuzluklarla etkilenecektir, bu da kısmen etkileyecektir, bugün etkilediği gibi, anlatmaya çalıştığım o.

Yani Türkiye'nin yaşadığı olayları göz önüne aldığımızda, 15 Temmuz olayından sonra dünyada diğer ülkelerde böyle olaylar olmağı hâlde... Ben geçen hafta Fransa'daydım, Paris sokaklarında askerler silahlarla dolaşiyor, insanlar tedirgin, bir araya gelmekten çekiniyor. OHAL'i eleştirdi arkadaşlar, evet, Türkiye'de OHAL vardır, uzatıldı ama sokaklarda OHAL'i hissettiğini kimse söyleyemez. İşte yaşıyoruz, hepimiz yaşıyoruz yani bir sizin bakış açınızla değil biz de bu sokaklarda yaşıyoruz ama Fransa'da Paris'te OHAL'i hissediyorsunuz çünkü yanınızda 3-4 asker silahlarıyla dolaşiyor, tedirgin

oluyorsunuz. Yoksulluk, ekonomik kriz inanın oralarda çok daha fazla, sokaklarda insanlar çocuklarla kaldırımlarda yatıyorlar. Bakın, gidin görün, Türkiye’de bu görüntüleri bizim kendi sosyal yapımızdan kaynaklı zor görürsünüz, göremezsiniz. 3 milyon mülteci, 3 milyon Suriyeli, 200 bin Iraklı, 100 bin Afganlıya bugün bakan, eğitiminden barınmasına kadar bu hizmeti veren Türkiye Cumhuriyeti’nin sokaklarında çoluk çocuğuyla battaniye altında veya kaldırımlarda yatan bir adam göremezsiniz ama Paris’te gidin, dolaştığınız bir caddede en az 10 aileyi o şekilde yatarak görebiliyorsunuz. Türkiye’nin bu yaşadıklarımıza rağmen bugün geldiği noktayı hepimizin iyi idrak etmesi lazım. Bakın, son dönemde olan şeyleri de göz önünde... Enerji mesela, 23’üncü Dünya Enerji Kongresi’ni Türkiye’de yaptık, Türkiye çok önemli... Yani dışarıda bizle uğraşılırken yine bizim dünyada bulunduğumuz konum ve Hükümetimizin bu ilişkileri sayesinde bugün Rusya doğal gazının Ukrayna’yı pas ederek Türkiye üzerinden Avrupa’ya geçilmesi, bu ortamda Rusya’yla yaşadığımız krizlere rağmen bu noktaya getirilmiş olması gerçekten hem takdire şayandır hem de bu ülkede yaşayan herkesin takdir etmesi gereken bir şeydir. Bu dönemde Türkiye’nin böyle önemli işlere imza atmasının gerçekten hem Hükümetimiz adına hem de Türkiye’de yaşayan tüm vatandaşlarımız açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, sonuç olarak çok fazla uzatmayacağım ama şunu çok net ifade edeyim: Türkiye’nin genel ekonomik yapısı tabii ki Türkiye’de, dünyada yaşanan bir kriz, işte hepimiz okuyoruz, görüyoruz yani Avrupa’da, Amerika’da işte biraz düzelme olur mu? Tabii, bizim ticaretimizin büyük bir kısmı Avrupa’yla. Avrupa’daki kriz böyle devam ettiği sürece bu konuştuğumuz rakamların bazılarının olumsuz anlamda etkilenmesi kaçınılmaz. Zaten bu orta vadeli planda da bunların hepsi düşünülerek oluşturulmuş rakamlar. Farklı bir gelişme olduğunda bu rakamların çok çok üzerinde Türkiye kendini tekrar o hedeflediği yerlerde bulacaktır. Bunların hepsinin yanında, Türkiye yapısal reformlarını yapmaya devam ediyor. Bakın, yapısal reformlarda herkes farklı bir şey söyleyebilir, işte hukuk da bir yapısal reformdur, siyaset de, demokrasi de ama ekonomik yapısal reformlar yıllardır son dönemde bu Hükümet zamanında özellikle son yıllarda yapılan reformlardır. Yani, tasarruf açığımızla ilgili yaptığımız, işte Mecliste hep beraber yaptık, BES’le ilgili kararlar, cari açığın düşürülmesiyle ilgili, yine yatırımların artırılmasıyla ilgili, bunların hepsi Meclisten geçti, hepimizin gördüğü şeyler. Ha, bunlar uygulamada, evet, uygulamada da sonuç almaya başlıyoruz, alacağız. Bunlar hepimizin destekleriyle inşallah olacak. Türkiye bunları yapmaya devam ediyor, edecek, yapısal reformları devam ediyor

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, süreniz doldu.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) - Büyüme yi yukarı çekecek tedbirleri almaya devam edecek, faiz ve enflasyon göstergelerimizi hepimiz zaten yakından takip ediyorsunuz. Bu kadar yeni olaya rağmen yüzde 7,5 enflasyon ki iyi bir noktadayız, inşallah önümüzdeki sene de yine düşme eğilimiyle devam edecektir. Merkez Bankası faiz düşürmelerine devam ediyor, onun da hâlâ gidecek yolu var, yapacağını bir sonraki şeyde ben aynı şekilde faiz düşüşünün devam edeceğini, bunun bankacılık sektörüne de yansıtacağını düşünüyorum. Zaten bu konuda hem Hükümetimizin hem de Başbakanımızın yaklaşımları bellidir. Bu bankacılığı tefeci olarak değil, bankacılığın bazı regülasyonlarla, düzenlemelerle bu oranların daha da BDDK’yla, Merkez Bankasıyla onların rahat hareket edebileceği bir noktaya getirilerek de Türkiye’de çok hedeflediğimiz faiz oranlarına ve enflasyon oranlarına ulaşacağımıza olan inancımızı sizinle paylaşarak sözümü bitirirken hepimize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kavcıoğlu.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Siz de bankacıydınız, nasıl tefeci diyorsunuz?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Tefeci değil dedim.

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil’e söz hakkı tanıdım arkadaşlar.

Sayın Kavcıoğlu, lütfen...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Risk kur kötü bir şey.

BAŞKAN – Sayın Paylan, Sayın Kavcıoğlu...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Pardon, hayır, bu konu anlaşılısın.

BAŞKAN – Lütfen, şu anda söz...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Birazdan, şimdi Sayın Tamaylıgil’e söz hakkı tanıdım.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bir şeyi düzeltelim ama yani...

BAŞKAN – Sayın Kavcıoğlu, lütfen...

Sayın Tamaylıgil’e söz hakkı tanıdım.

Sayın Tamaylıgil, buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırım; yaklaşık herhâlde altı saattir 2017 Bütçe Tasarısı üzerinde, geneli üzerinde bir değerlendirme çalışması ortaya konuyor. Burada, tabii, farklı görüşlerin, farklı değerlendirmelerin ve bu değerlendirmeler ışığı altında dünyanın bugün yaşamış olduğu gelişmelerin kendi ülkemiz açısından, bölge açısından ve burada ortaya çıkan, tespit edilen kırılganlıklara karşı önlem alınması açısından hem yasama ve denetim faaliyetini yerine getiren Meclis olarak, Parlamento olarak hem de özelde Türkiye’nin ekonomik geleceğiyle ilgili karar merciindeki etkin katılımları ortaya koyan vekiller olarak sanırım değerlendirme yapmak ve o değerlendirmeyi geniş bir perspektifte ortaya koymanın gereklilik olduğunu düşünmek gerekiyor. Yani, dünyada ne oluyor? Biz kötü örneklerle değil doğru ve refahı artıracak, sonuçları elde edecek, var olan sonuçlardan veya gelinen noktadan bizim kendi kırılganlıklarımızı da dikkate alarak ülkeyi herhangi bir şekilde olumsuz bir kriz sürecine götürmeyecek hangi adımların atılması gerektiği konusunda uyarıcı olmak zorundayız ve burada yapılan değerlendirmeleri de ve burada yapılan uyarıları da bu bağlamda ele alıp ona göre düşünersek ve tartışarsak sanırım hepimizin Türkiye’imiz açısından en olumsuz şartlarda bir arada ortak bir mücadeleyi ortaya koyan kararlılığımızın herhangi bir ekonomik kırılganlığa mahal vermeyecek bir geleceği hazırlamakta da birlik ve beraberlik anlayışı içinde olacağımız düşüncesiyle uyumlu olacaktır.

Şimdi, Sayın Bakanım, Değerli Başkan; bizim Anayasa’mızın 153’üncü maddesi ve son fıkrasında der ki: Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararları yayımlandıktan sonra yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bu geçtiğimiz dönem, 2015 bütçesiyle ilgili olarak, bütçe kanun maddesiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar var. Bunları uyumlaştırma amacıyla hazırlık babında dün bir kanun çalışması ortaya kondu ancak olayın gerçeğine ve bugünkü hâliyle değerlendirmesine baktığımızda, bir: Yasama faaliyetini, bütçe tasarımı ortaya çıkarttıktan sonra, nasılsa bu yasa Meclisten geçer mantığıyla, hadi yapalım, oldu bitti hızlandırması ve yasamanın çalışma saygınlığına bir noktada da zarar verecek bir değerlendirmeyle geçtiği de unutulmamalı ama onun ötesinde baktığımızda, iptal gerekçeleri... İptal gerekçeleriyle ilgili olarak, iptal edilen maddeler ve 2017 tasarısında devam eden aynı paralellikteki madde yapılarıyla değerlendirdiğinizde, yine Anayasa’nın 153’üncü maddesine uymadığımızı görüyoruz yani bu E cetvelleriyle ilgili, direkt olarak baktığınızda, bazı cümleler, bazı tanımlar değiştirilse bile temel anlatım ve temel hedef ve uygulama açısından bu özel hesap açma

ve uygulamasıyla ilgili ortaya konan iptal gerekçelerinin yine bu seneki yapılan bütçe çalışmasına, tasarısına yansımadığını görüyoruz. Burada da zaman olmadığı için tek tek bunları verme, açıklama değil ama sadece söyleyeyim: Geçen seneki yine E cetvelindeki 30'uncu maddeyle bu seneki 28'inci maddeyi karşılaştırdığınızda iptal edilen bir gerekçeli karara uyulmayan, yine aynı şekilde ısrarla devam eden kararlılığın ortaya konmuş olduğunu görürüz.

Şimdi gelelim Sayıştayla ilgili olarak Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'ndaki merkezi idarelere ilişkin hata ve eksiklere. Şimdi, biz, burada hem denetimi millet adına, milleti adına kullandığımız bütçe hakkıyla denetimi yerine getirmekle mükellef olan kişileriz ve baktığımızda Sayıştay da yine Meclis adına bu denetimi gerçekleştiriyor. Denetimin zaten içeriği, raporlaması, birçok konuda değerlendirmeyi uzun uzun yapabiliriz. Ama ben elimizdeki raporlara bakarak ortaya çıkmış olan tespitlerden birkaç tanesini sizinle paylaşmak istiyorum.

İç kontrol sistemine ilişkin tespitlere bakıyorsunuz. Burada iç kontrol standartlarına uyum eylem planlarına ilişkin tespitlere baktığınızda bunların hazırlanmadığı, uyum eylem planlarına uygun olmadığı, uyumun sağlanmadığı; ön mali kontrole ilişkin sistem, tespitlere baktığımızda yine kamu idarelerinde ön mali kontrol biriminin bile kurulmadığını, yine aynı şekilde baktığımızda, kurulmuş olan hükümler çerçevesinde bir gerçekleşmenin olmadığını... İç denetimle ilgili yine tespitler var. Yine, iç kontrol sisteminin yıllık olarak değerlendirilmesi, iç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin usul ve esaslarla ilgili yılda en az 1 kere değerlendirilmesi ve iç kontrol sistemiyle ilgili gerekli önlemlerin belirlenmesine karşın bunun aynı, bu sürelerde gerçekleşmediği... Sonra, taşınmazlarla ilgili tespitler var. Taşınmazların fiili envanter çalışmalarının tamamlanmaması, taşınmazların cins tahsislerinin yapılmaması, tescil işlemlerine ilişkin hatalı uygulamalar ve bu tescil işlemlerine baktığınız zaman, hazine adına tescil edilmesi gerekirken envanter kayıtlarında bununla ilgili problemler olduğu, dış temsilciliklerle ilgili veya yine kamu idarelerinin mali tablolarında yapılan incelemelerde tahsisi kamu idarelerinin kullanımına bırakılan taşınmazlarla ilgili kayıtlarda problemler olduğu ve yine döner sermaye işletmelerine ilişkin değerlendirmelerin olduğu, gelir tahakkuk ve tahsilatına ilişkin tespitler yapıldığında Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla ilgili olarak idari para cezalarının takibindeki tespitler, kara yollarının ve köprü geçiş, otoyol kullanımıyla ilgili, kaçak geçişlerle ilgili, ki bununla ilgili yasal çalışmalar olsa bile sorunların yaşandığı, yine Trafik Kanunu'yla, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından işte kooperatifler için kullanılan kredi geri ödemelerindeki takiple ilgili sorunlar, yine teşvik belgeleriyle ilgili sorunlar, sosyal sigortalarla ilgili, doğrudan temin ve pazarlıkla ilgili, pazarlık usulünde ihaleye çıkılmasıyla ilgili yani pek çok konuda... Şimdi bunların hepsini -işte genel bütçe kapsamındaki kurum idarelerinin özel hesaplarıyla ilgili tespitler var yani detaylı tespitler Sayın Bakanım- bunları başlık olarak çıkardık ama burada tabii, yapılması gereken... Bu tek tek bakanlıklar bünyesinde bunları yine paylaşacağız ancak bunu geçtiğimiz bütçe çalışmaları sırasında da dile getirmiştik, yani artık bu iç kontrol standartları, denetim, envanter kayıtları eksik, bunları tekrar tekrar, tekrar tekrar yapamamak, bizim gibi, sizin daha önce, dün de söylediğiniz Maliye açısından da olsa, Maliyenin kayıtları açısından da olsa gelişime, değişime, çağdaşlaşmaya ve bunun getirdiği şartları sağlayacak çalışmalar olacaksa bunların olmaması, gerçekten, bu tespitlerin dikkate alınarak ortaya konacak olan tercihlerin çok önemli olduğu düşüncesi içindeyim.

Şimdi, gelelim bütçeye ve onun öncesinde temelini teşkil eden orta vadeli plana. Şimdi orta vadeli planların, son dönemlerde baktığımızda, daha önce ekonomiyle ilgili bakanlar açıkladı, biraz daha kredibilitesi ve kabul edilirliliği artsın diye herhâlde bu sefer Başbakan açıkladı. Çünkü geçmiş yıllardaki OVP'leri alt alta aldığımızda, yanına gerçekleşenleri, revizyonları aldığımızda, hepsi sürekli değişen, yıldan yıla baktığımızda düşük gördüğünüzün yüksek çıktığı, yüksek gördüğünüzün düşük çıktığı ve revizyonunun sürekli yapıldığı yani bir bütçe yapmakta... Ben özel sektörde bütçe yapmış olan, yönetici

olarak çalışmış bir kişiyim. Sonuçta, benim bütçe hazırlarken ortaya koyduğum tahminlerimin doğru çıkması lazım. Ben bunu realize ederim ama çok büyük bir sapma varsa ya benim aldığım kararlarda sapma var, ya uyguladığım temel politika açısından sapma var ya da bir şeyleri doğru yapamıyoruz. Nerede tutturursak orada yakalarız, bunu düzeltiriz mantığıyla giden birtakım yaklaşımlar var. olayın ben yanlış veya işte olumsuz birtakım şartlardan kaynaklanan tercihlerle dile getirilişini de hiç sorgulamıyorum, sorgulamak da istemiyorum açıklığı. Ancak orta vadeli plan açısından baktığımızda, hele hele bugünkü şartlar açısından değerlendirdiğinizde, tartışıyoruz, dünyadaki borçlanma yapısı, dünyadaki büyüme, dünyadaki ticaret hacmi ve dünyadaki gelinen gerçek nokta ve bugün açılan 2008 parantezinin artık kapanmak üzere olduğu bir kriz sürecinin bize yansımaları ne olacaktır?

Çok açık bir gerçek vardır ki bizde de çok benimsenip üzerine sarılan bir neoliberal ekonomi politikası popülizminin esiri altında kalmış bir dünyanın bugün hem gelir dağılımı açısından hem büyüme açısından hem baktığımızda bu adaletsizliklerden kaynaklanan karışıklıklar, bölgesel ve ona bağlı olarak ortaya çıkmış olan savaşlar, iç savaşlar noktasında var olan gerçekleri iyi görmeden, bunların getireceği yansımaların hesabını kendi açımızdan doğru yapmadan bir gelecek oluşturmanın sağlıklı olacağını kesinlikle ve kesinlikle düşünmüyorum.

Şimdi baktığımızda ne oldu? 2008 krizinden sonra parasal genişlemeyle 12 trilyon dolara varmış olan bir parasal büyümenin yarattığı bir neoliberal ekonomik popülizmin bir taraftan sosyal yardımlar açısından ortaya çıkmış o büyük adaletsiz gelir dağılımında tamamlayıcı faktörleri iç siyasi iradelere güç kazandırırken, bir taraftan da içeride kişileri borçlandırarak borçlanma imkânları yani tüketim çılgınlığının kaynağını sağlayarak ortaya koyduğu o borçlanma artışı insanları “Aman ben çok fazla demokratik haklarımı kullanma noktasındaki serbestliğimi istikrar bozulmasın mantığıyla...” frenleyen bir boyuta gelmiştir. Yani bu, hem ekonomik hem siyasi hem sosyal sonuçları olan bir yapıdır ve bugün dünyada artık neoliberal politikalarla ortaya çıkan sonuçların tek tek, tek tek ülkeler bazında değerlendirmesini yapmamız, bununla beraber bizim bundan sonraki gelecek için hangi uygulamalar içinde olmamız gerektiğini de tespit etmemiz gerekiyor.

Büyüme yüzde 10 mu olur, 15 mi olur gibi bir sorgulama bence yanlıştır. Biz büyümenin önce kendi içindeki yapısına bakmak zorundayız. Bizim büyümemiz yatırımla olmamakta, bizim büyümemiz üretimle olmamakta. Özel sektör yatırımının 2011'in altında olduğu bir dönemdeyiz ve bizim büyümemiz, hatta altmış yıllık ortalamalara bile baktığımızda, özel tüketim harcamalarının patlama gösterdiği bir büyüme yapısı içerisinde, bu büyümeyle, bu popülizmle bizim gelecekteki ilerleme, başarı ve bu başarıyla beraber ortaya konacak rekabet gücündeki artışı yaratma imkânımız yok. Bunun için, doğruları yerinde, zamanında ve gerçek rakamlarıyla tespit etmek ve ona göre yolsuzluğu, işsizliği, üretimi, ticareti, büyümeyi, enflasyonu ve buna bağlı ortaya çıkan sonuçları doğru değerlendirme zorunluluğu içinde olduğumuzu unutmamamız lazım.

Şimdi, şöyle baktığımızda, orta vadeli programlar açısından baktığımızda, yine orta vadeli programa döndüğüm zaman, mesela 2010 yılında baktığımızda hedef 3,5'ken büyüme -6,8'e revize ediyoruz ama- sonuç 9,16 çıkıyor. Sonra bakıyoruz, biraz önce söylediniz, IMF'le beraber bugünkü OVP yaklaşımlarını ortaya koyduğumuzda biz yüzde 4,4 2017 büyümesi ve sonraki iki yılda da yüzde 5 olduğunuzu söylüyoruz ama IMF 2017'de yüzde 2,98, 2018'de de 3,13 diyor. Yani revize ettiğimiz rakamla karşılaştırmak değil, orta vadeli planda ortaya koyduğumuz hedefle karşılaştırmamızın daha sağlıklı olduğunu düşünmemiz lazım. Bir de biz bu orta vadeli programın, yani planlama ve planlamanın getirdiği program oluşturmada çok önemli bir hassasiyet olması gerektiğini unutmamamız lazım çünkü yapılacak olan çalışmanın doğruluğu, hedeflerin ortaya konmasındaki tutarlılık, ondan sonra atılacak adımların sağlıklılığını beraber getirir.

Şimdi, bakıyorsunuz, orta vadeli programda bu seneki 45'inci maddeyle geçen seneki 45'inci madde neredeyse motamot aynı. E, şimdi, yani biz böyle bir program oluşturma lüksünde olamayız. Kaldı ki bu sene itibarıyla baktığımızda büyük kırılğanlıklar ve o kırılğanlıkların ortaya koyduğu risklerle karşı karşıyayız. O kırılğanlıklara da baktığımızda, Türkiye'nin, en yumuşak karınlarından biri olan yabancı sermaye akımlarının işleyeceği bundan sonraki süreci iyi görmesi lazım. Yine, yatırımlar, kapasite artırımları ve buna bağlı olarak enflasyon, büyüme ve istihdamdaki, işsizlikteki rakamları doğru görmesi lazım. Onun yanında sektörel ve mikro etkilere iyi bakmak lazım yani ihracat, imalat sanayisi, turizm ve bankacılık sektörü. Yani bankacılığa şudur, budur... Türkiye'de bir bankacılık sektörü vardır. Bugün gayrisafi milli hasıla açısından, tuttukları pay açısından değerlendirilmesi, onun ötesinde reel sektörle bağlantısı ve onunla beraber dünyada işleyen o nakit akımları içerisinde bizim bankacılık sektörümüzün birbiriyle bağlantılı olarak ortaya koyduğu ilişkileri iyi değerlendirmek lazım yani her adımı doğru tespit edip o kırılğanlıkları tespit etmek gerekiyor.

Ve tabii, çok menfur, kanlı bir darbe girişimi, onun arkasından ortaya çıkan bir olağanüstü hâl durumu ve onun içinde, baktığınızda, kanun hükmünde kararnamele ortaya koyan bir yönetim modelinin içerisinde karşımıza çıkacak olan kamu harcamalarını, vergi ve borç maliyetlerini iyi görmemiz lazım.

Şimdi, bütün bu kırılğanlıklarla beraber orta vadeli programı değerlendirirken bir pembe tablo varsayımının yerine gerçekçi tablo varsayımı içinde hareket etmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Onun ötesinde, şimdi baktığımızda orta vadeli programı ve bütçe açığını düşündüğümüzde bizim çevremizde bir savaş ortamı var. Yani içimizde terör, bir Suriye, bir Irak gelişmesi var ve bunun tabii ki etkileyeceği sonuçlar var. Bunların hassasiyetini bu programda göremiyoruz. Onun ötesinde baktığımızda, Suriyeli sığınmacıların gerek işsizlik gerek ona bağlı olarak geçen süreçte bir süreç iradesinde ortaya koyduğu bir mali tablo var. Bunları tam göremiyoruz. Artı, bir de orta vadeli programdan tamamen çıkmasına dikkat ettiğim Avrupa Birliğiyle müzakerelerin tamamen çıkarılmış olduğunu da orta vadeli programda görüyoruz. Tamamen vaz mı geçtik biz Avrupa Birliğinden? Onu da aslında öğrenmek isterim.

Şimdi, bakın, Dünya gazetesi ekonomi açısından oldukça etkin tespitlerini yapan bir gazetedir ve onların iş dünyasının nabzını ortaya çıkaran bir anketleri oldu ve ekim ayında da bunun sonuçlarını açıkladılar. Bu anket sonucunda ortaya çıkan bir gerçeklik var ki gelecekle ilgili, iş adamları yani çok farklı bölgelerden 37 merkezde 158 yöneticiyle güncel sorunlar değerlendirmiş ve herkesin ortak düşüncesi, işlerin kötüye gittiğini ortaya koyan bir tercih ve durgunlaştığını, çok durgunlaştığını söyleyenler aşağı yukarı yüzde 56'lık bir kesim. Diğer taraftan baktığımızda, neden durgunlaştığı ve işlerin durgunlaşma sebebi olarak baktığımızda burada yüzde 62'si "iç siyasi gelişmeler" diyor ve yüzde 17'si de "dış siyasi gelişmeler" ve finansman sıkıntısı böyle devam ediyor.

Şimdi, çözümlere ilişkin olarak baktığımızda da öncelikle öncelikleri ilk sırada yüzde 75'le adalet sisteminin kalitesinin artırılarak hızlandırılması dile getiriliyor ve yine eğitim sistemi ve onun sonrasında da siyasetle ilgili var ancak sevgili arkadaşlar, bu kadar kırılğan, olumsuz bir dünya, bölge ve ülke şartlarında hiçbir iş adamı bizi durgunluktan çıkaracak tek çözümümüz başkanlıktır diye bir tek cevap vermemiş çünkü refah toplumlarına baktığımız zaman da dünyanın ilk 10, en üst seviyedeki refah toplumunda, ülkesinde yüzde 70'i parlamenter rejim. En alt seviyedeki, refahı en alt seviyede olan 10 ülkenin 9 tanesi başkanlık sistemi.

Şimdi, bizim önceliğimiz, yaşanan bu dünyadaki 21'inci yüzyıl gerçekliği içerisinde ekonomik boyutları doğru tespit etmek, ona göre Türkiye mücadelesinin getireceği siyasi başarıyla birleştirilmesini sağlamak. Yani Mustafa Kemal Atatürk ne demiştir Kurtuluş Savaşı'ndan sonra? "Savaşlarda elde

edilen başarı ekonomik başarılarla taçlanmazsa kalıcılığı yoktur.” Onun için, bizim ekonomik başarıyı ortaya koyacak olan önemli bir kararlılık doğruluğunu gerçekleştirmemiz lazım ama burada da bunu konuştuğumuzda farklı yönlerden eleştirilerle bakıyor gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, ek süre veriyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

...değerlendirmenin de ülkemize ve geleceğimize de faydası olduğunu düşünmüyorum.

Şimdi, bir zaman bizde bir tartışma çıktı: “Efendim, faizi indirsin.” Yok, bir bakan çıktı: “Hayır, faizinmesine gerek yok.” Bir kakofoni, bir şey... Şimdi de karşımızda enflasyonla ilgili, enflasyon sepeti değişsin mi, değişmesin mi? Enflasyon hesabı doğru mu, yanlış mı?

Değerli arkadaşlar, bu, uluslararası kredibilite ve güveni oluşturmak, istikrarı oluşturmak, nasıl bir ülkede demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı buradaki o güven ve istikrarı ortaya koyacak olan parametreler olduğu kadar, bir ülkenin kurumlarının da ve o kurumların ortaya koyduğu çalışmaların da güvenini beraberinde getirmesi lazım.

Şimdi, Eurostat açısından baktığımızda, Eurostat’ın standartlarına göre yapılan bir ölçümü, işte, efendim, şimdi dönemsel böyle oldu, hadi soruları değiştirelim, anket soruları değişirse de sonuç değişir yaklaşımıyla da bir enflasyon tartışması açmanın akıllara ziyan bir yaklaşım olduğunu da açıkçası vurgulamak isterim.

Diğer taraftan, eğitime baktığımızda, eğitim harcamalarınız artıyor. Peki eğitim harcamalarının içerisinde acaba ilkokul, ortaokul ve lise öğrencisi, yükseköğretim öğrencisi başına harcamalarımız OECD sıralamasında nerede? Yani bu rakama baktığımızda maalesef son 3’üncü sıralarda yer alıyoruz. Diğer taraftan bakıldığında yine bu 2017 bütçesinde orta vadeli programla beraber değerlendirdiğimizde ortaya konan hedeflerde, Sayın Bakanım, kusura bakmayın, yani hedefler ve onun içerisindeki gerçekleşme açısından ki bütçelere tabii mali disiplin ve gerçekleşme açısından olumlu giderken daha geniş bir perspektifte de bakmak gerektiğine inanmakla birlikte ama şimdi diyelim ki bütçe gelirleri açısından, şimdi vergi gelirleri, ücretler ve gelir açısından bakıldığında bir problem, kişilerin harcama kapasitesi bile azalmış, ithalat azalıyor ve biz vergi gelirlerimiz artacak diyoruz.

Şimdi, turizm 8 milyar düşmüş, onu bir anda 23 milyara çıkartacağız diyoruz ve ona göre oluşacak olan hedefleri ortaya koyuyoruz. Diğer taraftan baktığımızda, şimdi, özelleştirme gelirleri açısından, özelleştirme gelirlerini, işte, biz IMF tanımlı zaten faiz dışı fazla noktasındaki en önemli gelir kaynağı olarak gördüğümüz, dengeleme unsuru gördüğümüz özelleştirme gelirlerinin bu şartlarda bu dönemde bu kadar ortaya koyduğunuz hedefte gerçekleşmesi ne derece mümkün, onu da sorgulamak gerekiyor. Artı, yine unutmayalım ki OPEC bir karar aldı, petrol üretimiyle ilgili bir kısıtlamanın bize yaratacağı yüklerle ilgili süreci de iyi değerlendirmemiz gerektiği düşüncesi içindeyim.

Şimdi, bütün bunlara yapısı içerisinde baktığımızda, tabii, ben gençlerin ve kadınların, özellikle daha önce değerli arkadaşımız da dile getirdi, yıllardır cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçe hazırlanması ve uygulanması açısından yazıda ve raporda kalan başlıkların uygulamada ne yazık ki karşımıza çıkmadığını ve karşımıza çıkmayarak da hâlihazırda bizim bundan önce verilen her çalışmadaki sözlerin tutarsızlığını da ortaya koyuyor.

Şimdi, gençler açısından da çok ağır tablo var. Yani işsizlik yüzde 11’e gelmiş, genç işsizliği yüzde 20’leri aşmış ve yoksullaşma noktasında ortaya çıkan raporlar, TÜİK’in raporları var. Alt yüzde 5, üst yüzde 5 arasında ortaya çıkan gelir uçurumu, buradaki yine TÜİK’in raporları ama yine zaman

yetimecek -bütçenin geneli üstündeki görüşmeler- bundan sonraki bakanlıklarda bunları tek tek ortaya koyarız, çıkan tablo gelirin yoksulluk sınırındaki yapısı ve bunun toplumsal barışa etkisini de tek tek iyi görmek ve irdelemek gerekiyor.

Şimdi, baktığımızda, bizim ekonomimizde bir durgunluk olduğunu kabul etmemiz lazım. Bu durgunluğun sebebi nedir diye baktığımızda, dediğim gibi, baştan da söyledim, tüketim harcamalarından kaynaklı, baktığımızda, bu yavaşlama tamamen tüketimden değil, yatırım ve yatırıma bağlı üretim, ihracattan kaynaklanıyor.

Diğer bir, tabii ki burada katkı açısından baktığımızda, ihracata üretim katkı sağlayamadığı için de o durgunluğun etkisini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, lütfen tamamlayın.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Tamamlıyorum, çok az kaldı.

Şimdi, bugün baktığımızda, ekonomiye güven ve ekonomiyle ilgili güvene bağlı özel yatırımların artması imkânını sağlayacak olan dış kaynak ve biraz önce iş dünyasının bakışı, dışarıdan bakış ve sıralamaları da zaten bir arada değerlendirdiğinizde ne derece gerçekleşir? Bakın, bir kırılma noktası daha var. 1996-97 ve 2000’li yılların sonundaki uluslararası Uzak Doğu kaynaklı krizleri gözden kaçırmamak lazım ve orada özel kesime açılan kredi toplamının millî gelire oranının yükselmesinin sonucunda ortaya çıkan uluslararası domino etkisi yapan neticeleri iyi görmek lazım. Bugün Çin açısından, biraz önce “uluslararası değerlendirme” dediğimde, “borçlanma” dediğimde geline noktalar ve riskleri bizi etkilemez diye bir şey yok. Bundan önce, hatırlayın, Çin’deki rakam bugün yüzde 30’a yaklaşmış ki bu rakam diye baktığımızda daha önceki o krizler, 1997 krizlerinde bugün Türkiye’de de 12 civarında bu oran, yüzde 8 civarında. Yani birtakım alarm işaretlerini “Yok, duymam...” Bu, işte, şeye benziyor, hani köy yanıyor demişler de yanmamış, ondan sonra gerçekten yanıyor diye bir alarm verdiğinde kimse dikkate almamış. Onun için lütfen verilen uluslararası alarmları da iyi görmek ve değerlendirmek lazım.

Bir oran da, kredi mevduat oranında da çok önemli bir gelişme var tabii. Şimdi, bankaların kredi açabilmek için mevduat dışı kaynaklara başvurduğunu bugün artık oranlarla da görüyoruz ve bunun 1 civarında olması gerekirken Türkiye’deki oranın bugün 1,15 civarına yaklaştığını da görebiliyoruz.

Tabii, şimdi bizim bir kur ve kambiyoyla ilgili ortaya çıkan riskimiz de var ama bugüne kadar ne yaptık da bu noktaya geldik yani 200 milyar niye, özel sektörün bir yükümlülük net pozisyonu var diye ortaya çıktığında biz neleri yanlış yaptık diye de sorgulamayız.

Sevgili Bakanım, 2009 yılında, rahatlatırım, şirketler rahat çalışsın diye döviz geliri olmayan şirketlere 32 sayılı Kararname’de değişiklik yaparak borçlanma imkânı verildi. Bundan önce dış borç rakamları ağırlıklı dışarıdan alınırken, artık bir risk daha var: Sadece dışarıdan değil, döviz bazında iç finansal kaynaklardan da borçlanan bir özel kesim var ve bugün özel kesim para kazanamıyor çünkü borçlanma bilançosunun yüzde 65’i ve kârlılık açısından da baktığımızda kur farkları bütün kârını götürüyor.

Şimdi, geliri artıracamız diyoruz, vergi gelirini. Bu derece borç ağırlıklı olan ve bu derece yüksek finansmandan net kârda geriye gitmiş, zarar edecek şirketler varken bu pozisyonunu görmeden gelir artırıcı bir beklenti içine girmek ne kadar doğru olur? Ve aslında, daha, tabii, çok zorlamış oluyorum, zorlamak istemiyorum, genel bütçeyle ilgili değerlendirmelerde paylaşırız, Türkiye açısından,

geleceğimiz açısından bizim yapmamız gereken, doğru noktalarda doğru tespitleri iyi paylaşıp bundan sonraki yapılması gerekenleri yine şeffaf, saydam, hesap verebilir noktada gerçekleştirmemizdir. Ve bunu gerçekleştirdiğimiz takdirde yapılan her adımın başarıyla geri dönüşü olacaktır.

Son bir örnek vermek istiyorum Sevgili Bakanım. Biz 2005 yılında Türk Telekom’u özelleştirdik. Daha doğrusu özelleştirmedik. Kamu paylarını bir şekilde bir imtiyaz sözleşmesiyle bir devir noktasında anlaşma yapıldı ve bu anlaşma neticesinde baktığımızda TÜRK TELEKOM’la ilgili olarak ortaya çıkan rakamsal gerçeklik de o gün 6 milyar civarındaydı bildiğim kadarıyla ve bugüne kadarki geliriyle beraber baktığımızda yüzde 55 payıyla zaten buraya yatırılmış olan paranın 6 milyar küsurluk kısmının karşılandığını görüyoruz ama bugün ne çıkıyor karşımıza? 4 milyarlık banka borçları ve bunun çözümüyle ilgili gelen talepler. Artı, üstüne üstlük, defalarca uyarılmasına rağmen bu imtiyaz anlaşmasıdır, bunlar sonuçta vadesi, süre bittiğinde gayrimenkulleri de ayrı teslim edecektir ki bu mahkeme kararıdır, bu uygulamada da ortaya çıkan, yetersizlik, zafiyet mi diyeyim artık veya ona denetimde ne şekilde davranıldı, karşımıza olumsuz sonuçlar çıkarıyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, lütfen...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Yani, bu neoliberal popülizmin ortaya çıkarttığı uygulamalarla birleşmiş yapılan işlemlerin bizim de uygulama ve denetim açısından ortaya koyacağımız kararlılıkla çok başarılı olması gerektiğine inanıyorum.

Sabrınız, gösterdiğiniz anlayış için de teşekkür ediyorum. Hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tamaylıgil.

Sayın Savaş, buyurun.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Maliye Bakanlığı başta olmak üzere kamu kurumlarının değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; görüşmekte olduğumuz 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı AK PARTİ Hükümetlerince hazırlanan 15’inci bütçedir. On dört yılı aşkın süredir hükümetlerimiz tarafından ülkemizin gelişmesi ve kalkınması için üstün gayret ve şevkle yapılan çalışmalar ile yüce Meclisimizin teveccühü ve katkıları neticesinde çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Önceki yıl bütçelerinde olduğu gibi 2017 bütçesi de orta vadeli programlar çerçevesinde ülkemiz kaynaklarının bir kısmı kamu geliri olarak toplanmakta ve yine kamu hizmeti, toplumsal refah ve ülke kalkınması için harcanarak millete kaynak ve hizmet olarak geri dönüşü planlanmaktadır.

Konuşmamızda bu icraatların tamamına değil, vaktimiz ölçüsünde önemli gördüğümüz birkaç konu ve harcama kalemlerine ilişkin açıklamalarda bulunmak istiyorum.

2002 yılında 350 milyar lira olan ülkemiz gayrisafi yurt içi hasılası, 2016 yılında 2,148 milyar lira olarak beklenmekte ve 2017 yılında da 2,404 milyar lira olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Dolayısıyla on dört yıl içerisinde ülke ekonomisi Türk lirası cinsinden 6 kattan fazla artış kaydetmiştir. Ekonomik büyümenin 2016 yılında yüzde 3,2 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmekte olup 2017 yılında da bu oranın yüzde 4,4 olması hedeflenmektedir. On dört yıllık döneme bakıldığında, 2008 küresel krizinin ekonomiye yansıdığı 2009 yılı dışında, ülkemiz büyümesi hep pozitif olarak ve önemli oranlarda artış göstermiştir. Birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede büyüme dalgalı seyrederken ülkemiz 27 çeyrek kesintisiz büyüyerek diğer gelişmekte olan ülkelere pozitif ayrışmaya devam etmiştir.

Orta vadeli program çerçevesinde sonraki yıllarda ekonomik büyümenin yüzde 5 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Bu açıdan bakıldığında 2017 yılı bütçesinin mali disiplin politikasından taviz vermeden büyüme esas aldığı görülmektedir. 2017 yılı bütçesi 645 milyar lira olarak öngörülmekte olup bütçe açığı 46,9 milyar ve faiz dışı fazla 10,6 milyar lira olarak hedeflenmektedir. Hükümetlerimiz döneminde bir taraftan bütçe üzerindeki faiz yükü hem oransal hem de rakamsal olarak azaltılırken, diğer taraftan, faiz hariç kamu gelirleri kamu harcamalarını karşılamaya yeterli hâle gelmiştir. Bununla birlikte, faiz hariç 2017 yılı kamu giderlerinden 10,6 milyar lira daha fazla gelir artışı hedeflenmektedir.

Hatırlanacağı üzere, 2002 yılı bütçe gerçekleşmesi 114,9 milyar lira olup bütçe açığı 40,4 milyar olarak gerçekleşmişti. Ülkemiz 2002 yılından bu yana uyguladığı mali disiplin ve ihtiyatlı makroekonomik politikalar sayesinde 2017 bütçemiz on dört yıllık süreç içerisinde 2002 bütçesinin 6 katına ulaşırken, bütçe açığı 2002 yılında gerçekleşen tutara yakın öngörülmektedir. Bu gerçek de AK PARTİ hükümetlerinin önemli başarılarından birisidir.

Dolayısıyla diğer veriler sabit 2002 yılındaki bütçe açığı 6 kat artsa idi 2017 yılında yaklaşık 240 milyar lira bütçe açığının olması beklenirdi. On dört yıllık AK PARTİ hükümetlerimizin gösterdiği başarılı ekonomik ve mali politikalar neticesinde yaklaşık 200 milyar liralık faize gitmesi gereken kaynak kamu hizmetine ve ülke ekonomisine kazandırılmıştır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; AK PARTİ iktidarları döneminde klasik hâle geldiği üzere, 2017 bütçesinde en büyük pay eğitime ayrılmaktadır. 2017 bütçesinde eğitime ayrılan kaynak 122 milyar liraya çıkartılmakta olup bütçe giderlerinin yaklaşık yüzde 20'si tek başına eğitim için öngörülmektedir. Diğer bir deyişle 2017 yılında toplanan vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 24'ü eğitime ayrılmaktadır.

2017 yılı bütçemizde en fazla kaynak ayrılan ikinci alan sağlıktır. Gerçekten 2017 yılı bütçesinde, bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 17 oranında artırılan ödenekle 111 milyar lira sağlık harcamalarına kaynak ayrılması öngörülmektedir. Sağlık alanında gerek kamu kaynaklarıyla gerekse kamu-özel iş birliği modeliyle önemli yatırımlar yapılmakta olup sadece şehir hastanelerinin sabit yatırım tutarı yaklaşık 27 milyar liradır. Bu proje kapsamında 34 adet tam donanımlı şehir hastanesi yapılmakta olup bunlardan 6 tanesinin 2017 yılında açılması planlanmaktadır.

Eğitim ve sağlık harcamaları toplamının bütçe içindeki payı yüzde 37'yi bulmaktadır ki, bu durum Hükümetimizin vatandaşın eğitim ve sağlığına ne denli önem verdiğini açıkça göstermektedir.

Yatırım ödenekleri 2017 yılında yüzde 30 oranında artırılmaktadır. 2016 yılında bütçeden yatırıma ayrılan 60 milyar lira kaynak, 2017 yılında 78 milyar liraya çıkartılmaktadır. Kamu yatırımları içerisinde en yüksek pay; 22,2 milyar lirayla ulaştırma sektörüne ayrılmaktadır. Eğitim alanındaki yatırımlar için 13,7 milyar lira, tarım sektöründeki yatırımlar için 10,3 milyar lira, sağlık sektöründeki yatırımlar için ise 7,1 milyar lira kaynak tahsis edilmektedir. Geçen yıl 2 katına çıkarılan reel kesim destekleri, 2017 yılında da yüzde 16 artırılarak 32,4 milyar liraya çıkarılmaktadır.

2017 yılı bütçesinde; sosyal güvenlik işveren prim desteği, BAĞ-KUR prim desteği, yatırım teşvikleri, ihracat destekleri, turizm sektörü destekleri, KOBİ destekleri, esnaf kredileri faiz desteği ve tarımsal kredi faiz desteği gibi teşvik ve desteklerle toplam 32,4 milyar lira tutarında kaynakla reel sektör desteklenmektedir. Bu kalemlerden en önemli tutarı, işletmelerin sosyal güvenlik kurumlarına ödemesi gereken 22 milyar liralık işveren primi tutarları yer almaktadır.

2017 bütçesi sosyal yönü güçlü bir bütçedir. 2017 bütçesiyle 45 milyar lira sosyal harcamalara kaynak ayrılmaktadır. 2002 yılında sosyal yardım ve hizmetler için ayrılan kaynak 1,6 milyar lira idi.

2017 yılı bütçesinde kaynak ayrılan sosyal yardım kalemleri ve tutarlarından başlıcaları şunlardır: Ödeme gücü olmayan 9 milyon vatandaşımızın prim gideri için 7,2 milyar lira, 508 bin engelli vatandaşımızın ev bakımına destek amacıyla 5,8 milyar lira, 65 yaş üstü ve engelli aylıkları için yaklaşık 1 milyon 220 bin kişiye bağlanan aylıklar için 5,3 milyar lira, eğitim ve sağlık alanlarında şartlı nakit desteği alan 2,5 milyon kişi için 1,2 milyar lira.

2017 bütçesiyle sosyal güvenlik sistemi desteklenmektedir. 2017 yılında sosyal güvenlik kurumlarına yapılacak transfer tutarları ise 117 milyar liraya çıkartılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, 2017 yılı bütçemizin milletimizin toplumsal refahı ve memleketimizin kalkınma ve büyümesi için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Savaş.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, 2017 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Ancak yakın zamanda, üç ay önce bir darbe girişiminde bulunmuş bir ülkenin milletvekilleri olarak buradayız ve Hükümeti olarak buradayız. Biliyorsunuz, ben arkadaşlar, bir yıldır bu kürsüden, darbe dinamiği devrededir ve bu ülke bir darbe yaşayabilir diye defalarca söyledim. Ancak siz rakamlarla uğraşıyordunuz, “Köprü yapacağız, yol yapacağız. Tünel yapıyoruz, Kanal İstanbul yapıyoruz.” filan, bunlara bakıyordunuz. Oysa ben diyordum ki bunlar önemli, evet, ekolojik olarak bakılır, ihtiyaçlara göre yol yapılır, köprü yapılır ancak en önemli şey bir ülkenin demokrasisidir, buna yatırım yapmamız lazım. Demokrasiniz yoksa bakın, bir gecede köprü de yol da her şey de boşa gidip insanlarımızı kaybettik ve bütün toplumsal barışımızı ve demokrasimizi üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf bir ülke sınıfına çevirebilecek bir girişimle karşı karşıya kaldık. Demek ki bütçelerde de ve Meclislerde de tartışmamız gereken şey demokrasimiz. Bütçeler bir ülkenin vicdanıdır, eğer devletler vicdanlıysa bütçeleri de vicdanlı olur; vicdanlı kalemlere gelirlerini vicdanlı olarak toplarlar, adil olarak toplarlar, giderlerini de vicdanlı olarak, adil olarak harcarlar, eşitlikçi olarak harcarlar. Ancak bir devlet vicdanlı değilse bunlardan uzaktır; parasını güvenlikçi politikalara harcar, baskıya harcar, zulme harcar.

Mesela Eğitim Bakanlığından bahsetti değerli vekilimiz. Eğitimde nasıl bir eğitim veriyoruz, içeriği ne diye... Rakamlar yalnızca konuştuk çünkü.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Rakamların bütçesi...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Efendim, 110 milyardan 120 milyara çıkardık eğitimde. Ee, içerik ne? Az sonra söyleyeceğim içeriğin ne olduğunu. Bunu hiç tartışmıyoruz mesela. Diyanet İşleri Başkanlığı var mesela. Kime hizmet veriyor, hiç tartışmıyoruz. Diyanet İşleri Başkanlığına bütçe artırdık, ne güzel.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Yarın gelecek.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bütçemiz merkezî bir bütçe mi, tamamen merkezîyetçi bir anlayışla mı yapılıyor yoksa ademimerkezîyetçi mi? İddianızı ya sayın AKP'liler, kuruluş sözleşmenizde var, “Ademimerkezîyetçi yapacağız bu memleketi.” dediniz. Ne oldu? Tamamen merkezîyetçi, o ceberut devletin esiri olmuş bir AKP'yle karşı karşıyayız. O yüzden, darbe girişimi yaşadık, o yüzden yeni darbe dinamiklerinin de esiri olabiliriz. 2007 darbesinde de, o postmodern darbede de diyordunuz ki: “Darbe

dinamikleri bitti artık, geçti bu iş. Biz Cumhurbaşkanımızı seçtik, oldubitti. Bir daha darbe olmaz.” Ne oldu? Biz hep diyorduk, o vesayet rejimini, vesayet kurumlarını eğer ki devre dışı bırakmazsak yeni bir darbe dinamiği devrededir. Ve darbe dinamikleri ne yapar? Toplumunu birbirine düşürür, o fay hatlarına girer. Siz zannedersiniz ki sizin söyleminizle “Terörle mücadele ediyorum.” diye şehirler bombalanır, Roboski’de insanlar öldürülür ama bir bakarsınız ki o bombalayanlar darbecilermiş. Cizre’yi, Sur’u, Silopi’yi bir yıldır bombalayanlar, yakanlar, yıkanların hepsi darbeci çıktı ne hikmetse, hepsi. Roboski’yi bombalayanlar darbeci çıktı, Ceylanpınar’daki 2 polisi öldürenler darbeci çıktı, onların ihbarını yapan, Ahmet Davutoğlu’na istihbaratını verenler darbeci çıktı. Demek ki konuşmamız gereken yalnızca “Eğitim Bakanlığının bütçesini 110’dan 120’ye çıkardık.” değilmiş, bütçede de bu değil çünkü vicdanlı olması lazım bütçelerin. Ve Amerika’yu bir daha keşfetmeyeceğiz. Batı demokrasilerinde nasılsa, gerçekten demokrasi diye baktığımız yerlerde onun gibi bütçe tartışmamız lazım. O açıdan, ben buna kesinlikle teknik bir konuşma yapabilirim, o kabiliyetim de var, iktisatçıyım ama siyasi bir konuşma yapacağım ve siyasi olarak tartışalım çünkü bütçeler siyasidir ve ülkelerin vicdanıdır arkadaşlar.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Siyaset belgesidir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Elbette öyledir.

Bakın, gelir politikalarınıza bakalım Sayın Bakan, geçen sene de tartıştık. Ben geçen seneki tartışmalara da baktım, şunu söylemişiz, siz de vaat etmişsiniz; müstafi Başbakanımız, müstafi Hükümet ama, o dönem Ahmet Davutoğlu geldi, “Bu gelir politikaları adil değildir. Dolaylı vergiler son derece yüksektir, doğrudan vergiler son derece düşüktür.” Bununla ilgili dediniz ki: “Biz gelir vergisi reformu yapacağız.” Kasımdaki seçim vaadinizde var. Mehmet Şimşek bütçe görüşmelerinde buraya geldi, “İlk üç ay içinde rant vergisini çıkaracağız, gelir vergisi reformunu çıkaracağız.” dedi. Ne oldu?

Bakın, rakamlara bakalım, gelirler rakamlarına: Gelir vergisi 108,9 milyar lira. Bunun yüzde 80’ini ücretliden alıyorsunuz Sayın Bakan, yüzde 70’ini, 75’ini. Siz söyleyin rakamı lütfen, bunu da bir soru olarak sormuş olayım. Geriye kalan 20-25 milyar lirası yalnızca doğrudan vergi. Geriye kalanın neredeyse tamamı dolaylı vergiler, dâhilde alınan KDV, özel tüketim vergisi, ithalde alınan KDV, motorlu taşıtlar vergisi, BSMV, hepsi doğrudan vergiler. Yani asgari ücretli de gidip eğer ki motosikletine 1 litre benzin koyuyorsa aynı vergiyi ödüyor, milyar dolarlık zengin olan da aynı vergiyi ödüyor. Vergi gelirlerimizin yüzde 90’ının üzerini dolaylı vergilerle topluyoruz, doğrudan bir vergi yok. Ama demokrasilerde bu böyle değil. Demokrasilerde doğrudan vergiler yüksektir, dolaylı vergiler düşüktür. Ne oldu Sayın Bakan, vergi reformumuz? “Rant vergisi.” dediniz. Bakın, arazi rantları yaratılıyor. Dedik ki bu arazi rantlarını yaratıyorsunuz. Ya, bunu vergilendirin. Şhircilik Bakanı çıktı, “Rant olmazsa olmaz.” Binali Bey de aynı şeyi söylemişti, “Rant olmadan hayat olmaz.” demişti. Rant, evet, olacak. Niye vergilendirmiyoruz bunu, neden vergilendiremiyoruz? Neden bir yasa burada, Plan ve Bütçede tartışmıyoruz arkadaşlar, rant vergisiyle ilgili?

Bakın, İstanbul’da -vekil olduğum yerden söyleyeyim- bir tek üçüncü köprüyü yaptınız, yaklaşık 50 milyar dolarlık rant çıktı orada. Şimdi, oralar parsel parsel satıldı, kimlere satıldı, göreceğiz. Biz sit alanı olmasını istiyoruz ama insanlar orada araziler kapattılar dört yıl önce, beş yıl önce, altı yıl önce İstanbul’un o planlamaları olduğunda. Kimlere kapatıldığını da elbette soruşturmamız lazım ama milyarlarca dolarlık rantı -elbette yapmayalım, oralar yeşil alan olarak kalsın istiyoruz ama bu rant da yapıyorsa- niye vergilendirmiyoruz bunu arkadaşlar? Bakın, size söyleyeyim: Bir asgari ücretli 1 lirasının hesabını yapıyor. 1 lirasının, “Her gün 1 lira kenara koyabilir miyim?” diye bakıyor, “Çocuğuma bir ayakkabı alabilir miyim?” diye. Orada bazı araziler, yolların biraz kenarına geçiliyor ve bir anda o insan 10 milyon dolarlık, 50 milyon dolarlık bir gelire sahip olabiliyor 1 kuruşluk bir emek sarf etmeden. Bu hak mıdır? Bu vicdansızlıktır işte. Ve bunu vergilendirmiyoruz, 1 lira vergisi

de yok bunun, 1 lira vergi almıyorsunuz. Bakın, asgari ücretliden vergi alıyoruz, ranttan 1 lira vergi almıyorsunuz. Gelir vergisi reformu yok, ranttan vergi yok, ne yapıyoruz? Hep vergi afları bir de. “Efendim, sermayeye destek olmamız lazım, sermaye sıkışık.” Vergi afları... Nerede vergi ahlaki peki? Biz bir vergi ahlaki oluşturabildik mi arkadaşlar, var mı bir vergi ahlakımız Allah’ınızı severseniz? Benim babamı örnek verdim. Hep piyasada 1’inci diye kâğıt geliyordu Maliyeden. Biz gerçekten 100’üncü, 200’üncü olamazdık bizim ayakkabı piyasasında. “Ya, baba niye sana hep teşekkür mektubu...” “Aman oğlum biz verelim de, biz devletten korkarız.” Gerçekten bizler öyleyizdir yani öyle söyleyeyim, biz veririz yani.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Biz de veririz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hayır, hayır. Veren veriyor da bu vergi ahlakının ne kadar düşük olduğunu biliyoruz Sayın Bakanım. Bir vergi ahlakını oturtmadık ve iki yılda bir gelen vergi aflarıyla da bu vergi ahlakını oturtamayız. Ne önerdik? Bakın, zor durumda olan varsa gerçekten yardım edilsin, devlet gidip tepesine binmesin. Ne önerdik? Vergi ombudsmanlığı önerdik. Bununla ilgili bir çalışma var mı Sayın Bakanım? “Ya bir daha vergi affı maffi olmayacak arkadaş.” diyebiliyor musunuz? Yalnızca dara giren mükellef varsa vergi ombudsmanına başvurur, “Arkadaş, ben dara girdim.” Vergi ombudsmanı incelesin. Ben demiyorum ki devlet tepesine binsin. Gerçekten ikna olursa zora girmiş, devlet onu yapılandırсын. Bu da tabii ki bağımsız bir kuruluşla olur, devletin güdümünde bir vergi denetim teşkilatıyla olmaz Sayın Bakanım. Biliyorsunuz, Batı demokrasilerinde bağımsız vergi denetim ekipmanları vardır, kuruluşları vardır; hükümete yakın veya uzak bakmadan gider, tepesine biner birisi eğer ki vergi kaçırıyorsa çünkü bilir ki o yetimin hakkıdır. İsterse Hükümetin yanında olsun, hiç fark etmez. O açıdan önerimiz gelir vergisi reformunu bağımsız bir vergi kuruluşu çerçevesinde yapmak ve kim olursa olsun gidip eğer ki hırsızlık varsa vergi anlamında, ahlaksızlık varsa tepesine binilmesi, dara girmişe de vergi ombudsmanının yapılandırma, af, her neyse yetkilerinin oluşması ve mükellef bazında bunun incelenmesi. Böyle bir çalışma yapmamız lazım Sayın Bakanım. Bu çalışmayı ivedilikle getirelim, gelir vergisi reformunu getirelim, rant vergisini getirelim. Vergi ahlakını oturtmak için de bir daha olmayacak şekilde vergi ombudsmanlığını getirelim. Bütün arkadaşlara öneriyorum.

Bakın, böyle bir sıkıntımız var yani gelir anlamında bu kadar dolaylı vergilerle alınmış bir bütçe bu ve bu vicdansız bir bütçedir arkadaşlar. 2017 bütçemiz de 2016 gibi vicdansızdır, hiçbir şey değişmemiştir, daha kötüye gitmiştir. Niye oluyor bu ama onu da söyleyeyim: Çünkü Maliye Bakanımız da, inceleme departmanımız da “Nereden buldun?” diye kimseye soramıyor, bu kadar açık. “Arkadaş, senin servetin 100 milyon lira. Sen bugüne kadar 100 lira bile vergi vermemişsin. Gel bakayım, sen bu 100 milyon lira serveti nereden buldun?” diyebiliyor mu Sayın Bakanım? Soru olarak soruyorum. Bu sorudur yani. 100 milyon lira vergisi olan bir insan 100 lira bile vergi vermediyse vergi dairemiz bugün gidip de “Sen bu geliri, serveti nereden buldun? Vergisini verdin mi?” diyebiliyor mu diyemiyor mu? Hodri meydan. Diyemiyor çünkü bu serveti vergilendirilebilecek bir unsur, bir yasamız yok, bir mali milat yapamadık. Zekeriya Bey denedi onu ancak sizler karşı çıktınız, kaldırdınız mali miladı ve yeni bir mali milat yapılmadığı için de servet artışlarından vergilendiremiyoruz. Bir mali miladı öneriyorum Sayın Bakanım. Ondan sonra da bağımsız bir vergi denetim mekanizmasının servet artışlarında Batı demokrasileri nasılsa götsin, tepesine binsin ve serveti vergilendirebilsin. Bugün Türkiye nüfusunun yüzde 1’i servetin yüzde 55’ine sahip, yüzde 1 yüzde 55’e sahip. Bakın, Amerika’da da aynı şey diyebilirsiniz. Trump ne diyor? “Arkadaş, vergi vermediysem kanuni çerçevede vermedim.” Burada da aynı. Zenginler vergi vermezler, garibanın tepesine binilir, siz bordrolular, bütün hepimiz bordrolusunuz aşağı yukarı, bordrolardan kesilir, dar gelirden kesilir, zenginden vergi alamaz devletler. Niye? Çünkü sermaye hep ister. İçerideki, dışarıdaki sermayeyi aman ürkütmeyelim, kırmızı halılar serelim. Niye öyle arkadaşlar biliyor musunuz peki? Çünkü biz taviz vermek zorunda olan bir ülkeyiz sermayeye. Demokrasimizi

geliştiremedik, insan haklarımızı yüceltmedik, hukuk üstünlüğünü sağlayamadık, kurumsal yapımızı geliştiremedik, darbe yaşamış bir ülkeyiz. Böyle bir ülkenin de notu düşmüş, sermaye “Bana daha çok ver.” diyecek. “Beni araştırmayacaksın, vergi almayacaksın, sendika olmayacak, işçiye ne verirsem onu vereceğim. Bana bedava arsa vereceksin.” der. Bakın, dün emlak vergisini bile kaldırdık sermayeden. Niye? Hep sermaye ister çünkü. Özellikle böyle dara girmiş devletten daha çok ister. “Bana daha çok ver, daha çok sermayeyi yücelten yasa çıkar.” Niye? “Ben işçiyi sömüreceğim burada, alacağım işçileri asgari ücretle çalıştıracam.” Orta gelir tuzağı, orta teknoloji tuzağı budur arkadaşlar. 80 milyon bunun derdini çekiyoruz. Ülkemizi bir demokrasi standartlarına çekebilirsek o zaman sermaye istemez.

Bakın, İsveç, Norveç, Finlandiya, sayalım ülkeleri, herhangi bir sermayeye bir taviz veriyor mu? Hayır, ihtiyacı da yok. Çünkü gençlerini iyi eğitiyor evrensel standartlarda, gençleri yaratıcı gençler oluyorlar, patentler üretiyorlar, ülkeleri o patente yükseliyor zaten, birkaç patente bir ülke ayağa kalkabiliyor. Binlerce, on binlerce, yüz binlerce patent üretiyorlar. Bizim patentimiz ne kadar? Çoğu da maalesef ülkeye katma değer katamayan patentler. Hâlâ yüksek teknoloji ürünleri ihracatımız yüzde 3, yüzde 3 küsur değil mi Sayın Bakanım? Ne oldu, yüzde 15'e çıkaracaktık? Çıkarabilecek miyiz böyle? Biz eğer ki üniversiteleri bu kadar baskı, zulüm altında bırakırsak, YÖK'ün girdabı altında böyle inim inim inletssek, öğretim üyelerini böyle, bu kadar baskı altına alırsak o öğretim üyelerinden, eğittiği öğrencilerden siz patent beklemeyin. Tekçilikle, tekçi bir anlayışla eğiterseniz patent filan beklemeyin.

Bakın, Eğitim Bakanlığının bütçesiyle ilgili bir örnek vereyim arkadaşlar. 120 milyar lira harcayacağız da neye harcayacağız? Çocuklarımıza barışı anlatmamız lazım, çoğulculuğu, eşitliği anlatmamız lazım. Ne anlatıyoruz? Tek, tek, tek... Tarih anlayışı anlamında objektif bir anlayış anlatmıyoruz. Matematik dersiniz, fizik dersiniz PISA'da en gerilerdeyiz maalesef. Başarılı değiliz. Dil öğretmiyoruz mesela, İngilizce bilmiyor çocuklarımız -bir tanesi- çok iyi kendilerini ifade edemiyorlar. Ama bakın, size bir şey söyleyeyim: Ben bir azınlık okulunda okudum Ermeni okulunda. Hani, dil öğrenmesi öcü ya, Ermenice, Kürtçe veya başka diller, ana dil temelli çok dilli eğitim yapması, bunlara para harcamayalım, öcü çünkü bu. Bakın, ben Türkçe konuşabiliyorum değil mi? Ben Ermenice eğitim aldım ilkokulda. İlkokulda Ermeniceyle birlikte İngilizceyi de öğrendim, Türkçeyi de öğrendim. Bütün dilleri de konuşabiliyorum, Fransızcam da var, İspanyolcam da var, 5 tane dil konuşuyorum. Niye? Çünkü dil öğrenmeyi bilen bir çocuk diğer dilleri çok daha kolay öğrenir. Ana dil temelli çok dilli eğitim yapan bir çocuk kendi dilini de ana dilini de taşır, ulusal dilini de böyle öğrenir, evrensel dili de öğrenir. Niye buna para harcayamıyoruz? Öcü, aman, çünkü ana dil temelli eğitim yaparsak ülke bölünür. Hep bu korkularla ülke hemhâl olmadı mı yüzyıldır? Gene bu korkuların esiri olduk değil mi? Gene, bu korkuların girdabında sürüklenip gidiyoruz.

Diyanet İşleri Başkanlığı örneğini vereyim. Ya, ben Hristiyan'ım, Museviler var bu ülkede, Aleviler var, ateistler var, Müslümanlar da var pek çok mezhebe dâhil, Şafiiiler var. Hepimiz vergi vermiyor muyuz ya? Benden vergi kesiliyor, ben işçi de oldum, işveren de oldum. Bütün Hristiyanlardan da kesiliyor, Musevilerden de kesiliyor, ateistlerden de kesiliyor, Şafii'den de kesiliyor. Diyanet İşleri Başkanlığımız yalnızca Sünni topluma hizmet verecek, ne ala. Ben hakkımı helal etmiyorum arkadaşlar, etmiyorum ya, üç kuşaklık da hakkım var. Eskiden böyle bir şey yoktu. Her dinî kurum, cemaat kendi dinî kurumlarını geliştirdi, vakıflarını kuruyordu, orayı kendisi kalkındırıyordu. Devletin böyle bir şey yapmasına ne gerek var? Niye devletin bir dini olsun? Hakkımı helal etmiyorum. Ama işte, bu kurumların esiri oldu AKP de. Bakın, AKP'nin bir dönüşüm iddiası vardı, AKP sosyalisti gadre uğradı, Erbakan Hoca gadre uğradı, darbeye uğradı, sonra dedi ki 28 Şubat sonrası: “Ben geleceğim, bu devleti demokratikleştireceğim.” Ne oldu o iddialar? “YÖK'ü kaldıracağım.” dedi. YÖK'ü daha da fazla tahkim etti. Rektör seçimlerini bile kaldırdı. Avrupa'da rektör seçimlerini kaldıran tek ülkeyiz, tek. Cumhurbaşkanımız atayacakmış. Boğaziçi Üniversitesinin yüzde 90'la seçilmiş rektörünü atamayacak,

bakın, görürsünüz. Tek derdi oydu çünkü, üç aydır bekliyor. Yüzde 3 bile oy almamış birisini oraya koyacak. Ne olacak o canım Boğaziçi Üniversitesi? Yani iyi örnekleri niye bozuyoruz? Millî Güvenlik Kurulunu kaldıracaktık, ne oldu? Millî güvenlikçi bir devlet olduk yine, her şeye içte, dışta güvenlikçi bir bakış. Tanka, topa, TOMA'ya, bilmem neye para harcayalım. Reva mı bize? Çoluk çocuğumuza harcayacağımız, eğitime, sağlığa, sosyal politikalara harcayacağımız yere bunlara para harcayalım.

Sayın Bakan, bakın, cinsiyet eşitlikçi bütçeden bahsediyoruz. Sağ olun, bakın, sizi tebrik de ediyorum, yüzde 100 artırmışsınız, kadın arkadaşlarımız arkanızda, geçen sene 2'ydi, bu sene 4. Sizi tebrik ediyorum. Gelecek sene inşallah 8 olur, her sene böyle yüzde 100 artış istiyoruz, iyi bir şey. Bakın, muhalefetimiz bir işe yaramış. Cinsiyet eşitlikçi bütçe diyoruz. Bakın, Filiz arkadaşımız ne güzel anlattı. Niye böyle bir vizyonumuz yok? Yani böyle bir vizyonumuz olsun. Dezavantajlı olan bütün gruplar tekrar merkeze gelsin, bu devletin bütün onlara eşitlik çerçevesinde baktığını görsün.

Ademimerkeziyetçi bir yapı dedik. Ya, niye bundan korkuyoruz? Bakın, pek çoğunuz belediyeçilikten geliyorsunuz. Dedik ki merkezî bütçe Türkiye'nin gerçeklerini kaldıramaz. Yalnızca bir merkezî bütçeyle bakamayız. Dünya örneklerinde bu böyledir. Federal yapılar, kantonal yapılar, ademimerkeziyetçi yapılar kötü değildir arkadaşlar. Dünyada bütün gelişmiş demokrasi denen ülkelerin hepsi ademimerkeziyetçidir, hepsi, istisnası yok. AKP de bunu savunuyordu. "Ademimerkeziyetçiliği geliştireceğiz, güçleri dağıtacağız." Recep Tayyip Erdoğan Belediye Başkanı iken diyordu ki: "Bu ademimerkeziyetçiliği geliştireceğiz, geliştirmeliyiz." diyordu. "Başkanlık sistemi de Amerikan emperyalizminin bir oyunudur." diyordu, aynen böyleydi ifadesi.

MUSA ÇAM (İzmir) – 1999.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 1993 mü 1999 mu? Öyle bir şey.

Şimdi, bakıyorsunuz, Necmettin Erbakan'ın öğrencileri geldiler, devletle imtihanlarında, güçle imtihanlarında sınıfta kaldılar, bütün iddialarında sınıfta kaldılar. Yani devlete...

HİKMET AYAR (Rize) – Millet veriyor notu. Notu veren sen değilsin.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama millet bakın, Hitler'e de not verdi Sayın Vekilim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Kenan Evren'e de verdi.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Neyi yargılıyorsunuz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Millet Kenan Evren'e verdi, millet Hitler'e de not verdi. Yani önemli olan şu, ne not aldığımız değil, ülkeyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, süreniz doldu, ek süre veriyorum.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Önemli olan ne not aldığımız değil...

HİKMET AYAR (Rize) – Nedir önemli olan?

GARO PAYLAN (İstanbul) – ...önemli olan bütçeyi, ülkeyi nereye götürdüğünüz? Ülkeyi nereye götürüyorsunuz? Bir felakete götürüyorsunuz. İçeride, dışarıda savaş politikaları güdüyorsunuz.

HİKMET AYAR (Rize) – Millet yanlış mı karar veriyor?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bunlar rakamlar Sayın Bakanım; hepsi, konuştuğum her şey rakam. Bunlar bütçenin rakamlarında gizli ve gerçekten üzüntü duyuyorum, bir yıl daha böyle vicdansız bir bütçeyi buraya getirdiğiniz için...

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Bu çok ağır bir ifade, yapmayın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Gerçekten vicdansız; gelirden vicdansız, giderde vicdansız bir bütçe ve yüzde 10 da aktarma yetkisi aldınız. İstedığınız gibi oradan oraya, oradan oraya...

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Nereye aktarılacak?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Savaşa aktarılabilir, savaşa aktarılabilir efendim.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Gerekirse aktarılır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bakın, Musul sınırındayız. Bakın, şunu söyleyeceğim: Niye biz Musul'u bir türlü, burada bağırıyoruz, bağırıyoruz etki altına alamıyoruz? Niye? Niye Suriye'ye yalnızca bağırıyoruz da hiç etkili olamıyoruz? Yalnızca tankla, topla, tüfekle etkili olabileceğimizi düşünüyoruz, oraya tankı yığıyoruz.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Garo Bey, Suriye'de etkili değil mi Türkiye? 3,5 milyon insanı misafir ediyorsunuz ya, yapmayın. İnsaf edin ya.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Oysa, bakın, sınırın bu tarafı da çoğulcu bir yer, burada da Türkler, Kürtler, Ermeniler, Süryaniler, Araplar, pek çok halk var sınırın bu tarafında. Şimdi, o taraftakiler bakıyor. Arkadaş, sen bana oradan bağırıyorsun ama sen sınırın o tarafından ne yapıyorsun? Senin sınırının o tarafında çoğulcu bir demokrasi var mı? Herkesin hakkının, hukukunun korunduğu demokrasi var mı, eşitlik var mı?

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Demokrasi olmasa nasıl konuşacaksın böyle Sayın Vekilim?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şehirler yakılmış, yıkılmış, içte kavga, gerginlik, kutuplaşma. O zaman sen Musul'a bir yumuşak güç olarak hiza veremezsin. Eğer ki iç demokrasimizi sağlamış olsak Musul'da bizim sınırlar anlamsız hâle gelebilirdi, bir örnek olabilirdik, Suriye'ye de bir örnek olabilirdik ama maalesef Suriye'deki otoriter rejim, Irak'taki otoriter rejim nasıl Suriye'yi ve Irak'ı yakmışsa buradaki otoriter rejim de, maalesef, bu merkezîyetçi yapı da yakma riskiyle karşı karşıya. Bakın, gücü merkezde topladığımız anda başka güç odakları o gücü ele geçirmeye çalışırlar Sayın Bakanım, gücü dağıtırsanız... Amerika'da darbe yapsanız nereye yapacaksınız? Yapamazsınız, Fransa'da yapamazsınız çünkü ademimerkezîyetçidir. O açıdan...

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Gücün tek merkezde toplandığına nasıl vardınız ya, Garo Bey, yapmayın ya.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Süre verirse Başkan cevap veririm de toparlayayım istiyorum son sözlerimi.

BAŞKAN – Siz devam edin, Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – İncicamımı bozdular.

BAŞKAN – O zaman bitiriyorsunuz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir dakika, bitireyim.

Değerli Bakanım, yani şunu söylemek istiyorum: Fikirlerimiz büyük oranda uyuşuyor. Ben belki biraz sert girdim ama derdim şu: Ülkemiz bir darbe girişimi yaşadı. Bakın, biz bazı şeylere bakarken -hani köprü, otoyol, yol- ve birileri de bizi birbirimize düşürürken birileri başka planlar yapıyormuş, biz buna uyanamadık. Cumhurbaşkanının dibindeki yavere kadar, Genelkurmay Başkanının dibindeki askerlere kadar ve devletin pek çok kurumunda başka planlar yapan bir yapı varmış ve o yapı devam ediyor bakın, onunla yüzleşemedik. Yeni darbe planları yapanlar -onu söyleyeyim çünkü o gün, 15 Temmuz günü oyun içinde oyun vardı- şu anda bizi Musul'a sokmaya çalışıyorlar, Suriye'ye sokmaya çalışıyorlar, içeride ve dışarıda savaş politikaları sürdürmenizi istiyorlar, buna para harcamanızı istiyorlar. Çünkü bunlarla beraber merkezîyetçi yapıyı koruyacaklar, güvenlikçi devleti koruyacaklar ve

nihayetinde yeni darbe için kadayfın altının kızarmasını bekleyecekler pek çok manipülasyonla, buna düşmeyelim. Bu, bütçenin konusudur. “Ne alakası var?” demeyin, bu tamamen bütçenin konusudur. Neye para harcadığımızı bunu belirler. Hayra mı para harcıyorsunuz, şerre mi para harcıyorsunuz; silaha mı para harcıyorsunuz, barışa mı para harcıyorsunuz; sosyal politikalara mı harcıyorsunuz, bunlar belirler. Gelin, el birliğiyle bu bütçeyi de hayra doğru yürüten bir bütçe yapalım derim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Uzun bir toplantının sonunda son konuşmacı olarak toparlamaya çalışacağım, tabii ki tekrarlardan kaçınmaya da çalışacağım, son konuşma biraz zordur.

Değerli arkadaşlar, yönetmek, harcamaktır, tabii para harcamak; adam harcamak değil öncelikle. Yönetmek için harcamak gerekir ama nasıl harcamak? Bütçe kanunu ilkeleriyle, hesap verilebilir bir tarzda, denetlenebilir bur tarzda harcamak. Bu, bütçeyle mümkün, kamu mali mevzuatıyla mümkün tabii, bir hukuk çerçevesinde bunu yapmak mümkün. Bu da demokrasinin temelini oluşturuyor. Bunun bir ritüeli var, bir merasimi var. Hani, Sayın Bakan sizin ipe bağlıyorsunuz ya bütçeyi, ondan başlayarak buradaki bütün işlemlere kadar... Ritüel dedim, bu çok önemli tabii. Ritüel ya da merasim, hangisini kullanırsak kullanalım, bu çok önemli bir konu. Burada bir gelenek oluşturmak, kural oluşturmak ve bunu devam ettirebilmek lazım. Ama bakıyorum, şimdi, biz -arkadaşlarım da söyledi- 2015’in kesin hesabını yani 2015 harcamalarını denetliyoruz, Hükûmetin yaptığı, yürütme erkinin yaptığı 2015 harcamalarını denetliyoruz. 2017 içinde evet, Hükûmet “Biz, şu şu harcamaları yapacağız bakanlıklar ve kurumlar bazında.” diyor, onlara da cevaz veriyoruz Meclis olarak. Burada bir Komisyon çoğunluğu var, her hâlükârda bu geçecek, geçmesi gerekir. Mevzuat da ona göre düzenlenmiştir, her hâlükârda bu bütçenin geçmesi, yürütmenin erkinin de çalışmasına göre düzenlenmiştir, engellememiz mümkün değil, öyle bir niyetimiz de asla yoktur zaten ama bu sırada da yapılan harcamaların, 2015’te yapılan harcamaların mümkün olduğunca çok iyi didiklenmesi, eleştirilmesi, nereye harcadığının belirlenmesi lazım. 2017’yle ilgili olarak da, nereye harcanacağını mümkün olduğunca tek tek gösterilmesi, bilinmesi, amaç bu. Bu ritüeli, bu merasimi bizim olduğu gibi yerine getirebilmemiz lazım; dediğim gibi, gelenek oluşturarak, kurullarla bir hukuk dairesinde bunları yapabilmemiz lazım.

Şimdi, 2015’le ilgili olarak, sizin sunumunuzda -geçen yıllarda olduğu gibi- çok az bir bölüm 2015 yılına ayrılmış durumdaydı. Hâlbuki, 2015 çok önemli. Sonuçta, yapılmış 500 milyara yakın bir harcamanın denetimi söz konusu olacak.

Şimdi, bakın, değerli arkadaşlarım, Sayıştay mevzuatına göre bize 5 tane rapor geldi bu sene. Sayın Günal bahsettiği için çok detayına girmeyeceğim ama bunlarla ilgili olarak -Komisyon Başkanımız yok- Hocam ben Divanı da eleştiriyorum: Bunlar için, bu konuyla ilgili olarak bizim ayrı bir oturum yapmamız gerekirdi. Sayıştaydan gelen raporlardan 2015 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi -bakın, çok güzel bir çalışma yapılmış, tek tek birçok konu ortaya konmuş- ya da Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu diğer 3 raporla beraber -bazıları KİT’lerle ilgili olduğu için ya da biraz da istatistiki bilgi olduğu için onlara girmeye gerek yoktu ama- özellikle bu 2 raporun oturulup değerlendirilmesi lazımdı. Evet bize dağıtıldı, Komisyon üyesi milletvekilleri olarak biz bunları okuyoruz ama bunları

değerlendirmek ayrı bir şey, okumak ayrı bir şey. Bunlar için ayrı bir seans yapılması lazımdı. Kesin hesap ayrı bir Komisyonla görüşülmesi gereken bir konu ama biz kesin hesap için ayrı bir oturum dahi yapmıyoruz; tek bir oturum yapmamız lazımdı, bunu bile yapmıyoruz. Bakın, bugün arkadaşlarımız, sizler, bizler ne kadarlık bir bütçe denetlendi, neler var, ne tür mahzurlar var, onları bilmiyoruz. Geçmiş yıllarda yapılan -Sayıştay bir yargı organı aynı zamanda- değerlendirmelerde Sayıştayın tespit ettiği hususlarla ilgili neler olmuş, bunları bilmiyoruz, bunun muhakkak yapılması lazımdı. Bu Meclisin bu denetim konusunu, vatandaşın bütçe hakkını ya da Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkını küçümsemesini, Sayın Bakanım başta sizden başlamak üzere, Komisyon Başkanımızın da küçümsemesini anlayamıyorum. Bu çok önemli bir konu hâlbuki. Bunun için en azından bir oturum yapabilmeliydik, bunu görülebilmeliydik.

Bakın, burada 2015 kesin hesabıyla ilgili olarak -dediğim gibi, girmeyeceğim detayına ama- yedek ödenek olarak başlangıçta Maliye Bakanlığına 1 milyar 547 milyon lira bir hak tanınmış, 35 milyar 249 milyon olarak kullanmışsınız Sayın Bakanım bunu, 35 milyar. 1,5 verilmiş, 35 kullanmışsınız. Anormal bir şey değil mi? Yani, bunun burada konuşulması lazım. Neden böyle gerekti? Şimdi, tasarı getirdiniz, biz dün bir kanun maddesi geçirdik, bu konuları genişletiyorsunuz, artırıyorsunuz. Bunun gerekçesi... Dün de konuşmadık ama hiç olmazsa 2015 yılıyla ilgili olarak otururduk, konuşurduk, gerekçesini anlamaya çalışırdık. Bakın, 31 milyar 207 milyon lira bir ödenek aşımı var, 31 milyar ödenek aşımı var. Neden bütçeyi tutturamıyorsunuz, neden verilen yedek ödeneği; 1,5'ü 35 milyar olarak kullanıyorsunuz, neden ödenek aşımını 31 milyar olarak fazladan yapıyorsunuz? Oturup bunların bir hesabını sorabilmemiz lazımdı. Bugünkü mevzuat bu, bizim böyle bir sorumluluğumuz var, sizin böyle bir sorumluluğunuz var ama bu sorumluluk yerine gelmedi değerli arkadaşlarım, yerine gelmedi. Böyle bir şey olamaz ve buna -görüyorsunuz- şu konuşmalarımız içerisinde çok az bir yer ayırıyoruz. Bunun gelenek olması, kurala bağlanması -dediğim gibi- başta siz olmak üzere... Maliye Bakanlığı devlet bakanlığıdır. Bakın, devletler kurulmadan önce maliye bakanlıkları kurulur. Öyle uydurma bir bakanlık değildir bugün adını değiştireyim, yarın başka bir şekle sokayım diyebileceğiniz. Maliye Bakanlığı temel bakanlık, bunu siz iyi bir şekilde biliyorsunuz oradan yetişmiş birisi olarak. Devletteki kuralları, hukuku, devletin hukukunu, kamunun hukukunu, kurallarını, geleneklerini en fazla gözetmesi gereken sizsiniz. Ben dün onu söylemeye çalıştım, hani, dün celallendiniz ya.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hocam, siz de celallendiniz, yapmayın ya.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, celallenmiyorum ben, konuşma içerisinde bunları söylüyorum. Bakın, hiç şeyim yok.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ben de rahatım yani.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, bunlar sizin sorumluluğunuzda olan konular, onu söylemeye çalışıyorum. Bakın, bilmem ne bakanı bilmez ama siz devletten geldiniz, Maliyeden yetiştiniz, bunları bilip bu konularla ilgili olarak söz söylemesi, baskı yapması gereken kişisiniz, onu söylemeye çalışıyorum, dün de onu söyledim. Siz eleştirdiniz ya beni, bunu söylemeye çalıştım. Hâlbuki bu, sizin bu birikime sahip birisi olarak göreviniz, sorumluluğunuz, onu hatırlatıyorum, çok önemli bir konu. Bu konularla ilgili olarak bakın, hepimiz sonu olan kişileriz, yarın birileri bakan olacak, başkaları gelecek, bunlar kuralsız bir şekilde yürümez ki, yürütemeyiz bunları, bu kuralları koymak zorundayız. Onun için, bu konularla ilgili olarak özellikle sizin daha fazla hassasiyet göstermeniz lazım. Kamu maliyesiyle ilgili, hukukuyla ilgili ve bütçeyle ilgili sizin çok daha fazla hassasiyet göstermeniz gerekiyordu. Detayına girmiyorum bu konuların, hâlbuki bunlara -dediğim gibi- ayrı bir oturum ayırmamız gerekirdi.

Şimdi, Sayın Bakanım sunumuza küresel gelişmelerle başladınız klasik olarak ama geçmiş yıllarda olduğu gibi küresel piyasalarla ilgili aynı makro rakamları söylediniz. Bir felsefesi, bir mantığı yoktu, yaptığınız bütçeyle o bağlantıyı da kurmadınız ve bazı yanlışlıkları da içeriyordu Çin ve Hindistan'daki büyüme oranı gibi.

Şimdi, dışarıdaki gelişmeleri çok kısa ifade edecek olursak değerli arkadaşlarım, dışarıda şöyle bir durum var: Biliyorsunuz, büyüme azalıyor, bütün dünyada büyümede bir azalma var, bütün dünya ülkelerinde öyle ve toplumun, özel sektörün ve kamunun, devletlerin borcu artıyor ve toplumlarda eşitsizlikler artıyor bu gelişmelerle birlikte, bir eşitsizlik söz konusu oluyor, bütün dünya, küre sıkıntılar içerisinde bu konularla ilgili olarak. Gelişmiş ülkeler bunları çözmek için genişletici para politikaları uyguladılar. Çok kısa geçiyorum. Bu "özelleştirilmiş Keynesçilik" denilen bir kavram var. Keynes'in bir sözü var "Kamu harcamalarını artıralım, vergi almayalım, borçlanalım, böylece piyasayı canlandıralım." şeklinde. Özelleştirilmiş Keynesçilikle bu mantık özel sektöre yansıdı, bugün bütün dünyada özel sektör ve hane halkı, kişiler çok borçlu bir vaziyette. Bundan yirmi yıl öncesine göre özel sektör ve şirketler çok borçlu vaziyete geldi. Bütün bunların sonucunda, bu Keynesyen politikalar sonucunda da aşırı finansallaşma bankacılık krizi yarattı, bir sıkıntı yarattı. Aşırı borçlanma da kamu maliyesi krizini doğurdu, kamu maliyesinde de bir kriz söz konusu. Bu aşırı finansallaşma ve aşırı borçlanma sonucu da reel ekonomik kriz ortaya çıktı. Bugün reel bir ekonomik kriz yaşıyoruz tüm dünyada. Büyümeyen, istihdam yaratmayan -bizdeki gibi- borçların geri dönüşüne de müsaade etmeyen bir yapı var. Bizde aşağı yukarı neyse dünyada da buna benzer bir sıkıntı var kaba hatları itibarıyla.

Değerli bankacılar var burada ama bankacılık ucuza para toplayıp daha pahalıya satmaktadır biliyorsunuz, bankacılığın mantığı odur. Geçmiş dönemlerde, özellikle Amerika gibi, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde, Avrupa Birliğinde faizler sıfır olunca bankalar da kâr edemediler, paralarını satamadılar, gelişmekte olan ülkelere yöneldiler, sıkıntılar tuttu. Hatta, nakit tuttular, paralarını satmadılar, özellikle alacaklarını tahsile çalıştılar, böyle bir ortam söz konusu oldu. Bugün geldiğimiz noktada kısaca şöyle bir şey var: Gelişmiş ülkelerde bankalar, bankacılar, bu finans piyasaları istiyorlar ki faizler artsın. "Artık, faizleri arttırın." diyorlar piyasalara, gelişmiş ülkelere, bizim gibi ülkelere, kendi ülkelerine de bunu söylüyorlar ve "Fiskal tedbirler alıp harcamaları da arttırın." diyorlar. Kamu harcamaları da arttırsın, faizler de artsın ki bir hareketlenme söz konusu olsun. Küresel gelişmeler böyle Sayın Bakanım.

Bu gelişmeler içerisinde bizim durumumuz ne? Bizim OVP'miz ve bütçemiz buna uygun mu, buna uygun mu hazırlandı, bunlara hazır mı Türkiye? Geçmiş yıllarla kıyaslayınca bir hazırlık olmadığını görüyoruz. Şimdi, bu aşamada bizim için yapılması gereken özellikle reformların yapılmasıdır. Bazı yapısal reformlar var, bunların yapılması. Sayın Bakan sunumunda bu reformlardan çok fazla bahsetmedi, genel olarak bahsediyor reformlardan ama yapısal reformlar, bunların nasıl yapılacağıyla ilgili detaylı bir bilgi vermedi. Hâlbuki, geçmiş dönemlerde Maliye Bakanı olan ve bugün Başbakan Yardımcısı olan Mehmet Şimşek dün Amerika'daki konuşmasında "Bizim yapısal reformlar tek seçeneğimizdir, başka çıkışımız yok." diyor ama Sayın Bakan bu konuya girmede. Hâlbuki, çok önemli bu yapısal reformların bir an önce hayata geçirilmesi ve güven ortamının yaratılması. Bu yapısal reform deyince de en önce güven ortamının yaratılması yani hukuki yapının oluşturulması gerekiyor, daha demokratik bir yapının, insanların gelip yatırım yapabilecekleri bir yapının oluşturulması gerekiyor. Dünya ekonomisinin durumu bize destek olmuyor, bundan sonra dünyadan çok rahatlıkla para bulamayacağız, onun için kendi önlemlerimizi almak zorundayız, onun için bu yapısal reformların bir an önce yapılmasına ihtiyaç var. Şimdi, bu yıl için OVP'deki tahmin 3,2'lik bir büyüme gerçekleşeceği; gelecek yıl için 4,4. Peki, bu sene 3,2; gelecek sene neden 4,4 olsun? Yani, yüzde 37'lik bir artış, yüzde 40'a yakın bir artış var. Niye yüzde 40 artış olsun büyümede? Bunu açıklayamıyorsunuz. Kamu harcamaları ile büyümeyi

kamu harcamalarına, tarıma, tarımdaki büyümeye, kamu harcamalarına ve özel tüketim harcamalarına, özel yatırımlara vermiş. Şimdi, son yıllarda özel sektörün makine, teçhizat, imalat yatırımlarına bakın hep negatif. Peki, neden önümüzdeki yıl özel sektör yatırım yapsın, özellikle imalat sanayisine, makine teçhizatına yatırım yapsın da büyüsün, bu yüzde 40'a yakın büyüme gerçekleşsin? Bunu açıklayamıyor OVP. Böyle bir mantığı yok. Sizin bütçenizin de böyle bir mantığı yok.

Sayın Bakanım, geçen seneki bütçeyi, harcamaları oldukça artırmışsınız. Harcamaların artışını oradan gelen mesajlara göre anlıyorum, kamu harcamalarını artırılıyorsunuz fakat aynı şekilde, hatta daha fazla vergi gelirlerini de artırılıyorsunuz. Neye göre artırılıyorsunuz? Yani, vergi gelirleri de artacak, rakamlar büyüyecek, kamu harcamaları da artacak. Gereğesini anlamak mümkün değil. Özel sektörün neden yatırım yapması gerektiğini anlamamız mümkün değil.

Şimdi, bazı rakamlar vereceğim müsaadenizle. Sayın Bakanım, bakın, bazı şeyler söylediniz Türkiye'nin durumunun çok iyi olduğuyla ilgili olarak.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Aşlında, keşke dağıtsaydınız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dağıttırayım da.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Başkan, Komisyonunda dağıtamaz mıyız acaba?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, bu insani gelişme endeksine sahip seçilmiş ülkeler ve göstergeler.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Siz bize dağıtmıyorsunuz ki biz size dağıtalım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Biz dağıtıyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dağıttıracağım, dağıttıracağım.

Şimdi, insani gelişim endeksinde Türkiye 2014'te 69'uncu sıradaydı, 2015'te 72'nci sıraya düştü. Türkiye'nin önünde de çok geri olan ülkeler var maalesef. İnsani gelişim endeksi çok önemli bir konu, çok önemli bir konu, çok şeyi gösteren bir endeks ama Türkiye bunda geriliyor.

Bunu neden özellikle de söyledim? Sayın Bakanım, bakın, orta vadeli programın 173'üncü maddesinde KİT'lerle ilgili şöyle diyorsunuz: "KİT'ler sosyal amaçlı ve kamu yararına yönelik faaliyetler için mümkün olduğunca görevlendirilmeyecektir." Değerli arkadaşlarım, böyle bir şey olur mu? Orta vadeli plana, son yıllarda bütün OVP'lere girdi bu, daha önce, 2012'de yoktu ama son yıllarda girmeye başladı. KİT'ler, kamu iktisadi teşebbüsleri sosyal amaçlı ve kamu yararına yönelik faaliyetler için mümkün olduğunca görevlendirilmeyecekmiş. E, ne için görevlendirilecek? Kamu yararına görevlendirilmeyecek, sosyal amaçlı görevlendirilmeyecek. Ya, böyle bir mantık olur mu? İşte, OVP bu. Her sene kes, biç, böyle yapıyor, getiriliyor önümüze. Böyle bir mantalite olabilir mi? Neye yarayacak bu KİT'ler? Sosyal amaçlı değil, kamu yararına değil. Nasıl çalışıyoruz ya? Yani, anlamak mümkün değil. Bütçe de aşağı yukarı benzeri şekilde harcanıyor. Bu, insani gelişme endeksi değerine sahip ülkeler ve seçilmiş bazı bileşenler, bunları dağıttayım dediğiniz gibi.

Şimdi, yatırımlardan bahsettiniz ya Sayın Bakanım, bakın, seçilmiş ekonomilerde, büyük ekonomilerde kamu sağlık harcamaları. Bizim sağlık harcamalarımızın, yatırımlarımızın özellikle bu sene 60'dan 78'e çıkarıldığını, çok fazla pay ayrıldığını söylediniz. Bakın, kamu sağlık harcamaları, özellikle, görüyorsunuz, Kore'de 7,2; Arjantin'de 7,3; Rusya'da 6,5; Türkiye 5,6; Meksika'da 6,2; Brezilya'da 9,7; dünya ortalaması da 9,9; bizde durum bu.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – 2013 verileri mi bunlar?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet, dünya ekonomilerini de aldığım için 2013 bunlar.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Garip, emin misiniz dünya ortalamasından?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kamu eğitim harcamalarıyla ilgili olarak da Güney Kore 4,9; İsrail 5,6; Arjantin 5,1; Rusya 4,1; Türkiye 2,9; Meksika 5,2; bakın, öyle devam ediyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Dünya ortalaması 5.

HİKMET AYAR (Rize) – Hangi yılın rakamları o?

GARO PAYLAN (İstanbul) – 2013.

HİKMET AYAR (Rize) – 2002’i de aldınız mı?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Vereceğim, 2002’yi de vereceğim.

Seçilmiş ülkelerde OECD’de öğrenci başına eğitim harcaması... Sayın Bakanım, eğitim harcamasının 122 milyar olduğunu söylediniz ya, bakın, öğrenci başına eğitim harcaması Türkiye’de ilköğretimde 2.577 dolar; Güney Kore’de 7.395 dolar; OECD ortalaması 8.247 dolar.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hangi yıl?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu da 2014.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Şimdi, daha da düşmüştür dolar kurundan dolayı.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kat etmemiz gereken çok yol var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii, onu söylemek istiyorum. Yani, bu nominal rakamlarla övünerek “122 milyara çıktı.” demekle olmuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, nominal rakamlar 122’ye çıktı ama yatırım değil.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu süreniz bitti, ilave süre veriyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hikmet Bey, dediniz ya “yatırım ödenekleri” diye, bakın, 2002 gibi, 2003 gibi krizin en yoğun olduğu yıl bizim yatırım ödenekleri içerisinde Millî Eğitim yatırımlarına ayırdığımız pay yüzde 16’nın üzerinde, 2016’da yüzde 12’ydi, şimdi de, 2017 için de yüzde 16’ya çıkıyor tekrar. Yani, o yıllardan daha iyi değil. Yatırımlar içerisinde o yıllarda bile daha fazla yatırıma pay ayırabiliyoruz Millî Eğitim yatırımlarına. Yani, nominal rakamlarla övünmeyeceğiz.

Bakın, 2017/2002... Tarım şu anda, 2017’de 10,3 olacak; 2002’de 8,3’müş, o kriz yılında 8,3. Eğitim 13 olacak diye hedefliyoruz; 16’yımsı 2002’de. Sağlık şu anda 9; 2002’de 5,2’yimş. O yıllarda bile biz daha iddialı yatırım harcamaları yapmışız.

BAŞKAN – Öğretmenlere yapılan yatırımları da dâhil etmek gerekiyor tabii.

HİKMET AYAR (Rize) – Kaç liralık bütçede yüzde 16’ydi, şimdi kaç liralık bütçede yüzde 16 oldu?

BAŞKAN – Yok, o önemli değil, öğretmenlere yapmış olduğunuz yatırımı da görmemiz lazım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kişi başına, öğrenci başına yatırımları da verdim.

Şimdi, hızla devam edeyim. Sayın Bakan, bu nereden alınma biliyor musunuz? Maliye Bakanlığının görevlerinden bir tanesi... Cumhurbaşkanlığı 2015 Sayıştay Raporu. Şimdi, bütçe uygulama sonuçlarını bize Sayıştay kamu idaresi mali tablosu olarak vermiş. “Dönen varlıklar -189” diye başlamış. Ya, böyle bir mali tablo olmaz, siz de biliyorsunuz, bunlar anormal şeyler.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nasıl olur o?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Biz Meclis olarak kurumlara ödenek bazında tahsisat yapıyoruz. Ödeneklerini belirliyoruz, ödenekleri bazında da sonuçları almamız gerekir. Sizin Maliye Bakanlığı olarak 5018'e göre bu konulara müzahir olma -güzel bir kelimedir- göreviniz var. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Biz ödenek bazında tahsisat yapmışız, bize tutuyor bu şekilde bilgi veriyor, tamamen yanlış raporla.

Sayın Bakanım, şimdi, buradaki şu rakamlar var ya, alınan bağış ve yardımlar var ya, özel gelirler, büyük ihtimalle bu Cumhurbaşkanlığı tarafından Başbakanlıktan alınan uçak. Başbakanlığa tahsis edilen uçağı 2015 yılında Cumhurbaşkanlığına bağışlamış Başbakanlık, 409 milyon lira ve buna aynı yıl amortisman ayrılmış. Yahu, hızlandırılmış amortismanın da kuralları var, böyle bir amortisman olabilir mi?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yanlış amortisman ayrılmış, ben söyledim arkadaşlara.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yanlış tabii.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayıştay bile görmemiş yanlış amortismanı.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayıştay bile görmemiş, bunlar olacak şeyler mi?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Asıl eleştirilmesi gereken şeyleri eleştirmemiş.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bunlara Maliye Bakanlığının müzahir olması lazım, bunlar yanlış tablolar.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Doğru, doğru.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Rakamlı detayına yarın gireceğim ama bir uçak bağışlanıyor, onların, Başbakanlıktan, bir kamu kurumundan diğer kamu kurumuna bağışlanıyor...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bir yılda amortisman yapamazsınız oraya.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ne olduğu da belli değil, baştan aşağıya yanlış.

Bir konu daha var, bunu önemsiyorum. Bunlar vergi türleri itibarıyla toplam vergi harcaması tahminen. Şimdi, geçen sene 2017 için “33 milyar lira ben vergiden vazgeçiyorum Maliye Bakanlığı olarak.” demişsiniz. 2017 için geçen seneki tahmininiz o. İstisnalar, falan filan “33 milyar vergiden vazgeçiyorum.” demişsiniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bütçe kanununda mı demişiz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet, bütçe eklerinde var.

Bu seneki bize verdiğiniz bütçe kanununda bu 33'tü ya geçen sefer, şimdi 102'ye çıkmış. Şimdi, Sayın Bakanım, tamam, anlıyorum “Belki biz vazgeçiyoruz, biz özel sektörü teşvik ediyoruz.” diyorsunuz ama 102 milyar liradan bahsediyoruz, geçen seneki 33 milyarlık bir tahmindir. Nasıl yapılacak, bu neye dayanan bir tahmindir? Yani “Ben bu kadar vergiden vazgeçiyorum.” diyorsunuz. Şimdi, 50 milyara yakın açık öngörüyorsunuz, 47 milyar açık öngörüyorsunuz, yahu o zaman yarıyından vazgeçmeyin hiç açık olmasın.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Tamaylilgil, geçen sene bütçe görüşmeleri sırasında dedi ki: “Vergi harcama raporunu mutlaka eylülde yayımlayacak mısınız?” dedi, ben de Bakan olarak söz verdim ve gerçekten de eylülün sonunda veya ekimin başında yeni bir vergi harcaması raporu yayımladık. Tamamen uluslararası normlara göre çok kapsamlı bir çalışma, İnternet’de de koyduk sanıyorum. Dolayısıyla, bir anda biz vergi harcamalarını güncelledik. Yani, önceden yapılan tahminleri

bir tarafa bırakıp gerçekten bütün kurumlarla ilişki içerisinde ve uluslararası standartlarda bir rapor yayımladık. Bu defa da bütçe kanuna da buna göre bir sınıflandırma ve buna göre bir rakamlandırma yaptık.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu sene için vazgeçtiğimiz rakam 102 milyar, çok anormal değil mi?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, bakın, bu yeni bir çalışma. Önceki çalışmalardaki, bir önceki yıldaki rakam deflate edilerek getirilmiş. Hâlbuki bu çok kapsamlı bir şekilde, tamamen kavramsal olarak bir çerçeve çalışması var, “database”i çok daha kuvvetli ve kamuoyuna da açık. Yani, hatta -Sayın Tamaylıgil gitti tabii- özellikle bu konuda eleştirileri bekliyoruz, varsa bir eleştiri memnuniyetle dinlemek de isteriz, bu eleştiriyi de almak isteriz ama Türkiye ilk defa, tarihinde ilk defa bir kamu harcama raporu yayımlıyor, uluslararası standartlara uygun bir rapor.

BAŞKAN – Sayın Bakan, sorular kısmında sonra size söz vereceğim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Maliye bütçesinde o konuya da girerim Sayın Bakanım ama 102 milyar lira çok büyük bir rakam, bunun özel olarak tartışılması lazım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tanımları var onun, hepsinin tanımlamaları var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Maliye bütçesinde bu konuya gireceğiz, 102 milyar vergiden vazgeçiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, lütfen toparlayınız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bakın, bunun 23 milyarı KDV, Sayın Bakanım da söyledi. Şimdi, 2016’nın eylülü itibarıyla 80 milyar tahakkuk etmiş, diyorsunuz ki: “38 tahsilat yaptık.” 80 milyar tahakkuk etmiş, 38 milyar tahsilat yapılmış.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tahakkuk geçen yıllardan gelen bakiyeye beraber.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tahakkuk tahsilat oranı geçen yıllardan gelenle beraber yüzde 47, yüzde 48.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır ama bakın geçen yıldan gelen bakiye de ortaya çıkıyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, bu denetimi de yapamadığınızı gösteriyor ve bir de burada “KDV’den 23 milyar vazgeçiyorum.” diyorsunuz. E, bunun altından kalkılmaz ki. Bu nasıl olacak?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Lütfen vergi harcama raporunu inceleyin, varsa tenkitiniz memnun oluruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bazı ülkelerde bu çalışmayı...

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, lütfen toparlar mısınız?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ben güzel bir sunum hazırlayacaktım, dün araya bu kanun tasarılarını, vesaireleri soktunuz, yapamadık.

BAŞKAN – Sunumunuzda bir sıkıntı yok, arkadaşlar ilgiyle izliyorlar.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi şirket sayısı ile ilgili “Şirket kurulumunu teşvik ediyoruz.” diyorsunuz sunumunuzda. Eylülde kurulan şirket sayılı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29 azalmış Sayın Bakanım, yüzde 29 azalmış geçen yılın aynı ayına göre. 5.219’dan 3.704’e gerilemiş; kapanan şirket sayısıysa aynı dönemde yüzde 21, yüzde 22 artmış. Yani, durum pek iyi değil. Geçen yılın yani 2016 bütçesinin açığını yüzde 55 artırıyorsunuz. Küresel durumun bu kadar sıkıntılı olduğu bir

dönemde neden bunu yapıyoruz, anlamak mümkün değil. Amaç, strateji, bunlarla ilgili epey bir sıkıntı söz konusu. Gerçekten öyle, küresel ekonomideki gelişmelerle bütçemizin, OVP'nin bağlantısını kuramadınız.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, lütfen Son sözlerinizi alayım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, sonuç olarak, Türkiye’de, suçların, suç ortamının arttığı, sıkıntıların arttığı, nevroitik sorunların, hastalıkların arttığı bir döneme girdik, böyle bir dönemdeyiz ve sizin çok çok daha fazla dikkatli olmanız lazım.

Bir konu daha var, onu ulaştırma bütçesinde soracağım ama size de soruyorum Sayın Bakanım. Ulaştırma yatırımlarıyla burada övünüyorsunuz, 22 milyar da bu sene ayrılmış, ulaştırma yatırımları son yıllarda 200 milyar lirayı geçti. Değerli arkadaşlar, ulaştırma yatırımları 200 milyar lirayı geçti. Bunun yarısı -Sayın Başbakan açıkladı aynı zamanda- İstanbul’a. Ya, bu İstanbul’a ne oluyor? Sayın Bakanım, Bayburt’u niye savunmuyorsunuz? Bayburt’a niye yatırım yapılmıyor da bu para hep İstanbul’a gider? Ulaştırma yatırımları 200 milyarı geçmiş, yarısı İstanbul’a. Neden bu İstanbul, nedir yani bu İstanbul’a yatırım, İstanbul’a yatırım, Anadolu bomboş.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bayburt’a da yapıyor, Bayburt’un boğazı yok ama gölü var, orada da yatırım yapılıyor.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, önümüzde daha 25 Kasım’a kadar vaktimiz var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bayburt’tan, Kırşehir’den, Urfa’dan kaçıyor, İstanbul’a gidiyor. İstanbul’un nüfusu anormal oldu. Yani, yatırımlar planlanır. Böyle bir anormallik olabilir mi? Bütün yatırımlar İstanbul’a? Niçin İstanbul’a ya? Anadolu işsiz güçsüz, biraz önce söylediğim gibi suç, fuhuş artmış, bilmem ne, bu kadar sıkıntı varken...

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, sizi üzmem istemiyorum ama otuz dakika oldu, 25 Kasım’a kadar da çok konuşacağız bunları.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Öyle mi? Çok teşekkür ederim anlayışınız için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bütçenin geneli üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Soru talebi yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Nasıl yok ya?

BAŞKAN – Bakın, görmezsem ben, ona yok derim yani.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kaç kişi istiyor, bir zaman planlaması yapar mısınız.

BAŞKAN – Buyurunuz birer dakika söz vereceğim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Olmaz o, kaç kişi istedi yani?

BAŞKAN – Yarımşar dakika söz vereceğim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ben en son istiyorum.

BAŞKAN - Evet, Sayın Çam’dan başlayalım.

Sayın Çam...

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Öyle yapıyordunuz, kaç kişi istediğine bakıp ona göre zamanı bölüyordunuz, usul mü değişti?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sorun yok. On dakika süre var, on dakikayı kullanabilirsiniz.

Buyurunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – 15 Temmuzdan sonra Bakanlığınızda açığa alınan personel sayısı kaçtır, ihraç edilen personel sayısı kaçtır?

Özellikle bu Maliye Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığında taşeron işçilerin kadroya alınmasıyla ilgili bir faaliyetin, bir çalışmanın yürütüldüğünü duyuyoruz, biliyoruz, bununla ilgili bir çalışma hangi aşamadadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, tek soru soracağım. Bu iki üç yıl önceki yine bir bütçe görüşmesinde Sayın Şimşek açıkladı ama ondan sonra da devam ediyordu, o devam etmekte olan bir yatırım. Bizim deyimimizle “saray”ın ya da resmî adıyla “külliye”nin maliyeti şimdi neye balığ oldu acaba, son rakamı Maliye Bakanlığı olarak biliyor musunuz, verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben de taşeron işçilerin durumunu soracağım birinci olarak.

İkincisi: Bu devlet memurlarının alımına ilişkin merkezî sınavın kaldırılacağı, güvencesiz memuriyet sisteminin getirileceği, görevde yükselme yönetmeliğinin tamamen sözlü odaklı düzenleneceği gibi söylentiler ve zaman zaman düzenlemeler var, bunlar doğru mudur?

Bir de kamu-özel iş birliği kapsamında kamunun taahhütlerinin büyüklüğü nedir? Bunu konuşmamda da sormuştum ama unutulmuş olabilir diye tekrar hatırlatıyorum. Bunun uzun vadeli kamuya yükü ne kadardır, bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Bakan, bütçe sürecinde rol alan Bakanlık ve kamu idarecilerinin yönetici pozisyonlarında kadınların oranı nedir?

Toplumsal ihtiyaçların belirlenmesinde kadın ve erkeklerin farklılaşan ve özgülleşen ihtiyaçları eşit önemde değerlendirilmiş midir?

Kamu hizmeti için gerekli mal ve hizmetleri alırken bunların alımlarının yapıldığı firmalarda kadınlar ve erkeklerin sahiplik ilişkisine hiç bakılmakta mıdır, bu değerlendirilmekte midir?

Son olarak da, konuşmamda da söylediğim gibi, bütün ulusal ve uluslararası belgelerde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe anlamında çalışan, kadın örgütleriyle birlikte çalışmanın benimsenmesi öneriliyor. Bu alanda çalışan bağımsız kadın örgütleri ve akademisyenlerle siyasi saikleri öne çıkarmadan önümüzdeki dönemde bir iş birliğine gitmeyi planlıyor musunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, konuşmamda sordum ama bir kez daha altını çizmek için soruyorum. Gelir vergisi reformu ne zaman olacak ve gelir vergisi reformu, bakın, taslak geldiğinde gördük, o bir reform değil Sayın Bakan, bunu siz de biliyorsunuz, yalnızca detaylar... Gerçek anlamda

bu dolaylı, doğrudan vergi ilişkisini geliştirmiş demokrasiler konumuna çekecek gerçek bir gelir vergisi reformunu ne zaman göreceğiz? Mehmet Şimşek bunu vadetti, geçen Hükümetinizin vaadindeydi. Bu programda da var, burada da yazıyor ama hep bunlar lafta kalmıyor, ne zaman olacak bu? Bu, birinci sorum.

Vergi aflarının artık bir... Hani, darbeler maalesef sistemik olarak oluyor, vergi afları da üç yılda, iki yılda bir oluyor, olmaması için vergi ombudsmanlığı sistemini düşünüyor musunuz ve "Vergi affı bir daha olmayacak." diyebiliyor musunuz? Vergi aflarının bir daha olmaması için bunu, bu sistemi, ombudsmanlık sistemini düşünüyor musunuz? Bununla ilgili öneriniz vardı. Vergisini düzenli ödeyenlere de bir indirim mekanizması düşünüyorduk, bununla beraber düşünülebilecek, vergi ödemeyi cazip kılacak, vergi ahlakını geliştirecek bir modeli hep beraber yapacak mıyız? Sorum bu.

Diğer mesele, özerk bir vergi inceleme kuruluşu kurmayı düşünüyor musunuz IRS gibi? Yani, siyasetten bağımsız bir vergi inceleme mekanizması oluşturabilir miyiz, oluşturmayı düşünüyor musunuz Hükümet olarak? Biz buna açığız, bunu destekliyoruz.

Diğer mesele, rant vergisini Mehmet Şimşek burada geldi, söyledi, "Üç aya kadar çıkaracağız." dedi, Sayın Cumhurbaşkanı orada müdahale etti, ona müdahale edildiğini de biliyoruz çıkmaması için, bu Hükümet programınızda var, ne zaman çıkaracaksınız rant vergisini?

Sayın Bakan, Batı'da cezaları gelire göre uygulama diye bir uygulama var. Bunu Norveç, İsveç, Finlandiya'da gördüm. Çünkü cezalar caydırıcı olmalı. Bir zengine hızlı gittin diye veya alkollü araba kullandın diye sizin 100 lira ceza vermeniz bir şey ifade etmez ama fakire ifade eder. Gelire göre ceza uygulama mekanizması var, bunu uygulamayı düşünüyor musunuz ceza adaleti anlamında da, cezanın caydırıcı olması anlamında da?

BAŞKAN – Soru çok olunca cevap kesin yazılı olarak gelir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Mali milat düşünüyor musunuz? Mali milat sonrası da nereden buldun yarasını geliştirebilecek miyiz burada?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakanım, Anadolu'da birçok il -60'a yakın il- göç veriyor ancak bu coğrafya yerinde duruyor. O köylerde hane sayısı az da olsa yol istiyor, kanalizasyon istiyor, içme suyu istiyor, zemin kaplaması istiyor, birçok hizmeti istiyor. Ancak nüfusa dayalı millî gelirden aldıkları paylar da yetersiz. Bu anlamda yereldeki idareciler de, il genel meclisi üyeleri de oldukça zor anlar yaşamakta; kaymamaklar, valiler. Bu illere yönelik yani devlette devamlılık esas, ayrıca büyük kentlerdeki emeklileri, yaşanabilir hâle getirip Anadolu'ya döndürme noktasında bu payı artırma gibi bir projemiz var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz? Eskişehir'de şeker fabrikasından geçimini sağlayan çok sayıda işçi var, çiftçiler için çok önemli bir kapı. Biz karşıyız ama özelleştirme kapsamında bu konuda bir takvim var mı?

Bir de siz sunumunuzda da söylediniz, yurttaşları tasarrufa, hatta zorunlu bir şekilde bireysel emekliliğe iterken kamuda harcamaların artması öngörülüyor, tasarruflarda bir azalma söz konusu, bunu nasıl izah ediyorsunuz? Bu konuda değişik yorumlar da yapılıyor köşe yazılarında, sizin görüşünüzü alabilir miyiz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Paylan, herhâlde son ilave bir sorunuz var.

Buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bir soru unuttum.

Sayın Bakan, kamuda taşeron işçiliğe son vereceğinizi vadedtiğiniz hem Ahmet Davutoğlu Hükûmetine seçilmiş hem de atanmış... Sayın Binali Yıldırım Hükûmetinde kamuda taşeron işçiliğe son vermediniz, bununla ilgili adımı ne zaman atacaksınız?

Yalnızca hatırlatma, şununla ilgili bilgi vererseniz: 2016 yılı bütçesinde ihtiyatlı rakamlar olduğunu söylemişsiniz siz ve evet, gerçekten pek büyük oranda ihtiyatlı rakamlar olduğu ortaya çıktı. 2017 yılı bütçesini de ihtiyatlı rakamlarla mı açıkladınız. Yani, gelir anlamında ve gider anlamında ihtiyatlı bir bütçe midir risklere karşı, bu konuda bilgi vererseniz. Açık riskimiz daha mı fazla yoksa bunlar ihtiyat çerçevesinde oluşmuş bir açık mıdır?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Soru işlemi tamamlanmıştır. Sayın Bakana şimdi soru, görüş ve eleştirilere cevap vermesi için söz vereceğim.

Sayın Bakan, kırk beş dakikadır süreniz.

Öncelikle soruları ve değerlendirmeleri Komisyon üyelerimizden ve Komisyonunda şu an bulunan arkadaşlarımızdan başlayarak... Yetmeyen kısmını da -soruları- yazılı olarak cevaplayabilirsiniz.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; öncelikle gün boyunca tüm milletvekillerimizin gerek ekonomiyle ilgili gerek bütçeyle ilgili gerekse kesin hesaplara ilgili ifade ettiği çok değerli, çok kıymetli, çok önemli görüş ve önerileri oldu, eleştirileri oldu, hepsine teşekkür ediyorum. Ortak aklın üretilmesi anlamında yapılan yapıcı olduğunu değerlendirdiğim bu eleştirilerin 2017 yılı merkezî yönetim bütçesinin Genel Kurula gitme sürecinde katkı sağlayacağını da düşünüyorum, gerçekten istifade ettik, teşekkür ediyoruz.

Burada özellikle 2017 yılı bütçesiyle ilgili değerlendirmelere geçmeden, hep soruları sona bırakınca onları cevaplamamış oluyoruz, bu sefer tersinden başlayalım, soruları cevaplayayım.

Sayın Çam, Maliye Bakanlığında 15 Temmuz sonrasında açığa alınan personel sayısı 1.600, ihraç edilen personel sayısı 1.694. Açığa alınan personelden daha sonra 232'si iade edilmiş, hâlen açıkta bulunan personel sayısı da 445.

Taşeron konusundaki çalışmalarımız devam ediyor.

Sayın Kuşoğlu, külliye'nin maliyeti konusunu sordu. Maliye Bakanlığı olarak bu bilgiye sahip değilim. Zaten Cumhurbaşkanlığı bütçesi görüşülürken sanıyorum orada bu konu görüşülür.

Sayın Aksu, taşeron çalışmaları devam ediyor.

Devlet memurlarının alımına ilişkin olarak yani söylediğiniz manada eşitliği, kariyeri, liyakati, herkesin kamu hizmetlerine katılımını engelleyecek bir düşüncemiz veya planımız yok, onu açık yüreklilikle ifade edeyim.

Bu kamu-özel iş birliği taahhütlerinin toplamı da şu an itibarıyla 32,8 milyar TL'dir.

Sayın Kerestecioğlu, bir kere çok güzel konulara temas etti. "Gender Budgeting"i biz 2009'larda falan duymaya başladık. Birleşmiş Milletlerin rehberi vardı, aldık, inceledik, arkadaşlara bunu tez çalışması olarak verdik. Bütçe çalışmalarına nasıl katabiliriz, bunları değerlendirdik, en son bugün size de bir bölüm gösterdik. Tabii, aslında program bazlı bütçeye geçtiğimiz takdirde bu tür bir boyutu görme imkânına kavuşacağız. Bizim mevcut bütçemiz analitik bütçe sistemine dayalı bir bütçeleme olduğu için herhangi bir sosyal kesimi veya sosyal kesimi hedef alan harcama programını doğrudan doğruya bütçede göremiyorsunuz. Bunun yerine, performans programlarında belki performans hedefi, performans çıktısı olarak görmek mümkün. Ama, bu cinsiyete dayalı bütçeleme konusu yani bugün geldiğimiz nokta itibarıyla üzerinde daha fazla çalışma yapılması gereken bir konu. Zaman zaman Bütçe Genel Müdürlüğümüz de, Gelir Politikaları Genel Müdürlüğümüz de bu tür çalışmaları yapıyor. Ama, sizin de bildiğiniz bu tür akademisyenler de varsa biz de istifade ederiz, hep beraber bu konuda bütçenin bu boyutunu da öne çıkaran bir çalışma da yapılabilir. Ama, şunu ifade edeyim ki: Özellikle kadınların bütçeden harcama olarak, sosyal programlar olarak daha fazla pay almasını sağlayacak çok sayıda harcama programı bu dönemde uygulamaya kondu. Doğrudan doğruya kadını hedef alan, onun sosyal yaşama katılımını sağlayan, yaşam kalitesini artıran, aile içerisinde gücünü pekiştiren, toplum içerisinde varlığını hissetmesini sağlayacak bazen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu üzerinden, bazen bütçe üzerinden önemli harcama programları başlatıldı. Yine, özellikle kadının şiddete karşı korunması ve bu anlamda idari kapasitenin oluşturulmasıyla ilgili de önemli çalışmalar yapıldı. Onun için burada bir kadın milletvekili olarak bu konuya gösterdiğiniz duyarlılığı son derece değerli buluyorum, önemli buluyorum. İnşallah hep beraber bu konuda bütçelerde de daha fazla...

Sayın Paylan, gelir vergisi reformu çalışmalarımız...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Bakan, benim sorularıma cevap vermediniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nasıl, hangisi?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, genel olarak toplumsal cinsiyete duyarlılığı artırmaya çalışıyoruz dediniz ama...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kadınların bütçe sürecinde... Bizim Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüdür bu bütçeyi hazırlayan yani bu arkadaşların yüzde 50'den fazlası bayandır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kadın...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kadındır yani. Dolayısıyla, merak etmeyin yani bu bütçe hazırlama sürecindeki en kilit yerdeki arkadaşlarımızın çoğu kadın, Gelir Politikaları Genel Müdürlüğünde de öyle. Dolayısıyla, burada bizim açımızdan...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O da ayrı bir eğitimi gerektiriyor demek ki, toplumsal cinsiyet eğitimi gerekiyor demek ki.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Doğru.

Peki, Sayın Paylan, gelir vergisi reformu konusunda "gelir vergisi reformu" kavramını çok sık kullanıyoruz ama içini dolduralım desek hep beraber doldurmakta zorlanıyoruz, onun için çalışmaya devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Bakan, "Ne zaman?" diye sordum, sorum oydu.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – En yakın zamanda.

GARO PAYLAN (İstanbul) – En yakın zaman cevap değil ki.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bakın, şunu ifade edeyim de burada samimi bir şekilde: Gelir Vergisi Kanunu’nda çalışmasını yaptık.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama, o reform değil.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bakın, bir dakika...

Bütün sivil toplum örgütlerinden Hükümet tarafından sunulan tasarıyla ilgili görüş ve öneriler aldık, sizlerin siyaseten ifade ettiğiniz görüş ve önerileri de dikkate aldık ve bu çerçevede de Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı’yla ilgili yeni bir içerik ürettik.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Evet, gördük onu.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok yeni. Yani, bazı eleştiriler geldi, mesela gelir ve kurumlar vergisinin birleştirilmesi vesaire. Yeni bir versiyon ürettik ama bana sorarsanız, Gelir Vergisi Kanunu’nda sizin söylediğiniz manada değil de benim söylediğim manada reform kalitesini artıracak ilave düzenlemelere ihtiyacımız var. Sizinle benim yaklaşımım farklı. Dolayısıyla, burada, şöyle: Bana göre eğer biz bir gelir vergisi kanunu yapacaksak bu gelir vergisi kanunu yatırımı, üretimi, ihracatı, istihdamı desteklemeli.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Az kazanandan az, çok kazanandan çok...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, şöyle: Vergi adaletini tabii ki tesis etmeli, bu önemli bir konu. Bunları sağlayacak ama kayıt dışılığa karşı tedbirler içermeli otokontrol müesseseleri başta olmak üzere. Ama, bu mali milat, nereden buldun konularında siyasi perspektifimiz farklı. Sizin yaklaşımınızın kendi varsayımları var ama benim yaklaşımımın da kendi varsayımları var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Zenginden vergi almıyorsunuz ki.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, zenginden de vergi alıyoruz. Bakın, bir bakış açısıyla diyebilirsiniz ki: “En fazla vergiyi ücretliler ödüyor.”, bir bakış açısıyla diyebilirsiniz ki: “Hayır, ücretliler ödemiyor, işverenler aslında ödüyor.” Çünkü piyasada bir anket yapalım, diyelim ki işveren ile çalışan arasındaki yapılan iş sözleşmeleri net ücret üzerinden mi yapılıyor yoksa brüt ücret üzerinden mi? Bu derin bir tartışma, onun için bu konuya çalışacağız.

Vergi afları konusunda affı doğuran sebepleri ortadan kaldırırsak af yapmak zorunda kalmayız. Bunlardan bir tanesi gerçekten ödeme güçlüğü içinde olan vergi mükelleflerine ödeme güçlerindeki kayıpla mütenasip olarak kolaylıklar getirmek. Gerçekten iyi gününde vergisini ödeyen ama işleri kötü gittiği zaman da vergisini ödemekte zorlanan vatandaşa mevcut sistem gerekli kolaylıkları getirmiyor, bir defa da biz mali olarak yükleniyoruz, şu kadar tecil faizi, şu kadar teminat diyoruz. Böyle bir durumda ne oluyor? Vatandaş ödeyemiyor. Dolayısıyla, üzerinde çalıştığımız bir düzenleme var. Bu düzenlemede borçlarını süresinde ödeyemeyen mükelleflerin geçmiş dönem ödeme performanslarında iyiyse yani iyi gününde borcunu ödeyen bir mükellefse zor duruma düştüğü dönemde verginin aslından herhangi bir şekilde vazgeçmemiz söz konusu değil ama faiz, teminat, ödeme koşulları konusunda çok daha vatandaşın yanında bir çerçeve oluşturacağız. Şu anda kişinin durumu ne olursa olsun herkese standart bir ürün sunuyoruz, diyoruz ki tecil faiz oranı bu, teminat oranı bu. Hâlbuki varlıklarının, gelirinin yüzde 90’ını kaybetmiş bir kişiye de aynı koşulları uyguluyoruz, diğerine de aynı koşulları uyguluyoruz. Aşağı yukarı madde hazırlıkları tamam yani arkadaşlar madde metinlerini de oluşturdular. Bunu 2017 ve sonraki yıllarda uygulanmak üzere başlatacağız. Bu önemli bir düzenleme. O zaman vergi aflarına olan ihtiyaç azalacak. Diğer taraftan, vergisini süresinde ödeyen mükelleflerin de -söyledim bunu yani kaç defa zaten ifade ettim- geçmiş ödeme performansı pekiyiyse yani geçmiş üç veya beş yılda hiçbir vergi taksitini aksatmamışsa, geçmiş üç veya beş yılda vergi denetimlerinin hiçbirisinde herhangi bir şekilde bir sıkıntı çıkmamışsa gerçekten bu mükellefe bir ödül vermek lazım. Biz diyoruz

ki böyle bir mükellefe vergi oranlarında indirim yapalım, gelir veya kurumlar vergisinde. Ama, burada böyle bir düzenlemeyi yapacaksak eğer bunun oranı ne olmalıdır, bunun kapsamına kimler girmelidir? Mesela, siz “sermaye” diyorsunuz, ben de sizden daha fazla hassasım. Yani, burada zaten ödemek durumunda olan kurumsal mükellefler için böyle bir sistem getirmek demek zaten ödeyen grup olduğu için aslında yanlış bir sonuç doğurur. Dolayısıyla, bizim buradaki hedef kitlemiz büyük ölçüde küçük ve orta ölçekli işletmeler olmalı yani kayıt dışılık ile kayıtlılık arasında gidip gelen işletmeler olmalı ve orada da geriye dönük ödeme ve vergi denetimi performansı iyi olanlara ileriye dönük âdeta bir vergi kredisi gibi bir sistem getirmeliyiz, onun maddeleri de hazır. Ama, burada getireceğimiz sistem bugünden geçmişe uygulanmayacak, ileriye uygulanacak. Yani, 2017 yılında başlayan dönemlerde, 2017 ve sonraki yıllarda, mesela 2017’de, 2018’de ve 2019’da karnesi pekiyi olan mükellefe 2020 yılında kurumlar vergisi oranını mesela, örnek olarak yüzde 2 indirimli uygulayacağız ama bunu ileri dönük uygulayacağız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O zaman siz kaynakta kesilene de zaten, zaten onlar hep düzenli ve iyi ödedikleri için tüketici vergisini kaldırmamız lazım.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – O konuda siyasi perspektifimiz farklı. Sizinle biz farklı noktalardan bakıyoruz. Siz hani böyle her şeyi, dünyayı kadınlar, erkekler diye ikiye ayırıyorsunuz, biz diyoruz ki ya dünya iki kutuplu değildir, çok kutupludur. Bakış açımıza göre farklılaşıyor. Hani siz “sermayedar” diyorsunuz, “emekçi” diyorsunuz, biz öyle bakmıyoruz yani. Bizim açımızdan sermayedar da olacak, çalışan da olacak, toplum hep birlikte üretecek, kadınıyla erkeğiyle beraber üretecek, sosyal grupları sadece iki cinsiyete indirgemek ve bunun üzerinden bütün politikaları anlamlandırmak da hatalı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Söylediğimi ifade edebildim mi? Diğerlerine indirim getirirken aynı anda bir güzellik olarak madem onlara bir güzellik yapılıyor hepsi zaten eskiden beri... Onlar, küçük, orta ölçekliler eskiden beri vergisini ödüyormuş, zorluğa düşmüş, ona indirim yapıyorsunuz, güzel, haklısınız, aynı şekilde çalışan her zaman zaten bunu ödüyor, o zaman aynı indirimi onlar için de o yıl tüketici vergisi almayın.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, çok güzel, o zaman şöyle örnek vereyim mi?

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, karşılıklı bu iş bitmez.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – O zaman şöyle örnek vereyim: Bugün AK PARTİ hükümetleri döneminde çalışanların efektif vergi yükü düştü. Yani, bugün vergi tarifesinde normalde en düşük vergi oranı yüzde 15. Asgari ücretle çalışan bir kişinin efektif vergi oranı 3 çocuğu varsa sıfır, normal evli birisinin ki yaklaşık yüzde 5. Dolayısıyla, çalışan için vergi sisteminde getirdiğimiz asgari geçim indirimi uygulamasıyla çalışanlar açısından önemli bir vergi indirimini hâlihazırda zaten yapıyoruz.

IRS benzeri bir yapı kurmayı düşünmüyoruz. Mevcut Gelir İdaresi Başkanlığımız Maliye Bakanlığı bünyesinde çalışmaya devam edecek.

Rant vergisiyle ilgili herhangi bir çalışmamız yok, olmayacak.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yok mu, olmayacak mı? Ama, Mehmet Şimşek “Yapacağız.” dedi.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama, bakın, böyle karşılıklı olmaz ki Sayın Paylan, niye celalleniyorsunuz, niye kızılıyorsunuz? Sakin olun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – “Rant vergisi olmayacak.” dediniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Evet, rant vergisi olmayacak diyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama, olmayacak mı? Hükûmet programınızda var.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bakın, gene ranttan ne anladığımıza bağlı, sizin anladığınız farklı, ben ne anlıyorum o farklı.

Hayır, bizim Gelir Vergisi Kanunu Tasarımızda, Gelir Vergisi Kanunu Tasarımızın içerisinde gayrimenkullerin değerlemesine bağlı olarak oluşacak kazançtan vergi alacak bir sistemi getirdik. Bizim Maliye Bakanlığı olarak Gelir Vergisi Kanunu Tasarı'mızın içerisinde kentsel değer artış kazançlarının, bakın, kentsel değer artış kazançlarının vergilendirmesine ilişkin bir müessese var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Nerede var?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Var, Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı'nın içerisinde var, yeni tasarının içerisinde var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama, rant vergisi...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, öyle değil, bakın, şu anda beş yıldan sonra gayrimenkulü elden çıkarırsanız vergi ödemiyorsunuz. Yeni getirdiğimiz tasarıda beş yıldan sonra olsa bile vergi var.

İki: Özellikle arsaların, arazilerin değerlendirilip oradan yüksek kazançlar elde edilmesi hâlinde Gelir Vergisi Kanunu içerisinde, tasarı içerisinde bunların vergilendirilmesini sağlayacak yeni müesseseler getiriyoruz. Bakın, ben diyorum ya sizin söylediğiniz ile benim söylediğim şey birbirinden farklı.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama, böyle söylemeyin, manşet olur yarın rant vergisi...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır o farklı bir konu.

Benim söylediğim zaten Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı'nın içerisinde genel anlamda kazançların, yani gayrimenkul değer artış kazançlarının vergilendirmesine dönük bir müessese hâlihazırda var.

Cezaları gelire göre uygulama konusu önemli. Zaman zaman bizim mevzuatımızda da var aslında ama onu yaygınlaştırma fikrine ben de katılıyorum yani onu farklı idari para cezalarında uygulamak gerekir diye düşünüyorum.

Mali milatla ilgili hiçbir çalışmamız yok.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Olmayacak mı?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olmayacak.

Sayın Durmaz, bu illerin kaynak talebi konusunu hepimiz biliyoruz. Doğru, göç olsa da orada yaşayan insanların altyapı, yol, su, kanalizasyon ihtiyaçları devam ediyor. Biz de bu sene 2017 yılında KÖYDES için bütçeden ayırdığımız ödeneği 2 kat artırdık. Yani, normalde 420 milyon TL bu amaçla ayrılıyor idi, 2017 yılı bütçesinde bunu 840 milyona çıkardık. Dolayısıyla, 2 kat daha fazla para gidecek.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakanım, on beş yıldır göç veriyor, bu seneki ikiye katlamanız Tokat'ın yaşanabilir bir kent olma noktasında yetmiyor, şu kalan paralardan, pullardan ekstra bir pozitif ayrımcılık istiyoruz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – İnşallah.

Sayın Çakırözer, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi konusunda çalışmalarımız devam ediyor. Özelleştirmeyle ilgili bir strateji oluşturma çalışmamız var.

Diğer taraftan, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi konusundaki paydaşlarımızla da görüşmeler yapıyoruz. Üreticilerle, çalışanlarla, diğer sektör temsilcileriyle görüşmelerimiz devam ediyor. İnşallah burada da hem ülke ekonomisi için bir kazanca dönüşecek hem de paydaşlar için memnuniyetle karşılanacak bir özelleştirme modelini sağlayacağız.

Sorular bu kadar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, aslında Sayın Başkanım burada...

GARO PAYLAN (İstanbul) – “İhtiyatlı bütçe mi?” diye sormuştuk.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Biz her zaman Maliye Bakanlığı olarak bütçeleri yaparken ihtiyatlı davranırız. Bu seneki bütçenin temel özelliği, bana göre, birkaç kelimeyle özetlemek gerekirse cari harcamalarda ve personel harcamalarında olabildiğince harcamaları aşağı yönlü çekecek bir ödenek tavanı belirlemesi yaptık. Yani, 2017 yılında kamu kurumları cari harcamalarına çekidüzen verecekler. Yani, yolluk harcamalarına, temsil ağırlama harcamalarına, kırtasiye harcamalarına, bina onarımlarına yani mal ve hizmet alımlarından ciddi anlamda tasarruf ön görecek bir bütçe hazırladık, ödenek tavanlarını düşürdük diyebilirim. Personel harcamalarında da yine gerçekten son derece ihtiyatlı bir bütçe yaptık. Ama, buna karşılık yatırım tarafında imkânlarımızı bir miktar artırarak özellikle altyapı yatırımları, ulaştırma, eğitim, sağlık yatırımlarına daha fazla kaynak ayırdığımızı söyleyebilirim. Yani, önceki yılların yatırım harcamalarının bütçe içindeki payı ile bu 2017’yi karşılaştırırsanız yatırıma daha fazla bütçe verdiğimiz bir yıl oldu.

Yine, reel sektör desteklerini önceki yıl bütçelerine göre artırdık. Sayın Bülent Kuşoğlu Vekilimiz de söyledi, gün içinde de farklı farklı değerlendirmeler oldu. Biz, bütçeyi hazırlarken ve orta vadeli programı hazırlarken gerçekten dünyadaki gelişmeleri dikkate alan bir perspektifte bir bütçe hazırlığı yaptık. Bugün, hepimiz söylüyoruz, global büyüme oranları aşağıya geliyor, verimlilik azalıyor, ülkeler istihdam yaratmakta zorlanıyorlar, küreselleşme âdeta bir korumacılığa dönüşen bir trend içerisinde, finansal sektör yani global finansal piyasalardaki kırılganlıklar devam ediyor ve burada parasal genişleme politikalarıyla tekrar global ekonomiyi ayağa kaldırmanın mümkün olmayacağını herkes ifade ediyor. O zaman, ne kalıyor geriye? İki alan kalıyor. Bunlardan bir tanesi maliye politikası, diğeri de yapısal reformlar. “Maliye politikası alanında ülkelerden gerçekten mali alan oluşturabilen yani mali disiplini bozmadan kamu harcamalarını arttırabilecek ülkeler veya mali disiplini bozmadan gelirlerini düşürecek ülkeler bu anlamda bu imkânı kullanmalıdır.” şeklinde de yaygın bir söylem de var. G20 de, OECD de, IMF de, herkes bunu söylüyor. Dolayısıyla, bugün, özellikle bizim gibi son on dört yıldır kamu maliyesinde, 2002 yılına göre önemli başarılar elde etmiş ve bütçe açığı veya borcun millî gelire oranı bakımından gerçekten uluslararası karşılaştırmalarda iyi pozisyonda olan bir ülkede 2017 yılı bütçesinin bu global gelişmeler veya beklentiler çerçevesinde bütçe açığının millî gelire oranında bir miktar -doğrudur- yukarı yönlü bir gidiş var ama bu, mali disiplinin bir bozulması olarak telakki edilemez. Bakın, üç yıllık orta vadeli program hazırladık, bu bütçe açığı dengeleri bile borcun millî gelire oranını yüzde 30’un altına çekiyor, hatta IMF’e kalsa “Biraz daha harcayın.” diyor. Bakın, biz kendi kendimize bazen hâlâ 2004’ün, 2005’in, 2006’nın paradigmasını konuşuyoruz. Hâlbuki özellikle “otomatik stabilizer” dediğimiz bazı gelir ve harcama kalemleri üzerinden veya bazen kendimizin verdiği karara bağlı olarak kamu harcamalarının kompozisyonunu değiştirerek büyümeyi destekleyen bir bütçe yapılması konusu ön plana çıkıyor. Biz, bu sene bütçeyi sunarken dedik ki: “Büyüme dostu bir bütçe.” Bunu söylerken global gelişmeler, global beklentilerle uyumlu bir söylem geliştirmiş olduk ve gerçekten de bütçemizi buna göre yaptık. Onu da ifade edeyim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Taşeron sorusunu cevaplamadınız.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – “Taşeron konusunda çalışmalarımız devam ediyor.” dedim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Ama “devam ediyor.” cevap değil Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, devam ediyor. O konuda çalışmalar bir noktaya gelince zaten gerekli açıklamaları yaparız.

Aslında, tabii bu kadar uzun süre konuştuğuktan sonra, kısaca yeniden yapılandırma meselesinde “Maliye Bakanı övünüyor bundan.” Yok yani bir övünme meselesi değil, sadece kamuoyuyla yapılan başvuruları rakamsal olarak paylaşıyoruz ve 2011 yılıyla mukayese ediyoruz, başvuru adedi de başvuru tutar da yukarıya gelmiş. Bunu ifade etmemiz bir övünme vesilesi olarak değil, vatandaşın bu çıkarmış olduğumuz yasaya gösterdiği teveccühü gösteriyor. Bu da kötü bir şey değil. Bakın “Vergiye gönüllüyüm.” demiyor muyuz? Modern vergicilikte esas olan vergiye gönüllüyümdür. Öyle veya böyle, şu nedenle bu nedenle mükelleflerimizin geçmişe dönük bu borçları oluşmuş. Şu anda bizim onları mükellefin de gönüllü olarak ödemesini teşvik edecek sistem içerisinde tahsil etmemiz lazım. Bakın, bugünkü en son gelinen rakamlar itibarıyla baktığımda...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Vergi afları...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İki senede bir af çıkararak, sanki hiç olmamış gibi.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Celallenmeyin Allah'ınızı severseniz. Yavaş yavaş anlatayım. Niye hemen şey yapıyorsunuz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İki senede bir af çıkararak, sanki ilk defa çıkarıyormuş gibi anlatıyorsunuz. Tebrik ediyorum.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Ama bırakın da ben de kendimi göre anlatayım, siz anlatırken ben size dedim mi “Şöyle anlatıyorsunuz.” diye?

Bugün itibarıyla başvuru sayısı 5 milyon 624 bin 652, yapılandırılan alacak tutarı 49.959.924.468 lira.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 5 milyon kişi değil mi? 5 milyon dosya.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – 5 milyon müracaat, dosya. 5 milyon adet dilekçe. Tabii, bunun içinde trafik para cezası var.

GARO PAYLAN (İstanbul) - 20 tane trafik cezası olabilir bir kişinin mesela.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olabilir. Yok, o tek dosya. Bir kişi için tek başvuru yani 20 tane trafik para cezasına 20 dosya değil.

Yani şöyle: Burada, sadece her zaman merak konusu olduğu için söylüyorum, 5 milyonu. Biliyorsunuz süreyi de 25 Kasım'a uzattık, başvurular devam ediyor. İnşallah, buradan bütçemize önemli bir katkı da gelecek.

Sayın Yıldırım, PKK terör örgütünün Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde meydana getirdiği bu yıkım tablosu karşısında devletin orada gerekli inşaatlara başlamadığı, gerekli çalışmalara başlamadığı, hiçbir şey yapmadığı şeklinde bir değerlendirmede bulundu. Bu, haksız bir değerlendirme.

Hükümet olarak, terörle mücadelede kararlı bir şekilde güvenlik güçlerimiz terörle mücadele edecek ama bizim mücadelemiz PKK terör örgütüyle. O bölgede yaşayan insanımızın her türlü ihtiyaçları için, barınma, iye, eğitim, sağlık, her bakımdan, bütün bakanlıklarımız seferber oldu ve oradaki ihtiyaçları bir bir karşılıyoruz. Burada, tabii, bu PKK terör örgütü mensupları ile bunların destekleyicisi kamu görevlileriyle birlikte oluşturulan bir yıkım var yani sokaklar, caddeler, binalar âdeta birer bomba yığınağı hâline getirilmiş ve bunlar âdeta bilerek ve kasten... Bir anlayışı düşünebilir musunuz, kendi

toplumunun, kendi milletinin değerlerini ve tarihini yok ediyor? O binaların içerisine hangi akıl gider bomba yerleştirir? O yollara, o çukurlara hangi akılla onlar yerleştirilir? Anlamak mümkün değil. Ama şu ana kadar Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız bu bölgede yoğun bir çalışma yürütüyor. Yaklaşık 10 milyar liralık bir projeyi şu anda uygulamaya başladı. Burada çok uzun detaylar var yani Diyarbakır-Sur çok önemli. Burada, biliyorsunuz, hem alan temizlenecek yani terör örgütünün orada meydana getirdiği bütün o yıkım enkazı ortadan kaldırılacak, bombalardan temizlenecek; bir taraftan da imar hukukuna uygun olarak orada acele kamulaştırmalar yapılacak, planlar yapılacak, projeler yapılacak. Bunların hepsini şu anda Bakanlığımız yoğun bir şekilde yapıyor. Burada, gerek Diyarbakır-Sur'da gerek Şırnak'ta gerek Silopi'de gerek İdil'de gerek Cizre'de gerek Yüksekova'da bir bir gerekli planlama çalışmaları, rezerv alan tespit çalışmaları, riskli alan tespit çalışmaları tamamlandı. Bir kısım yerde fiilen imalatlara da başlandı, konutlara da başlandı. İhaleler yapılıyor. Yeter ki bu terör örgütü bu çalışmalara mâni olmaya kalkmasın ama güvenlik güçlerimiz zaten bununla ilgili gerekli tedbirleri de alacak. Onun için, bu bölgede terör örgütü tarafından meydana getirilen bu yıkım konusunda devletimiz gereken her türlü çalışmayı yapacak.

Diğer taraftan, bu Almus, Köklüce HES Projesi'yle ilgili bir değerlendirmede bulunuldu. Arkadaşlarımızın, özelleştirme...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Hem Almus Barajı hem Köklüce HES.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yedi yıllık gelirine satıldığı şeklinde bir değerlendirmede bulunuz.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığımız yapmış oldukları çalışmada burada elde edilen özelleştirme gelirinin yaklaşık olarak normalde on dokuz yıla tekabül eden bir gelir olduğunu ifade ediyor, teknik bir çalışma. Dolayısıyla, herhangi bir şekilde bunun peşkeş...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakan, o çalışmaların bir örneğini alabilir miyim? Ben de Maliye Bakanlığı bütçesinde bir çalışma sunayım.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olur, ben şey yapayım burada.

Almus ve Köklüce HES'in 2009-20015 arası yedi yıllık toplam üretimi 2.962 gigabyte, EÜAŞ'ın mevcut TETAŞ fiyatı 12 kuruş yani arkadaşların bana söylediği şu: O geçmiş dönemi esas alıyorsunuz. O dönemde elektrik fiyatları yüksek. Hâlbuki özelleştirildikten sonraki dönemde elektrik fiyatları düştü. Dolayısıyla, yeni dönemin fiyatları üzerinden simüle ettiğimiz zaman, yaklaşık on dokuz yıla tekabül ediyor.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Bugünkü şartlarda ülkemize maliyeti Değerli Bakanım...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Onu da arkadaşlar çalışır, Maliye bütçesinde gene konuşuruz. Olur mu? Yani, orada bir sorun yok.

Sayıştay Başkanlığı tarafından yapılan denetimler son derece önemli. Ben, Sayıştay raporlarının, Sayıştay denetiminin ülkemizde kamu mali yönetimi ve kontrol sistemimize çok önemli katkılar sağladığına inanan bir insanım. Her Sayıştay raporunda tespit edilen bir eksiklik veya hatayı gördüğüm zaman gerçekten tebrik ediyorum, diyorum ki: "Doğru tespitler bunlar, bunların mutlaka düzeltilmesi lazım." Çünkü Kamu Maliye Yönetim ve Kontrol Kanunu 2006 yılında yürürlüğe girdi, yaklaşık on yılı aştı. Bu kadar bir süreç içerisinde hem iç kontrol sisteminin kurulması hem iç denetim sisteminin kurulması hem mali kontrol süreçlerinin tam manasıyla işler hâle getirilmesi hem de özellikle 5018 sayılı Kanun'un öngördüğü manada kamu idareleri bazında oluşturulan mali tablolar son derece modern ve ülkelerde hesap verebilirliği ve mali şeffaflığı artıran düzenlemeler. Sayıştayın burada bir dış denetim örgütü olarak gerek kamu idarelerinde gerekse Maliye Bakanlığı üzerindeki yapmış olduğu

denetimler bence daha da artırılmalı, devam etmeli yani daha da derinleştirilmeli ve biz bundan istifade etmeliyiz çünkü mali raporlamayla ilgili sizlerin de ifade ettiği konular son derece önemli ama ben burada anlıyorum ki özellikle muhasebe standartlarının uygulanmasıyla yani muhasebe standartlarının Türkiye'ye uyarlanması ile mevzuat arasında bir uyum sorunu var yani biz devlet muhasebe standartlarını Türkiye'ye kazandırıyoruz ama muhasebe standartlarına uygun bir ikincil mevzuatı oluşturamıyoruz. Aslında, temel sorun bence burada. Arkadaşlara Müsteşar olduğum dönemde de “Mutlaka ve mutlaka bunların yapılmalı.” demişimdir. Mesela sizin bahsettiğiniz bu garantilerin, kamu-özel işbirliğinin muhasebeleştirilmesi konusunu özel olarak söylemişimdir. “Bu doğru bir konu, mutlaka şeffaflığı, hesap verebilirliği artırmak için bunu yapılmalı.” dedim ve o zaman o tebliğ çıktı, 2015'te o tebliğ çıktı ve kamu kurumları... Ama anlıyorum ki hâlâ uygulamada sıkıntılar var. Bunları yavaş yavaş gidereceğiz ama Sayıştay denetiminde ortaya çıkan bu hatalar var, eksikler var. Bir çoğuna bakıyorum -ben masanın iki tarafında da bulundum- tamamen aslında bürokrasinin hataları yani bürokratik mekanizmalar içerisinde aslında üzerine gidilip çözülecek konular var ama bunların üzerine maalesef gerektiği gibi gidilemiyor. Onun için, Sayıştay ile Maliye Bakanlığı arasındaki iletişim, ortak çalışma anlayışı daha da ileriye gitmelidir diye düşünüyorum.

Bence Türkiye'de kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminde esas radikal anlamda uygulamayı iyileştirecek olan şey bütün harcama sisteminin entegre tek bir yapıda oluşturulması. Şu anda dağınık, dağıtık vaziyette bir harcama sistemimiz var. Her kamu idaresi kendi harcama döngüsünü kendi bilgi işlem sistemleri üzerinden yönetiyor. Maliye Bakanlığının KBS sistemi var fakat o her yere, harcamanın tüm döngüsüne ulaşamıyor. Sayıştay, denetimin bir tarafında ama Sayıştay mesela bugün e-denetimi tüm sistem üzerinde yapamıyor. Onun için, bundan birkaç yıl önce özellikle bütün bu sorunları çözmek üzere bütünlük kamu mali yönetim sistemi diye bir proje çalışmasına başladık yani bütçe kanununun hazırlanması sürecinden kesin hesap kanununun çıkarılmasına kadar, ihalenin başlangıcından hak sahibine ödemenin yapılmasına kadar bütün boyutlarda tamamen entegr tek e bir bilgi işlem sisteminde bunu yapılandırılacak bir proje. Sayıştay Başkanımızla da görüştük. Bu konuda çalışmalarını hızlandıracamız. O zaman, zaten, bütün bu kamu idarelerinde tek tek gördüğümüz hataları da artık görmemiş olacağız. Onun için, buradan sizin gerek garantiler bakımından ifade ettiğiniz değerlendirmeler gerek kamu-özel iş birliğiyle ilgili yaptığımız değerlendirmeler inşallah süreç içerisinde iyileştirilecek. Sadece garantiler için şunu söyleyeyim. Yani burada garantilerle ilgili sanıyorum 2 proje için 56 milyar liralık bir şey var, ona şöyle bakmak lazım. Bir kere yirmi beş yıllık, yirmi beş yıl yani bir kere 25'e böldüğünüz zaman zaten yıllık 2 milyar, bir de Sayın Bakanım, anladığım kadarıyla arkadaşları biraz çalıştırdığımda onu gördüm yani verdiğimiz yani muhasebe kayıtlarına alınan Sayıştayın da “Alınması gerekir.” dediği tutar o güzergâh üzerinde sıfır trafik olduğu varsayımına dayalı bir hesaplama. Doğru, yani riskin maksimum olduğu düzeye göre bir garanti muhasebeleştirilmesi yapmış. Ha, bana kalsa uluslararası muhasebe standartlarına göre, devlet muhasebe standartlarına göre, aslında bu garantinin bir ihtiyat payıyla muhasebeleştirilmesi lazım. Yani bütün risk var gibi kabul edilip yapılırsa muhasebenin temel prensiplerinden ihtiyatlılık prensibine aykırı olur yani bir riski gereğinden fazla büyütürük muhasebeleştirilmiş olursunuz. O açıdan buradaki yaklaşık yıllık 2 milyar lira ve böyle bir varsayımına dayanıyor ama önemli olan bence burada Sayıştayın şu tespiti: “Evet, bunlar muhasebeleştirilmelidir.” çünkü Maliye Bakanlığının çıkarmış olduğu tebliğe göre bunların kayda alınması gerekiyor. Orada da Maliye Bakanlığı olarak belki bizim kabahatimiz saymanlıklar üzerinden bunları normalde takip etmemiz gerekiyor.

Sayın Başkanım, şimdi, ekonomiyle ilgili konulara gelince bu kadar değerli eleştiri yapıldı, farklı görüşler ifade edildi, ekonomiye ilişkin farklı perspektifler ortaya kondu, hepsi değerli. Yani uluslararası karşılaştırmalar yapabiliriz bugün ve o uluslararası karşılaştırmalara bakarak diyebiliriz ki:

“Evet, Türkiye sıralamalarda şuradadır, buradadır.” Yani bunu ben de 2002 yılı itibarıyla yapabilirim. Bir kısım göstergede daha iyileşmiştir, bir kısım göstergede de kötüleşmiştir. Yani hani sepetten ne aldığımızı bağlı olarak değişir ama bence toplamda toplumsal refahın artıp artmaması önemli. Bunu ortaya koyan temel gösterge büyüme yani bir ülke ne kadar büyüyor, ona bakmak lazım. Ben tabii, cumhuriyet döneminden bugüne, cumhuriyetin başından 2002’ye kadar ortalamayı alıp onu 2002 sonrasıyla karşılaştırırsanız bir ayrımcılık yapmış olursunuz. Sanki bütün cumhuriyet döneminin performansını bir tarafa koyuyorsunuz, AK PARTİ’nin performansını bir tarafa koyuyorsunuz, herhâlde bu maksadı aşan bir değerlendirme. Bence yapmamız gereken şey şu: AK PARTİ hükümetleri gelmeden önce önceki on dört yılda ne olmuş?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nereden nereye diye siz yapıyordunuz.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, şöyle: “Cumhuriyetin başından bu yana ortalama büyüme oranı şudur, AK PARTİ’ninki de şudur.” dersiniz yanlış olur yani maksadını aşan bir karşılaştırma olur.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Niye yanlış olsun, o doksan üç yılın ortalaması, bu on beş yılın ortalaması.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, öyle değil ama, o çok tarihsel... İstatistikte zaman faktörünü eğer mukayese edilemez şekilde uzatırsanız onu... Yani düşünsenize bir grafiği aylık bazda alırsanız o grafiğin eğimiyle on yılı alırsanız eğimi farklılaşır, bu kadar basit. Dolayısıyla yapmamız gereken ne? Ya, bu AK PARTİ on dört yıldır hükümette, yahu şu ondan önceki on dört yılda bu memlekette ne olmuş, ona bakmak lazım yani. Yani herkes bir kesit alıyor ya, ben de onu alayım, çok karmaşık da değil yani. 1989’la 2002 arası ortalama büyüme oranı 3,8, on dört yılın ortalaması; AK PARTİ hükümetlerinin ortalaması 2003-2016’yı da dâhil ediyorum 4,6. Dolayısıyla büyüme oranı bakımından Sayın Bülent Kuşoğlu’nun yaptığı gibi bir değerlendirme yapacak olursam yüzde 30 daha fazlayız yani 4,8’le 4,6’yı biririne bölersem yüzde 30 daha fazla büyümüşüz, bu da doğru bir yaklaşım değil ama hani en azından aynı yaklaşımı söyleyecek olursam böyle bir duruma geçer.

AK PARTİ hükümetlerinin göreve gelmesinden önceki on dört...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hangisiydi sizin yaptığınız?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nasıl... Yok, yok, şöyle, dediniz ya mesela siz “Büyümeyi 3,2’den 4,4’e çıkarıyorsunuz, yüzde 40 artırıyor, büyümeyle nasıl oluyor bu iş?”

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gerekçeleri saydım ama.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yok, yok, ben de şunu diyorum yani normalde bence bu oran...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nasıl artıracaksınız?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – ...yani normalde büyüme oranları yüzde 30 falan diye böyle oran olmaz da...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Büyüme oranı değil o, büyüme oranındaki artış.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, hayır ben de şunu diyorum yani.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – 2016’da 4,4’e, 2017’de...

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Tamam, ben de şunu ifade ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Nasıl artıracaksınız? Büyüme oranı değil bu, büyüme oranındaki artışı...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Onu söyleyeceğim birazdan. AK PARTİ hükümetleri döneminde on dört yılda yüzde 4,6 büyümüşüz ortalama, ondan öncesi on dört yılda da 3,8 büyümüşüz yani büyüme performansımız yüzde 30 daha fazla. Bakın, yani bu ne demek...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Son sekiz yılın ortalaması kaç?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bunu şeyde de görüyoruz, 1989’da yani AK PARTİ Hükümeti gelmeden on dört yıl önce kişi başı millî gelir 1.933 dolar, on dört yıl boyunca çalışmışız, çalışmışız, çok çalışmışız 3,492 dolara gelmişiz. AK PARTİ başlamış, çalışmış 3,492’den almış... Doğrudur, global kriz sonrası rakamlarda farklılaşma var ama bakın toplamı değerlendiriyorum. Hani aylık göstergelere bakmak yerine daha uzun dönemli trende baktığımız zaman yani on dört yıl boyunca millî geliri sadece 1.933 dolardan 3.492 dolara getirmişiz, AK PARTİ bunu almış 3 kat artırmış, 9.243 dolara getirmiş.

GARO PAYLAN (İstanbul) – 3 kat değil 2,5 kat arttı Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Peki.

Sayın Başkan, sözlerim...

BAŞKAN – Efendim, serbest kürsü, buyurun.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bakın, yine söyleyeyim. Enflasyondan hepimiz şikâyet ediyoruz, bu enflasyon niye bir düşmüyor diye. Ya, hepimize bakıyorum yaş ortalamamıza AK PARTİ Hükümeti iktidara gelmeden önceki on dört yıl yani 1989’la 2002 arası enflasyonun ortalaması kaçtır acaba? Yüzde 71. Nasıl yaşamışız biz o yılları, hakikaten hayret ediyorum ha yani kolay mı yüzde 71 enflasyonla yaşamak. Şimdi ne? AK PARTİ iktidara gelmiş -2003 yılının da yüzde 18,4’ü de var enflasyonda- on dört yılın ortalaması yüzde 8,9. Yüzde kaç düşmüş? Yani 7 kat düşmüş. Şimdi, bunlar önemli.

Peki bütçe performansımızı beğenmiyorsunuz yani “Bu bütçe performansı nasıl bir bütçe performansı? Parayı şuna harcamıyorsunuz, buna harcamıyorsunuz.” 2002 yılından önce 1989’la 2002 arası dönemde Hazinesin ortalama borçlanma faizi yüzde 96,2, on dört yılın ortalaması yani 100 lira borçlanıyorsunuz 96 lira faiz ödüyorsunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Enflasyondan arındırılmışı hiç vermeyin, olmaz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Reel faiz oranı yüzde 25. Şimdi, ya detaylarına girmeyeyim yani yüzde 25 reel faiz ödediğiniz dönemler var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, hayır, kesinlikle hiç değil.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Borçlanma...

Sayın Başkanım, serbest kürsü mü?

BAŞKAN – Serbest kürsü.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sen söylerken iyi de biz söyleyince kötü mü oluyor?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, ben size müdahil olmuyordum ama.

AK PARTİ hükümetleri döneminde o 2000’lerin başının yüksek faizleri dâhil olmakla o yüzde 15,4. Dolayısıyla burada ihracat, on dört yıl boyunca ihracatı almışlar 11 milyar dolardan 36 milyar dolara anca getirmişler. AK PARTİ almış 36 milyar dolardan 143 milyara... Kaç katı?

GARO PAYLAN (İstanbul) – O da 3 katı, o da 3 katı.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Olur mu 3 katı, matematik öyle mi diyor? Demiyor yani dolayısıyla bakın, bir kere uzun vadeli trend yani “overall”da uzun vadeli trende baktığımız zaman ekonominin toplumsal refahın birçok parametresinde bu dönemde çok önemli iyileşmeler var.

Hani hepimiz tabii, Plan Bütçe Komisyonu olunca bunları konuşuyoruz, aslında başka şeyler de var konuşmamız gereken. Yani bir ülkede toplumsal refahın artıp artmadığını gösteren birtakım gösterge...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İnsani Gelişim Endeksi var.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – O var.

BAŞKAN – Sayın Bakan, on dakika zamanımızı ona göre kullanırsanız.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Kaç dakika?

BAŞKAN – On dakikanız var, uzatmayacağım yani.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yani şöyle söyleyeyim, aslında çok fazla data verebilirim. Bilimde, teknikte, eğitimde, sağlıkta, sosyal refah devleti uygulamalarında AK PARTİ hükümetleri döneminde... Arkadaşlar, bundan gocunmaya gerek yok, bundan hepimiz faydalanıyoruz bundan. Yani eğitimde iyi yerlere geldiysek kötü mü oldu? Daha da iyi olalım. İnsani Gelişmişlik Endeksi’nde mevcut sıramızdan memnun muyuz? Değiliz, daha iyi yerlere gelelim ama bakın sağlık harcamalarını 5,6 diyorsunuz 2002 yılında o 3,6’ydı galiba, 3,2’ydi. Dolayısıyla başladığımız yerin yaklaşık sizin söylediğiniz şeyle yüzde 60 üzerindeyiz. Yani yüzde 60 sağlık harcamalarında bir iyileşme bu dönemde gerçekleşmiş. Eğitim de öyle, 270 bin civarında derslik almışız, bütün cumhuriyet tarihi boyunca yapılan derslik sayısından daha fazla dersliği bu dönemde yapmışız. Bütün cumhuriyet tarihi boyunca yaptığımız bölünmüş yolun miktarı, uzunluğu 6 bin kilometre, 24 bin kilometreye çıkarmışız. Yahu, ben anlamıyorum ki, ben de bazen şaşırıyorum, bu paranın bir bereketi var yani hem az harcıyoruz hem de çok iş yapıyoruz. Yani bu tünelleri yapıyoruz... AK PARTİ iktidara geliyor bütün ülkenin yaptığı...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, Plan Bütçe konuşmasını da aştı bu, bu propaganda konuşmasına dönüştü.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bayburt’ta seçim çalışmasına döndü, Bayburtluların.

BAŞKAN – Ama Sayın Paylan, “İlla ki siyaset konuşalım, rakamları bir tarafa bırakalım.” dedi yani “Bu siyaset belgesidir.” dedi bütçe.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Paylan’dan sonra konuşsunlar onu...

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Sizin de oyunuzda talibiz.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Değerli arkadaşlar, bakın, şöyle...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Biz de. Biz de propaganda yapalım, hep Sayın Bakan mı yapacak?

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şimdi, daha yakın vadede konuşacak olursak, doğru 2016 yılı başında büyüme oranı olarak yüzde 4,5 hedef belirledik, geçen sene geldik Plan Bütçe Komisyonuna yüzde 4,5’lik bir hedef koyduk ortaya. Bir vizyonumuz vardı, hedeflerimiz vardı, yapacaklarımız vardı, dış çevreye ilişkin, dış koşullara ilişkin varsayımlarımız vardı. Sonra yılı yaşıyoruz şu anda yani yılın içerisinde bazı vekillerimiz söyledi, tabii ki bazı kararlar dışarıdan tek başına belirlenen kararlar değil, bizim de tabii ki belirlediğimiz şeyler var ama turizmde gerçekten hepimizi üzen bir gelişme var yani millî geliri aşağı çekme bakımından yüzde 1’in üzerinde negatif bir etkisi oldu. Yani bunu ben söyleyemiyorum, bunu Merkez Bankası en sonki enflasyon raporunda bu

konu. Bu sene tarımsal üretim bakan, tarımsal üretim yıllar itibarıyla dalgalı bir seyir izler. Yani bizim yılın başında tarımsal üretimdeki artış için öngördüğümüz rakam yüzde 3 müydü arkadaşlar? DPT'ci arkadaşlar, rakam kaç bizim?

YILLIK PROGRAMLAR VE KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME GENEL MÜDÜR VEKİLİ
AHMET SABRİ EROĞLU – Yüzde 3'tü, 0,5.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – O kadar yani. Biz tarımsal üretimde tamamen mevsimsel koşullara bağlı olarak yani yüzde 4,5'ten 3,2'ye gelirken hem turizmin hem de tarımın önemli bir etki olduğunu söylemek lazım. Sanayide, tüketimde... Özel sektör yatırımlarında da beklentimizin altında kaldık. Altında kaldık ama bakan bu dönemde de gerek dış jeopolitik koşullar gerek içerideki siyasi gelişmeler gerekse ekonomiye ilişkin... 2016'ya nasıl girdik, hatırlıyor musunuz? Aralık ayında FED faiz artırdı, ocak ayında, şubat ayında bir anda türbülans oldu, piyasalar karıştı. Ne zaman? Şubatın on beşinden sonra piyasalarda tekrar düzelmeler başladı. Dolayısıyla burada 2016 yılında büyüme oranlarını biz aşağı çektik. Sadece Türkiye olarak biz mi çektik? IMF de nisan ve ekim versiyonlarında büyüme oranlarını aşağı çekti. Şimdi, ortaya yeni bir vizyon koyuyoruz, 2017 yılında büyüme oranının 3,2'den 4,4'e çıkacağını söylüyoruz. Burada arkadaşlar yıllık program dokümanını da dağıttılar, orada da var. Yani sanayide yüzde kaç büyüme öngörüyoruz, tarımda yüzde kaç büyüme öngörüyoruz, hizmetlerde yüzde kaç büyüme öngörüyoruz, onların hepsi var.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Var mı?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yıllık programda var yani buradan da söyleyeyim. Ben toplam tüketimin 2017 yılında yüzde 3,8 artacağını varsayıyoruz. 2016 gibi büyümenin 3,2 olduğu bir yılda da toplam tüketim 5,8, 2017'de 3,8 öngörüyoruz. Kamu tüketiminin de sadece 0,4 artacağını buna karşılık özel sektör tüketiminin yüzde 4,3 artacağını söylüyoruz. Bundan önceki yıllarda özel sektör tüketimini yani 2017 yılı için 4,3 derken, bundan önceki yıllarda 5, 5, 1,8 diye geriye gidiyor. Sabit sermaye yatırımları gelecek sene yüzde 5,1 öngörüyoruz. Kamunun buradaki artış oranı yüzde 8,9 yani demiştim zaten kamu yatırım harcamaları üzerinden, sermaye oluşumu üzerinden büyümeye katkı verecek. Özel sektör harcamalarında, yatırım harcamalarında yüzde 4'lük bir artış öngörüyoruz. İlk bakışta 2016'da bu 0,8, eksi yani olumsuz katkı vermiş, 2016 için ama yıllara göre farklılaşıyor. Bizim yatırım harcamalarımızı 2016'dan 2002'ye getirin yatırım harcamalarının âdeta patlama gösterdiği yıllar vardır, mesela 2004 ve 2005'te yüzde 20-30'lara varan yatırım artışları olur. Sonra aşağı geliyor, 2009'da bakan yatırım harcamaları düşmüşken 2010'la 2011 yılında arka arkaya sermaye harcamalarına yani özel sektöre yatırım harcamalarında ciddi bir artış oldu. Dolayısıyla, birkaç yıldır yani 2012 ve sonraki yıllarda özel sektör yatırım harcamalarında bir yavaşlama var, doğru ama biz 2017 yılına ilişkin daha iyimser bir beklenti içindeyiz. Neden? Özel sektör yatırımlarını teşvik edecek önemli düzenlemeleri bu süreçte yaptık. Özellikle yani "Yapısal reformlar hiç yapılmıyor." deniyor ama bütün yapısal reformları da bu komisyondan geçirdik gerek iş gücü piyasasının esnekleştirilmesi gerek yatırım ortamının iyileştirilmesi, üretim maliyetlerinin düşürülmesi, yatırım süper teşvik sistemini bu Komisyondan geçirdik. Dolayısıyla, biz inanıyoruz ki özel sektör yatırımlarının birkaç yıldır gösterdiği yavaşlamayı da dikkate alarak çünkü ister istemez sermaye, kapital bir şekilde tekrar kendisini yenilemek durumunda kalacak.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son cümlelerinizi alayım lütfen.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Dolayısıyla, Sayın Kuşoğlu'nun söylediği gibi ben de söyleyeyim yani özel sektör yatırım harcamalarının 2017 yılında 2016'ya göre daha iyi olacağını düşünüyoruz, net ihracatın büyümeye pozitif katkı vereceğini düşünüyoruz çünkü özel sektör

tüketim harcamalarının ılımlı bir seyir arz edeceğini düşünüyoruz ve özellikle 2016 büyümesini aşağıya çeken tarım sektöründe ve turizm sektöründe baz etkisi nedeniyle yukarı yönlü bir büyüme olacağını düşünüyoruz. Bütün bunların detayları zaten yıllık program dokümanımızda da var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ben düşüneneğim ama siz de gerekçelendireceksiniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Gerekçelendiriyorum işte Sayın Kuşoğlu, gerekçelendiriyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gerekçelendiriyorsanız özel sektör yatırımları neden artmıyor?

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Şu anda ifade ettim. Bakın, o zaman siz beni dinlemiyorsunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yok yok, dinledim ama bu gerekçeler sağlam değil.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yani bana göre bekleyen bir talep var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tarımla ilgili olarak da “mevsimlik” dediniz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Öyle, bundan önceki yıllara bakın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ama ona göre tahmin yapacaksınız.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Hayır, hayır ama bir dakika yani... Sonuçta bu çalışma yapılırken yıllar itibarıyla mevsimsel dalgalanmalara, mevsimsel gelişmelere baktığınız zaman, Allah'tan bir mâni olmazsa yani hiç beklemediğimiz bir mevsimsel etki olmazsa önceki yıllara bakın tarımın büyümeye katkısına baktığım zaman gelecek sene tarımsal hasıla artan bir yıl olacak baz etkisi nedeniyle. Dolayısıyla, burada 4,4'ü gerekçelendirecek sebepleri hem dış çevre koşulları itibarıyla yani ihracat kanalı üzerinden, sermaye akımları kanalı üzerinden, üretim kanalından, yatırım kanalından, tüketim kanalından bunu hem ben bütçe sunuş konuşmamda burada yaptım hem de burada en kritik konu, özel sektör yatırımları başta olmak üzere yatırım ortamının iyileştirilmesi, hep beraber, siz de destek verdiniz, özel sektör üzerindeki vergi yüklerini aşağı çektik, yatırım üzerindeki yükleri aşağı çektik.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son bir dakikanız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, yüzde 15 vergiyi artırıyorsunuz.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Nerede artırıyorsunuz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yüzde 7,5 enflasyon var, yüzde 15 vergileri artırıyorsunuz, ondan sonra da diyorsunuz ki: “Daha fazla yatırım olacak.”

BAŞKAN – Sayın Bakan, son bir dakika...

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Sayın Kuşoğlu, bakın, o başka bir konu. Yani eğer “2017 yılı bütçesinin gelir tarafını gerekçelendirir misiniz?” dersiniz onu da anlatayım. Yani orada bundan iki ay önce biliyorsunuz, akaryakıtla ilgili bir vergi düzenlemesi yaptık. O, bizim 2016 yılı için üç aylık bir etki meydana getiriyor ama 2017 yılı için tam yıl etkisi nedeniyle vergide bir artış olacak. Yine 2016 yılında bazı dolaylı vergiler önemli bir artış gösterdi yani mesela tütün üzerindeki vergiler. Onların da 2017 yılına tam yıl etkisi meydana gelecek. Onun için, burada bizim gelir bütçesini belirlemeden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, süreniz bitti. Beş dakika zaten uzattım. Son bir dakika lütfen, toparlayalım.

MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL (Bayburt) – Bütçemizin vergi gelirleriyle ilgili kısmını belirlerken nominal büyüme oranlarını, vergi türüne bağlı olarak tüketim gelişmelerini, ithalat gelişmelerini, vergi düzenlemelerini, az da olsa yeniden yapılandırmadan bir rakam öngördük. Yani bütün bunlara baktığımız zaman gelir bütçemizin hâlâ ben ihtiyatlı olduğunu düşünüyorum. Yani gelir bütçemiz inşallah daha fazla gelir. Ama, bakın şunu gözetmek zorundayız: Bugün Türkiye ekonomisinin bana göre birinci önceliği büyüme. Kamu maliyesi büyümeye destek vermek zorunda. Bu büyümeye destek vermek mali disiplinden vazgeçmek mi? Asla. Hem mali disiplin bakımından gerekli hassasiyetlerimize devam edeceğimiz ama öbür taraftan da büyümeye destek olacak kamu harcama kompozisyonunu güçlendireceğiz. Bizim 2017 yılı bütçesinin temel hedefi, temel çerçevesi bu şekildedir.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Bütçe ve kesin hesap kanun tasarıları ile Sayıştay tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı'nın maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarıların 1'inci maddelerini sırasıyla okutuyorum:

2017 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 634.176.488.900 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 79.433.539.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 4.216.853.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

2015 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TASARISI

Gider bütçesi

MADDE 1- (1) 22/12/2014 tarihli ve 6583 sayılı 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 464.163.399.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 53.069.588.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 3.212.692.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 2015 yılı bütçe giderleri toplamı 491.864.454.769,49 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin 2015 yılı bütçe giderleri toplamı 78.095.077.559,43 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların 2015 yılı bütçe giderleri toplamı 3.037.046.230,62 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2015 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri toplamı 506.305.092.576,61 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakana, kıymetli bürokratlara, basın mensubu arkadaşlarımıza, milletvekillerimize ve Komisyon üyesi arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Programımızda bulunan kurum bütçelerini görüşmek üzere 3 Kasım 2016 Perşembe günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.38

